

Riolan , Jean. Opuscula nova anatomica, judicium novum de venis lacteis tam mesentericis quam thoracicis adversus Th. Bartholinum. Lymphatica vasa Bartholini refutata. Animadversiones secundae ad anatomiam reformatam Bartholini. Ejusdem dubia anatomica de lacteis thoracicis resoluta. Hepatis funerati et resuscitati vindicae. Authore Joanne Riolano

*Parisiis : apud Viduam Mathurini du Puis, viâ Iacobæá, sub signo Coronæ Aureæ, 1653.
Cote : 32089*

ces opusculis apparet nova per
rappor cum precedenti opuscula
varia 1652 p^o 20.

1. 7 feuillets p. 56.

4 feuillets p. 113.

2. Th. Bartholini De lactis thoracis
ibid. p. 59

3. Th. Barthol. vasa lymphatica ibid.
p. 32; 2 feuillets

4. Th. Bartholini Dubia De lactis ibid.
p. 36.

tom. 195.

4.697 32089
OPUSCULA

NOVA ANATOMICA, 1693
Canill. Lud. natal. fil. And. nepos

Iudiciū nouum de Venis Lacteis tam
Mesentericis quàm Thoracicis,
aduersus Th. Bartholinum.

Lymphatica Vasa Bartholini refutata.

Animaduersiones secundæ ad Anato-
miam Reformatam Bartholini.

*Eiusdem Dubia Anatomica de Lacteis
Thoracicis resoluta.*

Hepatis Funerati & Resuscitati Vindiciæ.

Authore JOANNE RIOLANO.

32089

PARISIIS,
Apud Viduam MATHVRINI DV PVIS,
viâ Iacobeâ, sub signo Coronæ Aureæ.

M. DC. LIII.
Cum Priuilegio Regis.

PRÆSTANTISSIMIS
MEDICIS DOCTORIBVS
Scholæ Medicæ Parisiensis, Or-
thodoxis, Hippocraticæ Medi-
cinæ veræ cultoribus, neutiquam
stibialibus, & stygialibus, eius-
que Decano dignissimo pro
tempore, D. D. *Paulo Courtois*,
εὐχαριστῶν καὶ εὐδοξῶν, bene valere
& recta facere exoptat Ioannes
Riolanus, Antiquior Scholæ
Magister.

IRI CELEBERRIMI,
Liceat mihi vestram
Scholam salutare, ac interpellare, Vir-
giliij versibus, quibus Romanam Gen-
tem affatus est, vno tantum verbulo
mutato:

©Biu. Santa
EPISTOLA.

Salve magna parens Medicum, Sa-
turnia tellus,
Magna Virum, tibi res antiquae lau-
dis, & artis,
Ingredior sacros ausus recludere
fontes.

*Est enim vestra Schola omnium anti-
quissima, ut pote quae à sexcentis annis in
eo studio floruit, & stat adhuc non inglo-
ria; Medicos etiam praestantissimos pro-
tulit diuersis temporibus; atque semper
Hippocratis & Galeni Medicinam
veram, & inculpatam religiosè coluit.
Vestris auspicijs aggredior paradoxa,
vitae humanae perniciofa, artemque ve-
stram infamantia euertere, scilicet He-
par partem esse in corpore igna-
uam, ignobilem, nec amplius ex
chylo sanguinem elaborare, sed bi-
li fecernendae & colligendae desti-
nari. Quod quidem paradoxum inau-
ditum, & falsissimum his libellis refuta-
tavi, simulque indicaui veros fontes chy-*

EPISTOLA.

li, & sanguinis. simulque uniones siue
synanastomoses Venarum Porta & Ca-
ua, atque per eas motum sanguinis, ut in
mari Oceano & Mediterraneo perfici.

Quae omnia à me detecta sunt, & de-
monstrata in confusionem iuniorum A-
natomicorum. Controuersiae ortum, pro-
gressum, & statum paucis ostendam, &
inde consequentias valde perniciosas, ut
iis occurratur, ne longius serpent in de-
trimentum artis vestrae, salutisque publi-
cae. Ab octo & viginti annis Afellij
liber posthumus de Venis Lacteis, pro-
diit in lucem. Nouitate sua placuit, quia
demonstrauit scripto & picturis, nouas
venas Lacteas in Mesenterio, diuersas à
Mesentericis vulgaribus, quae sugentes
chylum ab intestinis, deferunt ad glan-
dulam magnam, in centro Mesenterij lo-
catam, quam nouum Pancreas vocat,
veluti fontem & lacum chyli, inde refer-
ri per quatuor ramos ad Hepar.

A quadriennio noua Secta exorta est.

EPISTOLA.

Novitij quidam Anatomici curiosis oculis & manibus, in huius rei veritatem inquirentes, ramos ad Hepar pertingentes negant exstare, sed ramulos duos, interdum unicum inuenire, qui ascendunt secundum longitudinem dorsi vertebris instrati, usque ad axillares, & in iis album chylum contineri monstrant.

Ex ista Observatione concludunt Pecquetus & Bartholinus, per istos ramos Thoracicos chylum ad Cor deferri, nullum ad Hepar ire: ea propter hæmatoseos functione priuandum, & in Corde exchylo hæmatosin fieri, istumque sanguinem adhuc chylosum vel crassum & incoctum per varias circulationes intra venas & arterias concoqui & attenuari.

Quum autem Anatomicus Anglus, Highmorus, deprehendisset fibrillas varias tanquam vasula ex Hepate emergentia, inseri in verum Pancreas, ex quo suctum chylum reuehant ad Hepar,

EPISTOLA.

quod scripto ex Iconibus demonstrauit: Bartholinus, Anatomicus Danus, non indoctus, occasionem arripuit istud refellendi tanquam falsum, & ad alios usus isthac uasula destinauit: consimilia per uniuersum corpus reperiri sustinuit: atque Vasa Lymphatica nominauit, de quibus libellum conscripsit. Nec contentus isto scripto, quod mihi obtulit examinandum, per Dubia quaedam Anatomica, contra Riolanum scripta, pro Pecqueto, pugnauit.

Nunc eò Controuersie status perductus est, ut Iecur varijs opinionum fluctibus agitatum, de sua potestate periclitetur, nisi forti manu fulciatur & vindicetur. Id meis vindicijs tentauit: imprimis demonstraui istas uenas Laeteas nouas, esse propagines rami Mesenterici, aut si non fuerint tales, Galeno tamen non ignotas fuisse, quando scripsit, in Mesenterio reperiri uenas, quae non ab Hepate prodeunt.

EPISTOLA.

Recentiores Anatomici contendunt Lacteas venas à Mesentericis distinctas esse, quia chylo distenta albescunt remanentibus Mesentericis rubicundis, chylum solum deferunt ad Hepar, ut sanguis refluens ad intestina pro nutritione, habeat suas venas separatas. *Idem Vesalio*

Mesentericus autem ramus in quatuor partes sectus est; una principio Jeuni Intestini inseritur, altera amplior ad glandulam magnam abit; tertia & quarta pars versus cæcum & cetera intestina distribuuntur. *Idem Vesalio*

Alterius factionis Anatomici sustinent chylum nullo modo ad Hepar, sed per ramulos duos vel unicum, ex fonticulo chyli, in Mesenterij centro locato, totum ad axillares migrare, inde ad Cor, ut in sanguinem mutetur, ac proinde in Corde hæmatosum perfici. Istius erroris & deceptionis causas aperui ex Vesalio; ramus etenim Mesentericus deducendis chylo & sanguini destinatus, alternis vicibus,

EPISTOLA.

ubi peruenit ad magnam glandulam in centro Mesenterij sitam, inter duos renes, mirabili artificio in venulas innumeras funditur, quæ ad intestina tenuia spiratim conuoluta tendunt, ut chylum exsugant, & deferant ad magnam istam glandulam. Id factum à Natura fuit, cum non posset directè istas innumerabiles venas dirigere ad intestina, oportuit in aliquo fonticulo riuulos procreare, qui ex intestinis chylum referret.

Dubitatur an ab ista glandula illæ venulæ sint sabbules rami Mesenterici, quia continuatio non est satis euidens. An potius genus quoddam vasis peculiaris præter ramiuum Mesentericum? Attamen insufflato trunco Mesenterico distenduntur illæ venulæ, sed hoc non conuincit continuitatem eiusdem substantiæ, sed tantum cavitatis.

Ab ista glandula magna ceu fonticulo chyli, ramus Mesentericus haurit chylum, & deducit ad Hepar, quod virtute sua attractrice avidè expetit, & allicit. Sed cum huius rami cavitatis sit satis ampla ad conti-

EPISTOLA.

nendum sanguinem, non potest totum sanguinem Hepar ad se reuellere. Propterea chylus permeans istum canalem, rubescere incipit. Quum autem in isto trunco Mesenterico non obseruarent istam albedinem chyli, qualem intuentur in venulis & fonticulo Mesenterij, inde iudicarunt chylum ad Hepar nullo modo deferri, sed per istos ramulos Thoracicos ad Cor; unicum eumque sinistrum ramum notatum fuisse à Vesalio & Rondelero deprehendi: eius originem, quam alij putarunt esse insertionem, repetunt ab axillari, & ad partes inferiores descendere prodiderunt.

Istac Obseruatio diligenter expensa, & animo agitata, mihi indicauit venarum Porta & Causationes siue synanastomoses, tantopere à Veteribus & Recentioribus Anatomicis quasitas, atque motum sanguinis intra istos canales venosos & arteriosos Aortæ. Quum enim corpus humanum iudicatum fuerit ab Antiquis & Recentioribus, compendium & simulachrum maio-

EPISTOLA.

ris mundi, nemo adhuc duo *Maris*, *Oceanum* & *Mediterraneum* dico, *maioris mundi*, in *homine*, *Microcosmo*, designauerat: neque *utriusque maris connexiones*, neque *motus per fluxum & refluxum intra venas & arterias*, ut feci in his *Disquisitionibus de Venis Lacteis & circulatione sanguinis*, *aduersus Haruei opinionem*. Itaque *demonstravi per Venas Lacteas tam Mesentericas, quam Thoracicas, Vena Porta & Cavae uniones*, tam in *superis, quam inferis partibus ventris inferioris*, & *istarum unionum utilitates insignes ad vitæ conseruationem, & morborum depulsionem*: *Præterea, motum sanguinis circulatorium per Cor necessarium esse, ad humidi primigenij restorationem in Corde, & reliquis corporis partibus, atque arteriosi sanguinis confectionem, qui non potest in Corde perfici, nisi recipiatur & expellatur*. *Istos motus non potest Cor edere, nisi assiduè moueatur per diastolem & systolem*. *Eas ob causas sanguinis motus*

EPISTOLA.

circularis per Cor absolute necessarius est, ut si per dimidium sextantem horæ cessaret, vita terminaretur. Quum autem Harueus, Author vel potius Renouator circularis motus designati ab Hippocrate, magno cum apparatu & artificio, & Medicorum applausu, demonstrasset istum motum fieri per uniuersum corpus, undiquaque ex minima parte redire sanguinem per venas ad Cor, id fore valde perniciosum saluti humanæ probauit; Neque à tertia regione, multò minùs à prima, nostri corporis culinâ & cloacâ, sanguinem remeare ad Cor, sed in prima regione suis terminis coerceri, & moueri motu peculiari.

Quod spectat ad tertiam regionem, eius sanguinem impendi & ab sumi in nutritionem partium demonstraui, & per habitum corporis diffundi, nec ab utraque regione sanguinem redire ad Cor, nisi in summa penuria massæ sanguineæ intra vasa maiora circulatoria, venam Cauam & Aortam, in

EPISTOLA.

quibus absoluitur ista circulatio sanguinis.
 Atque istas opiniones iam per Academias
 late peruagatas, & pro ueris ferme receptas
 sic composui, ut nullum deinceps detrimen-
 tum capiat Respublica Medica, & prisca
 Medicina sarta tecta conseruetur.

Reddo tamen gratias cum Aristotele,
 malè philosophantibus : nam occasionem
 præbent uera inquirendi & inueniendi.
 Dignoscit, inquit Plato, qui inuenit; inue-
 nit, qui quærit; quærit, qui putat se ignora-
 re. Id sedulâ & exactâ diligentia sum tan-
 dem assequutus.

Cæterum, rerum Naturæ contemplatio
 quamuis non faciat Medicum, authore
 Plinio, aptiorem tamen reddit Medicinæ,
 atque perfectiorem. At ista contemplatio
 & cognitio Venarum Lactearum &
 Circulationis sanguinis, non est super-
 flua & inutilis Medico, imò reddit peri-
 tiorum in operibus artis suæ; quippe uera
 cognitio Venarum Lactearum, docet non
 esse recedendum à doctrina veterum Me-

EPISTOLA.

dicorum & Anatomicorum, & in praxi Medica nihil innouandum esse. Cognitio Circulationis sanguinis insinuat in missione sanguinis moderationem esse adhibendam, siue sit purus & integer, siue corruptus, atque febris adsit ardentissima, ut non tantum qualitas spectetur, sed etiam quantitas, quae sufficiens supersit in venis, ad confectionem sanguinis arteriosi, & reparationem humidi primigenij, tam in Corde quam reliquis corporis partibus, & conseruationem motus perpetui Cordis, quod non mouetur, nisi appulsu sanguinis, quo deficiente pereundum est, sensim elanguescente motu Cordis, vel subito concidente.

Hac qui nouerit, perfectior erit Medicus, & plures seruabit agrotantes, quos nimis audaci venæ sectione, & stibialibus medicamentis quotidie perire cernimus: hac Cor prefocare violento vomitu facile demonstrabo in administratione Anatomica. Quum autem Plato eum predicauit beatum, cui in extrema senectute verum peruidere

©BIU Santé

EPISTOLA.

licuit, Deo Optimo Maximo gratias
immortales ago, quod me in proeecta etate
tali beatitudine dignum iudicârit, mihi que
indicarit Venarum Lactearum veros u-
sus, atque veræ Circulationis sanguinis
insignes utilitates ad salutis humanae con-
servationem. Si vultis meum iudicium no-
uum de venis lacteis Mesentericis & Tho-
racicis, vobis & omnibus notum fieri, ut
non amplius ea de re dubitetur in homine,
facile erit ab æquissimo Senatu, boni publici
amantissimo, cuius interest ista sciri à Me-
dicis salutis publicæ custodibus & conserva-
toribus, impetrare, ut homines ad patibu-
lum damnati, priusquam iudicium mortis
eis denuntietur, Medicorum curâ & sollici-
tudine dapibus recreentur, & quatuor, vel
quinque horis à pastu ad supplicium dedu-
cantur; Ad huius rei demonstrationem me
semper paratum inuenietis, nec parcam huic
piæ charitati & eleemosynæ. Id priscis
usitatum fuisse docuit Baronius in suis
Annalibus, art. 94. ad passionem Iesu

EPISTOLA.

Christi, confirmavit Casaubonus, dam
 examinant vinum myrrhatum oblatum
 Christo. Atque Parisiis edificatio Cœnobij
 Monialium, quæ dicuntur Filia Dei, eo
 sine condita fuit, ut praterentibus miseris
 patibularijs ad mōtem Falconis, olim locum
 supplicij deducendis, post preces in sacello
 fusas vinum & cupedias offerrent, ad reso-
 cillationem, quod erat apud Iudæos hone-
 starum matronarum officium. Id non potest
 hodie denegari, neque à Theologis impro-
 bari, & à R. P. Iesuitis in Belgio con-
 ceditur. Valete colendissimi Collegæ, meis-
 que cœptis fauete, atque à vestra Schola
 Hippocratica, in Arte nostra Nouatores
 & talium opinionum fautores arcete.

IUDICIUM

IUDICIUM NOVVM
DE VENIS LACTEIS,
Siue de Vnione, vel Synanastomosi
Venæ Portæ cum Caua:

*Et Examen libri Thomæ Bartholini,
Hafniensis, Professoris Regij,*

De lacteis thoracicis in homine brutif-
que nuperrimè obseruatis,

*Authore Ioanne Riolano, Doctore Medico
& Professore Regio in Academia
Parisiensi.*

PRVSQVAM Iudicium nouum
proferam de Venis lacteis mesente-
ricis & thoracicis, operæ pretium
dixi libellum Thomæ Bartholini
examinare, quoniam id viam præ-
parabit, lucemque maiorem adferet legenti
meum nouum iudicium.

In hoc libello frontispicij titulus modestus

A

est, de lacteis thoracicis, in homine brutisque nuperrimè inuentis historia Anatomica. Sed superba & insolens dedicatio Regi Danorum inscripta, inuentum chyli nouum, nunquam à condito homine, in homine hæcenus obseruatum.

Grande aliquid quod pulmo animæ prælatus anbelat.

Tandem ubi multa de isto admirabili inuento disseruit,

Parturient montes, nascetur ridiculus mus.

Quia nubem pro Iunone, & umbram tantùm huius mirabilis inuenti demonstrauit, in duobus cadaueribus humanis: Ideoque artificiosa & subtilis est hæc inscriptio, ut magis extolleret suam industriam, in perquisitione istarum Venarum lactearum, quæ rectius inuenisse, & indagasse, ac descripsisse, quàm Pecquetum putat, atque se primùm illud in homine reuasse. Quare de eius fide & sinceritate nemo candidus dubitet, nunquam publico imposuit, aut verba dedit. Post istas assertiones, quis non ei crederet, lubensque subscriberet? Sunt istæ inscriptiones & pollicitationes, propter quas *Vadimonium deserui possit*, ut loquar cum *Plinio*.

Felicitatem huius seculi prædicat, quod inuentio-
num nouarum adeo ferax est, ut maxima pars illorum, quæ seuerunt antiqui, minima pars sit eorum, quæ sequentium temporum industria docuit. Sic deprimat, & despicit antiquos Authores, ut iis nunc abiectis, & repudiatis, nouos, quos nominabit, sequamur. Atque in primis eius *Anatomen reformatam*, quam

de Venis lacteis, &c.

omnibus Anatomicis gloriam præripuisse sibi persuasit Iuuenis iste Anatomicus, vnius lustræ Professor, qui vt Riolanum eliminaret è Choro *Lynceorum Anatomicorum*, appellat nunc *Emeritum Anatomicum*, modò *Veteranum*, & passim eum morder, ac suggillat, at ipse ridet. *Lymphatici conuitia in suo Collegio Anatomico effutita*, & in ea ætate quam adeptus est per Dei gratiam, contentionum, & nouitatum in rebus Anatomicis, se Iudicem & Arbitrum merito suo nunc interponit, me absente, ac denato *Bartholinus* liberiùs suas alas expandet, instar Pauonis, triumphaturus de *Riolano*, cui suam ignorantiam in rebus Anatomicis audacter exprobrabit. Sed cum mortuis non nisi larua infantur, inquiebat *Plancus apud Plinium*, in præfatione magni Operis.

Postquam *Bartholinus* de viis, per quas Chylus ad hepar deferri potest, disseruit ad libitum, agnoscit veras & legitimas vias *Asellium* deprehendisse, ac demonstrasse per venas lacteas, quæ sunt nunc omnibus notæ ac receptæ; iis adiunxit *Pecquetus* duas venas chyliferas, per thoracem traductas, vsque ad axillares venas: sed pag. 31. obseruationes suas *Pecquetus*, adeo verborum, sententiarumque sterculis exornauit, vt Lectores repetitâ lectione dubios semper dimittat, sic laudat *Pecquetum*, nec immetitò; nam R. Iesuitarum Rhetorum ornamenta sunt, vbi aliquot annos vixit *Parisis*, in Collegio *Claramontano*, Nobilium adolescentum prædagogus; cum scripsit, erat adhuc philiater, nullum vnquam gradum in *Academia Parisensi* est

Io. Riolani Iudicium

assequutus: Noli igitur ipsum appellare *Medicum Parisensem*; nam talia ingenij monstra nunquam nostra Schola protulit, aut passa est.

Diuisit *Bartholinus* *venas lacteas in lumbares, & thoracicas*, quoniam earum exortus est in parte inferiore mesenterij, quæ sita est supra lumbos, inter duos renes. Ibi *Pecquetus* constituit suum receptaculum chyli, quem venæ *Mesaraicæ* vndique corruaræ effundunt. At *Bartholinus* istud receptaculum mauult appellare *glandulas lumbares*, quia tales in hominibus visæ, & brutorum glandulæ parum hinc abludunt.

Pag. 24. Receptaculi substantia variat in brutis, nonnunquam est membranosa, rupta, cavitatis quedam chylo vel sero repleta obseruatur, nonnunquam deest cavitatis: In hominibus prorsus est diuersa substantia, glandulosa instar aliarum glandularum mesenterij, venulis lacteis quasi irrigata, an venæ lacteæ penetrent in cavitatem receptaculi, siue substantiam, quanquam oculis discernere nequeamus, dubitari non debet, quia chylum admittit, quemadmodum nec manifesta sunt ostia lactearum in mesenterio.

Ista *Bartholinus* testatur se vidisse in duobus cadaueribus humanis & animalibus. Ex ista descriptione venarum lactearum ventris inferioris, quam decerpsi ex *Bartholino*, hîc planè diuersus est à *Pecqueto*, qui constituit grande receptaculum membranofum, lacteas venas vndique conuehere chylum ad istam cavitatem; nullam mentionem facit glandularum, vel magnæ

de Venis & lacteis, &c. 5

glandulæ ad hoc officium destinatæ; *Pecquetus* nullas venas lacteas ad hepar pertingere asseuerat, quam plures eò tendere vidit *Bartholinus*; *Highborum* sibi fauentem adducit, & alios Anatomicos oculatissimos.

An ridiculus ero, si istis duobus iuuenibus Anatomicis me interponam, & dicam istas venas lacteas esse propagines mesenterici rami, qui dum distribuitur chylus per istas venas, candidæ apparent, vbi verò chylus ad truncum Portæ peruenit, permixtione sanguinis color albicans euanescit, atque ita ingreditur cauitatem hepatis, propterea non reperiuntur rami lactei ad hepar pertingentes. Nam *Bartholinus* fateatur manifestas non esse venas lacteas, quæ ingrediuntur iecur; attamen alibi asseuerat se manifestas vidisse in Orbe pisce, & demonstrasse suis Collegis, quos nominat, atque credit tales reperi in homine, & quadrupedibus. Nunc fido relationi *Highbori*, quia plures dissecuit canes, & varias figuras huius rei depinxit. Incertus fluitat hac in re; scribit enim venas lacteas ad glandulam mediam mesenterij perductas instar capreolorum vitis implicari, inde partim ad hepar cum Porta abire rectâ, partim ad Emulgentes, partim ad Cauam.

In ista contrarietate *Pecqueti* & *Bartholini*, produco meæ coniecturæ de venis lacteis, falsò introductis & excogitatis, fautorem *Vesalium*, qui lib. 5. cap. 5. de mesenterio, norat: ad mesenterij centrum, vbi prima fit vasorum mesentericorum distributio, grande corpus glandulosum exstruitur, insigniores ac primas vasorum

dissectiones securè admodum suffulciens, in canibus vasorum per mesenterium incessum adinuenire promptum est, quod illis macilentius, quam homini obtigerit mesenterium, at in homine prae-pingue est abdomen. Videtur Vesalius digito designare istas venas lacteas in canibus manifestas, & in homine obscuras. Addit postea. *Porta propagines in intestina inserta simul ad cremoris traiectionis & sanguinis nutriendis intestinis idonei deductum subservire mihi videntur, neque satis assequor, quid Galenus sibi velit, quando intestinis, ipsique adeo mesenterio venas offerri testatur, in iecur non terminatas, aut (ut alij vertunt) ad iecur non traicientes, nisi fortè aliquis vena Cavae propagines in intestina disseminari iudicaverit, quamquam & illa in iecur tandem vel ipsius sententiâ terminarentur, etiamsi forsan cremorem ex intestinis hecorigi non offerrent. Nonne Vesalius aliquatenus adumbravit istas venas lacteas: nam ista lacuna, quam fingit Pecquetus, sita est sub illa magna glandula, quam Pancreas vocat *Asellius*, implexus venarum Mesaraicarum est in ista glandula; Venas repetiri notavit Galenus, quae non terminantur in hepar, illæ offerunt cremorem ex intestinis, non hepatis, sed Cavae: Attamen per venas Mesaraicas chylum deferri decernit.*

Pag. 33. Bartholinus venarum lactearum mesenterij vsus tres assignat. Auctus homo numero partium, hactenus imperfectus, perfectior Anatome reddita, & functiones clarius elucens. Quomodo potest esse homo auctus numero

partium, si ex te priuatur hepatis functione, & pars sit ignaua, vt quondam fuit Lien reputatus ab *Erasistrato*? Non potest esse perfectior Anarome, si iecur reiciatur, & funerata sit illa pars; functiones clariùs non elucent, introductis istis lacteis imaginariis.

Secundus presior vsus glandularum lactearum est, vt ex lacteis venis Mesenterij chylum excipiant aliquem, & breuiter preparatum ad thoracicas, aliasque partes protrudant. Id verum fateor, & quomodo fieri possit, exposui in nouo iudicio lactearum.

*Tertius vsus est, serum à chylo in leui illa preparatione, & expulsionis conatu separatum in adiacentes, vel renes exprimunt, vel emulgentes arterias, quibus ramos mittunt. Si in secundo vsu à te proposito, vasa lactea mesenterica deferant chylum ad thoracica, & alias partes non possunt serum aliud deducere: at ex te serum, siue aqua limpida per vasa lactea ad Cor defertur. Nunc *Bartholinus* inuenti noui multa commoda numerat. In diabete potus per istas venas lacteas in renes deriuatur. Quomodo id fieri potest, cum ostia venarum lactearum in mesenterio ex te non pateant? quomodo potus vel serum permixtum chylo non euadit crassius? quomodo potus per longa intestinorum volumina penetrare potest, per istas exiles venulas, quæ sunt spongiosæ in suo principio, si credimus *Pecqueto*? Videmus aquas metallicas, si decerent in intestina, per aluum excerni; breuior est via duplex: vna per splenem, qui exsugit, trahitque, ex *Aristotele* & *Hippocrate*, ventri-*

§ *Io. Riolani Iudicium*

culi superfluas humiditates, & arteria lienalis deducit ad renes. Altera via per venas Portæ insertas ventriculo, quibus hepar, *ex Vesalio*, tenuiorem chyli portionem ex fugit, quidni potum etiam eliciet? Si potores egregij parem potus quantitatem reddunt per vrinas, liquor secum abripit chylum, & fraudabitur hepar, simulque Cor chylo, si transeat porus quotidie per istas venas lacteas, & istud receptaculum constitutum à lacteis & musteis Anatomicis.

Fateor in quibusdam diu obseruatas fuisse vrinas lacteas, quæ habebant hypostasim similem puri, cum tamen essent sani, sine vlla suspitione purulenti renis, vel abscessus alicuius supra renes, quod est notandum, & in abscessibus mesenterij, quos quidam imaginantur, quando vident talem materiam albam per aluum excerni, etiam absque dolore præcedenti vel præsentis, abdominis. Infantium vrinæ vtpurimum sunt lacteæ, ab isto chylo effluente per vrinas. *Galenus Comment. in prognos. Hippocratis*, notat interdum in vrinis & deiectionibus puriformem materiam reperiri, cuius origo ignoratur.

Addit *Nephriticos lithonripticis statim subinde leuari*. Impropriè loquitur, Nephritici non leuantur lithonripticis, sed magis excruciantur: Calculosi putant, vel sperant lithonripticis calculum atteri & effringi posse, vel deturbari; calculosus potest dici Nephriticus, sed Nephriticus, variis de causis ita nuncupatur; quibus nocent lithonriptica & diuretica; non es in arte Medica multum versatus:

-----*Disce docendus ad huc.*

Color & odor medicamenti hausti traducitur per istas venas lacteas: nonne via breuior per Hepar, & Lienem? Non possum comprehendere quomodo crassa corpora deglutita possint per istas venas lacteas tam exiles, & oculis imperuias, deduci ad emulgentes, inde ad renes: nam per longitudinem intestinorum recta est via: quam habere possunt inclinationem ad penetrandum per istas venas lacteas?

Pag. 41. Patet præterea nobis iam oculatiōribus, quomodo per diuretica hydrops saepe terminetur, perque vrinas soluat. Rarò vel nunquam per diuretica etiam validissima soluitur hydrops ascites per vrinas: si aqua fluitet intra capacitatem abdominis, quomodo potest resorberi? Sed qui diffusus est per habitum corporis humor in Anasarca, potest euacuari per vrinas, facillè per aluum, interdum ascites per aluum exhauritur, vbi iecur adhuc robustum est: sed per quas vias aqua traducatur & expellatur vi medicamenti hydragogi, nondum explicatum.

Olim existimaui referatis viis mesenterij à venis mesenterium extrinsecus ambientibus, exfugi serum illud stagnans in Abdomine, vel lienem spongiosum absorbere, & expurgare per vrinas, tam per venas, quàm arterias splenis; sed mihi succurrit via facilior & breuior: glandula illa magna, quæ est in centro mesenterij iuxta renes, potest ebibere & resorbere istas aquas, si viæ fuerint meabiles & liberæ, diligenter prius expurgato mesenterio, vel si rupta fuerit membrana mesenterij chylicondi, per eandem viam resorberi aquas vi trahentis medicamentæ.

orrhagogi. Atque ista observatio ad praxim præpoller tuæ observationi *de Venis lacteis*. Interim addo, vbi fuerit *præruptus aque mons*, primâ dosi medicamenti orrhagogi, non est desistendum ab illa euacuatione, continuato vsu orrhagogi quotidie, donec exhaustæ fuerint aquæ, ne chylus ex alimento putrefactus vias mesenterij denuo obturer, sistatque istud profluuium, sed tum vberimè nutriendum corpus ex illa immodica euacuatione debilitatum, cibus euechymis, consummatis, expressis carniû, lacte asinino copiosè nocturnis horis propinato, ad viscerum humectationem; Atque ita multos hydropicos, Deo fauente, persanauit.

Pag. 43. Manifestè declaras te parum versatum in morbis mulierum, quando maximam lactis copiam, in puerperis per vterum & vesicam excretam, refers ad lacteos ductus ad vterum exporrectos. Id familiare est puerperis, & dicunt lac è mammis profluere deorsum, sentiunt perfrigerationè in pectore & abdomine, ex lacte per venas rectorum musculorum abdominis delabente, liquorem glutinosum, lacteum, qui fluit in mulieribus instante partu, putas manare ab istis tubulis lacteis, cum sit mucus, aut pituitosus, aut oleaginosus, quem natura eò transmittit, ad partium istarum inunctionem & dilatationem.

Cur non dixisti etiam fluores albos mulierum curatu difficiles, ab istis tubulis lacteis emanare, qui referuntur ad feminis profluuium, vel humorum è toto corpore decursum ad partes vterinas, quæ sunt per accidens emissaria, vel emua-

toria corporis, quamvis destinata ad procrea-
tionem.

Pag. 46. Nunc lactearum venarum propa-
gines ad thoracem *Bartholinus* prosequitur. *A*
suprema receptaculi parte statim sub diaphra-
gmate prodeunt in canibus nonnullis duo rami,
sæpius in quibusdam vnicus, vt in ouibus, in
homine duntaxat vnicus: In hoc tubulo valvula
sunt potius deforis per ligaturam conspicua,
quam oculis. Inseritur hic tubulus ad venam
axillarem sinistram iuxta iugularem, interdum
simplici ramo, interdum triplici, per exigua fo-
ramina, vel vnicum, si vnica sit insertio, statim
vbi externa iugularis vena se in axillarem in-
fundit, vbi vnica tantum est insertio simplici
rami. Obseruauit in homine & canibus foramen
esse oblongius, & valvulam mitralem, in axil-
laris cavitare foramini superpositam, qua inhi-
bet regressum chyli, sanguinisque ad inferiora,
& ascensum eiusdem ad artus.

In ista descriptione multa noto contraria
Pecqueto: ille duplicem ramum constituit,
Bartholinus raro id contingere asserit, sed sæ-
pius simplicem adesse, & in homine semper v-
nicum. Valuulas manifestas *Pecquetus* collocat
in toto ductu canalis; *Bartholinus* obscuras &
visu inaspectabiles. Insertionem trifidam fingit
Pecquetus: raram esse tradit *Bartholinus*, sæpius
unicam reperiri, foramini esse obtensam valvula-
m mitralem deprehendit *Bartholinus*, qua in-
hibet regressum sanguinis ad inferiora, iuxta iu-
gulares externas, venam lacteam inseri *Bartho-*
linus scripsit, & in sua figura secunda exprimit

infectionem venæ lacteæ intra iugularem inter-
nam apertam: littera N, notat valuulam istius
venæ lacteæ: *Pecquetus* circa iugulares externas
infectionem designavit.

*Pag. 58. Ex subclaviis, quorsum abeat chylus
si queras, ad cor cum decurrente per circulatio-
nem sanguine.* Quod probat *Pecquetus*, & eius
rationes profert *Bartholinus*, atque experimen-
tum suum adiunxit *pag. 59.* inflatâ venâ lacteâ
thoracicâ, vidit flatum peruenisse ad auriculam
dextram per ventriculos & pulmones, per ve-
nam arteriosam, quod miror, cum sit patentior
via flatibus per canalem directum & continuum
venæ Caux ad iugulares & axillares, quàm fle-
xuoso cursu descendere, & diuertere ad cor, cu-
ius ingressus non adeo facilis propter impedi-
menta, quæ reperiuntur in eius orificio dextro.
Sit ita, facile est id experiri, & credendum
Bartholino, qui in rebus Anatomicis *veridicus
semper fuit, nec unquam*, ut ipse de se testatur,
imposuit.

Nunc expendamus huius canalisi lactei tho-
racici utilitates in praxi Medica, quas adduxit &
excogitavit.

*Pag. 60. Restaurantia cordialia per eas ve-
nas ad cor eunt, imò ad axillares venas, & po-
tiones vulneraria ad cor & pulmones hæc viâ.*
Ad hoc *Conringij* responsio mihi probabilior
videtur, quam tamen refutavit *Bartholinus*. Si
consideraret cor vicinum esse ventriculo, nec
distare, nisi interuallo centri neruci diaphra-
gmatis, agnosceret cordialia calida spirituosa
ad cor proximum peruenire, & è ventriculo per

venas portæ ad hepar & lienem distribui posse celeriter, absque vlllo transitu per venas lacteas ad intestina, ab iis ad receptaculum, ab isto loco ascendere debent ad axillares, inde relabi ad cor. Deinde non semper apertæ sunt illæ viæ, quas imaginaris, vt tu ipse vidisti in homine, aliquot horis ante strangulationem bene pasto, in quo lacteas venas, neque in ventre, neque in thorace inuenisti.

Pag. 63. Variorum affectuum generationem, facilem & expeditiorem nuper inuenta lactea thoracica propalant, in primis consensus ventriculi cum corde iam manifestus est, nec ad nervos, amplius obscuras vias, & alia effugia confugimus, quia patent manifestæ.

Nescit *Bartholinus*, cor contiguum esse ventriculo, quem contactu & calore suo fouet *ex Vesalio*, mediante centro nerueo diaphragmatis: Ac proinde quæ recitat, dependent ab ista vicinia, vt sunt palpitationes cordis post cibum copiosum, pulsuum mutationes sumpto cibo, mors inopinata, copioso cibo ingesto, quod accidit frequenter in Septentrionalibus regionibus, ex ingluuie & ebrietate subortâ apoplexiâ, vel syncope cardiaca. Sed miror istum experientissimum Medicum omisisse ex istis thoracicis venis effuso chylo putri, generari hydropem thoracis, vel pulmonum. Cuius quidem hydropis ortum reperunt à vitio hepatis, alij à labe pulmonum, alij à vitio Cordis, vt *Rondeletius*: atque ita confirmaret *Bartholinus*, actionem cordis ad chylicationem, & hydrocardiam inde generari in pericardio.

Pag. 68. Nunc querit an omnis chylus ad cor deferatur per istas venas lacteas, vt viri docti sensere cum *Pecqueto*, *Mantellus* & *Mersennus*. Vult ipsos amicè conciliare cum iis, qui contendunt chylum omnem ad hepar traduci: *Existimat hepar*, & *cor operas suas partiri*, ita vt cor tantum fruatur chyli tenuiore portione, hepar crassiorem chylum ad se rapiat: siquidem asseuerat ad hepar venas lacteas quamplures, sed tenues deduci, quas ipse vidit ac demonstrauit, & *Higbmorus accuratus scriptor*, & *in Anatomicis animalium bene versatus*, sepe conspexit, ac depinxit. Ideoque fallitur *Pecquetus*, dum eas eximere conatur, vt suas venas lacteas mirabiliores reddat. Ipsum refutauit *pag. 70.*

Attamen *Bartholinus* fatetur *pag. 71.* Nemo haectenus insertionem in homine inuenit, quamquam de illa dubitarit nemo. Demonstrauit in *responsione ad Pecquetum*, & *contra Guiffartum*, chylum ad cor neuiquam deferri, vt in sanguinem mutetur. Eisdem rationes produco aduersus illam portionem chyli, quam *Bartholinus* naturaliter quotidie deduci ad cor, per venas lacteas thoracicas asseuerat, quas ideo non repeto.

Pag. 72. Ridiculus *Bartholinus* quum scribit, *Hepate male affecto in hydropo, aliisque morbis, vbi leditur sanguificatio, cor fungi officio hepatis ad sanguificationem.* Cur potius tribuis cordi istud officium, quam lieni, quem periti Anatomici & Medici agnoscunt vices hepatis supplere,

Pag. 75. Hepar sanum sanguinem conficere debet, vbi cor patitur, & venæ thoracica nihil deferunt chyli: Ita in homine vidimus, & canibus plurimis hepar sine omni noxa, at pulmones vitiatos, vnde lactearum in abdomine vberimus proventus: sed thoracica sine manifesto succo lacteo flaccida erant. Tu nobis imponis, ac illudis, dum talia scribis; duo tantum corpora humana ad indagationem & inspectionem venarum lactearum, tui Regis indulgentiâ obtinisti, in vnico duntaxat apparuere, & tu nunc audacter affirmas, quæcumque narraſti in homine vidisse: oportet mendacem esse memorem, à sex septemve annis doces & exerces Medicinam & Anatomem, & vis videri omnium Medicorum experientissimus.

Pag. 76. Proportio esse debet vasorum lactearum ad vasa chylum recipientia, siue hepar, siue cor, at nulla est ductuum lactearum pancreatis, & thoracicorum ad cor, vel hepar proportio, si vel soli hi, vel illi chylum deferunt, lactei meatus in thorace sic satis exiles sunt, & foramina ad axillares quoque nimis exigua, quam pro copia chylo transuehendo, & lactearum in abdomine pari pacto minores sunt lacteæ communes mesenterica, quæ ex pancreate ad hepar serpunt, quàm sunt in mesenterio toto igitur; nec hac nec illac omnis chylus potest amandari, sed partim hac, partim illac; pars enim chyli ad cor per receptaculum Pecqueti, & lacteos thoracicos labitur, pars ad hepar, vel immediatè per lacteas Afellij ex Pancreate, vel mediatè per Cænam, Portam, & Emulgentes.

Hic articulus inconsideratè à te scriptus, destruit tuam doctrinam de Venis lacteis, dum contendis duas partes contrarias conciliare: Nam ostendis vtriusque semitæ difficultates ac remoras ad traductionem chyli, propter vasorum exilitatem & angustiam, nec alterutrum sanguificandi organum recipere posse totum chylum: quis non rideat vanitatem istarum venarum lactearum ad hepar desinentium? si nequeant totum chylum ad hepar vicinum traducere, & necessum sit tenuiorem chyli portionem ascendere ad cor, quam non attrahit, quia non indiget, quum habeat sufficientem, & interdum vberiolem per circulationem, sanguinem. Quo fine ad partes superas deuchitur tenuior chyli portio? *An vt cor citâ mutatione ad sui corporis restaurationem transformet, opinione Bartholini: ego Cor nutritur chylo.*

Si non attrahitur à corde, vt existimat Pecquetus (à quo semipedis interuallo canalis lacteus distat, dum ad axillares assurgit & inferitur) quo impulsore celeriter per exilem & angustam viam sursum agitur? *Pecquetus vim attractricem repudiat, & agris auribus admittit: pulmo instar Anthliæ, vel hydraulici instrumenti non potest attrahere istum chylum, quia nullam habet communionem cum istis venis lacteis, quæ sunt instratæ & affixæ dorso, superiectâ tunicâ pleurâ, ita vt videantur extra capacitatem thoracis locaræ; intestina incumbentia mesenterio non possunt propellere, quia Pecquetus illis denegavit motum, quem nunquam potuit obseruare. Deinde in recto homi-*
ne

ne procumbunt in hypogastrium; *Non potest* iecur vicem pistilli subire, quia in recto corpore id officium præstare nequit, neque in brutis, quæ prona terram spectant.

Quis sanæ mentis credat, chylum impurum, sæpe biliosum ad axillares delatum relabi ad Cor, & momento transire per dextrum Cordis Ventrículum in pulmones, inde in sinistrum, vt per vniuersum corpus distribuatur, cum sanguine arterioso?

Nónne sanguis iste redditur in Corde impurius, illo sanguine, qui conficitur in Hepate ex alterâ portione chyli, quia suis sordibus est defæcata, quas retinet altera portio, per Cordis Ventrículos traducta. Quænam hæc confusio sanguinis ab istis nouitiis Anatomicis introducta, qui Viuorum Anatomis delectantur. Apage istos Nouatores & Perturbatores Medicinæ, quos omnes Academiæ, quæ veram Medicinam colunt, & amplectuntur, à se suisque finibus arcerere deberent.

Pag. 81. Ex Bartholino. Ductuum thoracorum angustia, imò exilia foraminula, quibus patent in subclauias, nonnunquam vnicum tantum tenui valuula munitum facile à crasso chylo rumpenda, demonstrant tenuiorem chylum eò deferri.

Chylus igitur pulsare debet fores, vt ingrediatur, etsi eius descensum impediatur valuula illa Mitralis: singulis momentis attolli debet, ac deprimi, vel potius inutilis erit; arque si impedit descensum chyli, deberet canalis ille semper albescere, quum nequeat descendere san-

B

guis ex doctrina circulationis: At omnes lactei Anatomici testantur, paulò post mortem animalis, colorem album euanescere, & Venas istas lacteas thoracicas repleti sanguine, an ascendente, vel descendente? Attamen, cùm sint istæ Venæ lacteæ separata à Mesaraicis, ex eorum opinione deberent semper albescere, & tales apparere spectantium & rimantium oculis.

Pag. 31. Non desunt, quæ contrarium euincunt, tenuem nempe chylum ad Hepar pergere, ad Cor crassiorem, nam Author libri quarti de morbis, biliosa ab Hepate solum deduci contendit.

Credo te intelligere librum Spurium Hipp. de Morbis, at nil tale in eo libro reperitur; scribit ille Author bilis locum esse in Hepate, & trahere ex Ventriculo, cùm sint purgamenta massæ sanguineæ, atque inter humores hominem lædentes bilem annumeravit; forsan hic error, peccatum est memoriæ, vt in fine tui libri, dum in Democriti spelunca scribis, *Deos inueniet Sætor.* Disces ex Aristotele, Heraclitum hoc dixisse prætereuntibus, cùm esset in casa furnaria, inuitaretque prætereuntes, vt ingrederentur istud tuguriolum, nam *hæc Dii sunt*, vt ostenderet vbique præsentem esse Deum.

Pag. 20. Narrat Bartholinus se regni Daniæ Cancellario, aliisque generosis & Nobilissimis Viris, Excellentissimis Medicis, & Anatomicarum rerum peritissimis, ad spectaculum demonstrationis Venarum lactearum conuocatis, istas Venas lacteas tam Mesenterij, quàm thoracis demonstrasse, in duobus cadaueribus

Hominum strangulorum: Ipsos nominatos viros interpellat pro testibus: attamen pag. 83. dum fideliter recitat, quid obseruauerit, nihil eis repræsentauit, nisi umbram istius miraculi; nam *dissectus publice infanticida*, ientaculo copioso sex circiter horis ante strangulationem reffectus, vinoque intermedia mora, in Ventrículo adhuc cibi chylique crassi, tenuisque partem reconditam seruabat. Lactea thoracica non ita conspicua, in illo glandula Vena lactea noue plene chylo albo, & circa Hepar candidantes fibra, Mesenteriumque candidis Venis referuntur. Alter fur eodem modo pastus, & largius potus nihil chyli ostendit nobis, siue in lacteis abdominis, siue thoracis, cum tamen valde sanus fuerit, & Ventrículum utroque chylo adhuc satis repletum haberet.

Pag. 18. Contrarium scribit, in primo caduere, Lacteas thoracicas & Mesentericas chylo repletas inuenit: in altero ne chyli quidem in illis vasis vestigium. Debebas ista reticere, ne turpis fabula fias, nam cum intraueris, *Dij Deaque*, quorum tamen nihil in medio inuenies, inquit *Plinius*. Ac proinde credo figuras *Bartholini* in homine, ex eius imaginatione potius fictas, quàm ex subiecto corpore depictas, quia nihil tale vidit in istis duobus cadaueribus, qualia descripsit.

Pag. 90. Quærit, an ad mammâs lactea thoracica ferantur, ut eleganter disceptatum fuit ab erudito Medico *D. Petro Guiffarto*. Ille tamen dubius hæret, & addit, in femina prægnante & lactante post pastum dissecta, facile eris

experimentum. Videtur ille suadere necem mulieris pręgnantis, vel lactantis post partum. Abstineas quęro à tali & nefaria operatione: Debebas addere, *Post partum subito mortua & dissecta.* Ego verò dicam vno verbo, Venam thoracicam lacteam ex te solitariam esse, atque sinistram reperiri in homine, qui mammas habet, non ad lactis procreationem, sed ad alios usus. Ergo tua perquisitio futilis & superflua, vt sunt plurima in tuo Tractatu, vt molem libri augeas, cuiusmodi sunt tot inanes historię; siue exempla historica ex *Schenchio* deprompta, quibus tuum librum referisti.

IOANNIS RIOLANI
IUDICIUM NOVVM
DE VENIS LACTEIS.

NON equidem inuideo *Bartholino* eam felicitatem, quam se adeptum putat, cum *Pecqueto*, ut loquitur, *mortalium felicissimo*, ex sua *historia Anatomica de Venis lacteis*. Miror magis eius industriam, ac indefessum laborem in rimandis ac perscrutandis extis Viuentium animalium, ut aliquid noui inueniat, vel eorum quæ vulgata sunt, tanquam noua, veritatem inquirat.

Ac vnum quodque paulatim protrahit atq;

In medium, ratioque in luminis eruit auras.

Quum igitur *Bartholinus* sedulo & curioso oculatis manibus indagaret, quæ sunt animaduersa & descripta à *Pecqueto*, de Venis lacteis, tam in animalibus, quàm in hominum cadaueribus, ante supplicium bene partis ut decet, magnum discrimen deprehendit à scriptura & relatione *Pecqueti*; Nam *istam lacunam. siue Receptaculum ab eo descriptum*, non inuenit, sed eius loco magnam glandulam, quam vocat *Asellinam, Pancreas nouum*, & ei accumbentes

B iij

glandulas chylo differtas : Iſtam glandulam magnam eleganter à *Veſalio* deſcriptam *Pecquetus* exemiſit, nec extare voluit, vt ſuum receptaculum introduceret. Rarò in brutis inuenit *Bartholinus*, duos tubulos lacteos aſcendentes ad Venas ſubclauias, ſed vnicum, atque in homine ſemper vnicum aſſeſſe affirmat, eumque ſiniſtrum : Totum chylum ad ſubclauias aſcendere per iſtos canales aſſeuerat, & depinxit *Pecquetus* : contrà *Bartholinus* tantùm dimidiam chyli partem tenuiorem, eò deferri contendit. *Pecquetus* prodidit nullas venulas ex lacteis ad Hepar extendi, quæ chylum deferant : At *Bartholinus* plures obſeruauit Venæ Portæ truncum comitantes, quales *Higheſiorum* deſcripſit, ac depinxit : Proinde chyli alteram dimidiam partem ad Hepar transferri aſſeuerat, atque ita Cor & Hepar ſimul laborare ad confectionem ſanguinis, & ad iſtud officium ſibi mutuas tradere operas, & amicè conſpirare.

Ego verò in iſta obſeruationum & opinionum varietate & contrarietate, quæ rei propoſitæ falſitatem arguit, meum Iudicium interpoſui, idque iure ac merito meo, ſi æſtimitio *Bartholini Riolanus eſt Emeritus Anatomicus, & Veteranus*, ſed inſtar illius *Vejanij*, apud Poëtam, *nondum armis*

Herculis ad poſtem fixis, latet abditus agro.
Nunc in arenam prodiſt, duellum inter duos iuvenes Anatomicos, eiſdem ætatis, muſteos, & lacteos compoſiturus, vel meliorem doctrinam de iſtis Venis lacteis indicaturus.

Poteſt dubitari de veritate alienius rei, quoſ

ries cum incertis experimenta non consentiunt, ait Quintilianus. Sed prius cupio septem præcognita verissima sciri & notari ab Anatomico, qui meas cogitationes attentè leget.

1. In primis admittendam esse circulationem sanguinis, siue *Harueianam*, siue *Riolancam*, ad conseruationem humidi primigenij in Corde, & reliquis partibus infixi, & ad continuationem motus Cordis.

2. Truncum Venæ Cauæ à iugulis, vsque ad os sacrum directum esse, nullomodo in Hepate intercisum, quamuis sit proximus, illudque tangat.

3. Truncum admittere vnam, aut duas venas ab Hepate longè minores trunco, quæ sanguinem ab Hepate haustum deriuant in truncum Venæ Cauæ. Fuit id demonstratum à *Vesalio*, in sua *Anatome*, lib. 3. & *Riolano*, lib. 3. *Anthropographiæ*.

4. Dein istas duas venas posse obstrui in medio Hepate, vel in earum ostiis iuxta insertiones in truncum Cauæ, quia nullum viscus magis obstructionibus obnoxium, quàm iecur, ex *Galeno*.

5. Præterea, dari mutuas anastomoses Venarum & Arteriarum, atque etiam Venarum inter se, vt docuit *Galenus*, & post eum *Vesalius*, & primus *Hippocrates* indicauit.

6. Insuper Venam Portam & Cauam per anastomoses inter se communicare; quod voluit *Galenus*, & prodidit 6. de locis affectis, cap. 4.

7. Postremò, chyli tenuiorem portionem per Venas trunci Portæ, & rami splenici, qui

in Ventriculum inferuntur, ab Hepate trahi & exfugi, priusquam è Ventriculo descendat chylus in intestina, ne desit alimentum Hepati interdum egeno & famelico, quod fuit notatum à *Vesalio, cap. de Ventriculo*, cuius autoritas debet esse magni ponderis, in Medicina rebusque Anatomicis.

At dicet aliquis, nihil tale obseruatum ab aliis Anatomicis, nec istæ Venæ chylo refertæ apparere. Respondeo, quia partes istas non inuestigant in mortuis, paulò post partum largiorem dissectis: Si contingat totum Mesenterium fieri scirrhosum, vt in Steatomate vniuersali fuit sæpius obseruatum, absque Diarrhœa chylosa, Venis Mesentericis, siue lacteis tunc penitus obstructis, necessum est chylum per alias vias adduci ad Hepar; at non potest per alias, quàm per Venas, quæ ab Hepate in Ventriculum feruntur, tùmque non tantùm tenuior chyli portio, sed etiam crassior elicietur.

His positis terminis, vel hypothefibus veris: Nunc meam sententiam super istis Venis lacteis aperiam. Laudo labores *Asellij, Vallæi, Conringij, Pecqueti & Bartholini*, in Venarum lactearum indagazione: sed eorum pace dixerim, verum vsum earum non sunt assequuti. Nam inter eos rerum est discolor vsus. Non disteior venas illas lacteas, certis temporibus existare conspicuas, tam Mesentericas, quàm thoracicas, sed esse propagines trunci Mesenterici sustineo, quia tribus aut quatuor horis à pastu incipiunt manifestari, dum turgent chylo, quem deuchunt ad Hepar: Aliæ Venæ lacteæ,

quæ inseruntur in Cava truncum Emulgentes, & ad subclavias ascendunt, sunt eiusdem trunci Mesenterici soboles. Nam quandiu opus chylicificationis absoluitur, Venæ omnes Mesentericæ quotquot reperiuntur, chylo distenduntur, qui rapitur ab Hepate, per Venas Mesentericas, tanquam hirudines affixas intestinis, simulque diffunditur chylus in propagines eiusdem rami Mesenterici, quocumque extenditur. Peracto isto distributionis chyli opere, evanescent Venæ lacteæ, nec alio tempore comparent, quia sanguis redit ad illas Venas vacuas, qui antea repulsus fuerat, ac reuulsus versus suos fontes, durante illa tractione chyli. Idcirco extincto animalietiam bene pasto, nisi celeriter conspiciantur, vi attractrice Hepatis pereunte, relabitur sanguis in illas Venas Mesentericæ.

Huius rei experimentum facio & produco. Si truncus Mesentericus exsuffletur paulò post mortem hominis adhuc calens, Venæ lacteæ distenduntur, manifesto indicio ipsas cum Venis Mesentericis Portæ communicare, vel potius easdem esse ipsas Mesentericas. Tentanda etiam per exsufflationem distensio Venarum lactearum thoracicarum, in eas introductâ tenui fistulâ; quod si Venæ lacteæ ubique non turgescant, an ideo separata à Mesentericis, exploranda erit adhuc exsufflatio in vacuis Venis lacteis?

Si quis obiiciat, neque in trunco Venæ Portæ, neque in trunco Mesenterico lacteus liquor apparet, forsan quia ab istis scrutatoribus partes istæ non fuerunt investigatæ, si non conspiciantur in istis locis, qui sunt lati & ampli, ibi incipit rubescere chylus.

Nónne confessione Medicorum & Anatomicorum, Venæ Portæ rami proximi sanguificanti aut saltem in illis Hepati vicinis rudimentum sanguinis chylus adipiscitur, aut tincturam? ita ut chyli color oblitescat, nec amplius compareat: Ideoque cum non potuerunt deprehendere continuitatem chyli albescentis, in trunco Mesenterico, & trunco Venæ Portæ, inde chylum ad Hepar non deferri existimârunt.

Maior nunc difficultas exurgit, de illis propaginibus rami Mesenterici, quæ in Cavam & thoracem distribuuntur. Ad hæc respondet *Riolanus*: Chylus turgescens intra Mesenterij vascula, quoquoersum diffunditur, vbi pertinent eius ramuli, quemadmodum mare turgescens in suo fluxu, per loca expanditur, quæ refluxum postea deserit, sic chylus omnes propagines Mesentericorum ramorum inundat, vbi maior portio ad Hepar confluit, sanguis ab Hepate in Venas Mesaraïcas relabitur: quod si Venæ lacteæ essent separatæ à Venis Mesaraïcis, deberent etiam chylo depletæ, vacuæ & exangues remanere: at illæ chylo priuatæ, confestim replentur sanguine, ergo communionem habent cum Mesaraïcis, vel sunt ipsæ Mesaraïcæ.

An fatius esset dicere, ex Mesaraïcis quasdam esse destinatas chylo, quem devehunt ad Hepar, vacuas & exangues chylo exhaustas remanere, quia sanguinis descensum inhibent valvulæ, quas fingunt adesse frequentes in Venis lacteis, & primus proposuit *Columbus in sua Anatomie*, vel Mesentericis adscripsit.

Instabit aliquis: nulla necessitas chyli in Ca-

ua inferiore prope renes, & in Cava superiore iuxta subclavias, nisi admittatur chyli anadosis ad Cor. Imò, magna naturæ providentiâ isti rami Mesenterici ad ista loca extenduntur, & communicant, ut in omnimoda obstructione canalis Hepatici, qui transmittit sanguinem in truncum Venæ Cavæ proximum Hepati, sanguis Portæ, (quæ sola tum fungitur officio Cavæ ad distributionem sanguinis) suppeditet sanguinem Cavæ, tam in abdomine, quam thorace ad replendam Cavam, quæ tum non amplius recipit sanguinem immediatè ab Hepate, sed interuentu Portæ, atque ita sanguis tractus in Cavam inferiorem ad Cor defertur, ut materiam suppeditet sanguini arterioso conficiendo.

Si quæras, cur ramus ille Mesentericus ascendit ad subclavias, Respondeo, ut præbeat sanguinem partibus superioribus in illa obstructione Hepatis commemoratâ, quæ fraudarentur isto pabulo, quoniam in ascensu suo per truncum Cavæ, sanguis à Corde famelico præteriretur, & deorsum descenderet, contra doctrinam Circulationis.

Si quæras, cur chylo turgidæ reperiuntur istæ Venæ lacteæ thoracicæ, quia sunt propagines, ut dixi, rami Mesenterici, nec chylus ibi prorsus inutilis, propter causas à me commemoratas in *responsione ad Pecquetum, pag. 187. & pag. 369.*

Itaque magnâ naturæ providentiâ communicant inter se Vena Cava & Vena Portæ, per mutuas anastomoses Venarum, quas *Hippocrates* & *Galenus* agnouerunt, ut si forsan functio

Hepatis prorsus aboleretur, possit Lien eius officio fungi, per easdem propagines Portæ, sanguinem distribuens Venæ Cavae, vel ipsemet chylus per easdem propagines directè feratur ad Cor, ad sanguificationem, adeo fuit sollicita Natura de conseruatione hominis, vel si mauis, animalis in sua specie.

Notabilis est *apud Vesalium textus, cap. de Mesenterio*, de ramis Venæ Cavae, quos Omento & Mesenterio distribui *Galenus* credidit: *dum à me*, inquit *Vesalius, in dissectionibus fuerit expetiti, respondi eiusmodi propagines me adhuc latere*. Debemus hoc curiosis oculis & manibus Anatomicorum *Asellij, Vallæi, Conringij, Pecqueti, & Bartholini*, quibus gratias ago in ea ætate prouecta & infirma, quæ non mihi permittit nunc istos labores Anatomicos sedulo agitare, vt olim feci: Attamen non minus agit, qui ad clauum sedet in mari gubernator, quàm qui malos scandunt, & qui per foros curstant, *sic Tullius, lib. de Senectute*. Imò multò maiora & meliora facit autoritate & consilio. Ita seniores Medici in artis operibus longo vsu & exercitatione versari, rectius sapiunt, & iudicant de alienis laboribus, quàm iuniores & inexercitati gloriæ & laudum auidi aucupes, in re leuissima ex Musca elephantem faciunt.

Porò, vt Medicum vsum nouarum Venarum lactearum exponam, obseruabis per istas propagines Venæ Portæ communicantes cum Cava, Pus empyicorum interdum per aluum excerni, de qua viâ fuit dubitatum apud Authores anti-

quos & recentiores. Difficultatem istam enodavi in *Anthropographia*, cap. de *Pulmonibus*.

Si laxiores sint istæ Venæ lacteæ Mesentericæ, serum chyli, vel ipsemet chylus potest per urinas, & per uterum expurgari, inde fluores albi uterini diuturni, & curatu difficillimi, absque ulla acrimonia & feruore, qui vel gonorrhææ simplici tribuuntur, vel humoribus pituitosis è toto corpore ad uterum confluentibus. Propterea si mulieres fluentibus istis humoribus lacteis concipiant & pariant, certum est non à partibus genitalibus istud vitium manare: sed à laxitate istarum Venarum lactearum Portæ, ac proinde porionibus adstringentibus, & aquis mineralibus utendum esse, & fomentis adstringentibus ad partes lumbares adhibitis, non omisis generalibus remediis, quæ præmitti debent, & sæpius iterari.

Si lacteus humor puriformis in deiectionibus obseruatur, nullo dolore colico progresso, sine febre, ad fluxum istius lactei chyli putris in intestina regurgitantis causa referri debet: Si urina lacteæ reddantur, vel habeant hypostasim lacteam puriformem, nullo præcedente dolore in visceribus, & renibus, sine ulla suspitione ulcers in istis partibus, suspicari licet lacteum esse chylum effusum in emulgentes. Qui detractus fuerit sanguis, si lacteus appareat, ne putes semper à putredine summa vitium istud genitum in Hepate, sed ab isto chylo deerrante in Venas brachij, vel pedis, vel propter Venæ sectionem copiosam tandem attracto. Non inficior tamen

à corruptione summa sanguinis id enasci in febribus malignis, ex doctrina *Galeni*, sed conditio morbi, vel febris discrimen istud iudicabit.

Iudicium istud nouum, quod nunc propono de *Venis lacteis*, non destruit, quas attuli coniecturas in responsione ad *Pecquetum*, & possunt simul stare, quia istæ communicationes vasorum inter *Cauam* & *Portam* locum habent, dumtaxat, in casu necessitatis. Itaque disquisitio de *Venis lacteis*, non est inutilis, sed maximi momenti in Medicina: nam si sint separatæ à *Venis Mesaraïcis*, considerari debent tanquam causæ, & sedes morborum, vel scorsim, vel simul cum *Venis Mesentericis* sunt diuersorum alui fluxuum causæ, vt demonstraui in responsione ad *Valerium*, pag. 608. & in *Encheiridio Anatomico*, cap. de *Ventriculo*.

Quod si *Venæ lacteæ* sint propagines rami *Mesenterici*, nec earum cognitio & indagatio erit infructuosa, nam docebit tempus coctionis alimentorum in *Ventriculo*, & chyli distribuendi tempus, vsque ad *Hepar*, vt inde discamus tempus idoneum sumendo cathartico, eoque sumpto, quo tempore alimentum dari debeat, ne chylus deorsum raptus, vel in *Venas Mesaraïcas*, siue *lacteas* intrusus sistat, aut retardet effectum medicamenti. Inde discimus, an liceat alimentis admiscere purgantia, & an satius fuerit mane duas doses purgantes exhibere, interposito spatio trium vel quatuor horarum, quam horis quatuor à pastu, alteram dosim exhibere. Quomodo, quibusque viis feratur ac distribuatur.

tur medicamentum ad Iecur, Lienem, & alias partes diffitas. Quomodo Lienis euacuationes directæ fiant, critica, salutare, sanguine fluente per narem sinistram, interuentu rami istius lactei sinistri, qui iungitur iugulari externæ, & Lienis affecti depositiones in crura & tibias, per anastomoses Venæ Portæ cum Cauæ inferioris trunco.

Istam communionem Vasorum superiorum notam, vel adumbratam fuisse Hippocrati, licet colligere, ex fine libri de Natura Ostrum. *Vena ex sinistris emergens in Hepar non se ingerit; sed in splenem inseritur iuxta caput, quod in crassitudine ipsius consistit, inde verò internas splenis partes subit, ipsasque venulis sanguinolentis instar aranearum tela intertextit: hic verò totus ex omento eleuatur, venulis ex seipso sanguine plenum reddens.* Notate graphice descriptum esse Venæ Portæ ramum splenicum, quem accipere oportet pro Vena Porta, Subiungit.

Quæ verò à capite splenis ad spinam accedunt, per septum transversum penetrant, inde sursum, & dextra & sinistra sub Pulmonem extenduntur: Quæ autem sanguine plene sunt, sub ipsum & in ipsum corruantur, quæ paucæ sunt sanguinis & tenues à Pulmone intra sinus procedentes, qui naturâ rarus existit, utpote ab ipso emulsa in Cor frænantur circa articulas ipsius, & in cauitates internas difflant. Aliquis hoc interpretaretur de chyli delatione ad Cor, per Venas à Porta traductas, & ad thoracem ascendentes, ut proditum est ab Hippocrate.

Claudam hunc tractatum liberâ & ingenio confessione de meo sensu, qualis fuerit olim & nunc circa Venas lacteas. Semper existimaui cum *Galeno*, & recentioribus Anatomicis *Vesalio*, & *Fallopio*, chylum in intestina delapsum à Venis Mesaraïcis per Mesenterium dispersis, & intestino affixis exfugi, ac deferri ad Hepar; Venas istas cum Mesenterio dictas fuisse lacteas à candore lactis; Mesenterium lactes, ut Onomasticum Græcum interpretatur; Vbi autem fuit editus liber *Acellij de Venis lacteis*, non potui mutare sententiam, & noua hæc vasa lactea admittere separata à Venis Mesaraïcis, quum scirem istas venas posse & vehere chylum ad Hepar, & inde sanguinem reuere ad intestinorum nutritionem. Quum verò animaduerti in epistolis *Valæi*, & in libro *Conringij de motu sanguinis*, Venas lacteas communicari trunco & tubulis Venæ Caux, id mihi suspicionem iniecit synanastomosis Venæ Portæ cum Cua, quam constituit *Galenus*. Verum vbi *Pecqueti* furculus, loboles Mesenterici rami, ex suo receptaculo enatus, & ascendens ad subclauias Venas mihi innotuit, tunc non amplius dubitavi de ista Vnione, & synanastomosi Venæ Caux cum Porta, & occasionem dedit huic nouo iudicio, quod nunc audacter pronuncio. Quum animaduertam istud mysterium Naturæ detectum fuisse à *Vesalio*, quem nunc intelligo, olim à me repudiatum; scilicet in centro Mesenterij appositam esse magnam glandulam, & sitam inter duos renes, vbi prima fuit vasorum distributio. Et cap. de Intestinis, *Vasa Mesenterica*

*senterica quemadmodum in duodeno, secundum
 Ieiuni & Ilei longitudinem non deducuntur,
 sed velut ex Mesenterij centro, ex alto sursum
 tendunt, rectaque antrosum in intestina per-
 tingunt, in qua numerosa sobole, arboris radicum
 modo implantantur, osculis suis in internam in-
 testinorum sedem hiantia. Nonne hic Vesalius
 depingit in ista magna glandula, quam Asellius
 nouum Pancreas vocat, receptaculum chyli A-
 sellij & Pecqueti? Ab ista glandula Mesenteri-
 cus ramus chylum vndique corruatum deducit
 ad Hepar; In trunco rami Mesenterici & Portæ;
 chylus incipit rubescere, ex permixtione san-
 guinis: Nec alius truncus est inquirendus Vena-
 rum lactearum. Propterea ineptæ sunt istæ fi-
 brillæ, quas depingit Higbomus, truncum Vena-
 næ Portæ amplexantes, & ad verum Pancreas
 pertingentes, quibus fauet Bartholinus, vt eas
 reddat lymphaticas. Atque ita compono omnes
 Anatomicorum de Venis lacteis dissensiones.
 Picturæ Vesalij decima quinti libri & vnde-
 cima diligenter inspiciantur, & expendantur.*

FINIS.

C

LYMPHATICA
ANATOMICA
THOMÆ BARTHOLINI,
Refutata à IOANNE RIOLANO.

REVDITISSIME D. Bartholine, tui Libri de Vasis Lymphaticis dedicatio meo Nomini honorificè inscripta, me anxium, tibi-que deuinctum detinet. Nescio etenim quò me vertam, eloquar, an fileam? nam si in gratiarum actione & approbatione Libri consultam, quæ duo exigit à me Inscriptio facta Riolano, maximo Orbis, & Urbis Parisiensis Anatomico, id risum mouebit sapientibus, nec absque adulatione præstare queo, quod moribus meis aduersatur: si conticescam, silentium reputabitur pro ignorantia & obliuione rei Anatomicæ, aut ingenij hebetudine in hac ætate prouecta: cum tamen pet Dei misericordiam,

-----non tarda senectus

Debilitat vires animi, mutatque vigorem.

Quare si Bartholinus nullum agnoscit in rebus Anatomicis, me Veterano doctiorem, vel in sensenda rigidiorem, offertque mibi pagellas

suas legendas sine inuidia, videtur ille me inuitare, ac prouocare ad examen sui Libri, quod tamen modestè faciam & sine inuidia:

Iam fractus senio, blandisq; modestior annis.
 Hac in re sequutus est *consilium Galeni, lib. de cognoscendis & curandis animi morbis. Viri probi cuiquam permittere debent, vt de suis rebus cognoscant, & iudicent: nec quoslibet huic negotio præficiendos esse, censet Galenus, sed seniores in rebus humanis bene versatos, qui sine vlllo affectu sincere iudicent; Nec aduersus istos homines, quoties aliquod nostrum peccatum notarint, indignari, & molestè ferre, sed potius eis gratias agere conuenit.* Id speramus ex humanitate *Bartbolini*. Propterea non potuisses, *amicum acclamare maiorem, quam Riolanum*, qui tuæ *Anatomia reformanda occasionem dedit*, dum tuos errores *Anatomicos modestè demonstrauit*, quos tacitè correxisti, indicaturus alios, grauiores quos in hac postremâ reformatâ annotauit, vt in quarta editione correctior tandem prodeat in lucem. Vtinam talem amicum & censorem nactus fuisset, quem non recusabat *Appelles* in suis picturis. *Valleus, & Hornius* tui amici *Leydenses Medici & Anatomici*, non tale officium amicitix tibi præstitere, dum editionis curam susceperunt. Idcirco, si mihi succenseas, & irascaris, dicam cum *Terentio*:

Obsequium amicos, veritas odium parit.

Lubenter fateor, non posse satis laudari tuum indefessum studium, & accuratum scrutinium *Anatomicum*, dum assiduè vacas & incumbis rebus *Anatomicis rimandis*:

-----Pecudumque reclusis,

*Pectoribus inbians, spirantia consulis exta,
Ut in viuientium animalium euisceratione ali-
quid noui reperias. Neque tuus est inanis ac in-
utilis labor; Nam primus venas lacteas thora-
cicas in hominum cadaueribus deprehendisti, &
de ea re Librum edidisti: primus vasa Lympha-
tica detexisti, res*

*Magna, nec ingenio inuestigata priorum,
Quaeque diu latnerat.*

Fateor me in ea ætate prouecta, quam sum per
Dei gratiam assequutus, viuientium animalium
sectiones deseruisse propter operis difficultatem;
tu tamen me prouocas ad istud examen his ver-
bis, *de natura si dubitas, ipsam quæso limato
cultro excute, &*

*Accipe mirandum, nouitate mouebere facti,
Aperto thorace & ventre, non opus est limato
cultro, sed vnguibus ad partium diuulsionem.*

Malo tibi credere, & alijs hunc laborem re-
linquere, quàm me inutiliter torquere, & exer-
cere in anatome viuientium animalium. Pro tot
laboribus, quos suscipis ad inquirenda & reue-
landa Naturæ secreta mysteria, cuius es Amasius,
instar Endymionis Lunæ; repono tibi, pro re-
muneratione, prudens monitum consolatorium
*Seneca, cap. 32. libri De Vita beata: Cur osum
nobis natura ingenium dedit, & artis sibi ac
pulchritudinis sua conscia, spectatores genuit,
perditura sui fructum si tam magna, tam clara,
tam subtiliter ducta solitudini ostenderet; hac
qui contemplatur, quid Deo præstat? Ne tanta
eius opera sine teste sint. Vereor, ne Bartholinus*

mihî exprobrat, quod in fauorem Endymionis, scripsit *Plinius*. Non sumus profectò grati erga *Eos*, qui labore curâque suâ lucem nobis in hac luce aperuerunt. Vel cum *Seneca*, iure dicere posset: *Omnem operam dedi, vt me multitudini educerem, & aliqua dote me notabilem facerem, quid aliud quàm telis me opposui, & maleuolentia?*

Pro testibus tui inuenti producis *summi Doctoris Olai Vvormij* applausum, cur alios Doctores & Professores, ac Regios Medicos non adhibuisti, ad huius rei fidem certiozem, quos tamen adduxisti in contemplatione venarum Lactearum in Orbe pisce, & in venis Lacteis Thoracicis; Nam *Olaus Vvormius* tuus est cognatus, ob id tibi abblauditur, ideòque suspectus esse potest; sed tibi credendum & *Lysero* tuo Discipulo, *quia nescis mentiri*. Attamen qui semel in notabili mendacio deprehensus fuit, semper præsumitur mendax, nec amplius fidem meretur.

Præter innumeras imposturas, quas affingis *Riolano*, in tua *Anatomia reformata* postremæ Editionis, duo notabilia mendacia declarabo. Primum est pag. 66. Scripsit *Bartholinus* in sua *Anatome, Editionis secundæ, cap. de Ventriculo*, ipsum in fœminis minorem esse, quàm in viris: Reposuit *Riolanus* eiusdem esse magnitudinis, quia mulieres sunt viris voraciores, *ex Aristotele*; ideòque ieiuno intestino carere prodidit, quia semper illis intestina plena, nulla vacua, propter assiduas comestationes. *Bartholinus* voluit in *Anatome reformata, ex-*

cusare feminas aduersus *Aristotelem* : & cap. de Intestinis, articulo de ieiuno, irridet *Riolanum*, qui deficere in feminis ieiunum falsò asserit, ab illis deceptum, qui vel vitio oculorum non videntur, vel repletum pro ieiuno non habuerunt.

Attamen *Riolanus* disertè scripsit, pag. 176. *sua Anthropographia*. Falsum est mulieres carere ieiuno intestino, etiamsi traditum ab *Aristotele*, nisi propter earum edacitatem & ingluuiem, nullum in eis dari vacuum intestinum crediderit. En sublesta fides, vel potiùs scelestas *Bartholini*, qui vbique quærit in sua *Anatome reformata*, occasionem carpendi *Riolanum*, nec vllam potest inuenire, nisi malitiosè fingat imposturas.

Riolanus qui quinquaginta annis agitauit, ac demonstrauit Anatomica publicè, semper trecentis, vel quadringentis auditoribus & spectatoribus stipatus, in cadaueribus plusquam centenis, ætatis suæ anno 68. ignorauit ieiunum intestinum? Quis postea fidem adhibebit mendaciis & imposturis *Bartholini*, quum in re tam absurda & falsissima mentiri ausus fuerit. Non potui commotam bilem comescere,

----- *Exclamet Melicerta perisse*

Frontem de rebus.

Alterum mendacium extat pag. 154. dum explicat vasa spermatica præparantia in mulieribus, *lin.* 24. vbi incipit trifidus ramus, sex lineas sequentes *ex Riolano* transcripsit, atque vt suum plagium tegeret, subiunxit, de quibus videantur *Zerbus*, *Fallopins Platerus*, alijque, qui *Riolano* mihi que viam monstrarunt.

Zerbus est Anatomicus barbarus, & improbus, quem in moribus & in re Anatomica passim fugillat ac reprehendit *Carpus*. Huius liber Anatomicus litteris Gothicis editus vix prostat, tanquam exoletus & neglectus. *Fallopini* & *Platerus* nihil tale scripserunt.

Quam versipellis est *Bartholinus*, ut suum furtum excuset, & gloriam huius inuenti *Riolano* præripiat, qui primus eâ de re scripsit.

Vides, *Bartholine*, me non posse adulari & fraudulenter tecum agere, ideòque tuum libellum legi sine invidia. Cur tibi inuiderem de nugis Anatomicis scribenti, putâ de *Vasis Lymphaticis nuper Hafnia in animantibus, scilicet canibus inuentis, & de Hepatis exsequijs* valdè ridiculis. Ne putes me tibi iniuriam facere in reprehensione huius inscriptionis, consule articulum 4. Exercitationis 101. Scaligeri aduersus *Cardanum*. *Cave, ne amplius dicas vinum Lymphatum; memini mibi præceptores meos, viros exactissima in benedicendo diligentia, ferulam mimitari: si vinum amentia dissimularem, quod esset aqua temperatum, nam meracum vupulans & efficit, dilutum verò sapientes, soli indocti Grammatici vinum bibunt Lymphaticum.* Inde collige, quid sentiendum de isto titulo.

In animantibus scribis inueniri vasa lymphatica, & dumtaxat canes dissecuisti; cur vasa lactea sint euidentiora in canibus, discas ex *Vesalio, lib. 5. c. 6. In canibus ut vasorum per mesenterium incessum adinuenire promptum est, ita contra amba Mesenterii membrana in iisdem difficulter expenduntur quod illis macilentius, quam homini ob-*

zigerit mesenterium : in homine binæ mesenterij
 membranæ inuentu sunt perquam faciles, quia
 multâ intercedente pinguedine, inuicem distant,
 ad mesenterij centrum vbi prima fit vasorum
 distributio (lacteorum) grande corpus glandosum
 exstruitur (receptaculum Pecqueti) insigniores
 ac primas vasorum dissectiones secure admodum
 suffulciens. Vides, ex Vesalio, vasa Lymphati-
 ca, quia mesenterica, id est per mesenterium
 spatia sunt, euidentiora in canibus : Cur in alijs
 animantibus, vitulis, agnis, ouibus, id non ex-
 plorasti? Ideoque possem obijcere istam aquam
 in canibus solis reperiri, ad humectationem cor-
 dis, totiûsque corporis, vt impediât, & auertat
 rabiem, cui sunt obnoxij canes : & cum sit ani-
 mal domesticum canis, ad solatium, auxilium, &
 custodiam atque venationem ferarum assiduo
 & continuato cursu per sex septemve horas, Ho-
 mini concessus, Natura huic pernicioso morbo
 auertendo prouidit, istarum aquarum genera-
 tione, defectu aquæ potabilis: Adde quod, cer-
 tis animantibus quædam, ex te pag. 29. Natura
 concessit, quæ denegauit homini. Forfan Ani-
 malia hunc habent roridum humorem ad refri-
 gerium, quia nequeunt, cum sitiunt, potare, vt
 homo.

Noli amplius gloriari de istis vasis Lymphati-
 cis : hæc in te tibi præluxit & præiuit Higimorus,
 Angelus, qui ad venas Lactæas perquirendas in
 Hepate, & motum pulmonum inuestigandum,
 multum insudauit, vsque ad extirpationem pe-
 nent totius speciei canum, quibus in viuorum dis-
 sectionibus semper vsus est, pag. 184. At ille

de Vasis Lymphaticis, &c. 41
 tab. 2. & 3. vasa Lactea innumera Hepati adna-
 ta, & annulatim more capreolorum vitis circa
 Porta truncum contorta describit ac depingit,
 Hepati ac Mesenterio vtrimque affixa: Tu
 non Lactea, sed aquea esse contendis, nec huius
 inuenti Authorem, vel participem facis *Hig-*
morum. Atque vt id dissimules & occultes,
 vasa hæc Lactea, aliter depingis & describis,
 alterique officio destinās: Hepati renuncias, &
 tanquam Viscus ignauum, è principatu corpo-
 ris derurbas, immemor tui libelli de *Venis La-*
cteis Thoracis, & tuæ doctrinæ Anatomicæ,
 quæ continetur cap. de *Iecore*, & libello de
Venis.

Pag. 10. Vidisti Vasa hæc varijs cum Porta
 annulis connexa, inque eius quasi tunicam im-
 mersa. Nonne eadem fuit opinio *Higori*?
 Tandem post varia experimenta tale iudicium
 profers.

Pap. 19. Venas Lymphaticas pro Lacteis hæ-
 tenus reputatas, ex Hepate liquorem expor-
 tare, nihil hæc via inferre, quod de Lacteis an-
 tea credidisti, & circa Hepar hæc vasa sem-
 per magis esse conspicua, quàm in artubus, pag.
 20. cap. 1. Doces abundare serosis humoribus
 corpus nostrum. de quibus Authores Medici
 Anatomici scripsere: At de *lympha pura* al-
 tum hætenus silentium, ea tamen non minus,
 quàm alij serosi humores necessaria est ad corpo-
 ris complementum & usum necessarium desti-
 nanda erat. Ergo vt corpus humanum sit per-
 fectum & completum, hæc aqua necessaria est,
 & reponi debet inter humores, qui nostrum cor-

pus componunt. Hoc inuentum tibi deberi passim afferis, & ea de re superbè gloriaris, fermè in omnibus paginis tui libelli, instar Archimedis, *ἄπυρος*. Nec amplius dicas, *ab ostentatione semper fui alienissimus, rerum mortalium satur & contemptor*. Neminem adhuc vidi gloriæ & laudum audidiorem; nec aliud personant tua scripta Anatomica, quàm tuas inuentiones nouas Anatomicas.

Verissimè scribis, *in Daniam Africa migravit*, quia quotannis *Hafnia* noua monstra in rebus Anatomicis parit *Bartholinus*, tandè que instar noui *Promethei*, nouum hominem finget & fabricabit.

Pag. 21. cap. 4. Laudo quæ scripsisti, *minor est inuenti gloria, nisi ad omnia animalium genera diffundatur*. Quare tuum inuentum non explorasti in aliis animalibus, bobus, vitulis, suibus, agnis, ouibus, leporibus, quæ quotidie maectantur à laniis, ad nutritionem hominum? Ergo tuum inuentum inane ac inutile, nisi reperiat in aliis animantibus, & in homine: cui bono ista perquisitio?

Pag. 23. *Postquam in brutis primùm tibi visa fuere ista vasa, quinque vel sex cadauera humana sectionibus tuis patuerunt, in quibus oculatissimâ diligentia nihil aquosum potuisti distinguere, aut vasa siue in artubus, siue in visceribus resplendentia, quemadmodum in brutis.* Ergo ingenuè fateris non reperiri in homine, ne quidem eorum vestigium superesse.

Pag. 24. Cur in homine mortuo non reperiantur, varias causas adducis; *In primis quod*

non liceat humana cadauera viuentia aperire; attamen Lactea supersunt & conspiciuntur. Respondet, quia illis tunica robustior & amplior vasis capacitas. Verùm tibi contrarius, pag. 20. scribis, Venula Lactea in Mesenterio multò sunt minores, aquosæ iuxta Hepar crassiores.

Pag. 26. Aquosa vena tenuissimis vestiuntur membranulis, telis araneorum similibus, quæ euacnato liquore translucente in totum euanescent; sunt verò in homine (si sunt) musculosis artuum anfractibus ita immersa, vt facile comprimantur. Ergo ex tua confessione non sunt in homine venæ Lymphaticæ aspectabiles, atque dubitas an existant.

Pag. 28. Nonne risum mouebis doctis & sapientibus Medicis, dum scribis: Sunt fateor in brutis particula, quas homini Natura inuidit, in quo censu numeramus musculum oculi septimum, os triangulare occipitis, cæci intestini amplitudinem, ossis coccygis prolixitatem, panniculi carnosæ situm, vteri cellulas, mammarum vbertatem, tunicam allantoidem, & alia in Anatome occurrentia. Cur non addis cornua, belluinam faciem, & quatuor pedes? Ista denegauit homini Natura vt distingueret ab aliis animalibus, tam in partibus externis, quàm internis: Omnium partium discrimina in homine & brutis notata leges in mea Anthropographia, pag. 82.

Pag. 29. Ne videatur desipere & decipere, addit, Sum tam certus quàm qui certissimus, aqueos nostros ductus in homine adhuc delite-

scere, laudemque inuentionis illibatam alijs seruari, excitabitur, qui nostra obseruationi vltimam manum in homine sic additurus, cui tantum debemus, quantum nobis Pecquetus; Ergo ille multum tibi debet, & eiusdem felicitatis estis confortes. Pecquetus in canibus inuenit tubulos lacteos Thoracicos, tu in homine primus diuersos demonstraſti: Si in cadaueribus humanis non inuenisti, despero de existentia & eorum inuentione.

Pag. 31. Doces præclaro nomine indigitata tua vasa, aquea, Lymphatica. Quid n̄ Lymphaticum significaret, iam exposui, nec reperam.

Pag. 32. Nunc describis exortus & insertiones tuorum vasorum Lymphaticorum. Exortus vasorum est ab extremis partibus seu artubus & visceribus, nempe Hepate, ex quo cum Porta ramis prodeunt, vesicula fellis; in artubus à partibus nutritijs emergunt; Latè disseminantur, & truncum cum artubus suo ambitu inuoluunt. Vasa aquosa infra septum medium enata inseruntur in receptaculum chyli, vbi tanquam in alucum limpidam suam lympham effundunt, vt recto tramite ad Cor per lacteas Thoracicas deducatur.

Vasa isthæc Lymphatica sunt ex tua figurâ diuisa, intercisa, nec video in tuis scriptis eorum continuitatem, quia ex te nullum truncum habent, *pag. 34.* Quomodo potest ascendere hæc aqua infra septum à corpore ad receptaculum? si subeat venas, permiscebitur sanguini, at sanguis non fluit ad receptaculum chyli.

Pag. 33. Vasa Lymphatica supra Diaphrag-

una ex artubus trahunt originem, & axillarem ingrediuntur iuxta iugularem externam. Ergo aquæ, quæ fluunt à partibus supra diaphragma permiscetur sanguini, ut in Cor deriuentur. Ergo nulla sunt vasa Lymphatica puram aquam ad Cor deferentia.

Pag. 34. Vasorum substantia est tenuissima pellicula, qua disparet effusâ aquâ, quia applicantur membranula venis subiectis, ut discerni nequeant, etiam à Lynceo; amulantur substantiam pia meningis. Si substantia vasorum est telis aranearum similis, & effusâ aquâ evanescit, ut ne quidem à Lynceo discerni queat, sunt vasa ista chimerica & imaginaria, quia pia meningis substantia est palpabilis & visibilis.

Pag. 38. Quæ vasa progrediuntur ad Mesenterium cum Porta ramis, in glandulas inferuntur viâ oculis haud satis conspicuâ. Si vasa inferiora ad receptaculum progredientia viam habent inaspectabilem, quidni adhuc firmitus affirmabo tua vasa esse chimerica?

Pag. 41. Aqua à partibus nutriendis, siue Hepate, vesicula fellis, siue ab artubus extremis provenit, & à singularum partium priuata concoctione aqua hæc separatur, peculiaribus vasis expurganda. Ergo isthæc aqua est excrementitia, inutilis, quam natura non debet reuocare à partibus externis ad internas, ut Cor eâ fruatur: cur aqua ex Hepate flueret per ista vasa, cum habeat iecur patentes vias ad expurgationem aquarum, scilicet per emulgentes venas in renes?

Pag. 44. Cum sanguine arterioso ad partes nutriendas per arteriarum fistulas immixta

aqua, sed non ita cruoris contagio libera deferatur, hoc vtili alimento à partibus separato, & attracto, sola aqua linquitur. Quis credat istam aquam per venas ad Cor assurgere, dein cum sanguine arterioso è Corde refluere, & post exsuctum sanguinem à partibus nutriendis, istam aquam illibatam remanere & redire ad Mesenterium. Non potes vias istius reuersionis demonstrare.

Pag. 46. & 47. In Cor tanquam Oceanum lymphæ aque confluunt à partibus inferioribus infra Diaphragma ad receptaculum Mesenterij, inde per Thoracicas lacteas ad Cor, vasa thoracica lactea depleta chylo, remanent, splendens aqua plena. Si tubuli lactei depleti splendens aqua replentur, serosa est chyli portio residua, non aqua pura & sincera.

Pag. 45. Aqua continua esse debet, ob continuam absumptorum necessitatem, inde omni fere tempore Vena Lymphatica conspicua munere suo defunguntur. Ergo si omni tempore conspicua sunt Vasa Lymphatica, quia perennis est aquæ generatio, ob assiduam absumptorum necessitatem, necessum est à fonte perenni manare: potestne esse tanta aquarum copia in vniuerso corpore, vt moueantur quodam congeneris Oceani consensu, id est fluxu, & refluxu instar maris? vt asseris in Epistola.

Vasa Lymphatica sunt magis conspicua in ieiuniis, & longius à primis ciborum horis remotis. Si ex te Vena Lymphatica sunt in ieiuniis magis conspicua, & longius à pastu, aquæ fluxus non est absolutè necessarius, ob continuam absumptorum necessitatem.

Pag. 48. Primus vsus vasorum Lymphaticorum est, vt nutriendas partes onere cibi inutilis aque leuent. Ergo est excrementitia & inutilis isthæc aqua. Attamen secundum vsum illi assignas Cordi vtilem, Ad sanguinem crassiozem diluendam, siue calidiorẽ temperandum, siue ad coctionem sanguinis promouendam. Interea chylum in Mesenterio & lacteis ductibus fluxilem reddit. Quomodo potest aqua inferuire diluendo sanguini crassiori in Corde, cum iste sanguis arteriosus sit calidissimus & tenuissimus? Qui ex te, chylus aduehitur Cordi, per tubulos thoracicos exiles, est tenuis, & sanguini permixtus in venis superioribus ad quas appellit, ideo non indiget isto sero. Quod si refluit cum sanguine arterioso, habet eandem circulationem cum sanguine, vel emulgetur & secernitur in transitu aortæ ab arteriis emulgentibus. Itaque istius aquæ receptaculum erit Mesenterij lacuna, vbi chylus ex te coaceruatur, cum sit isthæc aqua calida instar sanguinis, cui permixta est, nec secreta, non potest calidum sanguinem temperare, multò minus promouere sanguinis coctionem, quæ dependet à feruore Cordis. Dicere debueras promouere sanguinis motum in circulatione, quia fluxilior redditur eius permixtione: Sed tum chylus factus est fluxilior in receptaculo Mesenterij ex istius aquæ confluxu. Pag. 48. Istorum vasorum cognitio multorum in corpore accidentium causam reddit expeditiorem, inde copiosi sudores erumpunt. At sine istis vasis possunt effluere per habitum corporis diffusi. Si solum Hepar esset fons & scaturigo aquæ, hoc confir-

maret opinionem *Fernelij*, qui sudores dumtaxat emanare scribit ab Hepate naturaliter humido, ab exsucco, quale est hydropicorū, nullum sudorem elici, & frustra promoueri: Nam ex pumice potius oleum extraheres, quàm sudorem ex corpore hydropico aquis immerso. *Ad pericardium transfertur, & potest illam aquam au- gere.* At illud serum ex portione potus generari docuisti in tua *Anatome reformata.*

Pag. 49. In sanguinis detractione in pelui separata cernitur aqua. Est portio potus, qui diffusus est in Venas.

Pag. 49. Ex te, Hydropis generatio non ab Hepate proficiscitur, sed obstructis venis lymphaticis, quando liquor tenuis à partibus non separatur, oritur Anasarca, quando impedito per has transitu, ad venas ire cogitur, ascitem excitat. Ergo ab eadem causa isti duo hydropes sede differentes generantur, vel obstructis venis Lymphaticis, vel earum transitu impedito. Istæ duæ loquutiones idem significant. Attamen anasarca in habitu & ambitu corporis continetur, Ascites in abdomine concluditur: ac proinde aqua non potest effundi in ventrem in Ascite.

Pag. 50. In cacæcticis & hydropicis vesiculae enatae non demonstrant ista vasa Lymphatica. Et inepta sunt, quæ profers exempla de vesiculis in Mesenterio & in Hepate repertis; nam existis vesiculis ruptis continenter fluit serum in cavitatem abdominis; Neque ex articulis corruptis vel ulceratis effluens copiosè serosus humor, dictus à *Paracelso*, Synouia, à *Celsò* Meliceris, sæpissime insanabilis, demonstrat tua *Vasa Lymphatica,*

phatica, nam serum totius corporis eò deriuatur & confluit.

Tu omisisti Hydroa, sudamina, variolas aquofas, quæ tamen non ostendunt tua *Vasa lymphatica*, ad curem desinentia; Si attentè legisses *librum Hippocratis de glandulis*, deprehendisses nostrum corpus vndiquaque abundare serosis humoribus, tam intus, quàm extrinsecus circumfluentibus, & istam humiditatem *oedemam* vocari. Si tibi notus esset hic liber, iurares non posse intelligi, sine *Vasorum tuorum Lymphaticorum* cognitione accuratâ.

Pag. 55. 54. In hoc postremo capite fundamentum questionis, siue noui inuenti *de Vasis lymphaticis* continetur. *Ad Hepar, vel ex Hepate propagari ramulos exiles negari non potest, monstrari semper possunt; si lactei non sunt, si ad Hepar nil deferunt, debebant aliud nomen inderi, alium usum designare; quia vascula nonnulla circa Hepar semper obseruauimus, hætenusque pro lacteis habui, iure iusto, donec aliud persuaderet natura fauor. Chylum ad Hepar partim distribui, partim ad Cor existimauimus, iam verò quia primis nobis hæsiit tam nuper licuit esse oculatis, ut quid sint *Vasa illa exilia*, vnde progrediantur, quem usum præstent in animantibus diligenter euisceratis inuestigauerimus, vidimus *Vasa illa prope Hepar sui esse generis, à contento liquore Lymphatica nobis dicta, ex Hepate ad receptaculum aquam inferre, ligatæque intumescere prope Hepar, aduersa vinculi parte inaniri, similis & substantia & colore, & contentis, & usu illis, quæ ex artubus, & infimo ven-**

D

tre alias primi aperuimus. Hoc inuento, spe omnis sanguificationis excidit eos seculorum applausu decantatum Hepar, quod ne salus ipsa seruetur amplius.

Huic articulo sic respondeo. Si Vasa Lymphatica ab Hepate feruntur ad receptaculum, cur potius aquam inferre, quam chylum aduehere asseueras? Quia repleta splendente aqua reperiuntur; non chylo. Forfan chyli portio tenuis & serosa remanet in istis vasis: (vt supra dixisti in Vasis lacteis thoracis remanere.) At vasis lymphaticis ligatis obseruatum fuit, ipsa intumescere versus Hepar, inaniri versus receptaculum: Quasi flueret assidue instar fontis salientis ex Hepate aqua.

Asseuero isthæc experimenta fieri non posse sine confusione magna, ex larga Hæmorrhagia in mortuis, multò minus in viuentibus animalibus, ac proinde Hepar remanebit in sua dignitate & potestate, inuitis Pecquetto, & Bartholino, iunioribus Anatomicis, quibus animus est nostram Medicinam funditus euertere.

Addo ex ipso Bartholino, non potest chylus deduci per thoracicas lacteas ad Cor, quia in homine vnicus est ductus, isque sinister, exilis & angustus, vt nequeat sufficere toti chylo deueniendo ad Cor, lege pag. 76. libri de Lacteis Thoracis, vt inconstantia hominis innotescat. At inuentis Vasis lymphaticis nunc sufficit.

Itaque si tua Vasa lymphatica reperiantur; sunt pori vel canaliculi, per carnes dispersi, venis superiecti, qui exsugunt serosum sanguinem purum, vel impurum, & in habitum corporis de-

ducunt, dein per vniuersum corpus inter adipem & musculos diffusus est Viscosus humor, secundum longitudinem spinæ copiosior. Propterea, *Fernelius* voluit per partes posticas spinæ fieri fluxiones à capite manantes. Vel ista vasa reperiuntur duntaxat in canibus, quos dissecut *Bartholinus*. Ipse conqueritur quod natura multa dederit animantibus, quæ denegauit hominibus, optaret caudatus esse, dum prolixam coccygem inuidet animantibus, quidni etiam cornua de quibus eleganter disseruit, vt sit cornutus. Istorum vasorum cognitio prorsus est inutilis, perquisitio inepta, nec ad bene medendum quidquam confert emolumenti.

Pag. 38. Sed Lymphatici erroris extremum est, funus proclamatum miserimi Iecoris, nunc destinati ad bilem, cui ereptum est officium languificandi à *Pecqueto*, confirmatum à *Bartholino*, qui *Epitaphium* eius monumento inscribit ridiculum.

Quod sani esse hominis non sanus iuret Orestes. Contra te pugnabunt pro Iecore omnes Academia, & nullos Medicos, *antiquæ laudis & artis, vt loquitur Virgilius*, inuenies, qui tibi faueant, & tuas partes sequantur. Per tuam Anatomiam *non est auctus homo*, sed imminutus, principe corporis parte orbatus.

Ego verò, qui meum iecur mihi salutiferum hactenus expertus sum, ex detractone sanguinis, quam sexies vel septies in anno admitto, partim ad minuendam dyspnoeam, partim ad ipsam auertendam, & mei sanguinis inspectionem vt vitiatum corrigatur, cogor Hepatis dignitatem &

D ij

principatum tueri, quem *in mea Anatome, & contra Pecquetum* sustinui.

Quisquis igitur Iecori istud officium sanguificandi adimit, destruit nostram Medicinam, & nouam condere debet ab ipsis fundamentis, quippe ridicula foret nostra Anatome, Physiologia, Pathologia & Therapeutica morborum, si iecur fuerit pars ignaua, nec amplius fungatur officio sanguificandi.

Hoc posito & concesso, reliquorum viscerum functiones euertuntur: ad quid Lien inferret si non trahit ab Hepate sanguinem crassiorem, an aquam eliciet? sed nullam agnoscit *Bartholinus* præter eam, *que in Vasis Lymphaticis continetur*: inde sequetur confusio notabilis in partibus vitalibus & animalibus. Sed maior, ex assiduo refluxu sordium vniuersi corporis ad Cor, *ex Bartholino pag. 89. Anatomia reformata, & alibi*, vt inueniant viam ex purgationis per arterias ad renes per emulgentes, per celiacam ad intestina, sic ex permixtione sordium impurissimarum condietur chylus in corde. Horribilis & abominanda hæc hæmatosis in corde, & mendendi methodus inaudita & impossibilis. Nunquam *Aristoteles* minatur Iecori destructionem sui officij, nam præparari voluit in Hepate sanguinem, perfici in corde, atque diaphragma aduersum cordi statuit, ne culinæ sordibus offenderetur, tantum abest vt in corde culinam fieri crediderit. Deinceps impostores Medici, & artis suæ prorsus ignari, si repetant causas infinitorum morborum à Iecore malè affecto, per in-

temperies, & obstructions, & sui viciniâ & contagio alias partes afficere & offendere: Ac proinde ad eam partem sua remedia ineptè dirigerent, vt ipsi Iecori aliisque partibus medeantur. Defensionem Hepatis leges in mea Responsione ad Pecquetum & Guiffartum. Callidè & artificiosè Bartholinus suum Libellum Lymphaticum honorificè Riolano inscripsit, vt ipsum quoque redderet Lymphaticum, id est sui inuenti fautorem, consortem, atque doctis, cum ipso ridiculum exponeret, simulque opera Anatomica vno ictu & assensu erroris Lymphatici destrueret. Meliorem illi mentem precor, meam quantum potero sanam & integram seruabo, nec aliorum ineptiis vnquam fauebo, ne de me fama loquatur, quod olim de Antisthene dictum, ingeniosus fuit nugator: Nam qui laudat errantem, errorem confirmat, & qui adulatur ad errorem allicit, contra, qui erranti comiter monstrat viam, is de lumine suo aliud accendit, quod credo me fecisse in hac responsione quam humaniter excipiet Bartholinus: cum non desistam redamare, ob eximiam eruditionem, & ardentissimum artis Anatomice studium: *Amantium ire, amoris redintegratio est*, interim ei gratias ago pro dedicatione sui libri, si per litteras ea de re me consulisset, eodem modo ei rescripsissem; sed quia scripto publico exquiri meum iudicium, non potui, nec debui, aliter respondere quàm scripto publico. Excuso tamen cum Aristotele scriptionis promptitudinem. *Veneratione magis, quàm temeritate obiectione di-*

54 Io. Riolani Iudicium de Vasis, &c.
gna est promptitudo illa, si quis propter Phi-
losophiae sitim, etiam parvas insufficientias a-
mat, de quibus maximae habemus difficulta-
tes. Nec iustum est similiter omnes increpare,
sed videntium, quo pacto se habeat quis in cre-
dendo.

HEPATIS FVNERATI
& Refuscitati Querimonia,
ad Medicos Parisienses.

IRI PERCELEBRES,

Non vos later quamplures nondum exanimés ad funus elatos reuixisse, & conquestos fuisse de impia corporum funeratione. Liceat mihi apud vos *Antiqua laudis & artis*, ut loquar cum *Virgilio*, conqueri, de iniquo iudicio aduersus meam potestatem non bene examinatam pronunciato, in hac Vrbe Parisiensi à iuvene *Pecqueto*, temerario & imprudenti iudice, qui Medicos vestri ordinis Consiliarios, & facinoris fautores, ac fideiussores adsciuit, *Scilicet Hepar inutile & ignobile membrum, è corpore rescindendum, suâ dignitate & potestate sanguificandi spoliandum, ab Adamo nato vsque ad hunc diem homines fraudulento officio decepisse, ac proinde exterminandum, & obliuione perpetua sepeliendum, vel ad vile ministerium sordes biblioticae colligendi relegandum ac destinandum, ne deinceps pro parte principe reputetur*: In Hafniensi Academia *Bartolinus* adhuc iuuenis

D iij

56 *Hepatis funerati, & resuscitati*
 Anatomicus, inconsultis aliis Medicis, istud iudicium confirmavit, & post decantatas & celebratas exequias, mihi tanquam funerato Epitaphium inscripsit. Solum testem producit *Aristotelem*, nil tale vnquam effatum, mihi iam dudum ruinam minitatum fuisse. Alter Parisiensis Doctor, quia *Particius*, audacter testatur in *Pecquetum Aristotelis animum migrasse*, vt me condemnaret sine Accusatore. Nunc ex ista sepultura resurgens, prouoco ad Medicos Parisienses æquissimos iudices, & coram antestor *Pecquetum, Bartholinum, & eorum fautores sectarios*, meam litem disceptaturum. Omnium Medicorum, & Aruspicum confessione sum caput Extorum, naturalis facultatis sedes, ex me reliqua viscera dependent, Primogenituram non cedam cordi, quod sui primordium obtinet à gutta sanguinea in ovo latente: consimilis est in animalibus exortus, corusculum palpirat, quia animatum à sanguine. Testem appello *Harnuum*, qui sanguinem, ortum & motum infundere Cordi affirmat. Cordi permixtum est Iecusculum, & separatum laborat; pro Corde, Sanguinem & Spiritus ei subministrando, cum nullam recipiat materiam, nisi ab Hepate, imò plures partes meo sanguine solo nutrio, quàm Cor arterioso è meo sinu deprompto viuificat; vt insigni tabulâ demonstrauit *Vesalius*. Ad hoc opus possideo fabricam internam exquisitè accommodatam; etenim chylum exceptum distribuo quoquouersum per meam substantiam, vt contactu & foru conuertam in sanguinem, quem postea refundo Cordi vicino, quod alioqui breuè

petiret, nisi continenter ei opitularer, ad restorationem humidi primitiæ, & sui motus conseruationem. Admissum sanguinem Cor momentò transmittit in arterias, calore & spiritu dumtaxat auctiore imprægnatum, Natura nos consociauit inseparabili confortio, vt mutua nobis traderemus officia, per varias Anastomoses Vaforum, in diuersis locis constitutas. Eadem Natura in corporis conformatione sanguinem matetnum per Umbilicalem Venam ad Hepar assidue dirigit, priusquam ad Cor perueniat, vt cum ipsi præpararem, istamque gratiam à me reciperet. Ex me sanitas & integritas partium corporis dependet; si vita homini contingit optima, Iecoris virtuti tribuenda est; Vt Hepar valet, ita reliquum corpus, vt mihi male affecto succutatur, mea incommoda in facie patefacio, & Cordi communico. Qualis color Hepatis, talis in vultu efflorescit, quin etiam pulsus index & inretnuntius est meæ ægritudinis. Olim in Aruspicina Extispicij prima pars semper fuit Hepar, cuius consideratio cæteris Visceribus præpollet.

Non inuideo Cordi suam dignitatem, modò mea mihi conseruetur. Id à vobis expecto, Medici Parisenses, vt meo officio principali sanguificandi recuperato, à vobis redintegratum fuisse gloriari queam, Vestro solemnè decreto. Id mihi si denegatum fuerit, præualebunt *Pecqueti fæstarij*, Sibiales, vel potius Stygiales Medici, qui suo Stibio, siue Stygio *instrumento Diaboli*, iuxta *Cyprianum*, meam & hominum ruinam, & excidium inter se syngraphâ coniurârunt. Nul-

58 *Hepatis fun. & res. Quer. ad Med. P.*
lum enim Venenum mihi nocentius ipso stibio,
quo mea substantia atteritur & laceratur, ut te-
stantur omnes periti & cordati Medici Germa-
ni, Itali, Hispani, Angli, qui eius maleficium
iamdudum experti sunt. Hoc prohibete nefas,
& à vestra Schola talem auertite pestem.

FINIS.

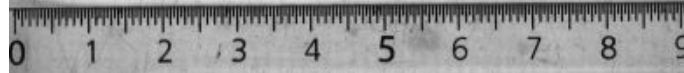
ANIMADVERSIONES
SECUNDÆ,
AD
ANATOMIAM
REFORMATAM
THOMÆ BARTHOLINI.

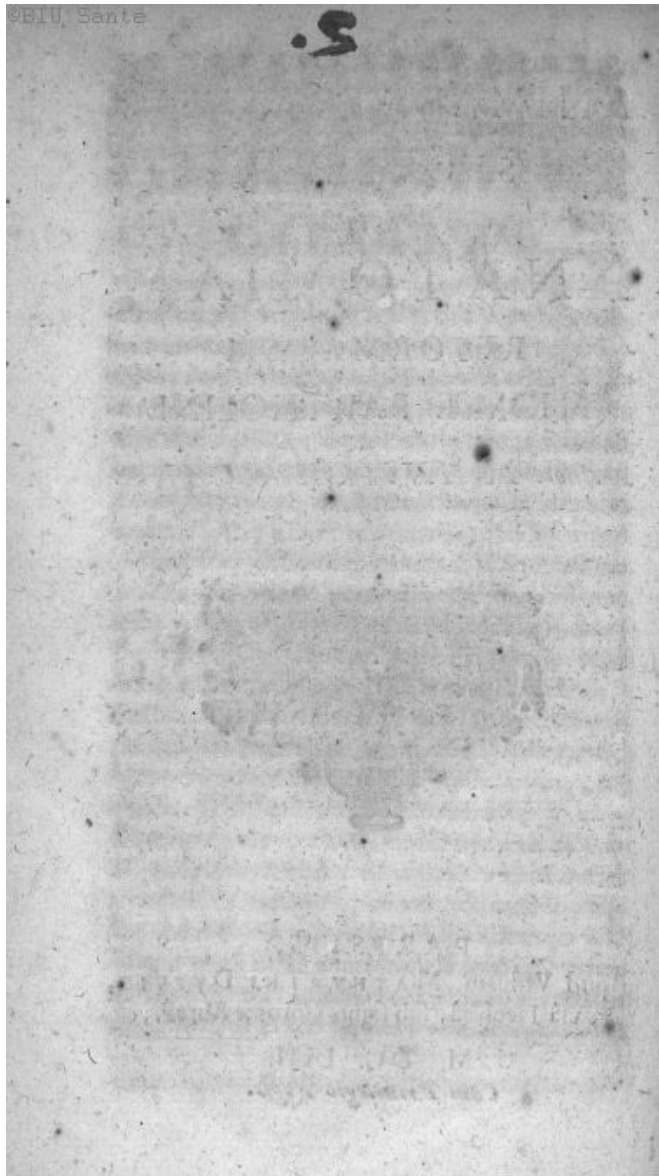
Authore IOANNE RIOLANO.

PARISIIS,
Apud Viduam MATHVRINI DUPVIS,
viâ Iacobæâ, sub signo Coronæ Aureæ.

M. DC. LIII.
Cum Privilégio Regiæ.

PRÆFATIO.

UBENTER abstinuisssem à secundis Animaduersionibus, in tertiam Editionem Anatomie Thomæ Bartholini, quia fuit reformata ex emendatione quam ei præscripsi; nisi spe mea frustratus fuisssem. Cùm enim ab eo expectarem parem gratiarum actionem, pro ista circumlitione, quam referebat Praxiteles Niciz pictori, quando eius tabulis manum admouisset; pro isto benevolentiz officio, hoc lucri ab eo retuli, odium. Nam ille ingratus, ac magis indignatus, me acerbius quàm antea insectatus est.

In hac Editione postrema, vbicumque occasionem bene vel malè carpendi nactus est, nullam prætermittit, nec ideo ei succenso, vel irascor; imò gratias refero, quales DD. *Harsuco & Slegelio*, Anatomicis & Medicis doctissimis reddidi. Parco tamen iuueni, & irato, qui gloriam affectat adeptæ peritiæ in rebus Anatomicis, & alios omnes sibi inferiores reputat ac despicit: Nec contentus istis ineptis reprehensionibus aduersus *Riolanum*, suos etiam Discipulos conuertijs, & cauillationibus armauit, & instruxit in suo Collegio Anatomico, (cuius se Authorem

PRÆFATIO.

agnoscit pag. 224. *Anatomie reformatæ*) vt insultarent *Riolano*.

Fateor equidem in hac ætate iuuenili, quæ vix excedit 35. annum, vt præse fert effigies libro præmissa, *Bartholinum*, sedulam rebus Anatomicis dedisse operam, atque eius conatus laudo, & ad persequendum exhortor: Sed ipsum amicè monebo, cum Hippocrate, *nostram vitam esse breuem, artem longam*; neque Hippocratem etiam senem peruenisse ad finem artis, vt ipse ingenuè fateatur *in Epistolis*. Propterea si ambitiosè desideras non tantùm videri, sed esse summus Anatomicus, & perfectus Medicus, totum te debes tradere Medicinæ. *Magna ingenia nunquam plus quàm in vno eminuerunt*, inquit Seneca:

Pluribus intentus minor est ad singula sensus.

Scire velle plus quàm conueniat, intemperantiæ signum est: referente Seneca. Polymathiam profiteris, de humanioribus litteris, & de rebus sacris commentaris, nunquam vidi Medicos in aliis scientiis occupatos, & scripturientes perfectè sciuisse, & feliciter exercuisse Medicinam, quam ignorabant: imò tuus ipse *Parentis*, alioqui Vir eruditus, postquam in lucem edidisset suas *Institutiones Anatomicas*, forsàn pertæsus cædii & laboris, quæ sustinere conuenit in Medicina ediscenda & exercenda, se totum dedit Theologicæ Professioni. Non improbo quas attribuis laudes tuo Parenti: pietatis officium id à te postulabat, inter quamplures, istas eximias collegi. *Longum foret omnium sexere Catalogum,*

PRÆFATIO.

qui nihil seculo profuturum latere sunt passi, solus tibi Parens sufficit, qui pluribus ante se doctissimis suffecit: Quoniam ignaris qui eum sequebantur, placebat Methodus scribendi satis perspicua.

Varietate incredibili, parique veritate in sui amorem & laudem eruditos pellexit. Non agnosco varietatem incredibilem, paremque veritatem, imò multa absurda & falsa.

Suos Magistros non tam sequutus est, quam superavit. Iniuriam facis omnibus Anatomicis, tui Parentis præceptoribus; Id non exprimit Præfationi tui Parentis.

Omnes Anatomici, qui post eum scripsere, Bartholiano succo victitantur. Ergo pinguiores facti multum debent tuo Parenti; ego isto succo non fui adipatus.

Reliquas partes Anatomie non tam omisit, quam alij reliquit. Ergo multum debent tuo Parenti, Anatomici, quod noluerit laudem completæ Anatomie sibi attribueret & absorbere.

Cultrum quoque commodavit dissectionibus.

Hunc articulum non possum probare. Nam culter est lanionum, non Anatomicorum instrumentum. Non diffiteor tamen Parentem tuum, suum cultrum commodasse dissectionibus. Nam qui peregrinantur, debent semper secum gestare cultrum, non tam ad defensionem, quam ad sectionem ciborum in hospitij, ubi raro singulis conuiuis cultrum separatim præbent. Forlan iste culter ad mundationem ossium peracti Anatome commodatus inseruijt.

PRÆFATIO.

Quid autem Filius præstiterit, postea enarrat: *Multa adiecit, relictis pro pietate in Parentem antiquis Authoris manu prius signatis. Id imperitè fecisti: quia (Vasibus) retinuiſti, & errores tui Patris non emendaſti. Textum Parentis obſoletam interpolauit, ſuumque fecit, totum ad naturæ fidem examinatum; maiori veritatis fiduciâ, quàm in verba Parentis pietate, Idque prudenter, ſi verum eſſet. Nouum opus in publicum protrudit, omnibus quantum conſidit, placiturum rerum pondere & varietate, quia panſpermiam & confuſionem magnam rerum Anatomicarum continet. Innumeros præſtantes Viros & Heroes ſpectatores, & auditores ſe habuiſſe Anatomica demonſtrantem, quin etiam, Regem ipſum interuiſſe gloriatur.*

Non equidem inuideo, miror magis. Quis auſit deinceps Patrem & Filium ignorantix & imperitiæ accuſare? *Solus Riolanus, vtrumque tranſuerſa linea ſignauit, ideòque reprehentione dignus, quod in hac tertia Editione reformata Filius conatus eſt oſtendere. Ego verò contrà, eius impoſturas, & ignorantias detegere, & manifeſtas reddere ſuſcepi. Poſt iſtas emendationes poterit in quarta Editione ſubſtituere, pro reformata reformatiorem; & niſi erga Riolanum, Bartholinus poſtea gratus fuerit, forſan huius libri lectores pro iſta correctione, Riolanum laudabunt, & hoc præmio contentus erit.*

Valde mihi diſplicet hic articulus tuæ Præfationis: *ignorabas ſeipſum homo de facie ſibi conſcius, & externum tantùm, velut ymbra præſentem*

PRÆFATIO.

*Etam admirabatur, antequam reſerato peſto-
rum clauſtro, & manibus cordatis creuiſſet au-
dacia, vt mortuum odiſſent, quò viuum noſce-
rent, id quod à ſimijs, canibus, ſuibusque, alijs-
que animalibus olim euifceratis cum fruſtra im-
petraſſent, ad hominem tandem diuerterunt, in
ipſo homine rectius quærendum.*

--- Grandenetas, & ſæua morte piandum!

*Nec pueros coram populo Medæa trucidet,
Aut humana palam coquat extra nefarius
Atræus.*

Conſiſte quæſo in Anatome cadauerum hu-
manorum, quæ non eſt ſatis explorata in qui-
buſdam locis, ſi deſideras exercitium nouum,
indicabo tibi ſpinam hominis diſſecandam, vt
inuenias neruorum origines & traductiones, quæ
non ſunt adhuc perfectè cognitæ, quamuis a-
liquid eâ de re obſeruârim: Si queas id præ-
ſtare & demonſtrare, tuum laborem præfer-
rem tuis occupationibus in minutjs inueſtigandis
Viuentium animalium, cum adhuc vaſo-
rum, Muſculorum, & Oſſium doctrinam igno-
res.

Crede mihi, hæc Anatome viuentium Ani-
malium ſimilis eſt Lanienæ viuentium anima-
lium, qualem exercent Lanij; Iſtis operationi-
bus audaciores facti, non dubitant Viuentes ho-
mines leui de cauſa iugulare; ſic Anatomici
viuentium animalium diſſectionibus aſſuefacti
facilè viuentes adhuc Homines moribundos
clanculum, tanquam mortuos aperirent, vt
ea, quæ in animalibus viuentibus quærun-
t, in

E

PRÆFATIO.

hominibus inueniant, Propterea istam Anatomem
nimis curiosam odi, & eius scrutatores & secta-
tores. *Ex Celso, seipso referente pag. 266. Nihil
stultius, quam quale quidque viuo Homine est,
tale existimare esse moriente, imò mortuo.*

ANIMADVERSIONES
SECUNDÆ,

A. D.
ANATOMIAM REFORMATAM
THOMÆ BARTHOLINII.

Divisio Ventris Inferioris.

A G. 10. In hoc capite multa correxit, monitus à Riolano, noluit tamen corrigere *opères* & *præcordia* dici *Hypochondria*, quod non potest ullâ auctoritate probare; nisi adducat *Baubinum*, qui ita loquutus est. Aliter istas voces explicas *pag. 217.* cum agis de diaphragmate.

Pag. 10. Ventris Inferioris pars superior Hypochondrium dicitur; debuit addere Lateralis; nec satis est dicere, Cartilaginibus inferioribus Costarum Vicinam, quia sub nobis Costis comprehensum est. Retinuit adhuc inter continentes communes, numeratur Tunica Communis, cuius Musculo propria; cum tamen sit error crassissimus, ut postea docebo.

Pag. 11. In enumeratione partium Contentarum ad Hæmatosin faciunt Vena Cava, cum et

Animadversiones secundæ,
dicibus. Melius dixisset cum propaginibus. Ad-
 dit *lienem cum Vase breui, & Hæmorrhoidibus.*
 Vas istud ridiculum est, & sub vena Porta conti-
 neretur. Pro Hæmorrhoidibus, dicere debuit, *Va-*
se Hæmorrhoidalia, quia Hæmorrhoidis vel est
 Morbus; vel Symptoma. Cur adiunxit Arteriam
 Cœliacam, & omisit Aortam, Truncum Cœliacæ?

Debat monere Testes, & Penem, quamuis
 sint penduli, extra peritonei ambitum eiectione, per-
 tinere ad Partes internas genitales contentas. Ra-
 tione Vasorum spermaticorum & seminis quod
 à Partibus internis emanat. AMOHT

Pag. 13. Quædam desumpsit ex Riolano, & ta-
 men innominato, quando scribit de Ludouico
 Bohemix Rege, & de exspoliatione Cuticulæ in
 morbis.

De Cuticula, & Cute.

Cuticula in glande non cuti, sed carnî adhx-
 ret, & potius nulla ibi Cuticula, sed dum-
 taxat Cutis tenuissima immediatè tegit glandu-
 lam inseparabilis, qualis apparet in marginibus
 labiorum.

Pag. 13. Inter vsus Cutis, quamplures, annu-
 merat ineptos, *vt Chæromantici in manu, Metro-*
poscopi in fronte, fatum agnoscant: Vt Empla-
stra Anodyna Cuti admoucantur; Vt exsiccata
Cutis parturientibus succurrat, Convulsionibus
Epilepticis, & Vulneribus Cranij. Rectius di-
 xisset, ex Cutis vario motu mentem Hominis de-
 clarari, præsertim in facie. Qua de re liber extat
 insignis Italicus *L'Arte de Cenni.*

De pinguedine Ventris.

PAg. 17. Materiam pinguedinis Lacteam esse succum, seu chyli pinguiorem partem, scripsit *Cecilius Folius*, ex eoque ossa nutriti. Inter obiectiones satis imbecillas hanc adfert, nullum esse ductum à Mesenterio ad extrema: At reperiuntur *Tubulis Pecquetianis*, ductus sunt manifesti, tam supernè, quàm infernè, ad ossium nutritionem, si admittatur distributio chyli ex corde, per arterias.

Pag. 22. *Adeps glandulas habet copiosissimas, que excrementa corporis in se recipiunt.* Falsum, sunt portiones pinguedinis induratae, vel sunt contra Naturam, ut in strumosis tales obseruantur.

Pag. 25. *Volis manuum & pedum Natura dedit copiosam pinguedinem.* Dubito an rectè dicatur *Vola Pedis*. Deinde pinguedo ista est peculiaris, dura instar membranæ.

De Panniculo Carnoso.

PAg. 24. Noluit etiam monitus emendare insignem errorem, in homine aliquo, si exacta fiat separatio, apparebit eum (id est Panniculum Carnosum) constare ex quatuor membranis distinctis, hoc impossibile demonstrare, siue sint mutuò incumbentes & superstratae, vel separatae, in diuersis locis sitæ.

Membrana Musculorum demonstrata.

PAg. 25. Quare inter Membranas communes abdominis, enumeras Membranam Musculorum propriam? Maluit cum multis errare, quàm suum errorem fateri: Cognitam fuisse *Vesalio, discas lib. 2. cap. 32.* Hanc ita describit; *Cuncta unà cum carnosâ Membrana ab uniuerso abdomine & lumborum regionibus, ad femora usque ademptis, & Membrana insuper per quam tenui & fibrosa, quæ Musculus præter carneam obducitur, unguibus hinc inde leuiter diuisâ, sectionem Musculorum sic aggredieris.* Nonne manifestè declaratur hæc Membrana communis, quam omnes Anatomici ignorarunt, nec *Bartholinus* admittere voluit: inuenies Graphicè descriptam in *Anatome Ambrosij Pæri, Editionis Latina & Gallica.*

Quia *Riolanus* dixerat istam Membranam non posse oriri à Perioestio, in hac Editione addidit: *(sive Pericranio)* Ostendat continuitatem, quia suum errorem deteriorem reddidit. Non potest exactè separari in Thorace superiore, ac proinde eius continuitas ostendi in dorso & artibus; sunt enim tantùm quatuor communia integumenta, quæ ubique demonstrantur Cuticula, Cutis, Membrana carnosâ, & adiposâ, si adeps adsit Abdomen habet istam Membranam peculiarem, & tamen communem, quia supertensa extrinsecus omnibus Musculis.

De Musculo.

PAg. 27. *Riolanus contra Vallanum scripserat;* Neruum semper inseri in caput, siue principium Musculi, vsque ad medium Corpus, & Nerui Recurrentis recursum ad superiora in exemplum adduxerat. Eludit hoc *Bartholinus*, & suæ descriptionis immemor pag. 460. *Nerui recursio fieri debebat, quia Musculi Laryngis capita sua habent non supernè, sed infernè.* Parum attendit ad ea, quæ profert ad excusationem. *Recurrunt Nerui ad confusionem euitandam: Si recurrunt Nerui ad Partes superiores, maiorem confusionem adferunt.*

Addit, *Si Natura in capita primariò intendet, rectè in Laryngem vt alios sexti partis Nervos possit deducere.* At tu Musculos Laryngis, Ossis Hyoidis, linguæ à partibus infernis ori stituis, ac proinde reflecti Neruum Recurrentem, vt istis Musculis infundatur. Sunt fuitiles & ridiculæ rationes, quas adducis pro defensione Opinionis *Vallei*.

Doctrina Galeni, nempe inseri Neruum in caput Musculi, Musculorum motus obscuriores reddit. Id debebas demonstrare, quòd ea regula non reperiatur in Musculo Pectorali, quandoque in alijs Thoracis & Abdominis Musculis. Id falsum: nam Pectoralis Nervos accipit à Neruis Brachij sub axilla transeuntibus.

Cur dicis quandoque Nervorum insertiones variare, in Musculis Thoracis & Abdominis? An nescis intercostales Nervos de se propagines sup.

6 *Animaduersiones secundæ,*
 peditare Musculis Thoracis, & Abdominis, &
 ad vnamquamque digitationem Musculi obliqui
 descendents Neruum inferi, & alios ad trans-
 uersas Rectorum interfectiones deferri? Exem-
 plum de Pneumaticis instrumentis non conuenit
 huic disquisitioni, quia ad modulationem spiri-
 tus infernè adigitur, fistulis Æneis, vel argenteis
 intrusus, vt supernè resonent, at in Neruis nul-
 lus resonitus.

De Musculis Abdominis.

IN hoc capite quinto multa correxit edoctus &
Riolano.

Pagina 32. Obliqui descendents ortum malè
 describis, *Ex te oritur varijs principijs triangula-
 laribus, seu pinnis, iuxta serratum pectoris Mu-
 sculam.* Debebas addere, digitatim pinnis ferra-
 ti maioris implexum. Addis, *oritur etiam par-
 uo spatio interiecto ab apice transversorum pro-
 cessuum vertebrarum lumborum;* Si interiectum
 est spatium, quomodo potest inde oriri? Nullo
 modo partem istam attingit, à qua distat digiti
 latitudine, propter Musculum Sacrolumbum in-
 teriectum.

Præterea istius Musculi adhæsiõnem ad Co-
 stam ossis Ilium prætermisisti, nunquam legisti
*Vesalium, qui te docuisset verum ortum istius
 Musculi.* Quod spectat ad lineam candidam, cui
 aliquando *ex te pinguedo adiacet,* est concursus
 tendinum Musculorum Abdominis, qui ita
 coeunt ab vtraque parte, vt videantur vnicam
 formare Tunicam Abdomini obtensam. Quo-

modo distingues istam lineam, si desit pinguedo adiacens: Hæc linea collocanda est, ex Vesalio, inter duos rectos Musculos, & huic interuallo semper pinguedo interiecta est; atque istud interuallum à Cartilagine xiphoïde directè extenditur vsque ad Symphysem ossium pubis.

Pag. 34. *Ligamenta vteri rotunda in pudendum propè nympham non desinunt.* Sed repone prope clitorida, nam nympa est intus locata, & contactus, siue approximatiorum ligamentorum iuxta clitoridem, dum clitoris suauiter attrahatur, libidinem excitant.

Pag. 34. Nugaris dum scribis, *Costæ sunt quiescentes respectu lineæ albæ.* Credis aponeuroides Musculorum inseri ad lineam albam, quum circa istam lineam albam fiat tantum concursus, nec possint Musculi versus suum principium retracti separatim agere, sed omnes simul comprimentes vndiquaque Abdomen.

De Motu Osseæ compagis in vno Ventre.

Pag. 35. Reprehendis Riolanum, quod dixerit Osseam compagem Ossium Ilium cum Osse Sacro seorsim moueri in coniugali congressu, & corporis progressu in ijs, qui carent tibijs & cruribus. Obijcit moueri *Abdomen calibi & casto, nec ad defectus insperatos Musculorum artificium constructum, sed ad Naturales actiones.* Ipse imperitè & maliciosè, quod dixit Riolanus de Compagè Osseâ, quæ parte anteriore affixum penem habet, detorquet ad motum Abdominis, etiamsi homo non exerceat Venerem, par-

S *Animaduersiones secundæ,*
res habet ad id destinatas, nec potest laborare ad
procreationem absque motu istius compagis Of-
seæ, quæ per accidens inferuit ad corpus mouen-
dum defectu crurum : Si pedes defectu manuum
eodem fungantur officio, quidnietiam Ossea
compages ad motum trunci corporis?

Eadem pag. *Malè tu & Spigelius in eodem
motu Musculorum Thoracem inclinari, & Ossa
pubis sursum trahi scribitis.* Quod est impossibi-
le; nam in actione Musculorum principium de-
bet quiescere, dum finis versus suum principium
trahitur.

An Musculi recti sunt plures?

E Ad. pag. Recti Musculi secundum inscrip-
tionum multitudinem statuis cum *Car-
po & Casserio* esse plures Musculos. Primus *Rio-
lanus* declarauit *Carpum* in ea fuisse sententia,
idem proponit *Vesalius*, sed dubitanter. Ridi-
culæ sunt rationes, quas producis, vt id adstruas,
quod *Riolanus* refutauit in sua *Anthropogra-
phia*.

De Mammaria Vena.

P Ag. 38. *Ineptè scribis ratione Mammariæ sub
recto Musculo decurrentis, in narium He-
morrhagia Abdomini affigi cucurbitulas.* Quis-
nam potest esse Narium, & istarum Venarum
consensus? Affiguntur cucurbitulæ ad regionem
Hepatis in tali casu, ad tetrahendum, & sisten-
dum sanguinem in suo fonte, nempe Hepate. Tu
affirmas, *Libello de Venis Lacteis*, sæpius deesse

ad Anatom. reform. Th. Barib. 9
istas Venas in rectis Musculis, quàm adesse. Vnde
nutrimentum & sanguinem accipiant? Venas
alias debebas nominare, loco istarum.

De Vena Epigastrica.

P Ag. 38. *Epigastrica, quæ ascendit ad rectum
Musculum, in mulieribus ab utero, in viris à
Cava oritur.* Tuam ignorantiam in rebus Ana-
tomicijs manifestè patefacis: quis vnquam dixit
aut vidit Epigastricam ab utero enasci? Idem de
Hypogastrica dicere posses. *Riolanus* scripsit E-
pigastricæ in mulieribus duplicem esse ramum, &
vnum ad uterum ire, tu ipse pag. 435. Scribis ab
Iliaco ramo exteriorè Epigastricam oriri, cuius
pars præcipua ascendit sub Musculis rectis ad
Mammarias, quibuscum iungitur. Ergo ex te
non ab utero oritur.

De motu Musculorum Abdominis.

P Ag. 39. *Crassa est ignorantia omnes Musculo-
rum fibras in eo centro coincidentes centraliter
comprimere, hoc modo apud R. Fluid expresso **
debebat id refellere, nec vnquam meminisse istius
Impostoris, qui meretur execrationem cum *Hel-
montio* Nebulone, quem passim nominat, & ine-
ptas eius opiniones producit, vt istis nugis ipse
nugiuendus suam *Anatomiam reformatam* re-
ferciret. Nunc magna pars hominum non utilita-
tes quærit, sed nouitates, tanquam amœnitates
excogitat, & in lucem producit.

Productiones Peritonei.

PAg. 41. Productiones Peritonei didymos a Veteribus vocari scribit, debuit adijcere : (Barbaris) Per eas Vasa Seminaria descendunt & recurrunt. Clariùs dixisses, Vasa Seminaria deferentia descendunt, & eiaculantia supernè remeant ; prope testes processus hi magis explicant, fiuntque testium tunicæ, Rectius dixisses : (explicantur.)

Sed notabis, ex Galeno, testes formari intra Cauum Abdominis, inclusos peritoneo, quod dum extenditur, descendit in scrotum cum testibus ibi conclusis.

Vasa Umbilicalia.

Bartholinus Tabula septima. Eleganter representat Vasa Umbilicalia vt extant in caduere : designauit nominibus suis in explicatione Tabulæ : quæ dixerat de Vracho correxit, & tamen non describit ista Vasa Umbilicalia, more aliorum Anatomicorum. Sed Patrem decepit Vesalius, cuius errorem retinuit Filius, qui prætermisit umbilicalia Vasa, & post omentum, agit de Ventriculo.

Attamen si Bartholinus Filius legisset Vesalium, sub finem lib. 5. cap. 19. ex eo didicisset quomodo sit docenda & demonstranda Anatome, non prætermittis Vasis Umbilicalibus : Sic ille. *Ea serie Ossium doctrinam studiosis proponebam, priusquam cadauer adduceretur hac de re pri-*

num huius nostri operis librum contexui. Postea in cadauere integram Ossium, cartilaginumque disciplinam, scientiamque aggrediebar, Musculorum, & ligamentorum, prout lib. 2. descripsi; Post partium externarum Abdominis administrationem doceo quomodo sint administranda Vasa Umbilicalia, eorumque usum in adultis.

Ergo nisi in cadauere post peritoneum demonstrantur, frustra de ijs in reliquo discursu Anatomico agitur: nec locus est in *Foetus Historia*, quia non possunt ostendi, qualia extant in cadauere adulti hominis.

Vides ex *Vesalio*, vt Anatomie semper auspicianda est ab Ossibus; & de ijs iterum agendum sub finem Anatomies, relictis Musculis, ac demonstratis, vt eorum articulationes naturales per ligamenta, cartilagine oculis exponantur. Miror *Vesingium* pratermississe Vasa Umbilicalia in sua *Anatomia*.

De Omento.

Pag. 44. *C. Stephanus*, quando scripsit Venatoribus non exstare omentum, intellexit propter summam corporis extenuationem, & macritudinem, ex laboribus assiduis Venationis contractam.

Pag. 45. Quando *Riolanus* scripsit à Mesenterio propagari Omentum, id fecit vt demonstraret continuitatem Omenti cum Mesenterio, atq; quomodo Omentū potest se exonerare in Mesenterium, & vicissim Mesenterium portionem sordium refundere in Omenti Venas, aut cavitatem;

12 *Animaduersiones secundæ,*

atque exte Omentum & Mesenterium sint propagines peritonei. Non errauit Riolanus, quando scripsit, quartam portionem Omenti esse Mesentericam, vt indicaret propter quatuor adhesiones Omenti in diuersis locis, partes illas se se exonerare in Omentum.

Ead. pag. Reprehendis *Riolanum*, quod naturaliter pars pendula Omenti Vix semilibrae pondus excedit: addis, *Vesalius tamen Omentum quinque librarum vidit*: Sed contra Naturam, & prolapsum in scrotum, vbi tumorem ingentem produxerat, & ex Omento ibi procumbente & stabulante, ingentia saccomata fieri & progigni sustineo, vitiligium vbique quaris. Numquam legisti *Vesalium*, qui notauit in mediocriter pingui corpore, vix librae aut sesquilibrae pondus excedere, & intelligit totam amplitudinem quam ignoras, delitescentem inter ventriculum & lienem: Sic enim *Vesalius* Omentum maxima sui parte sinistrorsum Lienem versus retracta conuolutaque secantibus se offert, eius nullam mentionem facis.

Innumeras glandulas in Omento collocas. Non inuenio glandulas, sed tantum portiones adipis indurati, quæ glandulas æmulantur. Quomodo potest Omentum instar puluinaris coctionem promouere? Quia supra dixisti fouere tantum calorem fundi, quod falsum est de pendula Omenti portione, sed de ea intelligendum, quæ Lieni & Ventriculo interiecta est, & tibi ignota. Verum est, si portio illa conuoluta extenderetur, bis æquaret Abdominis longitudinem, & triplò excederet portionem illam pendulam.

De Ventriculo.

Pag. 50. *Duplex Ventriculus in homine ruminante apud Salmutham, & alios. Dubitare licet, quomodo dispositi fuerint duo Ventriculi, quia non explicasti, an ut in pennatis? An ut in ruminantibus animalibus? An eo modo, quem descripsi, si quando duplex Ventriculus reperiatur.*

Scribis à Ventriculi voluntaria actione dependere ruminacionem, quia per membranam singularem, quiduis pro arbitrio & quouis tempore expellit, quemadmodum ille Melitensis bibo nobis Visus, omnes liquores assumptos pro nutu reijciebat. Idem Parisiis bis diuersis temporibus se ostendit. Credo ipsum & alios ruminantes habuisse œsophagum valdè Musculosum, eamque substantiam vsque ad interiora Ventriculi productam, fibris rectis conspersam, cuius membranæ carnosæ beneficio, reuulso ac propellente diaphragmate quicquid ingestum fuerat, Ventriculum reiecisse. Ioannes Faber in Historia Indica, Roma excusa pag. 632. Ex Aquapendente recitat duas Historias de Hominibus Ruminantibus, & aliam Germani cuiusdam Sueui, qui delectabatur ista ruminacione, quia saporem mellis percipiebat in ruminacione cibi.

Pag. 51. *Stomachus dominatur capiti, propter Membranarum consensum, & vaporum certissimorum eleuationem. Rectius dixisses capiti compatitur, vel nocet, propter insignes Neruos Stomachicos, quos depingis: nescio, quales sint isti*

14 *Animadversiones secundae,*
vapores certissimi, qui inde eleuantur.

Pag. 55. *Ad Ventrículum in sinistro latere sub Diaphragmate insignis formatur cavitās Membranis inclusa, partim à Ventrículo, partim à Diaphragmate, partim ab Omento.* Imaginatione hanc fingis cavitatem valde ridiculam, & multi ea in re deceperunt. Aphorismum Hippocratis, quem citas, sum interpretatus *cap. de Omento*; & cùm huius interpretationem aliam attulerit *Tulpius, lib. 4. Observat.* Quam verissimam esse credit, ipsam examinabo. *Serosa lumborum distensionis mentionem facit, à Medicis hæcenus præterita. Oritur ex tenui distillatione à capite, per dorsi longitudinem, versus Lienis regionem confertim descendente, quò loci biduum, vel triduum plerumque subsistens, inueniebat eandem viam exonerandis, à renibus per urine fluxum adaperit, procul dubio capillaribus osculis Vene sine pari. Per istam viam explicat Aphorismum 54. lib. 7. quia inuenit locum, què designauit Aphorismus, hæcenus vacuum, nihilominus tamen amplum, ac satis conuenientem recipiendis humoribus, qui ne descendant impedit manifestè Omentum, membranà suà Receptaculum hoc, quasi velamento omni ex parte ambiens, relicto tamen hiato, per quem ingredietur commode Vena sine pari, quæ attenuatam pituitam ex fugit, vt dilutam per glandulas renibus impositas cum vrina, deinceps expellit, vti huius loci status dissipantur, per insensilem transpirationem.*

Quot verba tot errores obseruo in ista obseruatione. Rheumatismus ille serosi humoris, vel à Venis

Venis Lumbaribus, & externas partes occupat, inter panniculum carnosum & musculum latissimum, qui Trapezio iunctus, vnicum integumentum utrimque constituit, & spatium laxum relinquit. Inde tam facilis fluxio in dorsum & lumbos. Si Rheumatismus sit internus, vel Musculos Psoas, & Sacrolumbum, & extremitates Musculorum Abdominis occupat, si fuerit paulò profundior, vel Lienem, vel Omenti partem conglobatam Ventriculo & Lieni interiectam obsidet ac replet: inde facilis curatio per hydragoga commemorata, vel per Urinas, quia Lien expurgatur per renes, simulque portio illa Omenti conglobata, quæ occupat istam locum vacuum, vel per aluum, sed ramus Venæ sine pari descendens infra emulgentes Venas, est dorso Musculis firmiter applicatus, & ad istas partes distribuitur; Nec Vena illa descendens ad emulgentes defertur, sed infra truncum cavæ insinuat, ut sanguinis regurgitationem intra Venam Azygon, reuehat ad truncum.

Pag. 59. Ridiculum est, ac incredibile, quod narras ex *Observationibus Salmuthi, de infante concepto & formato intra Ventriculum, perque os deinde exaluso*. Debebas eludere hanc Historiam, & monere *Conringium*, de istis absurdis Historijs, quas retinuit in Editione, quam procuravit, & *Prefatione* illustravit. Sed *Bartholinus* parum curat, an falsum, aut verum sit, quod ex alijs depromit, modò istis nugis & fallacibus Historijs *Anatomen suam* referciat.

Bartholinus parum curat, an falsum, aut verum sit, quod ex alijs depromit, modò istis nugis & fallacibus Historijs *Anatomen suam* referciat.

De Intestinis.

Pag. 62. *Pinguedine extrinsecus obducuntur intestina, intrinsecus mucos.* Distingue crassa à tenuibus: illa tantum fimbrijs adiposis sunt obfita & conspersa, loco Mesenterij ad hunc stationem, cum adhæreant firmiter peritonæo vsque ad finem reuolutionis coli, in imo hypogastrio, iuxta os sacrum.

Pag. 63. Nonne ridiculus est usus secundarijs intestinorum exsiccatorum, *vt doloribus colicis, alijsque intestinorum affectibus medeantur,* &c. Non meministi, quod obieciebas *Riolano;* Naturam non ad effectus inspiratos, sed ad Naturales actiones partes procreare pag. 35. *tua Anatomia reformata.*

Pag. 66. *Deficere in feminis ieiunum, falsò asserit Riolanus, ab illis deceptus, qui vel vitio oculorum non viderunt, vel repletum pro ieiuno non habuerunt.* Non reperam, quæ scripti aduersus istum articulum, in *Responsione ad Lymphaticam Anatomiam Bartholini.*

Pag. ead. *Sicuti Ileum sub umbilico est, ita ieiunum totum ferè sedem supra umbilicum occupat.* Nemo potest istud ænigma soluere, nisi ex mea interpretatione: Ieiunum occupat totam regionem Umbilicalem, huic Ileum accumbit in toto circuitu lateraliter, & in Hypogastrio, vbi maior pars intestini iacet & consistit. Vide quomodo ieiunum potest esse supra Umbilicum, id est extra Cauum Abdominis, & Ileum sub Umbilico: Anatomici crassa ignorantia, & intolerabilis.

Pag. 68. *Colum vbi reni sinistro alligatur, obliquos admodum gyros habet. Tantum circumflectitur in S Romani modum, dein recta descendit ad anum supra Os sacrum.*

Pag. 69. *Riolanus frustra Baubino laudem detrahit inuenta Valuula coli, cum plures rem eandem, vno vel diuerso tempore sine plagio obseruare possint. Cur detrahis laudem inuenta circulationis sanguinis Harueo? Vt tribuas Paulo Seruiz: quod confirmas etiam in hac reformata Anatomia, quamuis monitus fueris à Riolano, te id inuidiosè scripsisse.*

Pag. 70. *Rectum intestinum non adhaeret penis vretbrae, sed ceruici Vesicae, inde consensus recti intestini cum vesica.*

De Musculis Ani.

Pag. 72. *Musculi levatores Ani orti à ligamentis pubis, Ossis sacri, & coxendicis. Nullo modo oriuntur ab istis ligamentis; sed si ortus accipi debeat pro principio & adhaesione firma, oriuntur à partibus superius Ossis sacri, & porzione Ossis Ilium, nec adhaerent ligamentis articulationis femoris, & connexionis Ossium pubis.*

De Circulatione Sanguinis in Ventre.

Pag. 73. *An circulatio sanguinis fiat in Ventre inferiore, disputavi aduersus Harueum & alios illi fauentes, ideoque non repetam quae à me dicta sunt.*

De Mesenterio.

Pag. 77. Reprehendis *Riolanum*, qui scripsit, & demonstrauit autoritate, rationibus & experientia, strumarum in his glandulis Mesenterij sedem & radicem esse. Tux obiectiones sunt adeo fuitiles, vt refelli non mereantur.

Tribus præcipuis respondebo; *inter strumæ capitæ, & Mesenterij glandulas nulla est communio*. Falsum, istam communionem demonstrari in *Responsione ad Pecquetum, pag. 369.*

Secunda Obiectio. *Omnes forent strumosi, quia in omnibus hæ glandula.* Non sequitur, non intumescunt glandulæ colli, nisi vitium glandulis Mesenterij inhæreat.

Tertia. *Subalpini aliam haberent Mesenterij conformationem.* Morbus *Subalpinorum* non est strumofus, sed Bronchocele. Nescis vtrumque vitium discernere, & vnde nascatur.

Pag. 74. An in ista magna glandula coaceruatur chylus? Quia Venæ Mesaraicæ ibi coeunt in suo progressu ad intestina feruntur quibus applicantur, & sanguinem effundunt, vacuæ reportant chylum ex eadem glandula depromptum, & secundum earum ductum ad truncum Portæ ascendit, Iecorique distribuitur; An verò in ista lacuna, siue oblonga glandula, qualem depingit, *Vesalius pag. 564.* Venæ sunt abruptæ & ex eo loco nouæ Venæ emergunt, referentes ad Hepar chylum?

De Pancreate & ductu Virsungiano.

Pag. 79. Existimat ductum Virsungianum bilem expurgare, siue in Pancreatis coctione generatam, siue in Liene, vtrumque enim Hepar subsidiarium censetur. Non capio quid hoc significet; dixit antea pag. 78. Istum ductum non pertingere ad Lienem, nec ab ea parte quidquam expurgare; postea scribit, ductus iste est quasi Vesicula biliaria Hepatis iuxta duodenum, vt quem vsu præstat hæc Iecori, eundem creditur & illa præstare Lieni, nec dubitemus ea dere. Notate istam contrarietatem in eadem pagina: nescit *Bartholinus* quid scribat in rebus Anatomicis.

Pag. 80. Laudat *Riolanum* de inuento doctissimo istius canalis *Virsungiani*, & addit non solum vomitu, sed etiam per aluum prolici beneficio medicamentorum Cholagogon, feruentem à bile intemperiem &c.

Pag. 82. *Pancreatis affectus difficiliores sunt curatu, quo longius se Pancreas à medicaminum vi remouit intra viscera profundè immersum.* Imò facilius bilis in eo collecta expurgatur, quia medicamentum è Ventriculo prolapsum, prolicet ad se bilem. Ignoras situm patrium & communicationes inter se.

Omissa Vena Porta.

Pag. ead. Pancreati succedere debet descriptio & demonstratio Venæ Portæ cum suis,

F iij

20 *Animadversiones secundæ,*
propaginibus ordine dissectionis & demonstra-
tionis partium. Saltem monere debueras reuer-
tendum esse ad *Librum tuum de Venis*, ubi de-
scriptio Venæ Portæ reperitur.

De Venis Lacteis ad Hepar.

P Ag. 83. *Venas Lacteis ad Hepar deferri*
doces, vt secundum partium Hepatis diuer-
sitatem, iam Casorum trium habeamus insertio-
nem hæctenus desideratam, quod tamen inficia-
ris in tuis postremis libris Anatomico.

De Hepate.

P Ag. 86. *Hepar membranâ cingitur tenui, or-*
ptâ ab altera Venarum membranâ, quæ à
peritonæo originem habet. In hac vesicula attol-
luntur aquæ, à quibus hydrops, teste Platero.
Supina rei Anatomica & Medica ignorantia!
Venæ Cavae truncus non oritur ab Hepate, nec
ab eo egreditur; Truncus Venæ Portæ in Hepa-
tis centro formatur, quomodo membrana cingens
Hepar potest oriri à Membrana Venarum?
Rectius dixisses à peritonæo succingente dia-
phragma, & reuoluto supra Hepar istam mem-
branam propagati. Quomodo hydrops ab istis
vesiculis procreatur, cum sit hydrops, frustratio
sanguificationis, quæ dependet ab Hepatis
torpore intemperati, vel memorati? Vesicule
sunt fissuræ Hepatis, per quas exstillat serum in
Cavitatem Abdominis.
Ead. pag. *Kermian intertos, funiculos in alhs*

membranis Hepatis non semel inuenit. Nescio
 ubi collocet istas alias membranas, an foris, vel
 intus? Si intus, nullæ sunt, neque foris ullæ ex-
 tant, præter illam peculiarem membranam, quia
 communi alterâ & secundariâ caret.

Pag. 86. Ineptè reprehendit *Riolanum*, qui
 tria ligamenta, quæ recitat, pro vno habet, quod
 Venam Umbilicalem esse contendit, a re factam.
 Nisi inuisionè *Bartolini* fingeret mendaciam,
 nihil haberet, quod posset arroderè. Scripsit *Rio-
 lanus* vnicum esse ligamentum magnum adiec-
 tens & suspendens Hepat Diaphragmati, illud
 que esse membranam à Diaphragmate supra He-
 par reuolutam. Alterum ait esse ligamentum à car-
 tilagine xiphoide enatum, quod Vena Umbilica-
 lis, subit & ambo reuellant ac suspendunt extre-
 mam partem Hepatis, ne comprimatur pondere
 suo Ventriculorum.

Anastomosis Venæ Portæ & Cavae.

Pag. 88. Repréhendit *Riolanum*, quod ne-
 garit Anastomoses Venæ Cavae & Portæ, in-
 tra Hepat: ipse tamen pag. 89. fatetur à se dili-
 genter inquirente nusquam apparuisse, etiam si
 folle usus fuerit in Hepate bubulo & humano,
 pag. 409.

Error insignis in Circulatione sanguinis.

Pag. 89. Notate insignem errorem in Medi-
 cina. Materia peccans non ex Porta ad Me-
 senterium deducitur, ut hactenus creditum, sed

22 *Animadversiones secundæ,*
 exinde Cor transiens, per arterias cœliacas ef-
 funditur, exinde per aluum, vel per ductus bi-
 liarios ad intestinum. Ergo bilis æruginosa, a-
 trabilis, & corruptissimi humores ab Hepate
 traducuntur in Cor, inde per pulmones feruntur
 ad Ventriculum sinistrum, vt in aortam deriuen-
 tur, inde per cœliacam arteriam in aluum; At-
 que hæc est naturalis via ex *Bartolino* expur-
 gandi sordes impurissimas Hepatis. Vi Pharmaci
 per ductus bilarios ad intestinum protruduntur,
 ideoque Cor erit cloaca corporis, per quod tran-
 sire debent sordes non tantum Hepatis, sed etiam
 reliquorum viscerum, vt per arterias in aluum
 deferantur. Absurditates istæ sunt intolerabiles.

De Valvula in trunco Cavae.

PAg. 90. Quod scribis de *Valvula reperta*
 intra truncum Cavae suppositum Hepati, no-
 tatione dignum est, de qua iam pridem monue-
 rant *Carolus Stephanus*, & *Sylvius*, & ab istis
 ego desumpsi. Nescio an in homine reperiatur,
 certum est in bobus inueniri, in coitu siue ynio-
 ne rami Hepatici cum trunco Cavae, vt obstat
 refluenti sanguini, quod obseruatione dignum,
 vt regressus sanguinis & humorum ex trunco ad
 Hepar dignoscatur: id ad praxim multum con-
 ducit.

Error insignis.

PAg. 94. Non possum capere, quomodo se-
 rum a sanguine in artubus segregatum, &
 hinc per vreteres ad vesicam, vnde postea vrina

ad Anatom. reform. Th. Barth. 23

ad cutem abit, & exit per sudores insensibilesque transpirationes. Dormitabas dum hæc scribebas? Nam vrina in vesica collecta, debet per Penem effluere, nisi ductus intercipientur; Naturaliter non potest ex Vesica Vrina transferri ad cutem, & per sudores effluere.

Meatus Cholidocus.

PAg. 98. *Si ad ieiunii finem Cholidocus meatus inseritur, deiectiones semper biliolas obtinent, & ij dicuntur πικρὸν καίτω.* Quum ieiunii finis sit longè dissimilis à Vesicula fellea, & in Umbilicali regione contineatur, quomodo iste meatus potest huc deferri, intra intestinorum volumina; eolum intestinum sapissime tangit Vesiculam, & ab ea tingitur simili colore, quod potest fluidam aluum reddere.

Pag. 106. Non inuenio in tua *Anatomia reformata*, responsonem ad partes contra *Riolani* opinionem, de Lienis vltione. Tuum ingenium est adeo occupatum in variis scripturis, vt non inemeris rerum præcedentium, apud te adhuc retines istas responsones.

Omissa Venæ Cavae descriptio ordine dissectionis.

PAg. 109. Ordine sectionis & demonstrationis, antequam alias partes aggrediatur *Bartholinus*, debet exponere Truncum Venæ Cavæ descendens & propagines, quod non fecit, & in hoc manifestè declarat suam ignorantiam

24 *Animaduersiones secundae,*
 in Encheirisi Anatomica, saltem lectorem suam
 remississet ad talem paginam *libri de Venis*;
 Nam ridiculum est post administratam omnium
 partium Anatomien, de Vena Caua, Vena Porta,
 Aorta descendente tractate, cum nequeant de-
 monstrari nisi suo loco & ordine.

De Renibus.

Ag. 117. Si secueris Renes secundum longi-
 tudinem, numquam carunculas potuisti de-
 prehendere, & perire ostendere spectatoribus. In
 hoc articulo tuam imperitiam declaras. Quo-
 modo ista operatio fieri debeat, discas ex *Riolo*;
no, cap. de Renibus; & ab *Eustachio lib. de Re-*
nibus. Parentem tuum, & te decepit *Mesalius*,
 impudenter in *Collegio tuo Anatomico* tui Dis-
 cipuli *Riolano* conuitiantur & insultant. Ad ex-
 cusationem Præceptoris dicunt, *Dum secantur*
Renes, secantur etiam caruncule. Et eo modo
 quod ille secantur, secundo atiam, inepta hæc
 excusatio.

Ag. 118. Nugas profers dum agis de *tribro be-*
nedito Renum. Nescio unde hoc nomen ex-
 scatus fueris; addis in hac postrema Editione, sed
 per carunculas tantum explicat, ut nos tenuissi-
 mis foraminibus peruias. Ad quid tu adijcis no-
 uam explicationem? Si per carunculas perfluit
 serum, ergo sunt perforata.

De Capsulis Atrabiliaris.

P Ag. 120. Semper quamdiu viuet *Bartholinus*, pugnabit pro *Capsulis Atrabiliaris* tanquam pro aris & focis, quia sunt introductæ ab eius Parente, & Filius credit valde auctam, & locupleratam Anatomem istarum inuentione & accessione. *Fatetur in fœtu ipsos Renes fere adæquare, quia succo melancholico abundant, qui ibi retinetur.* Quod mirum, cur non fluit ad Vesicam per Renes; Si succus Ater & verè melancholicus in intestinis fœtus contineatur, qui dicitur *Meconium*, quod editi in lucem infantes excernunt; non potest in istis Vesiculis contineri. *In adultis iste Capsula magis arctantur, minoresque sunt, ergo inutiles.* Rationes, quas proferret, sunt ridiculæ, quia in adultis est proventus yberior melancholix atræ. *Sed respondet Bartholinus: paulatim excernitur ob robur Natura, partim serum exsiccat, & à Renibus adiunctis comprimuntur.* Ergo non facile bilis atræ expurgabitur, quia viæ non sunt liberæ, & materia crassior. Miratur quomodo *Riolanus* voluit videre istam cavitatem, quæ multa pisca capiat compressa: Figura varia, & inæqualis manifestè demonstrat esse glandulam, quæ in fœtu usum habet, in adulto amittit: nam ex te eius figura modò est quadrata, modò oblonga, subinde triangularis, rariùs orbicularis, quia rarè eandem figuram seruat, vt ipse declarasti. **ACT**
 Multùm laborat in vsu probando istarum Capsularum, sed quæ excogitauit, sunt absurda, &

26 *Animadversiones secundæ,*

veretis ægri somnia, quibus recensendis, & examinandis nolo immorari, quia post multa verba, quæ duas paginas implent, concludit, *qui optimè coniecerit, optimus vates esto. V-
sus adhuc ignoratus est.* Mihi placent rationes *Higbomori*, improbantis istas Capsulas, hunc non potes recusare, quoniam appellasti *scriptorem accuratum in Anatomicis, libro de Venis La-
cteis.*

1. Atra bilis humor est præter Naturam. 2. Nec in corpore bene disposito repetitur. 3. Neque pro eo conceptaculum præparavit Natura, quia Natura ad vsus contra Naturam non præparavit, neque destinavit partes, inquit *Bartholinus*. 4. Non possunt à Liene haurire, quia non recipiunt ab eo Venas, neque arterias. 5. Nec humor iste Atrabiliarius potest ad emulgentes refluxere, nisi transeat per Hepar. 6. Nec habent capacitatem proportionatam continendo humori Atrabiliatio in ijs, qui isto humore vexantur. 7. Quia non repetitur nisi in morbois corporibus. Vt *Veslingius, Germanus* faveret *Bartholino, Dano*, quem videbat auditorem assiduam & Discipulum, in gratiam Filij, & memoriam Parentis, contra suam mentem, istarum Capsularum mentionem fecit, easque depinxit, quales hic repræsentantur dissectæ, formâ rotundâ.

De Valvulis Vreterum.

PAg. 126. Valde se torquet in excusando errore, quem commisit, *in Valvulis duabus, quas constituit in extremitate Vreterum.* Si legisses

ad Anatom. reform. Th. Barth. 27.
Vesalium, ipsum produxisses huius rei Autho-
 rem.

De Vesica.

Pag. 130. Non potest Vesica in viuis Canibus
 pertundi, resectis omnibus Abdominis Mus-
 culis, vt leuiter pertusa effundat vrinam, ad di-
 stans, quia Vesica superiecta est intestinis, & pro-
 xima dorso distat à sumine, ergo falsum est expe-
 rimentum *Vallii*. Et si tenuiter pertundatur, ef-
 fluat vrina riuulosè, vt sanguis è Vena, id non
 probat Musculosam Vesicam.

Pag. 131. *Non sunt Lethalia Vesica vulnera,*
vt putas, quia ratione Membranæ carnosæ dum à
 nostris Chirurgis Lithotomis lateraliter acutissi-
 mo scalpello aperitur, ad emittendam vrinam
 in ischuria, quando catheter non potest penetra-
 re Vesicam, quam plures euadunt mortis pericu-
 lum, si maturè fiat istæ operatio.

De Vasis Spermaticis.

Pag. 132. Quando Filius voluit addere aliud
 de suo, sæpe hallucinatur: *intra Tunicam Ve-*
narum Spermaticarum arteriæ ita copulantur,
quasi vnum esset Vas, & connectuntur Mem-
brana à peritonæo enata. Ergo habent commu-
 nem Tunicam, quæ capreolos connectit, & ob-
 uoluit. *Adco sunt ista Vasa implicita, vt oculis*
accuratior discernere nequeat Venam ab arte-
ria, & tamen ab istis Capreolis redit sanguis ex
te, per Venas Spermaticas ad Cavam. Hæc Va-
sa sic intorta feruntur inter peritonæi duplicatu-

28 *Animaduersiones secundæ,*
ram, & Musculum Cremasterem; Ergo habent
 Membranam à Peritonæo, priusquam ferantur
 per eius duplicitatem ad testes. Sed non possum
 probare cum *Musculo Cremastere*, nisi ipsum
 eximas, quia Peritonæi processui foris incumbit,
 & cum eo ad testes descendit.

Pag. 134. Ridiculus est iste usus Venarum
 Spermaticarum, sanguinem à testium nutritione,
 & seminis generatione superfluum reuere ad
 emulgentem sinistram, & ad Venam Cavam.
 Quomodo id fieri potest, cum antea dixeris ista
 Vasa adeo implicita esse, ut oculus accuratior
 nequeat discernere Venam ab arteria: falsò asse-
 ris, *Arterias Spermaticas maiores esse Venis*
Spermaticis, cum obseruemus quotidie contra-
 rium, Venæque Spermaticæ in suo progressu nu-
 triunt Psoas Musculos, & productiones carno-
 sas Peritonæi, ipsùmque Peritonæum versus te-
 nes. Deinde in mulieribus nullæ sunt Arteriæ
 Spermaticæ à trunco Aortæ prodeuntes, sed ra-
 mi hypogastricæ arteriæ ascendunt ad Testes
 Muliebres; quod confirmauit *Harueus, lib. de*
Generatione Animalium.

De Testibus.

Pag. 135. In alijs Editionibus prætermiserat
Epididymidas, quia ignorabat: quas à *Rio-
 lano* monitus in ista *Editione reformata* addi-
 dit.

Pag. 137. Notationem de erythroïde Tunica
 correxit, ut etiam Cremasteris traductionem per
 processum Peritonæi.

Pag. 141. Consensus Cordis cum Testibus causas, in secunda Editione se ignorare fatetur. Riolanus indicavit. At ille nunc causam repetit à Venis ductis (id est Spermaticis) ad Cor remeantibus, quia circulationem in Testibus defendimus. Nunc Venas Spermaticas ad Cor remeare asserit, quæ antea desinebant ad Cavam. Quàm futilis est ista ratiocinatio! applicari remedia cordialia Testibus, quemadmodum extremis manuum, ut vis cordialis & refrigerans ad Cor perueniat. An per Venas Spermaticas? An potius per truncum cruralem Cavæ ad inguina serum citius excurrit?

Pag. 141. Iam capite 21. plexum Vasorum Spermaticorum iuxta Testes, notavit vocari corpus varicosum ac pampiniforme, pyramidale: ac isto capite 23. Parastatis isthæc nomina attribuit, quin etiam Epididymidas appellat, cum tamen precedenti capite dixerit Epididymida separatum corpus esse, suprapositum Testi. Nescit istarum partium structuram & veram appellationem.

Existimat istas partes esse continuas, nempe Vasa præparantia, parastatis, & Vasa deferentia, & pro vario tantum officio & situ, varia ijs imposita fuisse nomina. Usus parastatis est semen perficere & absoluere, vi à Testibus accepta; At parastatis sunt Vasa varicosa pampiniformia, pyramidalia, præposita Testibus, quomodo possunt semen absoluere & perficere: præparare concedo: Nam modum simpliciter dicuntur Vasa ejaculatoria, vel Vasa Spermatica deferentia, quia semen à Testibus, & corporibus

adhibenda

30 *Animaduersiones secunda,*
varicosis ad Vesiculas seminarias deferunt. At
 capite de *Testibus*, scripsit vsum Testium esse
 calore & vi seminifica semen conficere, vt pluri-
 bus probat: Ergo Vasa illa varicosa non possunt
 semen perficere & absoluere, quia præcedunt
 Testes, atque id verum est ex priscorum & re-
 centiorum doctrina, ex serie & situ partium.

De Prostatis, Vesiculis seminarijs.

PAg. 143. *Vasa deferentia super Vreteres dedu-*
cuntur, & super recto intestino ad Vesicæ collæ
utrimque dilatantur. Imò longè distant ab vre-
 teribus, & si dilatantur super intestino, vt Vesic-
 ulas seminarias constituent, hæ non possunt
 esse sitæ inter Vesicæ vrinariæ & recti intestini
 ligamenta ad latera Vasorum deferentium, quia
 sunt dilatationes ipsorum Vasorum deferen-
 tium, desinentium ad istas Vesiculas seminarias;
 sunt affixæ & adhærentes Membranæ Peritonæi,
 quæ Peritonæum constituit cum Musculis &
 transuerso ligamento, ab vno Osse Ischij ad aliud
 exportecto.

Reprehendit *Riolanum*, quod dixerit semen
 in istis locis contentum [qui sunt extra Cauum
 Abdominis, velut antrum separatum] corru-
 ptum suis malignis vaporibus Viros non tam
 malè afficere, ac Mulieres. *Objicit, Vena sursum*
petent: At semen in Vasis illis deferentibus, pro-
 statis & vesiculis seminarijs continetur, quæ non
 sunt Venæ: semen muliebri est benignius Viri-
 li, quia est aquosum, nec tam facile putrescit,
 nisi fuerit extra tubam effusum in capacitatem
 Abdominis,

Abdominis, vtrumque magnas turbas excitat, & suum virus momento & longissimè ciaculatur, vt docuit *Riolanus*: sed omnia rectè scripta displicent *Bartholino*.

Pag. 144. Pori dilatati prostatici propria se desunt gonorrhœæ; Ergo semen in ijs continetur, quod inficiaris pag. 145. Attamen compressi prostatici effundunt feminalem humorem, candidum, & crassum: nec in Testibus tantam seminis copiam inuenit *Vesalius*, quàm in prostaticis. In capite de Pene, quater insigniter errauerat, quod emendauit, ex correctione *Riolani*.

De Vasis Spermaticis Mulieris.

Pag. 154. lin. 24. Vbi incipit trifidus ramus. Sex istas lineas ex *Riolano* transcripsit, ac vt suum plagium regeret, subiunxit, de quibus videantur *Zerbus*, *Fallopianus*, *Platerus*, aliique, qui *Riolano* mibique viam demonstrarunt. Hanc iniuriam *Riolano* factam, cum insigni mendacio, declaravi in *Refutatione Libelli de Vasis Lymphaticis*.

De Testibus Femeis.

Pag. 155. Nescio quomodo fieri possit, vt Testes feminei ob caloris augmentum ab anno decimoquarto contrahantur, antea albo succo distent. Ergo sunt minores in adultis, quàm Virginibus, quod est falsum, quia in Virginibus puberibus sunt exsuccati ac ferme exsiccati, non au-

G

32 *Animadversiones secundae,*
gentur & dilatantur, nisi actu, vel æstro Ven-
ris intumescant.

De Tuba Vteri.

Pag. 560. *Caput 27. secundae Editionis* sic ex-
orditur. *De Vasis semen deferentibus nullus*
adhuc auctor quidpiam veri publico scripto pro-
didit, ut patet ex sequentibus. In tertia Editione
mutauit hunc superbum articulum, & modestius
egit cum recentioribus Anatomicis; & quamuis
mõnitus, istud caput fermè totum ex *Riolano*
correxerit, non potest tamen temperare à suggil-
latione in rebus futilibus, vt gloriam derrahat
Riolano, quum tribuit *Zerbo*, inepto Anatomico
id, de quo numquam loquutus est.

Pag. 158. *Tuba Vteri occluso, ex Fallopij sen-*
tentia (quam pro sua venditat, illo posterior
Riolanus, de qua ipse non gloriatur, sed liberè
profiteretur, se rectius descripsisse illam vteri Tu-
bam, quàm fecit *Fallopius*.)

Nihil potest inuenire in *Riolani* scriptis, quod
arrodat, nisi falsa fingat, nec *visè Riolano aliæ*
viæ, per quas semen virile potuerit intrare in tu-
bam, ad formandum fœtum, quàm anfractuosi
Vasorum ductus. Ipse reponit (sed in viua se-
men masculum spiritibus fœcundum facile illuc
trahi poterat, per dilatatos ductus. Verum est
quod ille scribit, sed affingit *Riolano* id, de quo
numquam somniauit, vt per anfractuosos ductus
extra vterum locatos, semen virile deferatur ad
Tubam, quod est impossibile.

Pag. 163. Mihi est ignotus, & alijs Medicis

ad Anatom. reform. Th. Barth. 33
 Mondellus Chirurgus Parisiensis. Fingis nomina hominum, qui numquam existerunt.

Connexio Vteri falsa.

Non potest collum vteri Osi sacro adnasci, quia subiectum habet rectum intestinum. Fundus vteri non annectitur, sed liber est, quia moueri debuit. At pagina precedenti scripisti: In medio locatus est vterus ad nullum inclinans latus.

Pag. 164. Si ligamenta inferiora rotunda descendunt ad clitorida & femora, quomodo matris ipsa mouetur & sursum trahitur, aut saltem firmatur, & roboretur in oneribus ferendis, expellendo fetu. Id repetit paulò post dum vsum istorum ligamentorum describit.

Addit etiam impedire ascensum Vteri ad superiora, quod verum est; sed vsus iste longè dissimilis à præcedenti. Adiunxit ligamentum rotundum vsque ad genua descendit: Postea in interni femoris membranam excurret. Hoc ridiculum, descendere ad genu, & supernè redire.

Vasa Vteri.

PAg. 166. Si Vasa Vteri tempore gestationis adeo turgent sanguine, vt emulgentium amplitudinem, vel Cavae aut Aortae medium induant, quis non videt, & agnoscit sanguinem istum non redire per Venas ad Cor, sed ibi remanere ad nutritionem foetus; ergo cessat circulatio sanguinis in istis Venis, tempore gestationis.

Cornua Vteri.

PAg. 172. *Nec Cornua Vteri tumefacta magis oberrant, quàm Vterus, ut suspicatur Riolanus, alligata sunt suis membranulis, & in abdomen semen effundere nequeunt, interclusis vix.* Cornua Vteri sunt illæ Tubæ seminales Fallopij, quæ laxè adhærent ligamentis latis & laxis Vteri mobilibus: Possunt semen effundere, quia extremitates sunt dumtaxat oclusæ fimbrijs in se se concidentibus: Orgasmus seminis potest vias istas referare, sed nullam *Baribolinus* prætermisit occasionem pungendi & vellificandi *Riolanum*: bene vel malè, nihil refert.

De Vtero.

PAg. 173. *Fundus Vteri supra os pubis situs est, ut ibi dilatari queat.* Ego contra dico situm esse supra os sacrum, & ascendere supra os pubis in gravidis, ut ibi dilatari queat.

Pag. 174. *Rarissimè Mulieribus Vterus bipartitus, sicut in brutis, credo tamen talem repertum fuisse in ijs, quæ gestarunt fœtum extra capacitatem Vteri, in illis fuit Vterus bicornis, & semen ex cavitate Vteri repressit ad cornua reor.*

Pag. 175. *Ex membranis corrugatis hoc orificium, ut Vterus maxime constat, quæ explicata in immensum dilatari queunt. Quasi verò Vterus sit plicis contextus, & similiter orificium internum Vteri. Quod est falsissimum: quomodo*

fiat ista dilatatio cum crassitie, exposui in *Anatropographia*.

Pag. 183. *In medio fosse apparent quatuor Caruncula statim post alias.* Nullæ sunt precedentes, nec illas exposui. Clariùs situm exposuisses: vna est anterior, vel potiùs in ambitu foraminis meatus vrinarij; secunda huic opposita *est posterior*, repono, *est inferior*, duæ reliquæ sunt collaterales.

Pag. 187. Ortum ligamentorum clitoridis corripit, & plurima ex *Riolano* depromsit.

189. Reprehensus à *Riolano*, quod illi imponeret, deleuit Lineas istas: *Foramen inter bas alas medium obseruauit Riolanus, alteram magnam rime partem in Virginibus equare*, quæ omnia erant falsissima.

De Fœtu.

Pag. 192. Quæ proponit discrimina partium in Fœtu, ex *Riolano*, sunt deprompta *lib. 6. de Fœtu Humano, sub finem.*

Pag. 195 *Vnica placenta in ijs, qua gemellos, pluresve Fœtus gestant.* Distingue: gemelli eiusdem sexus, habent eandem placentam communem; qui diuersi sunt sexus, habent suam propriam.

Pag. 196. Dubito de ista obseruatione, quod in Vasis Vterinis motus sanguinis sit diuersus, seruando motus *circulationis Harueiane.*

Pag. 198. Pars sanguinis per arterias Iliacas regreditur ad placentam. Dicere debueras in Fœtu per *Vmbilicales arterias enatas ab Iliacis.*

De Mamma.

Pag. 210. In hoc capite duos notabiles errores correxit monitus à *Riolano*. Dein monitus fuerat vt emédaret errorem quem adscribit *Hollerio* duplicem papillam in Vtero Mammæ lac reddere: retinuit Vterum pro Mamma.

Pag. 211. *Pericardium Cordis figuram emulatur, & ferè magnitudinem*. Imò superat amplitudinem Cordis.

Pag. 212. Quærit an chylus feratur ad Mammæ, ad generationem lactis, & quomodo. Existimat per tubulos chylidochos *Pecqueti*: At illi reperiuntur in Viris, vt in Mulieribus. Dum se torqueret *Guiffartus* in perquirendis vijs, omisit Venas Mammarias, internam & externam ad deducendum hunc chylum ad Mammæ. Dumtaxat mentionem facit Thoracicarum Venarum:

De Diaphragmate.

Pag. 217. Falsum est pulmonem in peripneumonia læsum non inferre delirium: id notauit *Hippocrates*, & quotidie obseruamus.

Pag. 218. Debueras nominare Authorem qui vocauit Diaphragma *Cinctum*, & explicare quomodo duplex Diaphragma existat. Quæcumque ab alijs dicuntur an vera vel falsa, non expendit.

Pag. 220. *Ad cordis ictus sustinendos pars Nervosa Diaphragmatis fortis esse non debuit, vt suspicatur Riolanus, quia mucro cordis in pulsu hoc non alliditur, nam ferit pectus Cor, cum*

in systole erigitur. Declaravi satis dilucidè quomodo fieret Cordis motus, in mea *Anthropographia*, & lib. de circulatione sanguinis. Fateor Cor ferire pectus in sua systole, sed basi sua cum eminente Aorta, quæ medium Cordibasis in sua occupat. Duos insignes errores correxit in Diaphragmate, monitus à *Riolano*.

Pag. 221. Nec ineptè *Galenus* risum sardonium tribuit Musculo lato quadrato, quia ad labra peruenit, totamque faciem obuoluit vsque ad auriculas, frontem, & tu id ignoras. Non possunt Nervi Diaphragmatis, qui oriuntur inter quartam & quintam vertebram colli Neruulos supernè recurrentes ad faciem transmittere. In castratione risus est conuulsiuus, similis rictui canino, & dependet à Neruo sextæ coniugationis, qui perreptans totum Peritonæum, vsque ad imum hypogastrium, traducitur per processum Peritonæi ad testiculos, quem aliquoties obseruavi, vt notauit *Vesalius*.

Ead. pag. Foramina patentia Diaphragmatis admittunt ex inferioribus transitum Vaporum crassiorum, cum sanguine, erue transire possunt per substantiam carnæam Diaphragmatis, ac per illa foramina quæ sunt strictè oclusa.

Pag. 222. Male explicat motus Diaphragmatis. In inspiratione tenditur Diaphragma, in expiratione remittitur, id ex dissectionibus viuis didicit. Intestina ascendunt in inspiratione, descendunt in expiratione; in inspiratione dilatur Thorax, in expiratione constringitur, quando fuligines expelluntur; & pulmones detumescunt, vnde ibi cleuatur Diaphragma, hinc de-

Animadversiones secundæ,
primitur. Diaphragmatis vera actio est sui corporis tensio, quæ fit per contractionem; dum abbreviatur, & ad rectam lineam accedit, ex incuruo fit rectum, adducitque deorsum utrasque costas, unam aut alteram veram costam; tumque descendit. Relaxatio Diaphragmatis, est quies, dum sursum ascendit, reuulsum à Mediastino, quod fuerat infernè retractum, & extensum, in tensione Diaphragmatis. In ista Tensione dilatatur Thorax, quia longior & amplior redditur infernè, tumque compelluntur deorsum intestina. In relaxatione constringitur Thorax ascensu Diaphragmatis, tumque ascendunt intestina. Tensio illa fit in inspiratione pulmonibus amplificatis; Relaxatio in expiratione detumescens, quando per vulnera Diaphragmatis intestina subeunt Thoracem, id accidit in dilatatione Diaphragmatis descendente, tumque intestina quæ sunt in perpetuo motu, per foramen ingrediuntur cavitatem Thoracis, quod mihi non semel obseruatum: denique ut verbo absoluam motiones Diaphragmatis in libera, facili & naturali Respiratione, sunt quasi fluxu & refluxu, seu ascensu & descensu leui huius partis, cum leui tensione, in inspiratione naturali. In coacta mediastri istæ motiones à me commemoratæ fiunt & eduntur.

De Mediastino.

Pag. 224. *De Mediastini cavitare, quam ipse negat, Riolanus ei obiecit ipsum admittere Mediastini cavitatem, in qua humores colliguntur.*

sur, & putrescunt, & perforato sterno, sine noxa educuntur. Atque in hac duplicatura, si vulnus anterius inflictum penetrat, satis tutum est, quod Anatomes imperitus lethale pronunciarer. Ita exposuit Bartholinus, ut satis fiat Riolo ei contrario. Hæc intelligenda sunt, nam maiorem in quo Cor perpetuo mobile est situm, nemo sanus negauerit. Subiungit, in hac cavitate maiore, siue in hac duplicitate, si vulnus anterius inflictum penetrat, addidit (leuiter illaso corde subsidente) satis tutum est. Nunc vult vulnus esse leue, ut Cor subsidat & remoueat se ab ictu. Quales sunt istæ nugæ, ut tegat suam ignorantiam. Ut agnoscas istam cauitatem accurate descriptam lege Vesalium capite de Mediastino: Istum Authorem pro iudice non potes recusare.

De Thymo.

P Ag. 228. Noluit agnoscere suum errorem in originatione glândulæ Thymi, quam obstinatè defendit in suo Collegio Anatomico: si noluerit cedere rationi, legat Anatomiam Salomonis Alberti, 2. Editionis. Negat ebullire sanguinem in ira, & efferuescentia sanguinis in hoc loco: cum tamen sit ibi diuisio trunci Cavæ, in subclauias, & exortus iugularium, ceruicalium anteriorum, simulque Aortæ ascendens distributio.

Nullus est in vniuerso corpore locus, ad quem sanguis maiore copiâ confluat, ac proinde feruor ibi adesse potest. Atque ut sanguis maiore copia effundatur in iugulatis animalibus, porcis, bobus, lanij supra sternum cultrum profundè adi-

46 *Animaduersiones secundæ,*

gunt : hoc loco aperto vniuersi corporis sanguinem momento exhauriunt, è Capite, Thorace, & Ventre inferiore. Addunt Discipuli : *dixit Riolanus, Gallis dici Thymum, Fagouë, & rē quāvis, aliter Fressure d'un Veau, quibus præ alijs arridere solet. Sarcasmus ridiculus, & dignus Bartholino, qui vitulo similis est.*

De Pericardio.

Pag. 219. *In secunda Editione scripserat pericardium centro Diaphragmatis adherere in homine, distare in canibus & simijs, non in boue deleuit inepte quod est verissimum de boue, quia scriptum à Riolano.*

Pag. 231. *Ridiculus es, dum obstinatè contendis hic & alibi Edito libro, quem non vidi, nec legi, ex latere Christi perfosso effluxisse quidem aquam & sanguinem; sed istam aquam conclusam fuisse in cavitate Thoracis, & inde manasse, non autem ex pericardio. Hæc aqua ex te collecta erat in cavitate Thoracis; at illa duplex Mediastino separata, & naturaliter gravitate sua descendit aqua, incumbitque Diaphragmatis lateribus, versus nothas costas. Ideoque quando latus Saluatoris nostri lanceâ perforatum fuit, non potuit effluere, nisi lateraliter versus imas costas latus apertum fuerit, vt nos solemus in Paracentesi Thoracis; An in vtraque cavitate, vel alterutra contineretur aqua, nescis, & quâ quantitate; nam nisi in dextra cavitate ad sesquilibrium, aut libras duas contineatur aqua, perforato latere in veris costis, vt factum fuit in Sal-*

atore nostro, pernego in corpore recto, quale erat *Corpus Christi* cruci appensum, aquam effluere posse, in cavitare collectum, quia sanum erat Christi corpus, nec hydrope pulmonum laborabat.

Propterea latius est credere miraculosum fuisse istud effluuium aquæ & sanguinis è Christi latere, quàm ineprè philosophari, vt tu fecisti, contra doctrinam Patrum Priscorum Ecclesiæ verè Christianæ.

De Corde.

Pag. 233. *Cor morbos pati certum est. Sed quia longius à remedijs distat, perferre aequè non posse:* Imò, per circulationem sanguinis remedia citò & sapius eò peruenire possunt. Sed ibi remanere & Cor quiescere nequit.

Pag. 233. A pulmonibus vndique cingitur. Imò non potest cingi, nisi lateraliter propter adhesionem, quam habet cum centro nerueo Diaphragmatis, & sterno, ratione Pericardij, & Mediastini cavitatis.

Pag. ead. Motus Cordis magis in sinistro latere per sentitur, quia in sinistro eius *Ventriculi spiritus vitalis continetur: quia mucro Cordis sinistram spectat, sub laua papilla, vt Diaphragmati cedat.* Quomodo cedere potest Diaphragmati, cum sit reuulsum, & quasi affixum ad Diaphragmatis centrum?

Pag. 236. Reprehendit Riolanum, quod dixerit *Coronariam Venam adipi reparando dicatam esse, per nutritionem, quia adeps à vaporibus*

42 *Animaduersiones secundæ,*

Cordis, sine venis potest generari. Attamen statuis Venam Coronariam reducere sanguinem ex nutritione superfluum in Venam Cauam. Quis vnquam credidit ex vaporibus adipem generari, multo minus in corde?

Pag. 2. 9. In plurimis obseruatum fuit Cor pilis refertū. Tale Cor habuit *Hermogenes Rhetor*, cuius ingenium præcox ipsum ad dementiam redegit. Cor eius erat stupendæ magnitudinis, teste *Celso Rhodigino*. Præterea, in *Leonida*, ex *Plutarcho*, in *parallelis*, & in *Lysandro Lacedæmonio*: & in *Cane Alexandri Magni*, Cor similiter hirsutum deprehensum fuit. Nonnulli Recentiores in quibusdam latronibus insignibus restantur se hoc vidisse. *Amatus Lusitanus*, in *suis Centurijs Medicis*: & *Marcus Antonius Muretus*, lib. 12. *Variarum lectionum*, cap. 10. narrat cum Venerijs esset, sumptum esse capitis supplicium de nobili quodam latrone, qui cum à carnifice disseicaretur, corde admodum piloso repertus est. Addit, roboris & astutiæ esse id argumentum.

Pilus iste supra Cordis superficiem pullulat contra naturam, estque morbus organicus non innoxius, quia potest incommodare actionibus Cordis, molem eius amplificando, atque libertatem motus impediendo intra Pericardium.

Pilus iste Cordis procreatur, vel ex sero si humoris in Pericardio contenti crassamento Cordi adhærente, vel ex calidi Cordis fuliginosis excrementis condensatis & agglutinatis Cordi. Vtroque modo Cor isto ambitu & amictu piloso circumdatum, sanum esse non potest.

Memini me legisse apud *Hieronymum Mon-
ezium*, in *Therapia infantium*, ijs acerbissimos
dolores in dorso excitari interdum, quibus diu
cruciantur cum eiaculatu perpetuo, tandèmq̃
conuulsionibus Epilepticis intereūt, dum Medici
curam adhibent ad sedandos istos cruciatus; si ni-
hil proficiant remedia Venti adhibita, ad frictio-
nes & forus dorsi deueniendum putat, vt Pili sub-
cutanei erumpant, quibus euulsis, dolor euanescit.

Dubito an isti Pili sint indices aliorum in
Corde enatorum, vel à Corde materia istorum
pilorum in dorsum transmissa fuerit. Eleganter
Rhodiginus, lib. 4. *Lectiōum Antiquarum*,
cap. 16. scribit. Periti naturalium risu id exci-
piunt, fabulosum opinati in Corde pilos enasci;
cū ego plusquam centena cadauera suspensorum
ficatiorum audacissimorum dissecuerim, nul-
quam tale Cor hirsutum à me deprehensum
fuit, nec ab alijs visum fuisse memini, atque in
calidissimo Corde pilos fruticare vix credide-
rim, quia calidissima & aridissima tellus sterilis
est, nec alias herbas producit.

Pag. 240. *Cor potius pro iuuamine auriculis
adiungi, vt viribus pollens maioribus auricula-
rum defectum suppleat.* Atque hic vsus secunda-
rius Cordis à te designatus, qui ridiculus est, quia
numquam defecisse auriculas visum fuit.

Pag. 243. *Systole motus proprius Cordis, &
naturalis, diastole accidentarius est.* Sed nulla po-
test esse systole Cordis nisi præcesserit diastole, per
quam recipitur sanguis, per sui dilatationem, er-
go diastole est æquè proprius motus Cordis, at-
que systole.

44 *Animaduersiones secundæ,*

Pag. 246. *Abscisso mucrone vini Cordis, vel per medium dissecto Corde, in contractionibus singulis profluit sanguis donec Cor sanum, quod sæpe vidisti. Quid hoc significat? potest ne sanum esse Cor per medium dissectum?*

Pag. 249. Reprehendit *Riolanum*, quod dixerit basim Cordis reuelli versus mucronem. Negat ille & obijcit, quod *Riolanus scripserit Basin forti nexu Vasus adnatam, ineptam esse, vt ad conum reducatur. Id nunquam asseruit Riolanus*, basis enim mobilis est, propter mollietatem & auriculas, quæ reuelli debent, vt euomant suum sanguinem; atque cum truncus caux sit patentissimus & valdè laxus iuxta Cor, facile potest reuelli.

Pag. 250. *Anterior Cordis facies versus sternum atollitur præcipuè circa basim, nam pectus basis ferit, vbi pulsus sentitur, quia pars illa subblata est sternoque vicinior, maxime autem in sinistro latere pectori sentitur pulsus, quia ibidem Aortæ orificium. Atque hæc est Riolani opinio, contra omnes Anatomicos, quam pro tua produxisti. Contrarium scripsisti, pag. 220. cum agis de centro Diaphragmatis, quod Cor mucrone suo non tangit.*

Pag. 251. *A sanguine continuo mouetur Cor instar rotæ molendinaria, perpetuo insultu aquarum agitata, quo intercepto cessat. Istam comparisonem delumpisti ex Riolano, qui primus dixit, hanc esse veram causam motus continui in Corde per circulationem sanguinis assiduam.*

Pag. 264. Cur ossicula in sinistro Cordis Ventriculo reperiantur, rationes profert ineptissi-

mas; vitur hoc defectu Natura ad tardio-
 rem motum sanguinis incitandum & accelerandū, sicut
 aqua iniecto ligno facilius labuntur, vel ne sanguis
 totus grumescat, sicut muliercule & lamiones ba-
 cillo agitant sanguinem, ne in grumos concre-
 scat. At os Cordis est immobile, firmiter infixum, nec
 aliud est quàm radix Aortæ indurata in senibus.

Pag. 267. Mihi valdè placet demonstratio
 Bartholini de septo Cordis peruoio. Quamuis
 contrarium scripserit Vesalius, diuersis in locis,
 & ab eo istam opinionem deprompserat Colum-
 bus, eius Auditor & Discipulus.

Pag. 268. Reuoluentes arterie Aorta & Ve-
 na arteriosa, valvulis gaudent Sigmoideis seu Mi-
 tralibus. Attramen, pag. 271. Arteria Veno-
 sa tribuit duas valvulas que iuncte mitram E-
 piscopalem referunt. Incogitanter ista scripsisti.

Pag. 266. Prudenter mones ex Celso, nihil
 stultius, quam quale quidque viuo Homine est,
 tale existimare esse moriente, imò mortuo. Id
 obijcio aduersus tuam supputationem de circu-
 lato sanguine per Cordis Ventriculos, & de tua
 Anatomia viuientium animalium, nimis curio-
 sam: & quęcumque dixisti de motu Cordis in ani-
 malibus viuentibus, ex aliorum relatione, &
 tua obseruatione, falsa esse credo.

Pag. 274. Non intelligo quid velis, cum agis
 de vsu vnionis Vasorum Cordis in Fœtu. Cor in
 Fœtu etiam imperfecto post tertium mensem mo-
 uetur, vt oua testantur & embryones; Credo te
 intelligere tertium diem, pro tertio mense,
 nam oua post tertium diem micare certum est,
 ex Aristotele, & aliorum obseruatione.

Dubitaciones Vesalij de Corde.

Multa proponit *Bartholinus* in *Historia Cordis*, quæ credit esse noua, præcedentibus *Anatomicis* indicta & ignorata; ut igitur illi hanc credulitatem adimam, decerpsi ex *Vesalio*, ei incognita, pag. 746.

Ipse *Vesalius* dubitat de transitu sanguinis per medium septum Cordis, ab eo deprompsit suam doctrinam *Columbus, eius Discipulus*.

Venæ habent ubique comites arterias, atque Venæ communicant inter se, & inter arterias, quod variis in locis demonstrauit. Dubitat an folius natiui caloris gratiâ tantæ arteriæ Ventriculo, Intestinis, Lienique insertæ fuerint; quia credit etiam Arterias deferre chylum ad Hepat & Lienem.

Membranulas intra Venas constituit, quæ impetum fluentis sanguinis impediunt variis in locis: intelligit *Valuulas*.

Mutuus est fluxus & refluxus sanguinis per Venas & Arterias. Nonne subolsfecit istam circulationem sanguinis adeo celebratam?

Valuulæ Cordis non sunt adeo occlusæ, ut impediunt regressum materierum.

Aures Corde viuo, per transuersum dissecto, & Cordis motu profus quiescente, adhuc moventur & palpitant.

In Fœtibus & nuper natis tam grandes occurrunt, ut sint adultis æquales.

Dextro Cordis Ventriculo aperto, Cor nihilominus

hilominus mouetur, aperto sinistro Cor cessat, remanente motu auricularum.

Exsecto Corde animal adhuc uiuit, & ligatis Vasis Cordis, ac exempto Corde canes & feles cucurrisse vidit *Vesalius*.

Situbulum intra asperam arteriam intrudas, & insufflaueris, pulmones inflantur, Cor immobile resurgit, & motus suos pulchrè exercet. *Hæc administratio* (inquit ille) *huiusmodi est, qua optimè pulsuum naturam, Medicina candidatis proponere soleo.*

Dubitat de actione Lienis, nec audet quid sentiat pronuntiare, ratione substantiæ, quam aliter describit cõtra doctrinam Anatomicorum.

Crystallinum humorem non putat esse præcipuam oculi partem, & ab eo videndi facultatem dependere.

De Neruis Pulmonum.

P Ag. 182. *Riolanus* dixerat à Stomachicorum Neruorum implexu sub Pulmonibus Nervulos deferri ad Pulmones. *In secunda Editione* reprehendit *Riolanum*. Istam reprehensionem deleuit, & addidit, *se vidisse ex sexto parâ plures intus disseminatos*: Nonne stomachici sunt portiones sexti paris Neruorum? Altera portio intra Thoracem constituit Nervos recurrentes, quos debebat nominare, vel stomachicos, cum sint ambo portiones sexti paris iuxta clauiculam bifidi.

De Larynge.

PAg. 295. Vera est Riolani exprobratio, quia tu monitus, Musculorum origines & insertiones correxisti, & quædam ad excusationem addidisti. Nolo in istis correctionibus designandis immorari: curiosus Lector, qui *secundam & tertiam Editionem* habuerit, id annotabit, ex vtriusque comparatione.

Pag. 296. *Cricoidis instar annuli Turcici totam Laryngem ambit.* Imò est intrusa Tyroidi cartilagini. Addis, *est basis reliquarum cartilaginum, quare & immobilis,* quod verum est.

At pag. 294. Ut euitaret reprehensionem Musculi, quem imperitè vocat, Tyrocricoideû, quia non inseritur in Cricoidem, addit, trahit annularem ad cartilagine[m] scutiformem leuiter, quia fermè immobilis; Ergo leuiter mouetur.

Ridicule Vesiculae.

PAg. 297. Noluit corrigere de Vesiculis, quæ adstant amygdalis, in quibus simiæ castaneas nuces recondunt, & Gallicè vocantur *des Bouges.* Riolanus notauit, quid in homine locum teneat istarum Vesicularum *in Anthropographia,* cum nullæ sint Vesiculæ.

Musculi Oesophagi.

PAg. 300. Musculos Oesophagi ex Riolano correxit, & appellationes retinuit, quas tri-

buit Spigelio, & Veslingio. Attamen in quarto Musculo inuerecundè retinuit hæc verba : *Oritur communiter à mento, sed iuxta recentiores, à capiti superiori infimo loco ; nec pudet gloriari, se descripsisse Musculos œsophagi, qui ab alijs seculo pede prætereuntur.* Cùm igitur tacitè agnosceret istum Cephalopharyngeum rectiùs descripsisse quàm antea, duas lineas deleuit in hac Editione. *Hic Musculus est, in cuius fabrica omnes errant, usum rerum aut ignorant, aut masticationi tribuunt, & lingue motioni.*

De Pilis.

PAg. 303. Mihi valde suspecta est Historia *Ambrosij Paræi*, de incremento Pilorum per viginti quatuor annos ; post tonsuram diuersis temporibus factam ; Nam rescui ab antiquis Medicis, qui familiariter hominis ingenium nouerant, sapius Medicis & Chirurgis imposuisse : Non est verisimile in homine mortuo Pilos crescere & pullulare, defectu caloris, & materie conuenientis.

Pag. 304. Dum explicat, cur potius homines caluescant in sincipite, rectè causam assignauit. Voluit emendare secundam Editionem, & aliquid immutare, & turbauit sensum ; nam pinguedo & muscoli sunt in occipitio, in temporibus desunt. Vide si aliquis sensus extat in tuis verbis, *nam aut pinguedo sicut in occipitio & temporibus, ideo ibi cuse quasi testacea redditæ, capilli decidunt.* Nolo sigillatim annotare, quæ ex *Riolano* deprompisti, mihi sufficit monuisse.

H ij

De Cerebro.

Pag. 308. Productionem pericranij à dura Meninge ex *Riolano* mutuatus es, suppresso nomine.

Pag. 309. *Cerebri motus, qui constat diastole & systole ex te*, me iudice, pertinet ad duram Meningem, quæ tota conspersa est arterijs à carotidibus ad verticem ascendentibus, ut suum sanguinem effundant in sinus, ruptâ vel discissâ hac Membranâ: Verus motus Cerebri, fit per elevationem & depressionem totius substantiæ, ad excipiendos spiritus intra Ventriculos, & compellendos in spinalem medullam. Propterea dura meninx suturis affixa est, & intra Cerebrum in duas partes diuisum descendit, vsque ad corpus callosum, ut Cerebrum suspendat & sustineat.

In magna capitis contusione percusso fortiter capite, istæ cõnexiones laxari vel dissolui possunt, tum Cerebri moles non potest postea attonari, quod diligenter notandum in percussione capitis. Repetit istum motum Cerebri, pag. 321. & 323. Sustinuit in Cerebro contineri spiritus animales pro sensu, in spinali medulla, alios pro motu. Quod est prorsus falsum. Unus idemque spiritus in istis locis continetur deriuatus à Cerebro.

Pag. 326. *Ventriculus quartus ab eo statuitur, ut sit locus generationis, & elaborationis animalium spirituum; in eo enim loco est situs, ut undique circa se in omnes Nervos spiritum animale effundere possit.* Id repetit paginâ sequenti. Sed

non admitto superfluum animale spiritum conseruari & retineri in toto Cerebro tanquam promptuario, debet ab eo loco refluere. Fateor equidem spiritum animale diffusum esse per totum Cerebrum non tanquam in promptuario, quod est in Ventriculis anterioribus Cerebri, & aliis cavitatibus superioribus intra sinus duræ Meningis, quia Cerebri substantia mollis & cerea non est permeabilis, & transpirabilis.

Pag. 329. *Rete mirabile abesse memini.* Hoc impossibile: nam totius Cerebri structura peruerteretur; Ex ipso *Bartholino* istius rei usus est, ut fiat prima preparatio pro generatione animalis spiritus.

Pag. ead. *Rete mirabile ad basim Cerebri eandem collocat Riolanus, nempe propaginem choroïdæ plexus, qui anteriores Ventriculos perreptat.* Impositura. Scripsi plexum choroïdem descendere ad basim Cerebri, sed numquam esse rete mirabile dixi.

Pag. ead. Glandulam pituitariam vnicam describit, & pagina sequenti, glandulas duas constituit, quod inuentum est *Riolani*, cum quatuor canaliculis choanæ.

Pag. 337. Laudo refutationem *Cartesij* & aliorum, qui constituunt nidulum anime in Conario: Addo Conarium esse amplius & maius in pueris, & in brutis, quæ non ratiocinantur. Ergo nouitas hæc prorsus reiicienda.

Pag. 339. Ista inflatio carotidum in collo, fieri potest commodè in ijs, qui non fuere laqueo strangulati; nam Vasa in parte superiore colli iuxta caput, sunt plerumque abrupta, & summa

52 *Animadversiones secundæ,*
 dexteritate opus est in rescanda calua, ne dura
 meninx rescindatur. Id sæpius exequutus sum, ut
 demonstrarem distantiam duræ meningis à Ce-
 rebro.

Pag. ead. *Nec absrefuerit, quoties noua secan-
 di datur occasio, toties in aliqua parte sectionem
 immutare, sic enim fiet ut semper aliquid offera-
 tur, quod prius inobseruatum, aut neglectum, aut
 non satis distinctè fuerit animaduersum.* In ad-
 ministratione Anatomica Cerebri, non potest vna
 pars secari, intactâ alterâ, propterea ambæ debent
 administrari, tuâque admonitio est inutilis.

De Oculo.

Pag. 340. Oculi siti sunt in antris ossis *Pe-
 riostio* succinctis. Falsum est, interim nota-
 bis & antrum Oculi, siue orbitam internam, &
 palati Ossa, & cavitates aurium, & internam
 caluarie superficiem carere Periostio.

Pag. 342. Quæ reprehendit de orbiculari Mus-
 culo palpebrarum *Spigelius*, vel potius *Bucre-
 tius*, hausit ex *Riolano*. Atque sustineo *Spigelij*
 & meam opinionem verissimam, inuito *Bartho-
 lino*. Tu non es adeo oculatissimus, & expertissi-
 mus, ut tibi credatur, Non potes recusare *Vesa-
 lium*, qui duos constituit ortu & progressu & a-
 ctione differentes, *cap. 9. lib. 2* Ille docet quomo-
 do sit intelligenda palpebra retorta, apud *Hippo-
 cratem, libris Prasagiorum*, cuius Oraculi gra-
 tiâ non oscitanter palpebrarum Musculos à stu-
 diosis obseruari vult.

Pag. 343. *Musculus attollens palpebram supe-*

viorem circa Nervum opticum exortus, & tendine in palpebra extrema desinit. Debebas aliter explicare. Oritur à parte profunda orbitæ iuxta foramen opticum osseum, & Musculo attolenti Oculum supertransus desinit in extrema palpebræ. Tu numquam istum Musculum dissectuisti, nec vidisti in suo situ.

Pag. 344. Musculi Oculorum humanorum sex sunt, sicut omnes intra calvarie cavitatem, Nervum opticum comitantes. Scio orbitam esse calvarie cavitatem externam. Debebas dicere enasci à profunda parte orbitæ. Addis, horum tendines omnes simul ad corneam iuncti sub adnata constituunt tunicam innominatam. At obliquus minor est externus & oblique situs, nec eò pertingit. Neque tendo Trochlearis Musculi sive obliqui maioris non comitantur Nervum Opticum, sed tantum quatuor recti perueniunt ad corneam. Postea in enumeratione rectè ipsos describis, semper tamen tibi contrarius.

Pag. 346. In fistula lacrymali curanda per visionem, Chirurgi longè recedunt ab ista cartilagine annulari, quæ est infra glandulam lacrymalem, propterea inutilis tua admonitio, cum numquam videris istam operationem.

Pag. 347. Pupillæ circuitum non esse separabilem Plempius existimavit, quem sequutus est Bartholinus. Sed plerasque rationes, quas profert Riolanus, non est assequutus. Nam cuspidæ scalpelli ambitus Vuae tractus, orbiculatim diuellitur, sine laceratione, in bovis oculo ebullito separatus cernitur. Præterea fibras habet peculiare, & motum.

34 *Animadversiones secundæ,*

Pag. 350. Ineptè addis vitream tunicam, qua vitreum humorem vestit, ne diffuat, & à crystallino separat: eadem præstat Retina, siue amphiblastroides, idèoque non est opus tuâ vitreâ tunicâ imaginariâ.

Omisisti in Oculo spiritum Visuum insitum, qualis est in aure, & iste spiritus implet format-que cum humoribus rotunditatem Oculi, in Medicina magnæ considerationis.

De Canali à Concha ad Palati latera.

Pag. 356. *Ductus exiguus cartilagineus ab oris Cœcha, iuxta latera apophyseos pterygoidea ad Palatum abiens valvulâ donatus est, quam tamen negat reperiri Riolanus, veteranus in re Anatomica doctor.* Ironicôs ista dixit, sed merito meo de ista parte Medicinæ possum gloriari, ringente, & invidente *Bartholino*, qui numquam vidit & ineptè descripsit istum canalem, cum apophysis pterygoidea sit in basi Cerebri extra Concham, quomodo potest esse ille ductus in Concha iuxta latera istius apophysis? Quo fine ista valvula non explicat, nam iste meatus semper patere debet, & per eum portio Nerui auditorij traducitur.

Ex te Nicotianæ fumum ore haustum quidam reddunt per aures, oscitando, interdum aer affatim haustus fertur ad Concham, & susurros parit per aliquot horas, donec discussus fuerit. Per masticatoria depletur auris, surdi ore aperto audiunt.

Nasi Musculi.

Pag. 358. Nasi Musculos cum Casserio multiplicas inutiliter : vis videri peritus Anatomicus in istis minutiis, cum tamen in grandioribus Musculis appareas valde imperitus.

De Lato Musculo Colli.

Pag. 361. *Latus ille Musculus sub colli cute iacens, quem veteres a cute non distinxerunt.* Nunquam legisti *Galenii librum de Diffinitione Musculorum*, nam ipsum peculiari capite describit, *initio libri*. Et hic primus, *ex Galeno*, in spasmo Cynico conuellitur : extendi per faciem notat. Attamen pag. 211. *linea 2.* ad labia non peruenire scribit.

Pag. 362. Serui apud *Persas* pellibus vinciebantur ne spuerent, aut loquerentur, teste *Marcellino* : debebas exponere, quomodo pellibus vinciebantur, an in ventre, vel in ore.

Labiorum Musculi.

Pag. 361. 362. 363. *Labiorum Musculos imperite describis, ac imprimis illos qui sunt buccis & labijs communes. Quadratus extenditur supra faciem* : si ita est, nulli alij Musculi sunt perquirendi, sed Musculus iste prout variis partibus adhæret, mouebit Nasum, labia : sed peritiores Anatomici inuenere Musculos separatos, labijs destinatos, qui non sunt portiones Musculi la-

56 *Animaduersiones secundæ,*
tissimi, quia mento affigitur, & lateraliter ver-
sus aures protenditur, propterea remouendus à
Musculis labiorum quadratus, sed admittendus
buccinator: alius in centro huius obseruatus non
reperitur, commentum est Casserij.

Male describis Musculos labiorum proprios,
quia duos assignas labro superiori attollendo, nul-
lum deprimendo. Inferius labrum vnum parmo-
uet paruum, quum tamen duplex adesse debeat,
vt sursum erigatur, deorsum deprimatur; secun-
dum par labiorum quod vocas commune, non
potest istas actiones obire.

Pag. 363. Musculos maxillæ inferioris, more
Spigelij & Veslingij, ex *Riolano* transcribis,
mutatis quibusdam verbis ad tegendum plagiū.

De Gargareone.

Pag. 368. *Ligamenta duo lata vtrimque Gar-
gareonem connectentia describit Riolanus,*
qui legi meretur. Hoc in loco dumtaxat *Riola-
num* lectione dignum iudicasti, & ligamenta illa
homo habet pro vesiculis simiarum, quas tribuisti
supra homini.

De Osse Hyoide.

Pag. 369. *Os Hyoides mobile est obscure, ne
vt putas Vallens, perpetuò gula incumberet,
& ita ciborum impediret deglutitionem.* Imò
Laryngis & Pharyngis ascensu & descensu mo-
uetur in deglutitione: Nam linguæ basis est, &
alis Thyroidis cartilaginis adnectitur.

De Lingua.

Pag. 370. *Franulum in plurimis recens natis adeo totam Linguam alligat, vt diuelli obstetricum vngue (quod tamen perniciosum, nec admittendum) aut Chirurgi scalpello soleat, ne suctioni & futurae loquela impedimento sit, & vt liberè volui ac moueri queat. Caterum imperite omnibus indifferenter infantibus interfecant, quum ex mille, quibus remansit, vix vnus balburiat. Fallax est tua experientia, & tuum consilium improuidum, satius est prolongatum istud frænulum mature rescindere quam relinquere. Nam successu temporis, septimo vel octauo anno adeo crassescit & obfirmatur carni linguæ intrusum, vt postea difficile separetur, remanente balburie. Quod tamen cum moderatione fieri debet, nisi enim id esset ligamentum, lingua nimium aliquando retrorsum in se colligeretur, nec facile exerta intro traheretur, neque sedem obtineret stabilem & tutam, vt quæ vndique esset soluta, ex Vesalio.*

Pag. 371. Linguam negat esse Musculum quia fibras non habet: eleganter prome respondebit *Vesalius*, conflatur lingua ex duobus musculosis corporibus, quæ id rarum arque peculiare obtinent, quum cæteri corporis Musculi vnicum fibrarum genus, aut rectum, aut transuersum, aut obliquum dumtaxat obtineant. Hæc tamen corpora obliquas, transuersas rectasque fibras simul adepta mihi videntur, quæ inuicem adeo coeunt commiscenturque, vt in his fibrarum

aliquod genus sectione allequi prope modum sit impossibile ; imò Musculosa hæc corpora , quidpiam non absimile substantiæ Cordis, in ea fibrarum diuersarum commixtione adipiscuntur. Potestne recusare *Vesaliij* iudicium?

• *Cur Manus dextra agilior.*

PAg. 376. *Querit cur manus dextra agilior, & ad motum promptior? Istas causas assignat, quia in dextro latere homini est Vena sine pari, qua fortè in ambidextris gemina est. Vel quia truncus arteria subclauis dexter, est amplior quam sinister, (diligenter considerantibus contra Riolanum, quamquam non adeo magna sit differentia, necesse debuerat.) Non potest abstinere à reprehensione Riolani, quem tamen hic excusat, erroris sui confessione.*

• *De Musculis Scapulae.*

PAg. 382. *Quæ scripserat de Musculo coracoideo correxit, monitus à Riolano, & melius restituit.*

Pag. 383. *Leuatoris vsus est, Scapulam antrosum trahere & attollere. Reprehendit Riolanus, quod non potest antrosum trahere, quia directè trahit: adde quod interiecta clauicula impedit motum Scapulae in anteriora. Idcirco addidit attollere Scapulam cum brachio, monitus à Riolano. Sed hoc inutile ad excusationem.*

De Sacrolumbo.

Pag. 385. Reprehensus fuerat, quod usum & actionem Sacrolumbi ignoraret, rectius exposuit ex *Riolano* suppresso nomine, & tribuit *Veslingio* & *Spigelio*, qui doctrinam Musculorum ex *Riolano* transcripserunt.

Pag. 385. Motus capitis correxit edoctus à *Riolano*.

De Motu Lumborum.

Pag. 387. De Musculis dorsi, addidit & *Lumborum*. Dubitat adhuc de motu Lumborum, & istius compagis Ossis, & inscienter longissimum paradiunxit Musculis dorsi, quod est Sacrolumbus Musculus, quem descripsit inter Musculos Thoracis.

De Musculis Cubiti & Manus.

Pag. 390. Ut *Riolano* præcipiat laudem *Angonæi* Musculi, coniungit *Riolanum* & *Veslingium*.

Pag. 391. Pronatores radij non pronant manum, sed radium quia manus sequitur reuolutionem radij. *Nugæ sunt, quæ profert de duobus paruis Musculis à Caserio repertis in flexu Cubiti.* Correxit monitus, sed addit ad excusationem, se vidisse Musculum triangularem in musculofo homine à summo cubito ortum, & desinentem circa medium eiusdem Ossis. Quis unquam

60 *Animaduerſiones ſecundæ,*
vidit, vel audiuit Muſculum in eodem offe, or-
tum, & inſertionem habere?

In deſcriptione Muſculorum carpi & digito-
rum, quæcumque addidit, pag. 393. & 394.
ſupra ſecundam Editionem; ſunt deſumpta ex
Riolano.

Nouus Pſoas ridiculus.

Pag. 395. Ridicula inſertio & uſus iſtius Muſ-
culi noui Pſoæ, inuenti à Bartholino, qui
*Muſculo maiori Pſoæ ſub iacet, inſeritur in ſupe-
riorem Oſis Ilij marginem poſteriori, ubi Iliaci
interni eſt ortus, ut ſuſtineret os Ile. erectum, ne
nimium ſtante homine eſſet oneri.*

Sed quæſo cuienam parti poteſt eſſe oneri os
Ilium, an lumbis, vel femori, cui innititur? Ergo
ſuſpenſa tenetur oſſea compages Ilium? Quis
non rideat iſtius Muſculi uſum aſſignatum in-
cogitanter à *Bartholino*, ut aliquid noui profer-
ret *Riolano* incognitum?

Pag. 397. Muſculos tibiæ correxit, & multa
adiunxit ex *Riolano.*

De Circulatione ſanguinis.

Pag. 404. Circulationis ſanguinis apud an-
tiquos obſcura extant veſtigia, ut ipſe demon-
ſtrauit, *lib. de Luce animalium*, & poſtea *Val-
leus* & *Riolanus* deducunt. Ergo ex ipſo de-
prompſere. Antequam librum *de Luce* edidiſſet,
Valleus ſuas Epistoſas ediderat in lucem; &

Riolanus de Circulatione sanguinis scripserat, ergo ex ipso non deprompserat.

Pag. 404. Inuentum circulationis tribuerat Paulo Sarpe in secunda Editione, id ei Riolanus exprobrauit. Noluit mutare sententiam, & addidit ex Schedis Sarpe id Fulgentium retulisse, quod est falsissimum.

Pag. 404. Hepar ad solum Cor mittit sanguinem, Cor ad solos pulmones & arterias, ut supra de Corde demonstratum: ergo falsum scripsisti pag. 267. Cor expellere in Aortam sanguinem tenuiorem transeuntem per septum Cordis.

De Anastomosi Venarum intra Hepar.

Pag. 406. Admittit Anastomoses Venarum & Arteriarum, quod verum est, sed in Hepate bubulo & humano nunquam inuenire potuit inter Cauam & Portam, quamuis aperta sint in viuis, vbi omnia calore dilatantur. Vesalius vidit & scripto consignauit; dubito an ei credendum, quia in multis deceptus fuit, & posteritati imposuit.

Pag. 409. Vbi agit de valvulis Venæ Iugularis, non exposuerat qualem intelligebat, monitus à Riolano, internam Iugularem addidit.

De Venis Lacteis.

Pag. 417. Scripsit Riolanus tempore necessitatis in omnimoda obstructione Venarum Lactearum, per Mesaraicas chylum deferri. Obijcit ille, sed nullo argumento, nec enim hiant in

62 *Animaduersiones secundæ,*
intestina, alioquin effunderetur sanguis, quod in
lienteria videre est illis obstructis. Venæ Mesen-
tericæ sugunt chylum instar hirudinum, nec re-
cludi possunt nisi erosa fuerint, ut in lienteria in-
testinali & hepatica. Illis obstructis non accidit
lienteria, sed vitio ventriculi, vel tenuium inte-
stinorum superiorum quæ sunt læuigata, & rela-
xata propter intemperiem, vi retentrice debilita-
ta. Earum obstructio potius impediret liente-
riam, alternis vicibus sanguis & chylus distribu-
tur per Venas Mesaraïcas, & duo liquores pos-
sunt eodem tempore traduci per eosdem tubulos
angustos, ut iam demonstraui si fuerint diuersa
trahētia: sed per istam glandulam magnā in cen-
tro Mesenterij sitam inter duos renes, quæ excipit
Vasa Mesenterica, & ab eo loco assurgunt in in-
testina, suis osculis in interiorem tunicam hian-
tia. Nonne Vesalius aperuit Vasa illa Lactea,
cap. de Intestinis & de Mesenterio?

Pag. 418. *Negat per Venas Mesaraïcas pra-*
uos & excrementitios humores ad intestina de-
ferri: sed per arterias sordes ad Cor transferri, à
Corde in Pulmones, dein in Aortam per sini-
strum Ventriculum, & tandem per coeliacam &
Mesentericas arterias ad intestina expurgantur:
 quod est valde absurdum. Credo valde pernicio-
 sum & exitiale.

Pag. 420. Falsum est *Fallopium* appellare ma-
 gnam glandulam Mesenterij, *Pancreas*: Id qui-
 dem reperi in *Institutionibus*, sed hic liber indi-
 gnus est *Fallopio*, & describit verum *Pancreas*
 substratum Ventriculo.

De

De Venis Hæmorrhoidalibus.

P Ag. 426. Interna Hæmorrhoidalis inseritur in recti intestini substantiam, quæ membranosa est, sanguinemque requirebat crassiorem in Liene genitum: Ergo agnoscis duplicem sanguinem, & in Liene crassiorem generati. Externa inseritur in musculosam ani substantiam, qui sanguinem requirebat puriorem in Corde elaboratum, & per ramos arteriarum huc aduectum. Internarum sanguis est crassus, & niger: externarum tenuior, rubicundior. Interna Venam Portæ depleat; externa deplet Venam Cavaam & Hepar, earum euacuatio morbos sanguineos curat Capitis & Thoracis. Vide si ista quadrant & conueniunt tuæ circulationi sanguinis, Nam isti sanguines differunt ortu, qualitate, colore. Aperitis sponte Venis Hæmorrhoidalibus sanguis deorsum fluit, non deberet si sursum remeat semper ex doctrina circulationis.

De Vena Cava.

P Ag. 427. Malè describis distributionem trunci Cavae ab Hepate egredientis. Statim dividitur in superiorem seu ascendentem, & inferiorem seu descendentem. Debebas monere truncum esse continuum à Iugulis, vsque ad Os sacrum, neque ab Hepate emergere, vt docuit Vesalius pag. 748. & ante ipsum, Aristoteles & Aretæus prodidere, quod plenè demonstraui in me Anthropographia. Prudenter tradidisti truncum V

64. *Animaduerſiones. ſecundæ,*
næ Cauæ iuxta Clauē vtrimque non diſtribui in
duos ramos, vt Anatomicos decepere *Veſalij Pō,*
Eturæ, tua figura eſt correctior.

De Cœliaca Arteria.

P Ag. 445. Cœliaca Arteria dicitur, non quod
plurimos ramos mittat ad Ventericulum, ſed
quia viſceribus nutritiis in ventre concludiſ di-
ſtribuitur, qui *uolūta* nuncupatur.

De Vena Azygo.

P Ag. 428. Vena Azygos prope octauam co-
ſtam diuiditur in duos ramos, vnus ad fini-
ſtram ſub Diaphragmate aſcendit, vt inſeratur
modò in cauam ſupra vel infra emulgentem. Pro
aſcendit, ſubſtituendum deſcendit, & miror in
præcedentibus Editionibus ita ſcriptū eſſe, & po-
ſtea addit *magnum ſecretum ratione ſuæ inſertio-
nis, in pleuritidis initio: Vena Poplitis aperiri
poſteſt ſubſtracto ſanguine, qui ex arterijs & mi-
nimis venulis ſurſum ad Venam banc (intelligit
Azygon) erat perrepturus.* Ergo per arterias ſan-
guis ſurſum fertur, contra motum circulatorium
ſanguinis. *Tu Venam Poplitis raro ſecari nota-
ſti, pag. 436. & tamen eius apertionem ſuades.*

Pag. 428. Magna oſcitantia *Bartholini,* qui
negat valvulas Azygæ adeo manifeſtas, quas nun-
quam inquiſiuit, ipſas credo me demonſtraſſe *Si-
moni Pauli tuo Collegæ,* dum erat Lutetiæ. Di-
cis *Fallopium* eas negare, quia vidit flatum &
ſanguinem inde regurgitantem. Vt contradiceret

ad *Anatom. reform. Th. Barth.* 69
Vesalio qui ipsas admittit, & valvulas Venarum
 eleganter descripsit pag. 447. *sua Anatomia.*
 Inde colligere debebat extare, si impediunt pro-
 gressum flatus & sanguinis: nam impediunt re-
 pentinum affluxum sanguinis ad Venam Azy-
 gon, non obstant remeanti.

An ab Arterijs fluant menstrua?

P Ag. 435. Si in fluxu Menstruorum aperiren-
 tur arteria, vt credis, non facile sanguis siste-
 retur, magna profusiones sanguinis non aliunde,
 quàm ab arterijs Vteri in mulieribus, in Vir-
 ris ex Arterijs podicis, & narium oriuntur.

Vena Epigastrica.

E Ad. pag. Vena Epigastrica oritur ab Iliaco
 ramo, pars precipua ascendit sub Musculis
 rectis ad Mammarias, quibuscum iunguntur, er-
 go non ab vtero Vena Rectos Musculos petens
 nascitur in mulieribus, vt dixisti lib. 1.

De Arteriotomia.

P Ag. 441. Imperitè admodum loqueris de
 Arteriotomia; nam monere debueras, non se-
 cari arterias securè, nisi os subiectum habeant, vt
 post sectionem & euacuationem sanguinis supra
 os, comprimantur forti ligatura, alioqui intra
 carnes si brachium obesum & carnosum fuerit,
 aneurisma succedet. Tutò secantur arteriæ supra

66 *Animadversiones secundæ,*
tempora, in fronte, in occipite, in manu supra
carpum.

Diuisio Aortæ superioris.

P Ag. 442. *Truncus Aortæ Thymo suffultus in
duas carotides abit.* Imò vnicam producit ca-
rotidem dextram, nam sinistra oritur à trifida di-
uisione trunci in fra clauiculam sinistram, nec as-
cendit ad Thymum.

Error notabilis.

P Ag. 443. Supina ignorantia in hoc articulo.
Arteriæ carotides sursum ascendunt ad caput,
*Jugularibus internis connexa: nam interna Ve-
na non comitantur arterias.* Parens tuus ita scrip-
psit in *prima & secunda Editione* ipso viuento,
nec Filius in triplici Editione id correxit. Legen-
dum externæ Jugulares non comitantur arterias,
atque Venæ Jugulari internæ & carotidi interie-
ctus est neruus sextæ coniugationis.

De Circulatione sanguinis.

P Ag. 446. De Circulatione sanguinis in Ab-
domine, iam differui contra *Harueum &
Slegelium*, ista non repetam, nec ijs refellendis
immorabor.

De Neruo recurrente.

P Ag. 460. Nervi recurrentis recursio fieri debebat, quia Musculi Laryngis sua capita habent non supernè, sed infernè. Attamen scripsisti Nervos non inferi in capita Musculorum, sed in ventrem & tendonem, & æquè mouere, ac si in capita inferi fuissent.

Secunda Osteologia Riolani necessaria.

P Ag. 469. Antequam Anatomia studiosus ad inspectionem partium internarum accedat, debet accuratè nosse Osteologiam aridorum Ossium, ut intelligat in demonstracione Musculorum Abdominis, & reliquarum partium Musculis, origines & insertiones, quoniam in aridis ossibus non possunt articulationes perfectè demonstrari, neque particularis structura ossium & connexio per cartilagineas, ligamenta, ideo altera demonstratio ossium sub finem Anatomies, detractis Musculis est pernecessaria, & præcedente vtilior ad curationem morborum per fracturas & luxationes qui ossibus accidunt. Nulla iucundior speculatio Vesalio, quàm videre seiunctis ossibus, articulationem scapulæ cum brachio, & eiusdem Ossis cum vulua & radio, & vtriusque Ossis inter se articulationes: quomodo in sceleto possis demonstrare ligamenta ossibus interiecta cruenta, de quibus nihil dixisti, atque cartilagineas mobiles intermedias, tibi ignoras.

Propterea ineptè scribis, in sceleto Osteologia

68 *Animadversiones secundæ,*
nullus est usus, nisi ad memoriam subleuandam.
Nec sine priori perfectè cognoscitur: At illa sine
hac esse potest: Contrarium tamen scribis pag.
 472. Ex naturalibus partim ligamentis cum ossi-
 bus exsiccatis, partim artificialibus compactum
 sceletum, quod ad Anatomen propriè non spe-
 ctat, sed naturalis altera Osteologia per naturam
 constructa, suisque ligamentis humidis ornata.
 Ergo malitiosè & iniquè reprehendis Riolanum.

De Roberto Constantino.

PAg. 481. Miror *Bartolinum*, qui polyma-
 thiam affectat, ignorare, quis fuerit, & quo
 tempore vixerit *Robertus Constantinus*; nam
 posterior est *Fallopio* & *Columbo*: nec isti vide-
 runt Editionem *Celsi*, cum Scholijs *Constantini*,
 ut possent *Celsum* conciliare cum *Constantino*. Ma-
 nifesto indicio numquam locum istum *Celsi*, l. 8.
statim initio, Bartolinum legisse, quia non opus
 erat eius conciliatione, quam prius attulit ipse
Constantinus.

Omissiones in Caluarie Ossibus.

PAg. 485. Omisit communes suturas capi-
 tis.

Pag. 495. Ignorat ossa spongiosa narium, &
 malè describit.

An Ossa Pubis laxentur in partu?

PAg. 511. Inquirat an ossa pubis laxentur in partu. *Non semper quando fetus mollis & pro loci angustia flexilis, lubrica via, ossa latius distenta, &c. Tum laxatio cartilaginis sufficit.* Non potest laxari cartilago interiecta, nisi disiungantur ossa.

Quærit an ossa Pubis moueantur, non ossa separatim, sed compages ossea ex tribus ossibus constructa: mouetur supra ossa femoris tunc immobilia. Ineptæ sunt, quas attulit, obiectiones.

Cruentum ligamentum femoris.

PAg. 523. In articulatione femoris omisit ligamentum cruentum intra acetabulum interiectum ossibus, notatum a Vesalio, quod non potest dignosci, nisi in altera Osteologia, qualem descripsi: tale ligamentum reperitur in articulatione Tibiæ cum femore, in osse scaphoide cum Astragalo, in articulatione Ossis sacri cum Osse Ilium, quod apparet manifestum in puerperis.

De Paracenteſi Thoracis.

PAg. 513. Ineptæ tua admonitio ad Chirurgos, *vt notent in apertione Thoracis, quæ fit inter quintam & sextam costam:* debebas designare quomodo erant numerandæ costæ, an à clauicula, vel ab ultimâ nothâ costâ. Passim *Observationes Tulpij* adducis: si exactè legisses, notasses

70 *Animad. secundæ, ad Anat. reform. &c.*
verum locum designatum aperiendi Thoracem
ad euacuandos humores in eius capacitate con-
tentos, inter tertiam & quartam, numerando à
costis infernis,

Omissiones in spina.

PAG. 510. Ignorat figuram naturalem spinæ ad-
mirabilem ab *Hippocrate* descriptam, nec
potuit comprehendere, quia prætermisit, inue-
nit eius Iconem eleganter, & verè depictam
apud *Vesalium*, & omisit diuersam articulatio-
nem duodecimæ vertebræ dorsi, cum prima lum-
borum, qua de re plurimùm gloriatur *Galenus*;
& *Vesalius* amplissime ea de re scripsit, quæ est
in Medicina magni momenti.

Ridiculus est dum refert ex obseruatione *Sal-
muti*, in suspensis ruptam spinam in dorso: debe-
bat hoc refellere & reponere, posse auelli caput
humeris, vt vidi in feminis separatum caput à
cervice, à chorda tenui in primæ vertebræ arti-
culatione cum capite dissecta ceruice, alibi im-
possibile effringi.

FINIS.

THOMÆ BARTHOLINI
DOCTORIS ET PROF. REGII
DVBBIA ANATOMICA,
DE LACTEIS THORACICIS,
A IOANNE RIOLANO resoluta:

Et demonstratum Hepatis funus im-
mutare medendi methodum.

*Hepatis Funerati & Resuscitati
Vindiciæ.*

VDET me toties contentionis ser-
ram reciprocare in rebus vilibus ex-
scindendis, de *Venis Lacteis* denuo
altercati, vel potiùs de nugis rixati,
nisi quod *interdum nuge seria du-*
cunt; nam dum in istis nugis *Venarum Lactea-*
rum examinandis & refellendis occupatus fui,
tandem detexi, quod Veteres & Recentiores A-
natomici quæsiere; scilicet admirabiles & verif-
simas vniones, siue Synanastomoses Venarum
Cauæ & Portæ, atque multorum morborum cau-
sas, antea Medicis indictas & ignoras aperui;
Quod declaravi in iudicio nouo de *Venis La-*
cteis. Sed *Thomas Bartholinus* nouitatis audif.

72 *Dubia Anatomica Bartholini*,
 fimus, si quis vnquam exiit, laudum & gloriæ
 cupidissimus auceps, pro *Lacteis Venis*, & *suis*
Lymphaticis, tanquam pro aris & focus decertat,
 etiam famæ dispendio, pag. 10. in ruinam & de-
 structionem *Hepatis*, & *Cordis*, dum huic faue-
 re studet.

Ac proinde Veterem Medicinam destruendo,
 perniciem humano generi intentat, exemplo *Ro-*
berti Flud in *Anglia*, *Helmontij* in *Belgio*, &
Paracelsi, nunc ybique terrarum. Signum homi-
 nis malè animati pathognomonicum est, fasti-
 dium ingens, & contemptus insolens Veteris
 Medicinæ cum perpetuo innouandi pruritu con-
 iunctus; quo morbo laborat *Bartholinus*. Sym-
 ptoma hoc consimile mihi videtur mulieribus
 grauidis, quæ bonos cibos auersantur, vt prauis
 fruantur.

Ad curationem istorum ingeniorum præce-
 ptum *Platonis* sequendum in *Charmide*: si velis
 curare oculum, prius cures caput; si vis curare
 caput, oportet prius curare corpus; si corpus,
 prius cures animum, id est temperantiam ægro
 persuadeas: plerumque enim *sublatis animi mor-*
bis, salus corpori succedit.

Si posset *Bartholinus* exuere istam Philau-
 tiam ambitiosam, & bene monentem auscultare,
 spes foret respiscendi, sed suis opinionibus falsis
 adeo delectatur & insolescit, vt desperem de eius
 curatione. Distinguamus igitur sanabilia inge-
 nia ab insanabilibus (quale est ingenium *Bar-*
tholini) quæ prognosticis sunt relinquenda, id
 est sapientum iudiciis. Eleganter *Cassiodorus*: *li-*
ber est speculum mentis, produunt se tales libri

suis, tanquam sorices, videmusque eos apud verè sapientes, nil nisi risum excitare.

Pauca sunt quæ dicam & obijciam *Bartholino*, si illa eius animus bene exceperit, conualesceret. Multa hodie quærentur, quæ præstat ignorare, solemusque minutula videre, in crassioribus cæcutire, vt in *Anmaduersionibus ad opera Anatomica Bartholini* demonstraui.

Pergo ad illa Dubia Anatomica *de Venis Lacteis Thoracicis* resoluenda. Cur loqueris *de Venis Lacteis Thoracicis* in plurali? cum adsit vnica in homine, & brutis à te reperta: si velis retractare quæ à te scripta sunt & depicta, leuitatem & inconstantiam ingenij demonstras: Veteris ægri somnia in chartam coniiicis, vt in publicum emittas, quod desipientiæ vel deceptionis specimen est.

Pag. 4. In ista muliere lactante post pastum strangulata (quæ prima est à te dissecta) *Lacteam Thoracis Vas agrè discernebatur, propter nimiam pinguedinem.* Id in obesis potest ascensum chyli ad axillares præpedire. Attamen in *Mesenterio Lactea tibi apparuerunt.*

Pag. 5. Quamuis *Bartholinus* in muliere non inuenerit Lacteam Venam ad vterum pertingentem, neque in Cane prægnante propè paritura, Lacteus liquor potest in emulgentes, quibus sunt affixæ Lactæ Venæ, deriuari, & per Venam spermaticam deferri in locos muliebres.

Pag. 6. In catellis dissectis fingulare notauit *Bartholinus*, præter *umbilicalem Venam, Vrachum, umbilicales arterias, duos alios funiculos minores, tenuioresque, ex umbilico progredi ad*

74 *Dubia Anatomica Bartholini,*
Mesenterium, illiusque centro ferè infigi, quod
observatum video Auzotio, viro erudito, in
Epistola ad Pecquetum.

Istud singulare non rectè observasti, nam vnicus adest ramus, *ex Auzotio* : credis illum, & te id deprehendisse, cùm antea notum & descriptum fuerit à *Visalio*, pag. 481. cap. de *Vena Umbilicali*; quæ postquam Umbilicum subijt, rammum quoque ad Mesenterij centrum deducit, qui Portæ Venæ præcipuo trunco in Mesenterium disperso committitur. Hunc ramum multoties vidi in canibus, & neglexi, quia non reperitur in fœtu humano; cui potissimum exactè cognoscendo attentus fui.

Pag. 8. Ingenuè fateris : *ductum Lactæum Thoracicum ad axillarem sinistram protensum: constans sex hominum, pluriùmque animalium sectio firmavit.* In vna sola femina cane bifidum semel inuenit, & ad vtramque axillarem infert. Ergo vnicus est Lacteus Tubulus, isque sinister: *Duos tamen vidisti, minores quàm si solitarius, more consueto subclauiam intret: ita varijs modis ludit Natura in Thoracicarum progressu.*

Hoc si verum est, ridiculus tui rami Lactei Thoracici vsus, quia in partibus necessarijs, qualis est iste ductus ex tua relatione, non solet ludere Natura; nam in vnico chylum deducente debet esse recta via, non ambagiosa. Tales lusus Naturæ non observamus in canalibus Venæ Portæ, Cavae, & Aortæ, neque in Iugularibus venis, & carotidibus arterijs, neque in truncis axillarij & cruralium Vasorum.

Pag. 9. Multa pollicetur Bartholinus *Natura rara, ex Historijs suis Anatomicis varioribus, breui per centurias edendis*. Iuuenis iste Anatomicus sex septemve annorum, vult videri omnium Anatomicorum *scientissimus & experientissimus*, vt loquat in superlatiuo gradu, quem eius ambitio efflagitat. In artibus, *inquit Galenus*, duo sunt præceptorum genera; vnum eorum, quæ perpetuam habent veritatem; alterum, quæ vt plurimum ita se habent, & tolerantur: quæ raro fiunt, ibi locum non habent. At hodie multi sibi placent in scribendis & obtrudendis obseruationibus raris, tanquam nouis artium mysterijs; sed rara non sunt artis. Et *Vesalius* semper ista neglexit. *Vide pag. 462.*

Pag. 10. Cùm in sinistro latere mihi demonstrata fuisset Vena Lactea Thoracica ascendens versus axillarem, non ad eam pertingens, nolui repudiare istam Venam, sed coniecturas meas diuinando, more Aruspicum, proposui, *quas contraxit Bartholinus*, essentialia verba omitteus, vt ridiculas redderet, quod postea demonstrabo.

Obijcit Riolano, *Debebat negare chylum in Corde transmutari, si voluit antiquum Hepatis munus factum totum conseruare*. Ita scripsit *Riolanus*: Fortan iste chylus trunco Venæ Cavae iuxta axillares infunditur, vt sanguinis portio ex permixtione chyli crassior facta hæreat Cordi, & instar fermenti inseruiat ad elaborationem noui sanguinis arteriosi, talisque sanguis crassior intrusus Cordis foueolis & scrobiculis, & sub columnis carneis aliquantisper remanere potest.

Agnosce, *Bartholine*, tuam suppositionem, siue imposturam. Aliud est dicere totum chylum deduci, aliud portionem, instar fermenti, ad elaborationem sanguinis arteriosi facti ex Venoso Hepatico.

Addit: *Rarò sine publico detrimento chylus crudus sanguini cocto permiscetur, nisi ille idem in Corde proximo mutetur.* Tu mammæ Lacteo succo chyloso nutriri dixisti, in *Historia Anatomica, de Venis Lacteis.*

Pag. 11. Quid hoc significat? *Chylus per axillares Cordi infusus ad Hepar non peruenit, nisi finita circulatione.* Tunc non est amplius chylus, quando redit sanguis Venæ Portæ ad Hepar per circulationem *Harueianam.*

Pag. ead. *Iam dicat mihi ingeniosus, cur distributionis tempore sanguis indigeat remorâ, vel crassioris substantiæ mixturâ.* Tu ignoras circulationis leges & regulas. Distributio sanguinis fit per arterias ad nutritionem corporis, ex doctrina *Haruei*, quem tu sequeris. In arteriis non continetur ista chyli portio, sed intra Venas iuxta diremptum trunci Caux in axillaribus, & infra truncum Caux inferioris iuxta crurales. Ideoque ratiocinatio vel coniectura *Riolani* non est inepta, ibi crassiorem substantiam contineri ex chilo huc delato, ut sanguis crassior euadat in trunco Caux, nec pari celeritate ascendat ad Cor, ut expulsus fuit à Corde, per rectum tramitem trunci Aortæ tam ascendentis, quàm descendentis.

Pag. 12. Meas coniecturas quatuor producit, quarum quasdam sustineo probabiles, si chyli

portio traducatur per Venas Lacteas Thoracicas & Mesentericas in Cauæ truncum.

Pag. 13. Fibras sanguinis ex portione chyli tenuioris Cauæ infusi potius formari quàm in Hepate suspicatur *Riolanus. Miror tanto Anatomico hæc excidisse.* Credis Lymphaticum esse errorem, tibi paucis demonstrabo meam opinionem tuâ longè meliorem.

In Ventriculo ex alimentis, quamuis dissimilibus, non possunt ex chylo generari fibræ, quia crassities chyli in eius colatura dum truditur in Venas Mesaraïcas, per carnes spongiosas, secerantur & retinetur, abique in fæces: tenuior chylus ad Hepar delatus, ibique denuò defæcatus crassitie sua, quæ est fæx sanguinis, ad splenem ablegatur: sanguis sic depuratus ex Hepate in Cauam transfertur, vbi fibrosum sanguinem nactus, ei permiscetur, augetque istum fibratum cumulum, qui nihil est aliud, quàm crassa materia sanguinis intra Venas, vt apparet in sanguine ducto & manibus contrectato: quod extrahitur, in aqua albicat, & decerptam lanam refert: si fibrosus fuerit chylus, quomodo perueniet ad axillares per vnicum, cumque tenuem tubulum Lacteum, interdum ambagiosum, & adipe circumfuso constrictum?

Pag. 15. *Riolanus vrget ad, Cor tubulos novos Lacteos deferre chylum, esse impossibile, propter distantiam Cordis recto itinere à receptaculo, & reflexo ab axillaribus ad Cor. Condonanda hæc Anatomico summo dubitatio, ex nondum accurate visis Lacteis Thoracis orta, quod futurum in posterum confidimus, si ad plures annos*

78 *Dubia Anatomica Bartholini,*
claram illius senectutem, ut rogemus, perduxerit Deus.

Gratias ago *D. Bartholino*, pro isto benigno voto, ei consimile exopto, & à Deo ex animo precor: Doleo, quod mortale domicilium agrè circumfert, laboribus quidem fessum, confectumque in publica commoda, à iuvene exantlatis, & vix invidentium moribus amplius superstes, in *Epistola Liminari suae Anatomiae reformatae.*

Sincerè & cordatè dabo tibi consilium de recuperanda valetudine, & ad senectutem producenda & conseruanda ! Moderationem adferas in tuis studijs, & praesertim Anatomìcis, quae laboriosa sunt, accuratè dissecando cadauera humana, & corpora viuentium animalium. Interdum terer halitus inde exspirat valdè noxius: exemplum habes in *Marquarto Slegelio, Medico & Anatomico eruditissimo*, cuius mortem praematuram lugeo.

Immodicis brevis est aetas, & rara senectus;

Quidquid ames, cupias non placuisse nimis.

Modum impone tuae philautiae & ambitioni: In aetate tua iuuenili vis reformare Medicinam & Anatomem, destruendo artis fundamenta: compara tibi senile iudicium, & expecta donec tui fructus maturuerint, *aetas est sapientiae condimentum*: sic euitabis invidentium morsus, & securus viues, si puperturæ istae te laedunt: haec si feceris, spero fore, ut pacato animo si legeris iudicium nouum *Riolani, de Venis Lacteis Mesentericis & Thoracicis*, cum praecedentibus coniecturis, aduersus *Pecquetum, & Animaduersiones ad tua Opera Anatomica*, tuis opinionibus renuntiabis,

tiabis, & Iecur restitues in antiquam possessionem sui officij : sed vereor ne mihi exprobes cum iniurijs, quod alter fecit apud *Horatium*.

----- Pol me occidistis amici,

*Non servastis, ait, cui sic extorta voluptas,
Et demptus per vim mentis gratissimus error.*

* Ad pensum redeo. Vidit *Bartholinus* chylum ex axillaribus Cordi infundi: inflavit Thoracicus Lacteus, & dictum factum, in tumorem ele-
vabatur axillaris, quæ Cor respicit, ipsamque Cor flatibus & liquore per fistulam immisso tumidum. Non diffiteor te id vidisse, & admitto Lacteam Venam unicam, non duas: Cur in plurali nominas Lacteam Venam sinistram, quam solam reperisti, non duas, ut *Peequetus*? Lacteam ad axillarem pertingente exsufflatâ, potuit flatus ad Cor peruenire, sed quæstio est de fluxu chyli continuo ad Cor. Nescis hunc tubulum Thoracicum notum fuisse *Vesalio*, quemadmodum fuit glandula magna Mesenterij cum distributione Vasorum Mesentericorum, eo modo, quo à te & *Peequeto* describuntur. Sic ille, lib. 3. cap. 7. *Mibi persuadeo quamvis id nunquam viderim, interdum à sinistro Cavæ caudicis latere, ubi iugulum contingit, Venam depromi, quæ secundum sinistrum vertebrarum latus declivis ducta, sinistris costis ramos offerat, atque huiusmodi Venæ ortum, non tantum à iugulo primùm posse fieri, sed paulo inferiùs, etiam agrus attestatur, in quo tale aliquid semel observavi.*

Credo eandem esse Venam, quæ notatur à *Rondeletio*, præstantissimo Medico & Ana,

K

80 *Dubia Anatomica Bartholini,*
tomico Monspeliensi, cap. 7. lib. 1. de Morbis, qui
 docebat Anatomica *Monspelijs,* quo tempore *Ve-*
salius Patavij demonstrabat Anatomem. Sic ait
Rondeletius. In tetano alijsque colli conuulsio-
 nibus, vt & in epilepsia, *secare prodest Venam*
non omnibus cognitam, qua in prima dorsi verte-
bra conspicitur elata : (vbi est insertio Lactæ
 Thoracica) & *per summum vertebrarum spine*
os, vsque ad os sacrum deorsum perreptat, & pau-
lò supra primam dorsi vertebram in spinam occu-
litur. Mendum extat in vltimis verbis, quia pro
 (Paulò supra) legendum (Paulò infra) & in
 spinam subiens, id est supra spinam subiens. Inde
 cognosces supra humerum sinistrum cucurbitu-
 las cruentas affigi salutariter, & secundum lon-
 gitudinem dorli sinistri iuxta spinam, ratione
 istius tubuli sanguinei interdum Lactei, qui cor-
 poribus vertebrarum instratus est.

Pag. 16. *Cur ex inferioribus breuius iter non*
elegerit Natura ad traductionem chyli ad Cor,
nostrum non est inuestigare scrupulosius, ita na-
ture placuit : Lactæas enim Venas per intestino-
rum gyros longius deduxit, cum breuiorem viam
ex Ventriculo vicino ad Hepar, illi condere fuis-
set facile, Neruum sexti paris recurrentem fle-
xuoso itinere ad linguam retorfit.

Meliorẽ rationem assignabo. Non potuit
 separari crassior chylus à tenuiore in tam breui
 spatio Ventriculi ad Hepar, per Venas Portæ
 Ventriculo concessas : per anfractus intestinorum
 chylum reuolui oportuit, vt fieret commodè ista
 secretio, per innumeras Venas Lactæas sugentes
 tenuiorem chylum. Nerus sexti paris recurrentis

non est canalis, & recurrit sursum, vt inferatur in Musculos Laryngis, Hyoidis & Capitis, qui oriuntur à sterno & clauiculis; non inseritur in linguam, quæ duos habet Neruos, vnum ad gustum, alterum ad motum.

Pag. 17. *Considerata insertione & progressu Lactearum Thoracicarum inuenit Bartholinus viam, quæ in Vena sectione nonnunquam lacseri loco prodijt, etiam in sanis, quod in puella Hafniensi obseruauit. Non meministi quod scripseris pag. 15. Neque ad extremos artus ob valvularum impedimentum, & decurrentem cruorinum chylus descendit, neque ad caput per iugulares ascendit, propter easdem rationes.*

Hoc si verum est ex doctrinâ tuâ circulationis, non potuit descendere chylus ad Venam apertam brachij. Concedamus fluxisse, potuit etiam fluere apertâ iugulari externâ, quæ nullas habet valvulas: Cùmque tubulus ille Lacteus inferatur in axillarem iuxta iugularem externam, eamque tangat, vidistine Neapoli dum istam Venam multoties *Aurelius Seuerinus*, te præfente aperuit, vt recitas *Libello de Angina*, fluentem ex ea chylum? Vacuato sanguine potuit aliqua gutta chyli effluere non immixta sanguini. Istud experimentum manifestè refellit, excursum tui chyli per axillares à d'Cor.

Pag. 18. *Quod si in sanis fluentem cum cruore chylum obseruauit Anatomicus insignis, Riolanus vidit sæpiùs in vasculis albicantem superficiem sanguinis concreti. Si chylus perueniat ad axillares, potuit portio fluere cum sanguine, quæ supernatat: an sit à chylo, vel à putredine san-*

82 *Dubia Anatomica Bartholini,*
guinis, natura morbi & conditio febris id deno-
tabit,

Pag. ead. Inter vsus practicos ab ipso inuentos
signatosque, valde laudat vim restauratiuam cum
medicamentis alimentis cordialibus citissime ad
Cor perferri. Huic articulo responsum dedi in
Examine Historia Anatomica, de Lacteis Ve-
nis, pag. 12.

Sed quia defendit *Guiffartum* qui supra, exam-
inabo rationes. Primò longa non est via, quia
ex œsophago, cui *Lactearum Thoracicarum* ra-
mus implantatur circa Cordis regionem, statim
per axillares ad Cor rapiuntur subtilia alimen-
ta, & cordialia, nec ambages Mesenterij expe-
ctant. Neque *Pecquetus*, nec tu, in *Historia*
Anatomica de Venis Lacteis Thoracicis, obser-
uastis ramulum œsophago implantari, ex quo ra-
piuntur alimenta subtilia & cordialia per axilla-
res ad Cor translata: semel dumtaxat vidisse scri-
psisti, pag. 8. & lusum Naturæ puras. Libenter
scirem, quomodo fiat iste raptus siue attractatio,
an ab axillari? an à corde? quod nullam habet
communiónem cum isto tubulo. Deinde subti-
lia alimenta sine transitu per intestina & recepta-
culum ad Cor feruntur inalterata, nec præpa-
rata.

Iste ramus œsophago insertus nouum est in-
uentum *Bartholini*, ignotum *Pecqueto* & alijs
Anatomicis Lacteis, de quo nullam mentionem
fecit in *Historia Anatomica, de Venis Lacteis*.
Figmentum est *Bartholini*, vt haberet vias no-
uas, & faciliùs responderet *Riolani* obiectio-
nibus.

Quæ sequuntur obiectiones dependent ex doctrina circulationis *Harveiana*, quæ admittit circulationem in ventre inferiore: *Riolanus* nullam fieri demonstrauit firmis, & inexpugnabilibus rationibus, aduersus *Harueum* & *Slegelium*.

Pag. 20. *Rapi* quidquam ad *Iecur per Lactæas Mesaraicas* dicere amplius, erubescō, quia clariùs nobis velut ex tripode nuper nobis loquuta est *Natura ex reuelatione Vasorum Lymphaticorum*.

Ergo *Bartholinus* est *Naturæ Amasius*, instar *Endimionis Luna*, quæ eum introduxit in sua penetralia, & alijs occultos Thesauros suos patefecit, quàm gloriosus *Bartholinus*, qui ab ipsa *Natura* edoctus & instructus fuit.

Pag. 21. Reprehendit *Riolanum*, quod dixerit, cordialium vim è Ventriculo in Lienem momentò deduci, per Venas & Arterias vtrique communes, inde fluere per arteriam Lienalem secundum longitudinem transversalem Diaphragmatis, in Aortam iuxta Cor. Aliam viam indicauit *Riolanus*. Ventriculus tangit centrum Diaphragmatis, Ventriculi orificium superius intra Thoracem subditum est Cordi. Cùm igitur nostrum corpus sit perspirabile, cordialia spirituoſa & calida momento possunt communicari Cordi, si non totâ substantiâ, saltem qualitate sua, trans membranam Ventriculi & Diaphragmatis, & per orificium superius, ista qualitas potest expirare, vel exhalare.

Pag. 22. In tua *Anatome reformata* negasti consensum & sympathiam colli cum Mesente-

84 *Dubia Anatomica Bartholini,*
 rio, nunc admittis, & fateris chylum feculentum ex Mesenterio non rectè disposito, vitiòque Ventriculi, posse vicinas glandulas in axillis inficere.

Pag. 24. Hoc capite quarto, profitetur se causam *Pecqueti* tueri, & obiectionibus *Riolani*, quibus repudiavit chyli traductionem ad Cor, respondere. Non repetam meas rationes, sed responsiones dumtaxat examinabo, quo liber iste fuit excusus cum mea disputatione.

1. Cor admittit impurum chylum & refundit pulmonibus. Responder *Per Lacteas tenuissimas receptaculum, Thoracicas, multum exsugitur inutilis chyli.* Peto quò abit, quænam partes emulgent & excipiunt?

2. Impuritates bilis excrementitiæ in chylo sic excusat. *Bilis in chylo est accuratè sanguini permixta, atque Cor & pulmones sanguine calidiori debent nutriri, si quod remansit impurum in pulmonibus & in capite, tanquam priuata excrementa expurgantur.* Nonne utilius erat pulmonibus & capiti, puro & defecato sanguine nutriri? Nonne excusus ille excrementorum, bis terve in die repetitus, pro varijs partibus, potest Cor, pulmones & caput inquinare & lædere? Tu præterea cum chylo adiungis tuam Lympham, excrementum tertiæ coctionis post nutritionem factam, refluxens cum chylo per Lacteas Thoracicas ad Cor, & per Venas, cum sanguine vndique, & rediens ad Cor, pro refrigeratione istius partis.

3. *Si bilis excrementitia ab Hepate per meatus abiliachos delapsa in intestina ex veteri opinio-*

à Ioanne Riolano resoluta. 85

ne permiscetur chylo delato ad Hepar, cur non per Lactæas Venas Thoracicas permixta deducetur? Respondet Riolanus. Ista bilis à sanguine secernitur in Hepate priusquam sanguis defertur ad Cor per Venas, atque ita purissimus sanguis Cordi deditur, bile excrementitia spoliatus, quam retinet chylus per Thoracicam Lacteam deductus.

4. Quartam obiectionem non intelligit, nec appositè ei responderet. *Præaus & impurus chylus potest ab Hepate emulgeri, & in sanguinem qualemcumque verti, separatis sordibus.* At talis chylus per Lactæas ad Cor delatus nocebit Cordi, pulmonibus, totique Venoso generi. Respondet. *Nõn video quid grauius ex isto succo crasso pati posset Cor, magis quàm Hepar: primò enim succus quicumque facilius ad Cor per Lactæas Thoracicas ampliores decurrit, quàm per exiles Lactæas putatitias ad Hepar.*

Tu nunc Venas Thoracicas amplas depingis, quas alibi tenues esse dixisti: duas assignas, cum tantùm vnicam inueneris: tu credis in veteri opinione exiles Lactæas (quæ tamen sunt innumera) non posse facilius traducere chylum, quàm vnicam Venam Lacteam. Tu ignoras dispositionem Venarum Mesaraicarum, ex descriptione *Mesali*: vbi truncus Mesentericus peruenit ad glandulam magnam in Venas innumeras finditur & dispergitur, quæ tendunt ad intestina, inde reuehunt chylum ad istam glandulam magnam siue receptaculum, ex quo truncus Mesentericus ad Hepar reuehit chylum, qui in eò trunco incipit rubescere, propterea que pro-

K iij

86 *Dubia Anatomica Bartholini* ;
gressus Lacteus ad Hepar non potest obseruari,
sed inflato isto trunco Mesenterio omnes istæ
propagines distenduntur.

Pag. 26. *Riolanus sine damno chylum ad Cor
admittit pro sanguinis crassitie temperanda, &
fermentatione.* Falsum, nunquam dixit pro san-
guinis crassitie temperanda, sed portionem re-
pere posse pro fermentatione, si chylus ascendat
ad axillares.

Pag. 27. 5. *E re fuit sordium, si quæ chylum
conspurcarunt, huc transire, ut calore Cordis &
perpetuo motu concoquantur, agitentur, & edo-
mentur.* Istis cordialibus recreatur Cor, opinio-
ne Bartholini, cuius tamen habendam esse ratio-
nem monet, dum malè se habet corpus, ne hu-
morum vitio inquinetur.

Pag. eadem. 6. In contorsione spinæ possunt
istæ Venæ Lactææ effringi, quæ sunt instratæ ver-
tebris & contactæ pleurâ. Respondet : *Singulari
Natura providentia ita sunt dispositæ Lactææ,
ut cedere possint violentis motibus, sicut œsopha-
gus, arteria magna, quam comitantur, iisdem dif-
ficultatibus exposita.*

Non est par ratio, quia œsophagus est corpus
carnosum, quod distensionem pati potest sine
ruptura : arteria magna durissima est, & ratione
Cordis suspensi, etiam sublimis extat, nec incum-
bit vertebris, nisi infra Diaphragma : ipsam non
comitatur intra Thoracem tuus tubulus Lacteus
solitarius. Ne dicas amplius in plurali tubulos,
nisi fatearis te deceptum fuisse in Historia Ana-
tomica de Venis Lactæis. Itaque Vena Lactæa
tenuis instratæ spinæ, & tectæ pleuræ vela-

mento, potest in contorsione spinæ effringi.

Octava obiectio nullius est momenti, nec à me prolata, tu ipsam excogitasti, vt tuam inconstantiam in *Venis Lacteis Thoracis* excusares, introductis tuis *Vasis Lymphaticis*, quæ aquam ex Hepate referentia ad receptaculum, te coëgerunt mutare sententiam, vt receptaculum solum pro loco communi agnosceres, & *Lymphatica tua* infra Diaphragma referrent aquam ad receptaculum, inde ad tubulum Lacteum.

Nona obiectio *Riolani*. Si contingat totum Mesenterium scirrhosum fieri, isthæc anadosis chyli erit intercepta, & moriendum; sed in ista calamitate Iecur, Lien, habent Venas in Ventericulum productas, quæ exsugunt chylum. Cùm videret *Bartholinus* vrgeri ab ista obiectiõne, ex *Parao*, admirabilem historiam refert de steatomate prægrandi, occupante totum Mesenterium per octo annos, sensim accreuit, atque ista mulier sexagenaria suas functiones animales, vitales & naturales habebat integras, & duobus tantùm mensibus decubuit lecto affixa: Hepar erat scirrhosum cum abscessu, Lien putrefactus. Malè recitas hanc Historiam. Nam extat *lib. 7. de Tumoribus, cap. 21.* & octavo anno tumore Abdominis vexatam fuisse malè refers. Quærit ille. *Dicat mihi qui vir est, qua via chylus ex ventriculo ad organum sanguificationis fuerit perductus, aut quomodo per octo annorum decursum Lactis omnibus in Abdomine nutriri potuerit Isabella: res expeditior erit ex ductibus Lacteis, quamquam receptaculum fuerit corruptum, chylus subtilior ex œsophago, & assumpto*

38 *Dubia Anatomica Bartholini,*
liquida, per ramulum Lacteum ex Thoracis
deriuatum, axillari infunduntur, sicque infe-
rioribus Lacteis interceptis vita sustineri potest.

Ineptissima hæc responsio, & videris excogitasse istum ranculum œsophago distributum, antea tibi indictum & ignoratum, vt posses respondere huic difficillimæ obiectioni, quæ destruit tuum tubulum Lacteum Thoracicum. Rectius dixisses, quamdiu integras habuit functiones animales, vitales, & naturales, Iecur & Lienem per Venas Ventriculo insertas suxisse & rapuisse tenuiorem chyli portionem, vt in sanguinem mutaret, atque per ramos ab Hepate in truncum Cavae insertos sanguinem deditum fuisse, & per Portæ ramos alijs partibus Aortæ & Cavae trunci, quia sunt extra capacitatem Peritonæi locati, supra dorsum duplicato Peritonæo inclusi, liberum habuere suum commercium: At quando incepit languere Isabella, & Iecur deprauari, tunc decubuit duobus mensibus ante obitum, sic sensim Iecore & Liene putrescentibus occubuit.

Pag. 31. Inuentor tubuli Lactei *Pecquetus*, qui plusquam centum canes dissecuit, ad inuestigationem istius canalıs Lactei Thoracici, fatetur *mortuo animali disparere Venas Lactæas Mesentericas & ipsas Thoracicas*. Tu contrarium sustines *in canibus reperiri posse*, quod fieri potest, quia Vasa Mesenterica sunt euidentiora, teste *Vesalio*, quàm in homine, cuius pinguedo impedit operationem, & in Mesenterio & in Thorace obeso, Ergo non sunt visibiles in homine.

Pag. ead. Dux venulæ ab ista lacuna deriuatæ nequeunt æquiparari omnibus Venis Chyliferis

ad delationem chyli in axillares & Cor. Respondet *Bartholinus*: si rectè amplitudinem nostrarum Thoracicarum metiamur, satis sunt capaces pro deferendo chylo, ex Venis chyliiferis valde exilibus, quia successiva fit seu tractio chyli, seu pulsio, unde Cordi sufficiens materia suppeditatur ad sanguinis generationem, nec moram in Corde requirit, quia subita fit mutatio crebris circulationibus perficienda.

Valde miror nunc *Bartholinum* laudare amplitudinem duarum Venarum Lactearum Thoracicarum, quum in *Historia Anatomica de Venis Lacteis*, vnicam depinxerit & descripserit, aduersus *Pecqueti* observationem: atque initio huius *Libelli*, vnicam tantum vidit in muliere à se dissecta: mentionem facit tractionis siue pulsionis chyli, nec à quo fiat ista tractio, siue pulsio exposuit, idque tacitè prætermisit, quum debuisset explicare, non mechanicis instrumentis, vt *Pecquetus*, sed veram causam assignare, nempe partes vel pellentes chylum, vel attrahentes, quia Cor directè non potest attrahere, lacuna Mesenterij non potest expellere, ergo *Nature providentiâ id perficitur, ad quam configit Bartholinus*, quum rationem nequit reddere.

Chylus in Corde vnicâ & celeri transitione non elaboratur, sed crebris circulationibus, ergo crudus & incoctus partibus tam superis, quàm inferis traditur; qualis hæc nutritio cerebri totiusque Corporis!

Duodecima obiectio. Si in Lacteis dorsalibus contingat vtramque obstrui, actum est de vita,

90 *Dubia Anatomica Bartholini,*
 defectu chyli ad Cor affluentis, & quo modo
 meatus isti referari possunt, si vis liquidi medica-
 menti non possit eò assurgere? Responder *Bar-*
tholinus, communes Lactea pari incommodo one-
rantur, difficilior in dorsalibus obstructio, ob Cor-
dis viciniam, & Lympham diluentem. Chylus
 crassissimus vel impurissimus potest obstruere
 tubulum Lacteam Thoracicum, istam obstru-
 ctionem Cor non potest discutere, quia longè
 distitum, in toto excursu Lactei tubuli, Lympha
 tua non potest diluere, quia nullam habet impul-
 sionem supernè. Respondes.

In vitij magnitudine suo tam diu succo victita-
bit Cor, corpusque cochleæ instar, donec seu robo-
re natura, seu commodis medicamentis onere le-
ventur. Vascula illa Lactea non habent carnes
musculosas accubentes, quibus foueantur, per in-
crementum caloris. Medicamenta per Venas istas
 exiles ascendere nequeunt, agunt per irritatio-
 nem, excretio, siue expulsio fieri debet à parte,
 quæ excipit humorem. Videant Medici exerci-
 tati, & in artis operibus frequenter confirmati,
 quo modo id absolui queat.

Pag. 33. Negat *Riolanus*, vinum & aquas mi-
 nerales per has Venas deduci, quia per Cor &
 pulmones transitura vim visceribus inferrent:
 Hanc viam indicauit Vir doctissimus, *Herm.*
Coringius, sequutus est *Pecquetus*; *Bartholinus*
 aliam semitam ostendit. *Arterijs emulgentibus*
coniunctæ sunt Lactea proxima per renes viâ,
vinum liberalis houstum, & thermales aquas
eliminant. Attramen, pag. 37. notat calidam fri-
 gidamque largius sumptam per Thoracicas cele-

iter & viâ breuissimâ peruenire ad Cor.

Alij Anatomici venis emulgentibus vniri Venas Lactæas dicunt. *Bartholinus* voluit cum arterijs emulgentibus istam vnionem fieri, vt inueniat viam commodiorem seruatâ circulatione. Sed cùm vinum & aquæ thermæ non possint ed peruenire per intestina, cur non decurrunt potiùs ad anum? Quid istas aquas minerales, & vinum largiùs hauustum cogit ire in Venas Lactæas? Impulsorem vel attractorem nondum declarasti.

Nunc cap. 4. & vltimo pro conclusione deplorat miseriam Hepatis, & exequias olim à *Pecquetto* iniquiùs intentatas, sinistrum tantè visceris fatum madidis oculis intuetur, nec potest ei succurrere contra veritatem. Non dubitat plures Anatomicos illius defensionem nunc renunciaturus: istis annumerat *Riolanum*, qui visis *Lymphaticis* causam Hepatis sit deserturus.

Si tibi consentirem & suffragarer, in hac ætate senili repuerascerem, quia pueri, ex *Hippocrate*, Cor Hepar vocant. Quàm subdolos es, proditor & versipellis veterator, miseriam Hepatis deploras, & ei dedecus istud procurasti, introductis tuis *Venis Lymphaticis*. Obijciat tibi id à te inconsideratè factum: adspice eius substantiam rubicundam foris & intus, à Liene diuersam, quia sanguinem elaborat ad nutritionem corporis, Lien diuersicolor facem sanguinis attrahit, & immutat ad alios vsus.

Si destinatum esset Hepar bili secernendæ & colligendæ, ratione fellis lutei, deberet confimili colore tingi, vt vesicula fellea, nec eius caro fo-

92 *Dubia Anatomica Bartholini,*

ret suauiter vesca, quia biliosa, Lienis caro non esitatur vt Hepar. Quo sine duplex cholidochus meatus in Hepate, si bilis debet asseruari in folliculo? Dices forsan: ad expurgationem sordium Hepatis maior meatus cholidochus ei concessus, cur Lien sordibus abundans non habuit talem canalem expurgatorium? An quia cum sanguine per Venas ad Cor deferuntur? Cur non similiter sordes ex Hepate cum sanguine Portæ transceunte, recurrunt ad Cor?

Hepatis magnitudo, eiusque incrementum naturale partibus, demonstrat non esse seruale membrum, sed principale viscus; quippe truncus Venæ Portæ æqualis est trunco Cauæ inferioris, intra & extra Hepar duplo patentior, & amplior trunco arteriæ Cœliacæ, etiam additâ Mesentericâ arteriâ.

At si sanguis arteriæ Cœliacæ cuius portio impenditur & absumitur in nutritionem omnium partium aluiæ regionis, ex doctrina circulationis Harueianæ, reflueret ad truncum Venæ Portæ, deberet iste truncus esse minor arteriâ Cœliacâ, cum ipsa Mesenterica. Quo sine finderetur in radices innumeras per totam substantiam Hepatis dispersas; si truncus Portæ destinatus esset ad reuehendum dumtaxat sanguinem per medium Hepar in truncum Cauæ; Natura cessante officio sanguificationis, truncum Portæ iunxisset duabus venis, quæ sanguinem siue ex chylo confectum in Hepate, siue remeantem an Cor, traducunt in truncum Cauæ.

Si in homine non sanguificat Hepar, in alijs animalibus Hepar eodem officio priuabitur, &

ad bilem exsugendam destinatum erit: At multa animalia carent felle, & istum folliculum habent valde remotum à Iecore, nec ei vlllo modo communicantem, vt *Aristoteles* demonstrauit, & post eum *Plinius lib. 11. Hist. Natur.*

Bilis quæ cum chylo per tubulum Lacteum defertur ad Cor, inde per arterias quoquò versum deducta *expurgatur in renibus per emulgentos, in aluo per Celiacam, vt scripsisti*, Ergo nulla bilis ad Hepar refluere potest, aut exigua quæ in sanguine Venæ Portæ continetur ad Hepar refluo.

Si vnquam *Bartholinus* deceptus fuit, id indicauit in hoc capite postremo, pro coronide suæ *Lymphaticæ* doctrinæ. Intendit demonstrare, propter ademptum *Hepati sanguificationis munus, non esse immutandam medendi methodum.* Absurda & ridicula est hæc proposito quia falsis hypothesibus innixa, ac proinde explodenda. *Antiquos non moramur, & si ab orco reuocati Theatris nostris Anatomicis inducerentur, in alium terrarum orbem se crederent delatos, plurimique visis circulatione Haruæi, Lacteis Aselli, & Pecqueti, Lymphaticis Bartholini, ductu Virungiano, multisque Riolani obseruationibus, damnarent suam, & abrogatarum obseruationum volumen nobis relinquerent, antequam stygias redirent ad vndas.*

Mihi videris imitari arrogantiam & insolentiam *Paracelsi*, qui iactitabat se ab inferis reuocasse *Hipocratem, Galenum, Auicennam, & alios antiquiores Medicos, quibus cum ad Portas inferi disputauit demonstrauitque eorum Medicinam*

94 *Dubia Anatomica Bartholini*,
 esse fallacem ac perniciosam, quod confessi sunt,
 atque *Paracelsi* Medicinam laudarunt & appro-
 barunt. Non video in Anatomicis supra *Aristo-
 telem*, *Hippocratem* & *Galenum*, *Recentiores*,
Vesalium, *Fallopium*, atque alios, novas partes
 adhuc absconditas inuenisse, nec aliud cerebrum,
 alios oculos, aliud Cor, alios pulmones, nouum
 Hepar, nouumque Lienem, alia membra geni-
 talia deprehendisse; partes siquidem omnes cor-
 poris humani compositiores, & integrantes ab
Hippocrate, *Aristotele*, & *Galeno* fuere ani-
 maduersæ, & primùm ab ijs descriptæ: sed poste-
 riores Anatomici quasdam particulas in cerebri
 structura veteribus indictas & ignotas obserua-
 runt, alias in Pulmonum, Cordis, Hepatis, Re-
 num, partiùmque genitalium fabrica, animada-
 uerterunt: ita de cæteris partibus corporis com-
 positis sentiendum, in quibus recentiores Ana-
 tomici noua quædam notarunt, aut prauè scripta
 emendarunt.

Circulatio sanguinis prout descripta est *Har-
 ueo*, non est admittenda, eam correxit *Riolanus*,
 & vsum circulationis ad motûs Cordis continui
 conseruationem necessarium, quem ignorauit
Harueus demonstrauit. Lactearum Mesenteric-
 arum & Thoracicarum vsus, idem *Riolanus*
 rectiùs declarauit: ductus *Virsungiani* vsum
 primus exposuit *Riolanus*, teste *Bartholino*.
 Lymphatica Vasa *Bartholini*, cum suis capsulis
 atrabiliaris *Riolanus* reiicienda demonstrauit.

Tu hæc minutula mirabilia putas, quæ *Riola-
 nus* non putat esse magni momenti; *Circulatio*
Harueana te decepta in hac probatione, quam
 instituis

instituis, non immutari veterem Medicinam, introductis Venis Lymphaticis, & destructo Hepatis officio; Omnes tuæ rationes dependent ex ista circulatione; quum tamen admittat *Haruena* chylum per Venam Portam deduci ad Hepar, & flocci faciat Venas Lacteas Mesentericas: Tu negas chylum ad Hepar deferri, quoniam tuæ Venæ Lymphaticæ, chimericæ & fictitiæ dissuadent id credere.

In primis sustineo, & probavi contra *Haruenum*, nullam esse circulationem sanguinis in ventre inferiore, inter Venam Portam & arteriam Cæliacani: Negamus etiam sanguinem arteriosum solum nutrire, sed venosum inferuire, cumque posse descendere per easdem Venas, vsque ad artus. Sanguinem tertiæ regionis non recurrere ad Cor, nisi in summa necessitate & defectu sanguinis in maioribus canalibus Venæ Causæ & Aortæ. Hæc tibi probanda sunt, alioquin falsas tuas hypotheses, ex circulatione *Haruena* depromptas asseuerabo, quas destruxi, nec potes quidquam recti stabilire de proposita questione, nisi veritatem tuæ circulationis manifestè demonstraueris. Ac proinde constanter affirmabo, contra tuas assertiones, & conclusiones.

1. Methodum antiquam receptamque medendi prorsus immutari, quod *Auzotius*, ex tuo iudicio Vir doctus contendit, imò scribit nouam *Physiologiam, Pathologiam & Therapeuticam* stabiliendam esse, euerso Hepatis officio, vt opus sit nouam Medicinam condere.

2. Causas morborum nouas, nouis ijs inuentis nullas certas & veras assignari posse.

L

96 *Dubia Anatomica Bartholini,*

3. Ab Hepatis obstructionibus alijsque affectibus non dependere vitia sanguinis, si Hepar non sanguificet, quia bilis pauca & tenuis, quæ segregatur in Hepate, non potest ibi obstructiones parere.

4. Falsissimum nihil sanguinis ex Hepate ad Mesenterium deriuari, ex circulationis principijs, nec vllum chylum ad Hepar peruenire, ex obseruationibus Vasculorum tuorum *Lymphaticorum* illusorij & ineptissimis.

5. Veterum autoritatem constantem & firmam præponendam esse tuæ experientię fallaci.

6. Admitto quidem propter circulationem sanguinis, prout eam descripsi, in morborum curatione interdum Cordis habendam esse rationem, si manifestè læsum appareat. Quapropter officium colligendi bilem ex sanguine Venæ Portæ transeunte per Hepar, ei assignatum stare non potest, quia bilis permixta chylo delato ad Cor, vbi in sanguinem arteriosum versus est, portio per Aortam ascendentem ad partes supra Cor, nempe caput & artus superiore defertur.

Isthæc bilis non potest ex doctrina circulationis, descendere ad Hepar per Venas. Altera portio sanguinis per Aortam descendentem excurrens, partim per emulgentes ad renes faceffit, partim per Cœliacam migrat in aluum; ac proinde exigua portio sanguinis arteriosi ex Cœliaca arteria per Portam recurrit. Ergo nulla aut exigua bilis colligitur in Hepate: ac proinde falsum istud ministerium colligendi bilem Hepati demandatum.

Si Bartholinus meas rationes aduersus *La-*

à Ioanne Riolano resoluta. 97

Et eas Mesentericas & Thoracicas, & contra Lymphatica Vasa diligenter, ac pacato animo expendat, vel retractabit suas falsas opiniones, aut deinceps cautior erit in promulgandis nouis inuentis Anatomicis, vel expectabit obitum Riolani, vt possit de rebus Anatomicis tam veris, quàm falsis, nemine contradicente, triumphare.

MONITVM AD LECTOREM.

VVM essent quatuor folia huius Editionis absoluta, Accepi ab eruditissimo & peritissimo Medico Collega Amantissimo *D. Guidone Patino, Dubia Anatomica* ei transmissa ab Authore, cum Epistola, qua rogat vt responsum differat *Riolanus ad Venas Lacteas, donec apud te videbit Dubia noua Anatomica de Venis Lacteis, nuperrime hic promulgatis; Mutavi enim multa, non inconstantia, sed quia alia suavit experientia. Eius opusculis modestè respondi: causam mutandi multa, præbuit nuperum quoddam meum inuentum Vasorum Lymphaticorum, quod Riolani nomini inscripsi, quod ille & in Anatomicis sit Veteranus, & ad examinandam veritatem rigidissimus. Vasa sunt quæ ex singulis partibus referunt, Lympham puram ad Cor, & Mesenterium vt icon, & liber ipse impressus monstrat Hafnia 5. Augusti 1653.*

Quoniam *D. Bartholinus* causam Pecque-

L ij

ti; nunc suam facit, introductis suis *Vasis Lymphaticis*, & eius *Dubia Anatomica* directè pugnans aduersus *Riolanum*: eius rationes oppositas *Pecqueto* refutare voluit, easque mutilauit, vt suo sensui accommodaret. Breuem illam *Commentationem* quam à sesquianno scripsi aduersus *Pecquetum*, assuere istis *Dubijs* à me resolutis, non inutile & iniucundum *Lectori* iudicauit, vt plenior haberet de *Venis Lacteis* instructionem, nec repudio meas primas coniecturas de istis *Venis Lacteis*. Si rerus sit ascensus chyli ad axillares.

COMMENTATIO
aduersus nouum de Venis
Lacteis Commentum.

ARA temporum felicitas, *inquit Tacitus, ubi sentire quæ velis, & quæ sentias dicere licet*; Id nimis hodie licitum, neque legibus vetitum in Religione, & Medicina, magno Reipublicæ detrimento, dum nouis opinionibus, erroneis, ac perniciosis, quisque ad libitum indulget: prisca auorum nostrorum vera Religio destruitur; atque Medicina vetus ac vera, tot sæculorum experiētijs confirmata corrumpitur, nouis figmentis opinionum, & venenatis pigmentis medicamentorum, ad necandos homines introductis, & impune exhibitis. Nunc vt quisque vult, fingit facitque Medicinam, libertas vnicuique concessa dandi quidquid lubet pro medicamento. Iam non sanat Medicina, sed quidquid videtur sanasse, Medicina est. Imò iam maxima pars scientiæ cœpit esse, sanare non posse. Id accidit ex veræ Medicinæ ignorantia, docti, peritique Medici contempriu. Nec mirum si tot falsis opinionibus conspurcata & deformata spectetur Medicina, vt pristinam faciem vix retineat, ac præse ferat.

L iij

100 *Commentatio aduersus nouum*

Ad euertendam hominis structuram symbolam suam attulit *Pecquetus*, sua doctrina noua, ac inaudita, quæ veterem atque hodiernam siue nostram Medicinam funditus euertit, tam in Physiologia, quàm Pathologia, & Therapeutica. Quippe si iecur non est amplius pars princeps, naturalis facultatis sedes, sanguificationis opifex, sed vili ministerio addictum, nempe bilis excrementitiæ expurgationi in Sanguine Venæ Portæ contentæ; morbi, qui in Hepate collocantur in eius actione laesa, scilicet imminuta vel abolita attractione, & retentione chyli, vel ex frustratione sanguificationis, quales sunt diarrhœa chylosa, diarrhœa hepatica, cachexia, atrophia, hydrops; non amplius dependebunt ab hepate, sed ex istis Vasis Lacteis nuper detectis, vel ab ipso Corde, & pulmonibus.

In istorum morborum commemoratorum curatione non amplius respiciendum erit iecur; Nec ad id viscus dirigenda erunt remedia.

Propterea nouam medendi methodum inuenire, & condere necessum est; Nam si Hepar non sit amplius hæmatoseos officina, frustra corruptiones massæ sanguinæ repetuntur ab Hepate, frustra laboratur in eius correctione, & expurgatione, frustra accusatur Hepar, author hydropis, ex frustrata sanguificatione; frustra in profluo Sanguinis recurritur ad Hepar tanquam ad fontem Sanguinis, eique adhibentur remedia.

Turpiter hallucinatus est *Hippocrates* cum sanitatem, & integritatem partium corporis, florenti iecori tribuit.

Ipsemet *Aristoteles* etiam deceptus fuit, &

contra suam opinionem scripsit, iecur ad temperiem sanitatemque corporis plurimum conferre, quia finis est eorum, quæ sunt in Sanguine, & omnium viscerum, excepto Corde, refertissimum. Despiebat adhuc, cum asseruit, naturam excrementorum receptacula iuxta iecur apposuisse, ut genitus Sanguis ab humoribus excrementitijs expurgaretur, qui innoxie ad Cor deferri non poterant.

Delirabat *Aretæus*, quando scriptis prodiit, quanto ad sanitatem iecur melius est, tanto deterius à morbis afficitur.

Si Lien parem habet usum & officium cum iecore ad expurgationem massæ sanguineæ sugendo aciditatem, nullatenus ad sanguificationem opitulabitur. Delirarunt omnes Medici & Anatomici, quando de actione Lienis tractarunt. An humori melancholico secernendo, vel excipiendo inferuiret, an hæmatosi defectu iecinoris male affecti aut corrupti, an superfluas humiditates chyli emulgeret & absorberet, ut voluit *Aristoteles*.

Omnes Peripatetici, qui ex professo patrocinantur *Aristoteli*, statuunt in iecore præparari Sanguinem, perfici in Corde, ibique vim nutritivam, ac vitalem, atque calorem assumere, eo in loco adhuc recoctum, ut fiat vitalis.

Decipiuntur quotidie Medici, falluntque suos ægotantes, quum ortum, & fundamentum morborum pene omnium constituunt in obstructionibus Hepatis, Lienis, Mesenterij, Pancreatis, & ad partes illas referendas remedia sua dirigunt.

Nullum viscus magis obstructionibus obno-

xium prodidit *Galenus*, quam Hepar, propter variam alimentorum mixturam, quibus conflatur chylus; quinetiam propter vasorum exilitatem, quæ in Hepatis substantiam disseminantur. At si iecur non amplius admittat chylum, isthæc morborum causa cessat. Nec amplius quærendæ morborum diuturnorum & contumacium causæ in obstructionibus istarum partium iam commemoratarum.

Itaque crudus, indigestusque chylus ex variis eduliis conflatus, per longissimas venas, à lumbis ad subclauios ramos Venæ Cauæ deductus Cordi diditur. Ac proinde Cor erit chyli cacabus, (ut loquitur ille) ollaque coquinaria elaborando Sanguini destinata, atque per ventriculum dextrum in pulmones suas sordes ibi relinquit, vel secum reuehit in ventriculum sinistrum Cordis, inde in Aortam, quæ prima recipiet sordes, antequam ad venas perueniant.

Si Sanguinis per Venam Cauam labentis bilis fecernitur in renibus, si bilis Sanguinis per Venam Portæ fluentis separatur in iecore, utraque bilis continebatur chylo, & sic impurus traditur in Cor & pulmones, nec fit istius excrementi secretio, nisi post multas reuolutiones Sanguinis per venas & arterias. Ergo Cor & pulmones deterius nutriuntur quam reliquæ partes corporis, quia primæ excipiunt impurum chylum. Atque eodem Sanguine impuro per carotidas arterias transmissio, cum spiritu vitali cerebrum nutritur, ex quo suum animale spiritum eudet, & formabit (qui debet esse purissimus & subtilissimus) quod ipsi cerebro, eiusque functioni-

bus, tam ministris, quàm principalibus non potest non officere, & incommodare.

Nam portio Sanguinis arteriosi, qui per truncum superiorem Aortæ transfertur in partes superiores, si comprehendas caput, æqualis erit alteri, qui ad partes inferiores ablegatur. Ac proinde in omnibus pulsationibus Cordis admissus in Corde chylus & expulsus cum Sanguine, cerebro non leuem noxam inferre potest.

Præterea, in Hepate fatetur duplicem bilem contineri, unam subtilem in cysti: alteram crassiorem, quæ per meatum fluit, utramque expurgari per intestina. Ac proinde inquinabit chylum, qui cum isto inquinamento per Venas Lactæas dorsales deferetur ad Cor.

Sed quorsum in isto Sanguine Porta eiusdem naturæ duplex bilis reperitur in Hepate diuersis locis secreta, & recondita (quod deprompsit ex *Riolano*, qui causas assignauit in sua Anthropographia, capite de cysti fellea) ipse non explicat.

Si ab Hepate diarrhœa biliosa assidue fluat per intestina, chylus erit conspurcatus, biliosis, prauisque humoribus refertus, qui ad Cor ascendit.

Interdum alimentum liquidum in valetudinarijs, & ægrotantibus non potest in chylum verti à ventriculo male affecto. Atramem si istud alimentum fuerit succi non il laudabilis, attrahitur & emulgetur ab Hepate exsucco, ut queat alimoniam famelicis partibus suppeditare, tumque in Sanguinem qualemcumque vertitur. Ac si iste succus à Venis Lactæis exfugatur, loco chyli delatus ad Cor, periculose nocebit Cordi & pulmonibus, toti que arterioso, & venoso generi.

104 *Commentatio aduersus nouum*

Scriptum est ab *Aristotele*, & repetitum à *Plinio*, solum Cor in corpore vitii non mace-
ratur, nec vitæ supplicia trahit; si putredinem in-
tra se concipiat, nullum est remediũ tam po-
tens, & efficax, quod eam possit eluere, aut emen-
dare, ex *Galeno*.

Itaque non est probabile naturam voluisse,
Cor principem corporis partem sordibus obrue-
re. Nam eius gratia sunt reliquæ partes corporis
conditæ.

Cum igitur anima multorum opinione habi-
tet in Corde, & Sanguis arteriosus perhibeatur
animatus beneficio animæ: Quis sanæ mentis
credat Cordis viscus, solium animæ, Solis astrum,
in suo conclau culinam corporis exercere, & om-
nes impuritates aluinæ regionis eò transferri; si
hoc ita fieret, miserabilis & ærumnosa foret ho-
minis vita, multis incommodis obnoxia, ex for-
dibus chyli supernè remeantibus.

Si venæ istæ Lactæ sint instratæ, & firmiter
affixæ vertebris lumborum, & dorsi, cumque sint
tenuissimæ, ac proinde frangibiles, si luxantur
vertebræ plurimæ in cyphosi magna, dum vio-
lenter spina in lumbis & dorso contorquetur;
possunt istæ venæ simulque receptaculum chyli
effringi in violentis motionibus lumborum.

Etsi supra lumbos iacet inter duos renes &
muculos Psoas, istud Receptaculum, quid opus
est incitabulo per Hepatis pistillum, beneficio
respirationis? quid contractione musculari? Nec
alia opus est probatione, per mechanica artificia,
si solus motus lumborum sufficit ad pellendum
chylum, quod tu ignorabas.

Quamuis Venæ Lactææ extant reuera, non omnes tamen Anatomici, qui eas admittunt, in vsu, & officio conueniunt. Nam *Gassendus*, cuius auctoritatem adducis, ad alios vsus ipsas accommodat, & chylum bile infectum esse statuit, ac in Venis Lacteis flavescentem reperiri. Quod refutauit in meæ Anthropographiæ Mantisâ; Eodem tempore *Follius Venetus*, cum Iuuenis quando scripsit, eandem opinionem Italicè proposuit, cui respondit paucis verbis *Bartholinus filius* in sua *Anatome secunda Editionis*.

Harueus peritissimus Anatomicus, inuentor & auctor *Circulationis Sanguinis per Cor & pulmones*, Venas Lactæas flocci facit, & chylum per Venas Mesaraicas exfugi ab Hepate putat, & sustinet, quod miror, cum reuera extant, & manifeste spectentur. Hoc me dubitare facit de eius experienciis, in viuientibus animalibus.

Alij per canalem *Virsungi*, chylum ad pancreas deferri putant, & in viuus Lacteo succo refertum inueniri.

Ego non inutiles esse credo Venas Lactæas; sed ad reuocandum chylum ab intestinis ad Hepar conditas fuisse. Ad Cor verò chylum deferre impossibile, propter distantiam Cordis octo digitorum interuallo ab insertione venarum in ramos subclauios (rectius axillares dicerentur;) Nam si Naturæ fuisset intentio ad Cor per venam Cavam tuam transmittere chylum ad Sanguinis confectionem, potuisset iuxta diaphragma duorum digitorum distantia vel potius diaphragmatis interuallo, à dextro ventriculo Cordis, Venas Lactæas inferere in Cavam, vt cum ascenden-

106 *Commentatio aduersus nouum*
 re Sanguine chylus permixtus Cor ipsum adiret
 ac penetraret.

Atque cum istud Receptaculum chyli habeat
 vicinam ac finitimam sibi Cauam in lumbis,
 poterat in ipsum Cauæ truncum chylus deriuati,
 cum per istum truncum descendente Cauæ,
 Sanguis assidue nocte dieque ascendat ad Cor,
 ex doctrina Circulationis.

Conringius, lib. de Sanguinis generatione &
motu, pag. 81. Notat Lacteam chylum omnem
 non tendere in Hepar, sed portionem eius sta-
 tim in venam Cauam transire subinde, ne qui-
 dem omnis Lacteus chylus ab Hepate coquitur,
 &c. Quia pars eius aliqua statim recta in Cauam
 venam defluit, pag. 123. Quod ab *Asellio* pri-
 mum est obseruatum, dein à *Valleo*, in 1. *Epist.*

Cum autem Lactæ venæ non habeant trun-
 cum vt Mesentericæ, ad quem confluunt & v-
 niuntur, debent habere locum communem, in
 quem chylum refundant. Talis est glandula illa
 magna diffusa chylo, non est vtriculus, sed spon-
 giosum corpus, ex quo depromunt suum chy-
 lum, canales ad Hepar delati, alij duo *Pecque-
 riani* ad superiorem truncum Cauæ ascendentes,
 alij in truncum inferiorem Venæ Cauæ insinuati.

Nunc libere meum iudicium interponam de
 Venis Lacteis; Post multas cogitationes & ob-
 seruationes super ea re peritior factus, *dies diei*
eruffat verbum, & nox nocti indicat scientiam,
 vt est in Scriptura sacra. Quamuis existant & re-
 periantur in animalibus bene pastis, & post qua-
 tuor horas aperto abdomine; non sequitur in
 hominibus consimiles reperiri.

Si reperiuntur, credo esse surculos rami Mesenterici Venæ Portæ, qui tunc temporis referti sunt chylo, quem deferunt ad Hepar per truncum Venæ Portæ; Alios verò ramos interspersos per Mesenterium, qui rubri comparent, & sanguinei sunt, esse ramos arteriæ Cœliacæ, qui præbent etiam alimentum intestinis, quando Venæ Mesaraicæ sunt refertæ chylo. Tractio illa forsitan non durat ultra duas tresve horas, postea remeant Sanguis per Venas Mesaraicas ad intestina. Cum autem in viuento animali continua fiat attractio chyli ab Hepate per Venam Portam, retrahitur Sanguis intra Hepar: cum iam sint oppletæ chylo Venæ Mesentericæ, extincto animali, & facultate attractrice exoluta, relabatur Sanguis in Venas Mesaraicas, tumque evanescent istæ venæ Lactææ, propter affluxum Sanguinis, qui candorem illum destruit.

Ac sane venæ Lactææ ex inuentore *Afello*, & aliorum obseruatione, non sunt visibiles, nisi in viuento adhuc animali, in mortuo disparent: Atque ex ipso inuentore nullum habent truncum, propterea frustra multi laborant in trunci inuestigatione.

Nec propterea discedendum ab antiqua doctrina, de chyli anadoli: nempe, per eadem vasa, diuersis temporibus, & alternis, diuersos humores fluere posse; chylum, & Sanguinem; imo chylum in trunco Portæ assumere tincturam Sanguinis, quin etiam eodem tempore diuersos humores labi per eadem vasa possibile est, modò sint diuersa trahentia. Intestina trahunt Sanguinem per Venas Mesentericas; vicissim Hepar

108 *Commentatio aduersus nouum*
 chylum, quamdiu in istis vasis continebitur. Sic
 videmus in vasculo vitreo colatorio vini & aque,
 nostra lingua dicitur *Monteuin* per eosdem tu-
 bulos istius vasis, vinum ascendere, & aquam
 descendere. Obseruamus etiam pus à partibus
 supernis per venas & arterias sincerum excerni,
 sine tinctura, aut leui Sanguinis. Flumina quæ-
 dam per medium mare aquas suas dulces tradu-
 cunt, & conseruant.

*Actibicum fluctus subterabere Sicanos,
 Doris amara suam non intermiscet yndam.*

Si quis à me quærat quid sentiam de istis ve-
 nis Lacteis duabus nouiter inuentis, quales de-
 scribuntur à *Pecqueto*, respondebo cum *Plinio*,
omnium rerum sunt quedam in alto secreta, &
suo cuique Corde prouidenda. Ideoque tepide ac
 trepide meam sententiam more aruspicum con-
 iecturis diuinando proponam. Quia didici ex
 Philosopho, doctrinam esse *φρόνημα τυπεινόν*, &
 doctam esse aliquam ignorantiam, nec leuem
 scientiæ partem, scire te multa nescire.

Sunt igitur istæ venæ duæ Lactææ ita conditæ,
 & dispositæ, forsan vt Sanguini violenter fluenti
 intra arterias per Circulationem, in venis crassi-
 ties addatur, circa diremptus trunci Cauæ, versus
 axillares ramos, & iuxta iliacos. Nam in istis duo-
 bus locis truncus Cauæ venas Lactæas admittit.

Partim etiam ad nutritionem diuersarum par-
 tium corporis, quæ diuerso gaudent alimento,
 vt ossa & medulla, partim ad generationem &
 reparationem adipis per vniuersum corpus ex-
 tensi; partim etiam ad fibrosæ materiæ produ-
 ctionem in Sanguine, quæ remoram addit

Sanguini, quod est verisimilius.

Forſan etiam iſte chylus trunco venæ Cauæ iuxta axillares infunditur, vt Sanguinis portio ex permixtione chyli craſſior facta, hæreat Cordi, & inſtar fermenti calidiſſi & acidioriſi, inferuiat ad elaborationem noui Sanguinis arterioſi, atque talis Sanguis craſſior intruſus Cordis foueolis, & ſcrobiculis, & ſub columnis carneis, ſiue muſculoſis aliquantiſper remanere poteſt: ſiquidem non totus Sanguis in ſyſtole euacuarur, ſed reſtat exiguâ portio in iſtis locis latitans, à me commemoratis.

Ac ſane oportuit Sanguinem ex diuerſis ſubſtantiis conſtari ad nutritionem diuerſarum partium corporis, vt haberent aliquid ſibi familiare quod ex Sanguine vniuerſum corpus peragante eligerent, ac elicerent, & in ſuam ſubſtantiâ verterent: Inde craſſities, & fibroſa ſubſtantiâ, maſſæ ſanguinæ addita, atque pituitoſus humor inde natus & coneretus, Sanguini permixtus.

Videntur potius Sanguinis fibræ, ex illa portione chyli tenuioriſi ſuperne & inferne trunco Cauæ infuſi formari, quam in Hepate, cum ibi procreetur Sanguis vniſormis, nec fibræ Sanguinis in ventriculo ſingi, formarique queunt, quamuis id proditum fuerit à *Fernelio*, quia ventriculus licet neruoſus, de ſua ſubſtantiâ nihil chylo impertit; quia ſi de eius ſubſtantiâ quotidie bis terve fibræ detraherentur vel eraderentur, breui consumeretur. Itaque verisimilius eſt ex craſſa & pituitoſa materia, qualis eſt chyli portio tenuior, per illas Venas Lactæas ſuper-

110 *Commentatio aduersus nouam*

nè & inferne trunco Cauæ intrusa, fibras affugi.

Atque dum in Sanguine educto per phlebotomiam, & vasculis excepto, superficies digiti minimi crassitie albicans apparet, non tam à putredine Sanguinis nascitur, quam ab ista chyli portione profluente cum Sanguine, quæ supernat. Quod si corrupta fuerit, excisis & putrefactis fibris, in serum vertitur, ineptum alendo, inde atrophiam & tabes. Ideoque Medici post detractum Sanguinem è pede aquæ calidæ immerso, diligenter explorant lato baculo fibras Sanguinis: quæ si appareant, laudabilem iudicant Sanguinem: si defuerint, valde corruptum pronuntiant.

Forfan etiam chylus ad axillares ramos Venæ Cauæ, & ad iliacos distribuitur in homine, si reperiuntur isti tubuli Lactei, vt Sanguini permixtus, alimentum viscidum glutinosum præbeant superne, variis glandulis vicinis, quales sunt glandulæ axillæ, laryngis, faucium, & submento, & aliis in collo secundum longitudinem iugularis externæ, parotidibus, quin etiam mammis mulierum. Chylus inferne permixtus Sanguini, nutrimentum exhibet glandulis inguinum, supra & infra pubis ossa, sed qui canalibus coërcetur in Mesenterio, alimentum præbet innumeris glandulis, & ipsi Pancreati glanduloso, atque iuxta partes illas glandulosas à me commemoratas, multus adeps colligitur, cui reparando videtur inservire, vt in brachiis, thorace, partibus inferioribus ad nates & femora, Abdominis adeps circumfusus, ab isto chylō

chylo Mesenterij etiam suum ortum habere potest versus lumbos.

Interea notanda Mesenterij sympathia mirabilis, cum collo, axillis & mammis, per istos tubulos Lacteos nouos. Ac proinde vitium glandularum stumofu, non elucere solet in istis locis, nisi radices egerit in Mesenterio. Atque prudenter Veteres Medici, & Recentiores, radicem Scrophularum constituunt in Mesenterij glandulis, nec possunt perfecte sanari, nisi radicitus eruatür humor crassus, viscidus, ibi incuneatus. Cur potius circa iugularem externam emergunt, & adhaerentur isti tumores? quia proximior est insertioni tubulorum Lacteorum, & partes istas externas alit.

Præmissa suis locis signatis inserenda.

P Ag. 30. lin. 4. Dignoscitur confluxus mutuus humorum à vena Porta in Cauam, & vicissim à Caua in Portam, per illas Anastomoses venæ Portæ cum Caua, in emulgentibus venis, & in tronco Cauæ. Inde fit vt midio noctu plurima, paucam significet deiectionem, & vice versa, copiosæ deiectiones minuunt vrinæ fluxum, ex Hippocrate. Sordes venæ Cauæ per aluum expurgantur, & vicissim in morbis illuuiæ crassa Venæ Portæ, per vrinam euacuatür. Itaque ex vniuerso corpore, etiam è capite, impuritas

M.

112 *Prætermiffa fuis locis*

partium fuperiorum & inferiorum, quæ in vafa transfertur, poteft expurgari, vel per vrinas, vel per aluum, Naturæ beneficio, vel ope medicamentorum, quæ poffunt vires fuas extendere ad tertiam regionem, ac proinde in morbis non funt negligenda diuretica: detracto fanguine è pede poteft depleri vena Porta non tantum per arteriam Cœliacam in Aortam descendente, fed etiam per venam Cauam ratione Venarum Lactearum, quæ in truncum Cauæ inferuntur. An in affectibus capitis fit fecunda vena pedis, præferenda finiftra faphena dextræ, ratione iftius Lactæ Thoracicæ, quæ pertingit ad axillarem finiftram, iuxta originem iugularis externæ, vt feruetur rectitudo Vaforum, & fitus partium?

Pag. 31. lin. 8. Potrò diligenter confiderandus eft rami Mefenterici progressus vſque ad magnam iftam glandulam in centro Mefenterij fitam, & in ea Receptaculum chyli, deinde Venarum Lactearum ab ifta magna glandula oblonga prognatarum diffeminatîo per totum Mefenterium, vſque ad inteftina tenuia notanda venit, quia in iftis locis poteft fieri obſtructio, quæ impedit diftributionem chyli: locos certò definire difficile, fed coniecturis id poſſumus aſequi, nam ſi in venis Lacteis & Receptaculo adfit obſtructio, deiectiones erunt albicantes chyloſæ, ſi faciunt cineritiæ, in ramo Mefenterico & Receptaculo, ſi deiectiones appareant ſubrubræ obſtructio erit in trunco Portæ.

Pag. 46. Animadu. lin. 6. Truncum Venæ Cauæ oriri à Corde ſuſtinet lib. 3 & lib. 6.

Pag. 89. lin. 31. Non metuis chylum crudum
confundere in Corde cum sanguine arterioso, &
reprehendis *Harueum* pag. 47. *tuae Anatomia
Reformata*, quod chylum per Venas Mesarai-
cas ad Hepar deferti crediderit, cum sanguine
refluo ad Circulationem: sic confunderentur di-
uersa, concocta cum incoctis.

ERRATA CORRIGENDA

FINIS.

ERRATA CORRIGENDA.

Epistola pag. 6. lin. 3. finditur.

PAg. 2. lin. 17. *lege* quas, pag. 16. lin. 18. *lege* ergo cor, pag. 26. lin. ultima pro qui, *lege* quæ, pag. 29. lin. 21. *lege* prægresso, pag. 31. lin. 26. *lege* sub ipso, pag. 42. lin. penult. *lege* fit, pag. 48. lin. 24 post ascire *adde* si ad venas ire cogatur. pag. 15. animaduers. lin. 13. *lege* imperatos. pag. 23. lin. 19. *lege* Actione pro Vitione, pag. 24. lin. 19. *lege* secandæ, pag. 37. lin. 15. *lege* Cordis in sua basi occupat, pag. ead. lin. 23. pro erue *lege* æquè. pag. 39. lin. 7. *lege* in qua. pag. 41. lin. 3. *lege* collectam, pag. 67. lin. 24. *lege* Vlna. page 85. lin. 12. post verti *adde* non, pag. 88. lin. 30. pro operationem, *lege* distributionem, pag. 92. lin. 31. pro an *lege* ad, pag. 96. lin. 22. *lege* superiores, pag. 108. lin. 16. peruidenda.

THOMÆ 4.
BARTHOLINI
DOCTORIS
ET PROFESSORIS REGII
DE LACTEIS
THORACICIS,

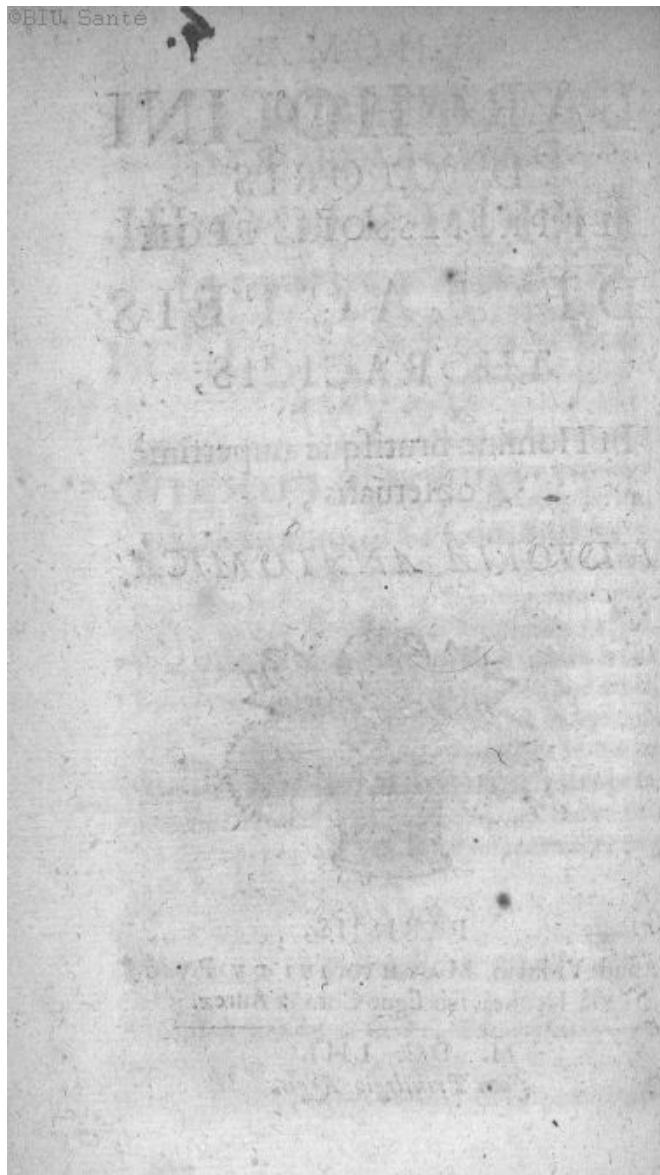
In Homine brutisque nuperrimè
obseruatis,

HISTORIA ANATOMICA.

PARISIIS,
Apud Viduam MATHVRINI DV PVIS,
viâ Iacobeâ, sub signo Coronæ Aureæ.

M. DC. LIII.
Cum Privilegio Regis.

AVGVSTO
DANORVM REGI
FREDERICO III.
VERE PRINCIPI,
INVENTVM CHYLI
NOVVM

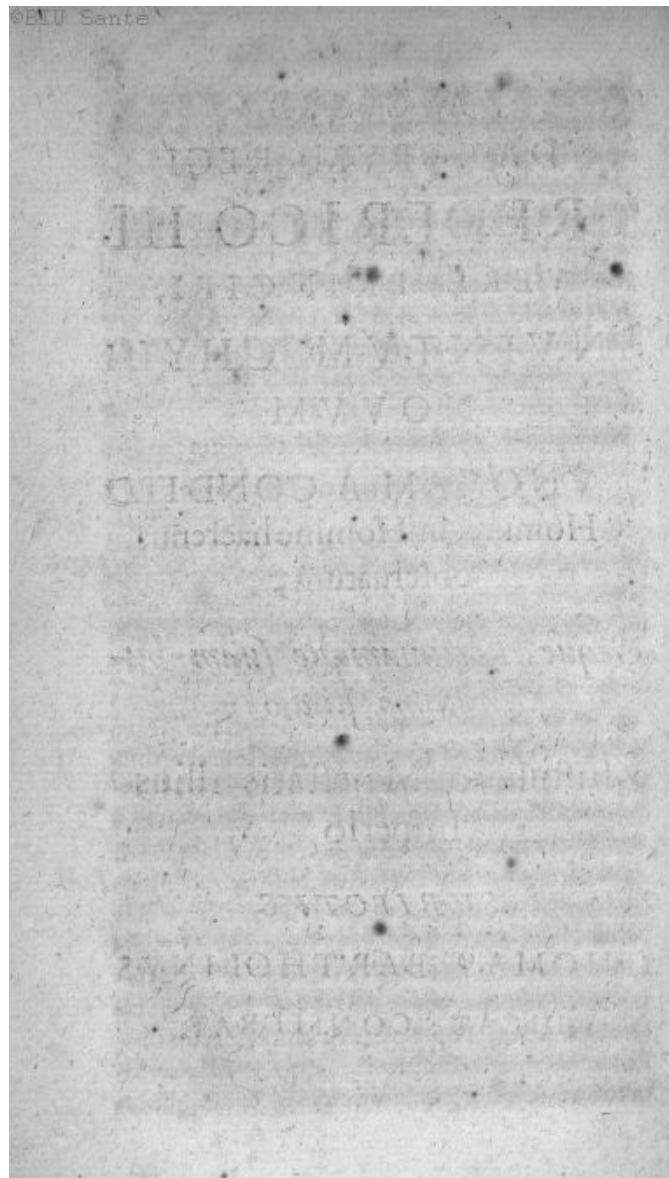
NVNQVAM A CONDITO
Homine, in Homine haectenus
obseruatum,

Seque, Fortunamque suam hu-
millimo studio

Iustissimo Majestatis illius
Imperio

SVBIECTVS

THOMAS BARTHOLINVS
DICAT, CONSECRAT.

THOMÆ BARTHOLINI
DE LACTEIS THORACICIS.
HISTORIA ANATOMICA.

CAPVT I.

Prefatio, & Summa tractandorum.

Non omnia grandior ætas
Nos quæ scimus habet, seris venit vsus ab annis. pag. 1.

Enimvero:
Nunquam ita quisquam bene subductâ ratione ad vitam,
Quin res, ætas, vsus semper aliquid adportet noui,
Aliquid moneat, vt illa, quæ te scire credas, nescias,
Et quæ tibi putaris prima, in experiundo vt repudies.

Certè ex quo corporum humanorum
profectio apud maiores nostros conce-
pta primum fuit & nata, nunquam ad
illum perfectionis gradum adoleuit,
quin naturam à se sollicitatam, in sui augmentum p. 2.
sapius pertraxerit. Sapiens & vnus ætatis pertæsa
Natura, nobiscum ludit, vt per partes & tempò-
rum spiramenta imis abscondita visceribus secre-
ta pro cuiusque modulo distribuât. Debemus se-
culis scientiam, & posteris sapientiâ fortassis illu-
strioribus meritò inuidemus, quia necdum vni-
uersam à nobis exhaustam naturam haud ignora-

A iij

mus, & seridè dolemus. Multum restat operis, multumque restabit, nec vlli nato post mille secula præcludetur occasio aliquid adhuc adjiciendi. Nulla tamen vnquam ætas aut inueniendis naturæ arcanis felicior, aut indagandis curio sior hæc nostrâ illuxit, cuius felicitatem cælo referimus acceptam, & oculatis seruantium manibus. Vix umbram ex antiquis seruamus, quos non tam sequimur quod naturæ instituta aut æterna placita adinuerint, quam quia ætate præcesserunt. Multum egerunt illi, sed tantum abest peregerint omnia, vt ignorarint potius infinita, quam maxima pars illorum quæ sciuerunt, minima sit pars illorum quæ sequentium temporum nos docuit industria. Nolo in venerandæ antiquitatis inuidiam singula per partes repetere, nec in sexcentis obseruationibus & dioso sermone iam nunc immorabor: nuperrimum chyli vas eiusque per corpus progressum, quo nihil vnquam aut naturæ consultius, aut vtilius nobis in lucem prodiit, certissimæ ex cadaueribus humanis brutisque experientiæ ductum sequutus, aggrediar.

Summa rei circa distributionem alimentorum versatur. Alimenta in ore præuia per dentes masticatione preparari primum, omnibus est in confesso: eadem masticata per œsophagum in ventriculi capacitatem detrudi nemo est qui ambigat. In ventriculo concoqui, & in chylum lacti simillimum mutari, humido diluente, acore incidente, & calore fundente, ab aliis fusè est probatum, & alibi à nobis. Factus autem hac coctione chylus, quia in ventriculo qui solo nutritur sanguine, morari non debet, & in totum cor,

pus est distribuendus, ex ventriculo deferri debet, ut termino à quo, ad partes quæ in sanguinem transmutent, ut terminum ad quem, per vias in omni motu necessarias. Et de his distributionis viis ferram controuersiarum duxere omnino Anatomici, ut tot sensus numeremus, quot capita. Quidam enim immediatè ex ventriculo ad terminum seu organum sanguificationis progredi existimarunt; aliis per pylorum in intestina eiusque vasa protrudi fuit visum. Paucis nos in singulorum veritatem inquiremus, ommissis in presenti quæ de termino ad quem dici diffusa oratione possent.

CAPVT II.

Chylum non ferri immediatè ex ventriculo ad organum sanguificationis.

QVI ex ventriculo statim abripi chylum, ommissis intestinis, crediderunt, varias sibi vias elegerunt. Galenus l. 4. Vt. Part. c. 1. perniciose pelli infernè tradidit, reliquum vetò omne, quod fuerit natura vtile, vtilius adhuc ab ipso ventriculo redditum, venis quæ tum ad ipsum ventriculum, tum ad intestina perueniunt, distribui. Vbi vtramque traductionem ad Hepar admittit & immediatam & mediatam. Aquapendens l. de Ventr. consentit, sed de chylo tantum tenuiore, venasque gastricas expressius nominat. Carolus Piso in Præf. l. de Serosa Colluv. gastricas easdem eligit, Epiploicas, ut & vas breue, per

§ *Thomæ Bartholini*

quæ ad Lienem chylum deducit. Sed suspectæ sunt omnes hæ venæ, quia Sanguinis sunt, non chyli vehicula. In gastricis quoque valvulam locavit Natura, quæ nihil ad Lienem per ramum splenicum admittit. Vas autem breve, quando Lieni inseritur, defert potius acidum ex Liene succum, sæpius tamen ex ramo splenico oritur, liene præterito. *Pisonis* sententia falsâ nititur suppositione, quum lien nec chylum recipiat, nec artetiosum sanguinem conficiat, sicut alibi probatum à nobis. Aquosiori verò chylo *Galeni* & *Aquapendentis*, commodiores infra vias assignabimus.

¶ 6. Poros ventriculi & Hepatis vel Lienis vicini porositates tenuiorem chylum exsurgere verosimile iudicarunt *Gassendus* & *Veslingius*, aliisque *Italus*, qui huius rei titulum divulgavit; Sed me repugnante, quum communis hæc fuliginum sit via, angustioresque sint pori quàm pro chyli substantia. Nec vllum huius ventriculi raritatis indicium in Anatome viutorum deprehendimus, taceo eadem via parere & sanguini ex Gastricis & Epiploicis, multo tenuioribus, exitum. Quis denique, prohiberet, quo minus alibi quàm ad Hepat, quàm Lienem diuerteret, siquidem ex *Hipp.* l. de Alim. *Ἐύρροια μία, Ἐύμυρροια μία, Ἐύμυρροια ἄλλα.*

Per distinctum Vasorum genus peculiare derivat ad Lienem Cl. *Conringius* l. de Gen. Sang. c. 6. aliquando detegendum, sed solum potulentum chylum, non expectata pylori apertione. Variis opinionem argumentis eruditè probat, de quibus in *Reformata Anatome* nuper egimus.

Nam suppositione tali nituntur, quam ipse postmodum pro candore suo damnauit. Pylorum enim nondum concocto alimento crassiore aperiri, chylumque per intestina distribui, quotidie in sectionibus animalium hominumque experimur. Et ad vias ignotas confugere infra Anatomici est dignitatem, ubi apparent manifestè; In minori certè adhesionè Lienis, nunquam huiusmodi vias inuenimus, quanquam post pastum porumque fuerint suffocati. Iamque summum Virum in aliam propendere sententiam certo indicio suspicor.

CAPVT III.

Chylo vehendo nec Cholidochum, nec Pancreas, nec Mesaraicas vulgares esse destinatas.

AD intestina qui chylum transire concedunt, quod multorum fuit placitum, illudque verissimum, illa vasa admitttere debent quæ seu in Mesenterio, seu intestinis primis conspiciuntur. In primis intestinis seu duodeno occurrit Cholidochus porus, & ductus Pancreatis ^{p. 8.} Virfungianus. *Cholidochum*, seu Chylodochum amat *Gassendus* in Appar. de Nutrit. Anim. destinatum ob situs commoditatem, non tam egerendæ cholera, quàm ingerendo chylo. Verum enimvero, traiectione chyli in nonnullis fit animalibus, cholidocho destitutis. Imò valuula adest in exitu meatus, vel porius obliquus ductus ingressum prohibens, vetansque in distributione

hac nutritium succum excrementis misceri. Præterea obseruatur in Mesenterio distributus chylus satis copiosè, & terminum finesque cholidochi præteruisse. Nihili est Riolani in *Antrop. Noua* necessitas, obstructis tenuibus & Mesenterio; nam ex istis obstructionibus potius mors sequeretur & atrophia, imò in voluulo, vbi circa cæcum fit obstructio, experientia N. *Fontani*, vel ipsum cæcum obstruit Ileum, obseruante *Hildano*, vel planè *Ileon* conuoluitur, vt in dissectis vidit *Panarolus*, cur cita mors sequitur? Cur nulla per Cholidochum chyli tractio? Abscessus autem in Mesenterio & colo, vxorem Mengacij strangulauit apud *Lal. à Fonte* in Conf. In ductu *Virsungiano* valuula obstat, siue interior intestini tunica valuulæ æmula, quæ ne stylum quidem ex intestino admitit, nisi accedente vi, multò minus seu bilem ex cholidochi vicinia, vt contra me suspicatur *Higbmorus* lib. 1. Anat. Disq. part. 2. cap. 8. siue chylum, quod experimento, me iudice, impossibili, inductus *I. Bachius* de Cord. Sect. 2. c. 3. defendit. De qua opinione videnda *Anatome nostra Reformata*.

In Mesenterio hætenus nota occurrunt tria vasorum genera, nerui, arteriæ & venæ. *Nerui* nullos meruerunt calculos, quia sensui tantum dicati sunt & obscuro motui, ad hæc exiles sunt in Mesenterio, absque humiditate, nec caui. *Arterias Mesaraicas* exsugere chylum distribuendum voluerunt *Galenus* lib. 4. VI. Part. cap. 17. sed modicum tantum, *Parolius* l. 5. Anat. c. 4. *Spigelius*, sed in sano tantum statu. Cæterum quanquam *Erasistratus* in hædis lactantibus vi-

derit arterias lacte turgidas, arteria tamen non fuerunt, sed Venæ Lactææ per nebulam ipsi obseruata. In arteriis enim chylus visus nunquam, nec eo munere defungi debent, si quidem ex certissimis Circulationis demonstrationibus nutritium sanguinem intestinis aduehunt, nihil reuehunt siue ad Cor siue Lienem. Igitur in Venis Mesaraicis acq̄tuerunt iam à Galeni temporibus ferè omnes, qui & ipsi, difficultatibus hinc inde obfiti, in varias sententias scinduntur. Quidam eas diuidunt, vt aliæ sanguinem, chylum aliæ vehant. In tempore alij discrimen ponunt, vt alio tempore sanguinem, chylum aliò deducant. Sunt tandem qui eodem tempore eandem & sanguinem perferre, & reuehere chylum credant, quemadmodum in fluminibus contrarias subinde ferri aquas obseruamus. Sed nulli ex illis Naturæ institutum vnquam sunt assequuti. Nos tantum credimus, quantum manibus palpamus, oculisque videmus. At in Venis Mesaraicis nunquam visus fuit chylus, siue dilutus, siue purus, sed constans semper & in omnibus sanguis. Reuehendi vero ex Hepate sanguinis officio, miserè exciderunt venæ, siquidem & ligaturæ in viuis & valuularum situs demonstrant per eas reduci sanguinis reliquias ad Hepar, nihilque remeare. Nec cum Riolano credimus, necessitatis tempore in omnimodâ obstructione Lactearum, hac chylum perferri. Cessabit, potius, vt dictum, nutritio, & atrophîa marcescet animal. Et quid ad chylosum intestinorum fluxum reponet? Harueio autem oculatissimo in Anatomicis condonare non possumus antiquum errorem, quum

p. 10.

p. 11.

opus non sit vasa confundere, quæ distinxit natura, sciamusque diuersum esse vasorum umbilicalium vsum in embryone & adulto, nec denique Mesaraicas venas chylo impleri videamus, si aliunde influxus impediatur.

p. 12.

CAPVT IV.

Compendiosa Lactearum Asellij Historia.

HAËTENUS per inanes aliorum coniecturas iuimus, qui re vera operam luserunt, quod seposito sensu naturam ad rationis normam examinarent. In quo luto adhuc hæreremus, nisi quartum in Mesenterio vasorum genus *Cass. Asellij* Anatomici Ticinensis felicitas Anno 1622. nobis detexisset, quod *Venas Lacteas* à coloris splendore nominauit, quibus vniuersum hoc distributionis chyli negocium natura demandauit. Docet profectò ocularis inspectio, Venas sui generis quamplurimas per Mesenterium sparsas lacteo chylo turgere in viuorum animalium iuxtà & strangulatorum post pastum sectione, ipsisque hominibus, quod cum *Tulpio, Veslingio, Folio, Gassendo, Highmore*, nos Hafniæ non semel demonstrauius. Religio sit tam manifestæ experientiæ fidem denegare. Progressus Lactearum ab omnibus intestinis, etiam cæco, frequentius tamen à tenuibus & copiosissimæ ad iciumum, vnde ad glandulam Mesenterij mediam perductæ instar capreolorum vitium implicantur, indeque partim ad Hepar cum porta

p. 13.

variis infertionibus abeunt recta, partim ad Emulgentes, partim ad Cauam, quemadmodum post *Asellium Vyalano*, & omnes oculati obseruarunt, vt chylum hac semita incedere dubitare amplius non liceat, quod adhibitâ quoque ligaturâ in viuus certius deprehendes. Distincta autem esse à *Mesaraicis Venis* vasa, humor contentus indicat, qui vel constans manet post mortem, vel distributione finita disparet, relictâ tantum fibrillarum specie. Nec *arterias* esse, simplex tunica permittit, quies & candidus succus. Neque cum *Neruis* esse confundenda cauitas probat & ramorum multitudo. Tandem neque *adipem* esse, aut adiposæ materiæ receptacula, quod dubium *Gassendus* mouit, vel hinc patet, quod accedente cadaueris frigiditate densarentur potius, quam disparerent. Chylum autem proximam pinguedinis materiam esse, *Hippocrati Folioque* adhuc non concedimus, ob rationes in *Anatome Reformata* à nobis allatas, laudatasque à *Riolano*, præter morem hîc nobis amico.

• CAPVT V.

Novum Pecqueti Lactearum complementum in Hominibus à nobis obseruatum.

STetit hîc obseruantium industria, & confectum distribuendi chyli pensum malè creduli existimarunt. *Asellio* tantum debuisse visi sumus, vt nihil vltra de *Lacteis* scrutaremur, nisi

quorum ipse duxisset lineas & signasset. In Pancreas terminari siue mediam glandulam ratum fuit, & angustiis abdominis circumscripti. Excitatae mentes difficultates viderunt, de ramorum inter Pancreas Heparque exilitate, diuersasque sed ignotas adhuc vias praefagi futurorum diuinarunt. *Afellius* Tab. III. lit. T. originem Mesenterij designauit, sed eandem si prosequutus fuisset ulterius spinam versus, plura inuenisset. Ceterum hanc curam laudem & inuentionis, reliquit posteris. *Hippocrates* quoque, eumque sequuti *Martianus* & *Castellus*, chylum ex Mesenterio ad mammas detrudi plurimis coniecturis suspicati sunt, sed vias nominarunt nullas praeter incognitas, & corporis porositates. Nuper verò æternam nominis sui famam venarum Lactearum Terminum auxit produxitque *Ioannes Pecquetus*, Diepæus, Medicus Parisiensis, editis Experimentis nouis Anatomicis, quibus incognita haecenus chyli vasa detexit, & publico asseruit Parisiis 1651. trium annorum obseruatione, quod tamen tribus sectionibus, imò minoribus, aliis videre dabitur. In his duo primus adinuenit in ouibus, canibus aliisque animalibus viuus post partum quarta circiter hora dissectis. Primum, à Mesenterio seu venis *Afellij* Lacteis iam notis, prodire sub iisdem *Receptaculum* quoddam chyli, in quod per varios Lacteos ex Mesenterio deriuatur omnis chylus. *Deinde*, ex eodem Receptaculo sutsum per Thoracem ad subclauias serpere alios *ductus chyliferos*. Vtrumque, tot seculis inauditum, casus aperuit nihil tale cogitanti, sed circa cordis motum in viuus occupato: Exem-

pris enim visceribus, copiaque cruoris abstersâ, in conspectum felici augurio prodire Lacteus liquor & candicantes Thoracis ductus, quos vltimus deinde inquirens, circa Diaphragma & Mesenterium originem deprehendit. Mirum profectò rem manifestam omnium hactenus oculis se subduxisse, etiam illorum qui vano supercilio vltimum se Anatomix complementum addidisse gloriantur. Nos verò facilem meremur veniam, qui naturam quotidie ad noua sollicitamur, nec tamen assequuturos ingenuè fatemur. Vnde *Pecqueto* gratiam referimus, quod hæc præteruisa infelicitati nostræ potius tribuat cap. 1. p. 3. quam incuriæ. Monitus per Epistolam à fratre Cl. V. *Erasmo Bartholino* Medico & Mathematico insigni, qui Blesis experimèti veritatem comprobauerat, anxie Pecquerianis obseruationibus inhiavi, nouæque rei sollicitudine excitatus, cum primum libri copia mihi facta fuit, diligenter cum *M. Michaelis Lysero*, amico meo & in Anatomicis optimè versato, inquisiui in viuo canè quarta post pastum largiorem hora, reperi que pleraque ab ipso obseruata & icone expressa. Putabam autem, siquidem in tanto viui animalis motu & extremo torturæ conatu, citius pereant Vasa Lactea, & ego aliàs in hominibus strangulatis obseruauerim Lacteas Venas superstites, successurum quoque experimentum, si vel animal post pastum aliquot interiectis horis celeri chordâ strangularetur, vel homo cruci destinatus post largius ientaculum suffocatus aperiretur, quia tum Thoracis motu cessante inhibitâ respirati-
one eodem situ permanent humiditates distributæ,

p. 17.

nec à dolore secantis facilè mouentur. Meditato consilio optatus euentus adspirauit, plurimisque in canibus factis experimentis, humana tandem cadauera ex voto publico, Serenissimo Rege

P. 18. FRIDERICO III. clementer annuente, rotæ alioquin & perpetuæ cruci adiudicata beneque passa; nacti in singula accuratius tam in publico Theatro Anatomico solenni demonstratione, quam priuata opra, tanto maiori studio inquisiuimus, quod primi hæc in homine tentauerimus. Primum cadauer infanticidæ fuit, furis alterum, illud macilentum vixque ossibus hærens, hoc obesum planeque omnibus numeris sanum. Vtrumque quinque ante interceptum spiritum horis, cibo vinoque, fuit ad satietatem repletum: in primo Lacteas Mesentericas & Thoracicas chylo repletas inuenimus, in altero verò, ne chyli in vasis illis vestigium vsquam visum, nectamen spe frustrati aut expectatione; comparebant enim in Mesenterio glandulæ lumbaræ, & in Thorace ductus chylo destinati, quos ea facilitate eruimus quo superiores loco nobis & modo tot ante in animalium sectione experimentis factis ad vnguem cognito. In primo glandulas plenas tres lumbaræ loco Receptaculi Pecquetiani, monstrauius publicè, & Thoracicarum Lactearum in axillarem sinistram insertionem externam triplici ramulo conspicuam. In altero maxima cura nostra occupabatur, visis glandulis iisdem, in interna insertionem Lactearum Thoracicarum, quam cum valuula, explicatâ axillari egregiè vidimus, adhibito folle aliisque cultri adminiculis. De fide nostrâ & sinceritate nemo candidus

candidus dubitet. Nunquam publico imposuimus aut verba dedimus. Non defuturos tamen scio quos vel inuidia vel contemptus transuersos rapiet. Sed apage hanc hominum nationem, lex habet comperendinationem, ipsi experiantur si possint, sin minus nostra vestigia sequantur, & desinant malè agere & audire. Interea si actionem falsi instituunt, tabulas pro me habeo & testes, maximos, minimos, omniumque ordinum spectatores honoratissimos, qui demonstrantibus nobis secantibusque publice priuatim adfuerunt, in primis Illustrem & Magnificum Heroem, Dn. *Christianum Thomæum* de Stougaard, Equitem ^{p. 201} Auratum, Ser. Reg. Cancellarium Magnum, & Academiæ literatorumque Conservatorem perbenignum, aliosque Generosos nobilissimosque Viros, quos rei nouitas & in me fauor solitus ad hoc Naturæ spectaculum inuitauerat, nunquam non hoc nomine laudandos, necnon Medicos quamplures Excellentissimos & Anatomicarum rerum peritissimos, *Iacobum Fabricium*, *Olaum Wormium*, *Simonem Pauli*, *Paulum Methium*, *Henricum Fuiren*, *Iacobum Finckium*, aliosque Professores Regios, & lectissimorum studiosorum splendidam coronam. Quisquis tot tantisque nominibus fidem detrahit, ipse in æternum cassa sit fide. Diuersam autem in homine & brutis obseruauimus vasorum nouorum fabricam, & in brutis quoque pro specierum indiuiduorumque diuersitate, quemadmodum accuratius & methodo solitâ in sequentibus sumus explicaturi, ad hominem præsertim digressuri, quia inuentor primus bruta sola cultro Anatomico subiecit, &

B

- p. 21. obseruationes suas obscuris adeo verborum sententiarumque flosculis exornauit, vt lectores repetita lectione, dubios semper dimittat.

CAPVT VI.

Anatomica Glandularum Lactearum lumbarium Historia.

- P**Rimum quod sub Mesenterio nuper inuentum diximus, quia ex Lacteis Venis Mesentericis chylum recipit, tanquam in Cisterna, *Receptaculum* vocat *Pecquetus*, subinde *Lacteos lactices, chyli stagnum, chyli penus, vesicam, &c.* Sed hæc in brutis solis nomenclaturæ obripent, quibus manifestior quam homini cavitatis. Vesica tamen non ita commoda est, quia nutritium fugcum, non excrementum continet. *Cl. Io. Hornius, Anatomicus Leïdenfis, sacci Lactei* nomine dignabatur, quum necdum viso Pecqueto simile quid in Mesenterio canis ipsi occurrisset. Nos communi appellatione *Glandulas Lactæas lumbares* vocabimus, quia tales reuera in homine nobis visæ & brutorum parum hinc abludunt.

Situs. Infra centrum Mesenterij, quod subinde alteri exactè superponitur, sub cæliaca & emulgentibus, circa lumbares vertebrae inter eandem *musculos psoas*, media ferè regione inter renes & capsulas atrabiliaras, quas vtri & renes subinde tangit vel immediato contactu, vel missis ramis. Non prorsus medium lumborum locum seruat, sed subinde ad dextrum deflectit,

plerumque ad sinistrum in brutis iuxta cauam descendentem, prope renem sinistrum, interdum ad utrumque latus inter musculos lumbares sub caua. Superior glandula in homine dextrum eligit, statim sub appendicum Diaphragmatis exortu, reliquæ inferiores cum Receptaculo brutorum parem situm occupant.

Profundior situs & ad tutelam spectat, & calorem, ob vicinas arterias, & ad faciliorem chyli expressionem. Anteriori enim parte Mesenterium instat, ad latus vel postica parte vertebræ, à quibus in angustias compellitur, vt tanquam in ^{p. 13.} situla, butyrum vel aqua, superposito pondere, chylus exprimitur. Quam pressionem iuuare credit *Peequetas* Appendices Diaphragmatis vicinas illi subiectas, quæ distendi nequeunt in respiratione, quin ipsum Receptaculum distendant, adeoque contentum chylum propellant. Has vices glandula humana superior iustius commodiusque experitur, quam appendices septi arctius inuoluunt & complectuntur. Meo iudicio muscoli lumbares suas quoque huc operas conferunt.

Substantia variat. In brutis nonnunquam est membranosa, sed tenuis ex peritonæo, apparetque prima fronte viscida pituita concteta, aut pinguedo. Ad tactum mollis est, & glabra, digitifque pressa lubrica est & flaccida, indicatque intus contineri humiditatem. Interius, si vel cultro vel digitis rumpatur, apparet inter duas membranas cauitas quædam chylo repleta vel sero, quo educto manifestius conspicitur nunc duos digitos capiens, nunc vnicum, nunc vix sensibili

B ij.

p. 24. cauitate, repletum viscido & coagulato lacte. In hominibus prorsus diuersa substantia. Glandulosa enim est & solida instar aliarum glandularum Mesenterij, venulis Lacteis quasi irrigata, chyli tamen per minimos anfractus capax. Cur verò canibus cauitas sit excauata magis quàm hominibus, dicere non possum, nisi in voracitatem illorum causa sit referenda.

Numerus. Vnicum est brutis, vt respondeat glandulæ maiori Mesenterij, vnicaque cauitas. Obseruauimus tamen & in cane duplex, vtrique vnum, oblongius inter musculos lumbares & vertebrae situm, in quo dextrum ad Thoracem mittebat tumidum ramum, sinistrum ad glandulam Mesenterij, quod tamen cum dextro ramulos communicabat. In hominibus tres glandulas notauimus, duas maiores inuicem superpositas, sed mutuis ramulis Lacteis coniunctas, inter cauam descendentem & Aortam in angulo, quem emulgentes cum caui faciunt. Tertia superior Diaphragmati vicinior, eiusque principio neruo sub appendice immersa. Credo tamen varium esse in variis numerum, siquidem in quodam homine plures in Mesenterio comparebant glandulæ quam in aliis hætenus à me dissectis, vt etiam quamplures Aortam ad Ilia vsque comitarentur.

Magnitudo. In brutis à Diaphragmate ad tertiam lumborum vertebram nonnunquam protenditur, latum, vt impleat spatium inter lumbares musculos, ad renes eiusque capsulas extensum, nonnunquam minus, & curiosè inueniendum. Interior verò cauitas non est adeo ampla,

sed ad digitos duos, vel vnum vel medium capiendos accommodata. In hominibus, quia plures glandulæ, singulæ trium transuersorum digitorum æquant longitudinem.

Figura. Externa, inæqualis in brutis, glabra tamen: Oualem nobis depingit *Pecquetus*, siue pyramidalem; Sed ea figura apparet tantum reclinatis ad latera intestinis; quæ quum trahant quoque secum sequax Receptaculum, istam figuram extorquent. Formæ enim est compressæ in situ suo relictum. Subinde tamen & nobis oblongiori forma apparuit: In hominibus vel rotundæ sunt glandulæ, vel oblongiores. p. 26.

Color. Candidus est & lacti simillimus, qui non perit facile cum vita, sed constans est, siue ob duplicem tunicam in brutis, quæ quasi lacte coagulato imbuta vestigium sui non facile obliterat; siue ob natium glandularum candorem, & contentum humorem Lacteam. Interdum tamen difficilius discernitur ob pinguedinem adiacentem in obesibus, & chylum aquosorem. Notauimus quoque in homine altero, alteram glandulam candidam fuisse, alteram obscurioris coloris instar carnis, vitio quodam quantum ex corpore minus sano colligere potuimus, contracti.

Connexio. Postica parte adheret vertebris lumbaribus; Antica Mesenterio per ramusculos Lacteos, qui chylum ad hanc cisternam deriuant. Eos videbis, si reclinato Mesenterio cum intestinis ad sinistrum latus, inuearis diligenter. An autem penetrent in cavitatem eius, siue substantiam, quanquam oculis discernere nequeamus, dubitari non debet, quia chylum admittit, p. 27.

quemadmodum nec manifesta sunt ostia Lactearum in Mesenterio. In his truncis Lactearum iuxta Receptaculum notat in Explicatione fig. I. *Pecquetus*, ampliorem tunicam valvulas indicare, quæ refluxentem chylum inhibeant. Ad latera glandulis seu capsulis atrabilariis, & renibus apponitur, siue immediatè, ut in canibus nonnullis, ita tamen, ut cultero separari facile possit, siue mediatè per ramulos Lacteos. Manifestius id in homine observauimus. Spargebant glandulæ Lactææ nouæ ramulos ad Pancreatis partem duodeno subiectam, emulgentem venam sinistram transcendentem, alios quoque ad arteriam emulgentem dextram. Quin imò inuicem glandulæ ramulos Lacteos mittebant, superior rotunda ad inferiores, hæc rursus & sibi communicatos ductus largiebantur & vicinis locis, quemadmodum sequenti figura expressimus. Mirum observauimus in cane quodam satis magno & sano septima post pastum hora, aperto, ductus Lacteis simillimos, sed modo lacte, modo sero pellucidos, à Mesenterio siue Receptaculo nouo serpere, partim sursum ad Hepar cum Porta, modò ad renes per emulgentes, modò inferiora versus secundum cauz descendentes ad Iliæ tractum, cui insternebantur & media membranula iungebantur, donec vesicæ alueus conspectum interceptet ulteriorem, qui vinculo leui intercepti inferiora versus tuebant; versus Mesenterium verò inaniebantur, ut suspicio nobis stupentibus nata sit, peculiare hoc esse vasorum genus sero destinatum, de quo iudicium in alias Observationes distulimus. Perscripsit ad me *Leidâ*

Jo. van Horne duos tantum Lacteos ramos versus diuarcationem Aortæ prope crurales sparfos à se obseruatos. *Superius* autem prope Diaphragma ex Receptaculo seu glandulis Lacteis prodeunt rami Lactei Thoracici, de quibus postea sumus acturi.

CAPVT VIII.

P. 33.

Vsus glandularum nouarum.

Cæterum quia stulta est gloria, nisi utile est quod facimus, maximos noui Receptaculi seu glandularum Lactearum *Vsus* depromam, quantum inuisæ rei nouitas permiserit.

I. Auctus homo numero partium hætenus imperfectus, vel nobis non ad vnguem perspectus. Perfectior Anatome reddita, & functiones clariùs elucet.

II. Pressior *Vsus* glandularum Lactearum est, vt ex Lacteis Mesenterij Venis chylum excipiant aliquem, eundem nonnihil præparent beneficio calidorum vasorum vicinorum, arteriæ venæque, & breuiter præparatum ad Thoracicas, aliasque partes protrudant. Contineri ibi chylum sensus docet, illumque recipere ex Lacteis Mesaraicis, pressione illarum innotescit, sursum denique promouere, ramificatio Lactearum exinde prodeuntium facit fidem, imò compresso Mesenterio & vulneratis Lacteis in Thorace vel ligatis, vel digito adactis, chylus illac vel prodit, vel in tumorem tollit vicinum Me-

B iij

senterio locum. Ad hæc in Lactei liquoris defectu, talis humiditas serosa in illis reperitur, qualis in glandulis conspicitur.

III. Serum à chylo in leui illa præparatione & expulsionis conatu separatim in adiacentes vel *renes* exprimunt, vel *Emulgentes arterias* quibus ramos mittunt, vel *capsulas atrabilarias* sero melancholico destinatas, vel denique per *Peritonæi* duplicaturam, in qua morantur.

CAPVT IX.

Plurima inuenti noui commoda.

Hincque ratio multorum affectuum in corpore humano reddi facilis potest, quos hætenus vel ignorate coacti sumus, vel longè per ambages repetere.

I. Manifestum iam est & certa breuissimaque via inuenta est, qua potatores, qui cum Promacho
 35. congios vini vel quatuor hauriunt, vel cum Bonaso, qui bibit quantum hominum nemo, non vt viuant nati sunt, sed vt bibant, citissimè & copiosè meiant. Longior enim vulgata via per Hepar, Cor, Arterias, Emulgentes, Renes, Vreteres, Vesicam, & quanquam in breuiori inuenienda defudent *Aquapendens* per Hepar ex ventriculi venis gastricis, & *Piso Conringiusque* per Lienem; tamen ille inuentâ circulatione sine suo excidit, hi verò vias conceptas ex ingenio, monstrare non possunt ad sensum.

II. In Diabete legitima potus talis per vesicam

eam redditur, qualis fuit assumptus, idque bre-
 ui interpositâ morâ. Docet id *Galenus* passim,
Trallianus, *Aëtius*, aliique: & testatur experien-
 tia. *Amatus Lusitanus* Cent. 2. Cur. 94. Ro-
 mani cuiusdam meminit, qui vini meracioris
 potui indulgens in diabetem lapsus est, & quid-
 quid bibisset, statim & quale sumpisset, per vri-
 nam reddiderit. *Saxonia* parte 2. Præl. Pract. c.
 34. vidit Nobilem Venetum, qui in prandio per
 aliquot annos biberat triginta quatuor phialas
 vini, citò tamen omnia excreuerit. *Trincavellius*
 l. 10. Prax. c. 11. quendam scribit febre maligna
 laborantem, cum nihil biberet, nisi aquam geli-
 dam, in Diabetem incidisse, ut potus omnino im-
 mutatus redderetur, seruans eundem colorem,
 consistentiam, saporem atque odorem. *Zacutus*
Lusitanus, lib. 2. Prax. Adm. Obs. 71. narrat de
 quodam meracioris vini potui nimium indul-
 gente, paruo tempore plures ingentesque calices
 exsicasse, sed quidquid bibisset, illico odore, sa-
 pore, colore inalteratum minxisse, & quod om-
 nem fidem superat, intra horæ spatium, 20. li-
 bras aquæ ebibentem, eundem potum qualem
 hauserat, limpidissimum per urinam excreuisse.
Salmuth Cent. 2. Obs. 95. virum nouit qui vino
 Neustadiano se crebrius ingurgitans, illud per
 urinam crudum planè in substantia, colore &
 odore (sed gustare se noluisse) rejiceret. *Parauij*
 mihi referebat *Benedictus Syluaticus* summus
 Practicus, vidisse se meientem vinum rubrum eo
 colore & odore, quo hauserat. Externa nolo
 exempla, quia in me ipso nuper sum expertus in
 calculosis insultibus, qui me per viçes carnificis

p. 36.

p. 37.

instar (vt cum *Eraſmo* conquerat) torquent, potum exigua mensura vinum Rhenanum, tanquam diureticum, breui post clarissimum in matula prodiisse, colore & substantia persimile, taleque per aliquot dies immutatum mansisse. Laborent quantum velint Practici in renum intemperie, viarum laxitate, attractricis vel re-entricis imbecillitate, numquam tamen se expedient, nisi breues has vias habuerint perspectas, per quas sine substantiæ mutatione aut sanguinis miscella, cito meatu transeunt assumpta.

III. Iam demum assequimur, vnde in quibusdam lac seu chylus cum vrina sit redditus. Vidit *Nicolus Florentinus*, Serm. 5. tr. 10. c. 21. in castro Itri iuuenem trigenarium, qui omni die meiebat vrinam multam, in qua residebat sicut lac coagulatum album ad quantitatem mediivrinalis, præter substantiam vrinæ, quæ illi supereminebat. *Schenckius* refert animaduersum fuisse à Petro Spererio, Polonum quendam exulceratione (vt putabant) renum laborantem in Nosocomio S. S. subinde vrinam Lactis instar albam & crassam reddidisse, sæpius à se visam. Ne verò hanc Lacteam materiam de pure interpretetis, prodeat *Felix Platerus*, qui lib. 3. Obs. p. m. 836. in se ipso expertus est longo tempore sine novâ vllâ aut in com nodo vrinam Lacteam, quæ quiescens nonnihil materiam albam lactis crassioris instar in fundo, cochlearis vnus vel duorum mensurâ deponeret. D: vxore D. Da Boutlabé, quæ cum vrinis quid meiebat, lacteam, & referens albore, æqualitate & lenitate verum pus sine Nephritidis suspicione, contra senio-

rum Medicorum decretum statuit *Ballonius*, lib. 2. Consil. Med. 39. forte latentem subesse Mesenterij abscessum, urinae Lactea causam, quod à mense nostra paruo distat interuallo. Alia quæ de urina alba producuntur ab *Actuario* l. 1. Præv. Urin. cap. 2. & *Theophilo*, quanquam ad rem nostram trahi possent, dato studio præteruehor.

IV. Promptum nobis videre, cur nephriticos exhibita remedia lithonriptica statim subinde subleuent, vel quo modo Venerem stimulantia, legumina, &c. breui mora, & sine impedimento viarum ad arterias emulgentes deueniant & spermaticas, quia in consueto & hætenus recepto itinere longiore, virtus alioquin remediorum faciliè hebesceret.

V. Nec amplius dubitamus, cur hausta Diuretica in urinis odorem & colorem imprimant, vt de Terebinthinâ, Cassiâ, Iunipero, aliisque notum. In quam rem elegans extat apud *Actuarium* lib. 1. de Iud. Urin. cap. 20. historia serui eiusdem, qui sumpto, heri iussu, trochisco amaro oxymelle mixto, quem morosus æger & delicatulus auersabatur, in itinere nigrum meibat metu mortis, nisi medicamenti hausti memoria recurrisset.

VI. Quomodo, & qua via expedita, cum cibus deglutita multa, simul per urinas sint reddita, nemo est qui non diuinare possit. Virginis Venetae historia apud *Alexandrum Benedictum*, *Schenkium* l. 3. Obs. 9. *Sanctorium* l. 14. Meth. Vit. Err. c. 11. *Paræum*, l. 24. c. 19. aliosque extat consignata, quæ acum crinale quatuor di-

gitos longam deglutiuerat, eandemque citra noxam post biennium ex vesica calculosâ materiâ inuolutam cum vrina reddidit. Torquent se in viis indagandis *Claudius*, in Resp. Med. 40. *Langius* in Epist. pag. 745. *Sanctorius* l. 8. sed quascunque elegerint, & longæ erunt & à vulnere nunquam immunes. Nostra autem perbreuis, nec ita periculosa. Idem de aliis esto iudicium. Nihil mictione pilorum tritius, periodicam obseruauit *Tulpius* l. 2. Obs. c. 52. in filio Consulis Hornani, cui quolibet XIV. die mictus pilorum æquantium digitum integrum per 4. dies superuenit cum insigni vrinæ difficultate. Eius magnitudinis & vidit *Nic. Florentinus*. Fasciculos pilorum ex vesica excretos feminæ, habuit

¶ 41. *Schenkus*. Pilos palmi longitudine crassos & duros instar setarum porci excretos vidit *Zachus* l. 2. Prax. Adm. Obs. 63. Disputat quidem *Hildanus* in Obs. ad *Horstium*, omnes fieri ex humoribus, sed irritò de singulis conatu, quum veri pili & cum cibis assumpti ab affatis humoribus facillè discernantur. Miraculo vicina videntur, nisi nostræ vix nuper repertæ ad partes vocentur, quæ passim apud alios leguntur per vrinam reiecta, nempe apij radices, teste *Iulio Alexandrino*, fungi apud *Nic. Florentinum*, mufcæ, referente *Zacuto* l. 2. Prax. adm. Obs. 101. Semen anisi post pastum sumptum, & carbones, & grana alkekengi, norante *Hildano* in Obs. Paleæ hordeaceæ, apud *Plutarchum* l. 8. Symp. prob. 9. & olus integrum in cœna à virgine Amstelodamensi comestum, quod nuper ibidem *Io. van Horne* Anatom. Leidenfis obseruauit.

VII. Patet præterea nobis iam oculationibus, cur hydrops interdum hausto potu statim distendat ventrem, quod in amico meo intimo non ita pridem obseruavi, nempe ob Peritonæi tunicam, cui glandulæ Lactæ immersæ latent, impletam. Nec difficile explicatu est, quomodo per Diuretica Hydrops sæpe terminetur, perque urinas soluat.

VIII. Denique vnde atrophia partium, præsertim Thoracicarum, quæ ex glandulis Lacteis chylum sugunt, premitur subinde Receptaculum Lactæum & *diadem* chyli remoratur, obstruitur, & inflammationes aliosque tumores patitur. Vidimus id in cadauere humano, in quo ad atrophiam omnia, excepto Hepate sano, vergebant, flaccidis pulmonibus & marmoris instar variegatis, bubonibus in inguine, gangrænâ in pede & aliis pessimi habitus indiciiis. Sana erat altera glandula Lactea, rubra altera, quasi inflammata & phlegmonodes. Vnde Hepar quidem sanum & multæ Mesaraicæ Lactæ, at Thoracicæ Lactæ non ita plenæ aut tumentes chylo. Plura de inuenti noui vtilitatibus in aliam differo occasionem, vt ex immensa segete stipulam relinquam.

CAPVT X.

Lacteos ramos ad Vterum quoque derivati. p. 43.

Distributionem ramorum Lacteorum ex glandulis hisce nouis Lacteis in abdomine,

supra pertexuimus. An autem ad vterum quoque deriuentur, in prægnantibus fieri debet experimentum. Dubitare non ausim, quia *Hippocrates* l. de Natura pueri, lac in vterum confluere monuit, nempe succum alimentorum candidum, (qui exprimitur quoque ad mammas,) ad embryonis nutritionem, eumque attrahi in vtero per os embryonis. Sententiam Magni Cei, hæctenus derelictam, nuper defendendam suscepit *Guil. Harueius* de Gen. Anim. Exerc. 57. Quia 1. in ore pulli in ovo aqua reperitur. 2. In ventriculis ex ingluvie, & intestinis primis similis materia, & instar lactis coagulati visitur. 3. Excrementitia in crassioribus intestinis in vtero adsunt. Meconium vocant Anatomici, quod in nuper natis quotidie observamus. 4. Prope annum p. 44. stercora in pullis circa XVII. diem, eademque ante partum in secundinas egesta sunt. 5. Bile & urinâ vtraque vesica scatet. 6. Infans in vteri ceruice hærens, & nuper natus vehementer admore digito fugit, & ægrè fugendi consuetudinem adultior dediscit. Verosimile igitur diu assuetum hoc modo nutrir. 7. Addo, observasse *Cartesium*, vitulum necdum exclusum gramen in collo digiti longitudine habuisse. 8. Adhæc vagitus subinde auditur vterinus, qui ore clauso difficilius editur. Talem in nondum natis annotauerunt *Libanius*, *Albertus Magnus*, *Liuius* l. 24. *Veinrichius* de Monstr. c. 26. *Fincelius*, *Causinus* l. 3. Hier. §. 2. *Sennertus* lib. 4. Prax. part. 2. Sect. 3. c. 8. *Cl. Salmasius* in Resp. ad *Beuerouicium*, *Huisfeldius* noster in Hist. Christiani secundi Regis, & nos bina huius in patria nuper

habuimus exempla. Sed vrgentiora huius distributionis indicia subministrat lac seu chylus ex vtero profluens. *Laurentius* lib. 2. Anat. quæst. 10. testatur se vidisse quamplurimas puerperas per vterum & vesicam maximam lactis copiam excreuisse. Quod ille ad consensum vteri cum mammis refert, ego facilius ad communes hos ductus Lacteos, siquidem memini me quoque in mulieribus grauidis instante partu lacti simillimam materiam, substantia, colore, consistentia ex vtero fluentem obseruasse, & id imminenti partus certum habent indicium obstetrices. *Zacutus* lib. 2. Prax. Adm. Obs. 143. notat in femina molam gestante, 20. diebus per vterum velut per perennem fontem, tanquam aquæ sero lactis simillimæ copiâ emanasse, vt iudicio eius quoto die, quinque aut sex libræ profluere, sine dolore, ardore, pruritu aut acredine vlla. Non raro quoque medicamenta assumpta ad vterum illa perueniunt breuissimo hoc tractu. De croco *Jo. Heurnius* l. 2. Meth. ad Prax. cap. 14. quod raptim vterum perat, adeo vt cum quædam excludere fœtum non posset, dato, croco, prodierit fœtus croco tinctus. *Henricus ab Heer* Obs. Spad. 14. refert, se vxori gregatij militis in difficili partu crocum cum aliis exhibuisse, & dimidio quadrante citius puerum enixum esse croceo colore tinctum, vt aliquot post menses color non euanuerit.

CAPVT XI.

Lactearum ad Thoracem propagines.

Lactearum per abdomen dispersiones stri-
ctim videmus. Vltcrius iam in Thorace sunt
persequendæ. *Acellius* quidem venarum La-
ctearum auctor primus Cap. XIX. nusquam illas
extra abdomen admittit, quemadmodum nec
ipsas quæ à Porta proficiscuntur, alibi inueniri.
Quod cum illo hæctenus credidimus. Sed idem
Pecquetus sua obseruatione aliud nos docuit, &
ipsi obseruauimus hoc ordine.

p. 47. A superna Receptaculi parte statim sub Dia-
phragmate procedunt in canibus nonnullis duo
rami tumidiusculi, sæpius in quibusdam vnicus
tantum crassiorque, quemadmodum & in oui-
bus, spinæ mediæ incumbentes. In homine toti-
dem rami Lactei exsurgunt, quot glandulæ nõ-
uæ, qui per mediam spinam Diaphragma pene-
trant, & circa primam lumborum vertebram
duo iunguntur, mutua insertione, circa duode-
cimam dorsi alius ramus ex secunda glandula
emergens paulo supra priorum insertionem in-
trat, prope vndecimam verò dorsi vertebram ter-
tius visitur à tertia glandula ortus, exinde solita-
rius ramus per dorsi medium ad Aortæ & Venæ
æzys; latus inter vtrumque sub œsophago, cui,
vt illi firmiter membranulis suis necitur, ascen-
dit. Vel si distributionem à supernis partibus
placeat ordiri, circa vndecimam dorsi vertebram
solitarius

Solitarius ductus Lacteus diuiditur in duos ramos, quorum sinister ad sinistrum rectà descendit ad glandulas Lacteas, dexter infra ad duodecimam vertebra in totidem ramos iterum distribuitur, quorū dexter pari pacto in vertebra lumbari prima bifariam secatur, vnusque ramulus ad elatiorem glandulam rotundam descendit, alter ad oblongiores. In canibus nonnullis, duo, vt diximus, à Receptaculo prodeunt rami candidi, quorū sinistrum supra Diaphragma *ampullam* vocat *Pesquetus*, tumidiorem dextro, dextrum vero *alveum* nuncupat in expl. fig. 1. quanquam p. 14. vtrumque *ampullascentem alveum* appeller sinistrorsum vergentem. Ambo in spina dorsi recumbentes, quando adsunt, regionem Diaphragmatis permeant, & sensim angustati sursum vergunt, distincto tramite ad vertebra vndecimam, vbi transuerso ramo inuicem iunguntur, qualis nexus quoque ad vertebra dorsi decimam occurrit, siue ad robur, siue humoris commercium. Fluctuantis modo ita bifidi incedunt ad vertebra seprimam, sextam & quintam, vbi tres huiusmodi rami transuersi iterum visuntur, parallelas lineas inter se copulantes, donec ad vertebra quartam peruenerint, vbi paulatim à spina media declinare incipiunt, prius tamen iunguntur & mutuis osculis coeunt. Ita quidem in omnibus depingit & describit canibus *Pesquetus*, quod & nos in cane vidimus, sed saepius vnicus ramus à Diaphragmate occurrit sine sociis incilibus recti sursum repense, iuxta Diaphragma tamen tumidior & amplior, vt credam naturam in singulis variare, nec certam huius

C

distributionis rationem determinari posse.

Sunt toto hoc itinere *candicantes* ob succum Lacteam contentum, quem digito sursum adigimus, vel ex apertis exprimimus sua sponte quoque proruentem. Subinde tamen instar hyatidum pellucunt seroso humore turgentes. Interdum chylo absente apparent quidem, sed difficilius separantur. Fistula autem indita facile discernuntur. Ligati intumescunt inferiora versus, & si digito adigas, non reduces humorem contentum; imò si inferiora lædas, subsistet liquor Lacteus inter valvulas superiores. *Valvulas* enim habent depictas à *Pecqueto* fig. 1. impediennes chyli descensum, humoris consistentia & ligaturâ potius de foris conspicuas, quam oculis; quippe in apertis difficilius patent ob vasorum subtilitatem. Eas valvulas videmus quoque indita fistula,

p. 50. quæ spiritum seu flatum non potest deorsum pellere. *Tennis* valde Lactearum harum substantia, vt, nisi summâ adhibitâ cautione, facillimè lædantur, & euacuato liquore, dispareant, vel ægrè noscantur. *Eviles* sunt in Thorace, versus Diaphragma crassiores, vbi apparent glandularum specie, interdum vel digitum crassa. *Connectuntur* inferius, vt dictum Receptaculo vel glandulis Lacteis, postica parte spinæ dorsæ, antica œsophago, ad quem & ramulos mittunt, ad latera venæ sine pari & Aortæ arteriæ arctius per membranulas plevræ nectuntur, nullum tamen ramum ad illam mittit, nec debuit, quia chylus per arterias ad partes nutriendas deferri non debet, quæ solo sanguine arterioso nutriuntur. Alia autem in venis ratio. Nam observavit Cl.

Conringius, ad hanc obseruationem à me inuitatus, ramulos varios in Cauam venam sparfos, ve data ad me Epistola testatur, *superius* clauiculis, vt post dicitur.

CAPVT XII.

Lactearum Thoracicarum in axillarem
sinistram insertio.

Insertio iam Thoracicarum Lactearum inquit p. 51.
tenda. A tertia dorsi vertebra, vel quintâ, vbi recedunt à spina dorsi, per cuius medium toto hoc itinere serpebant, paulatim ad sinistram deflectunt, & sursum sub œsophago, Aorta- que serpunt, & sub arteria subclauia & thymi glandulis ad claviculam sinistram procedunt. Diuersus hîc est *Pecquetus*, qui à tertia dorsi spina, in duos ramos diffindi scribit pingitque, quorum sinister ad claviculam sinistram tendat, dexter ad dextram. Sed inuento vero pictor aliquid addidisse videtur vel inuentoris conjectura. Enim vero vtrinque diffindi obseruare non potuimus, siue in brutis, siue homine, nisi aliter in Gallia, aliter in Dania ludat Naturas; Sed semper tantum à tertia vertebra sinistrosum deflectere, sicut in humana figura exprimi curauimus. Folle in inferioribus indito nullum à dextris vestigium vasis comparuit, nec quidquam p. 52.
huic simile visus potuit explorare. Neque aliter fieri posse existimo, quod in homine diligenter, pluribus etiam oculis inuestigaturus, deprehendi, quia ad spinæ dorsi ortum iuxta iugulum in
Cij

dextris statim axillaris Vena à Caua oritur cordis basi vicina; in sinistris verò longior est protensio, vt videatur Natura huic insertioni commodum locum designasse. Vtrinque quidem ligatum hoc vas per multos dies seruatum à se viliusque refert Vir profundæ eruditionis *Adrianus Auzotius*, quemadmodum fratri meo *Erasmio Bartholino*, antea laudato, confessus est. Sed fide mea apud magnum Auzotium omnique exciderim si dextram insertionem in illo cadauere obseruauerim. Ludit sæpe Natura, & in vnico subiecto illi forsan reuelauit, quod nobis infinita denegarunt.

Solitarius igitur ramus sinister sub œsophago, thymo, & arteria Thoracica, & clauicula sinistra, ad axillarem venam sinistra tendit, idque interdum simplici ramo, interdum triplici, nonnunquam numerosiori diuisione per exigua foramina vel vnicum si vnica sit insertio, statim vbi externa Iugularis Vena in axillarem se infundit. Obseruavi & statim sub interna iugularis progressu ingressum, incumbereque glandulis exiguis in musculorum colli intercapedine. Vbi vnica tantum est insertio simplici rami, obseruauimus in homine & canibus foramen esse oblongius, & valuulam mitralem tenerrimæ texturæ in axillaris cavitae foramini suprapositam, quæ inhibet regressum chyli sanguinisque ad interiora, & adscensum eiusdem ad artus, quia cor tantum respicit, & postica parte obuertitur axillari.

Non obseruatæ sunt Lactæx vltorius siue ad caput tendere, quia in iugulari obstat valuula, siue ad artus, tam propter valuulas Venarum brachij,

quam perpetuum sanguinis decursum, unde nec
 nullus chylus ad illas partes ferri pressione inno-
 tuit. Singulare est quod in cane quodam septimâ
 post pastum horâ dissecto vidimus, ad pedes an-
 teriores serosa quædam vasa, quemadmodum in
 abdomine, venas pedis comitari, vtrinque pellu-
 cida instar illorum quæ in Thorace & Abdomine
 aliàs obseruauimus, quorum neque ingressum,
 neque egressum potuimus tum distinguere, sed
 vinculo intercepta tumebant versus ipsos artus, p. 54.

CAPVT XIII.

Lactearum Thoracicarum Vfus.

Vfus Lactearum Thoracicarum idem, qui
 Mesaraicarum, si terminum à quo & ad
 quem distinxeris. Nempe nouæ chylum vehunt
 ex glandulis Lacteis nouis seu Receptaculo Me-
 senterij, ad subclauias. Mesaraicæ verò Lactææ
 ab intestinis deferunt chylum, siue ad Hepar, siue
 Receptaculum. Chylum vehere patet, quia con-
 tinent chylum manifestè in dissecis diffluentem,
 & ligatura testatur. Eundem subclauis venis in-
 fundi insertio docet, quò etiam exstillat liquor
 Lacteus, flatusque perrumpit, si vinculum laxes,
 vt quandoque surculi Venæ Cauræ exinde liueant,
 & Thoracis cavitatis candore inficiatur. Aliàs vi-
 sum nonnunquam lac ex venis brachij sectis pro-
 diisse. Sæpius in sanguine per Venæ sectionem
 exhausto, alioquin bono, vidi serum lactis instar.
 Puellæ Hafniensî suppressione mensum labo- p. 55.

ranti paucis abhinc annis suasi saphanz sectio-
nem consueto menstruorum tempore, interme-
dio verò cubiti. Posterius consilium antequam
exsequeretur puella, lac, solitas delicias hausit.
Vnde loco feri in sanguine lac conspiciebam,
quod quidem pro putrido sanguine interpretabar
primum, mox sententiam mutavi, quum nihil
gravius experta puella optimè conualuerit. Nam
Lacteus color sanguini admixtus puri simillimus,
calidi natiui extinctionem signat, mortèque præ-
sentem minatur, ut, præter alios, annotat *Fr. Ioel*
l. 4. Prax. Sect. 5. & recte monet *Actuarius* l. 1.
de Caus. Vr. c. 15. ratione compertum esse, san-
guinem ad album colorem vergere, quum de co-
lore suo transmutatur legibus Naturæ alteratus,
atque transuersus, quod ex lacte, secundum *Ga-
leni* doctrinam, & semine confirmatur. Ita in ca-
p. 56. cochymicis & scorbuticis non semel in misso
sanguine serum Lacteum vidi, & à se quoque vi-
sum persæpe in hac vrbe narrauit Vir summus
Olaus Worm, patriæ nostræ & orbis ornamen-
tum. Mirum est, & pro fabula vel miraculo ha-
ctenus à multis æstimatum, quod *Annales* qui-
dam Ecclesiastici referunt, ex *S. Pauli* sub Ne-
ronis dominatu decollati collo lactis vndam
profluxisse. Narratio auctores habet quamplu-
rimos, præcipuè verò *Acta* Sanctorum Nerci
& Achillei, *S. Ambrosium* Serm. 68. *Io. Chry-
sostomum*, quorum verba affert *Baronius* ad
Ann. Chr. 69. §. 11. approbatque. Si vera est hi-
storia, inuentis Lacteis Thoracicis faciliè viam
modumque inueniemus. Axillares rami, seu po-
tius insertio Lactearum in axillares ampliata fuit,

& solito maioribus ostiis hiabat. Alij non lac sincerum, sed fontes tres aquarum concedunt manasse dulcium, qui adhuc inter Ostiensem Ardeatinamque viam conspiciuntur, & nomen dederunt & Ecclesie & Monasterio, de quibus videndi *Blondus* l. 3. *Inst. Rom.* *Onuphrius Panvinus* de Basil. Roman. *Schottus* part. 2. Itin. Ital. alii *p. 57.* que. Addunt verò narrationis auctores nonnulli, abscissum quoque caput ter Iesu nomen inclamasse, siquidem aqua fluxit. Sciendum & ex axillaribus per Lacteas Thoracicas serum subinde à nobis prodire, visum, quo & abdominis Vasa & Thoracis, aliàs Lactea, turgabant: Virum autem sanctum longa captiuitate, & plurimis itineribus & perpeffis malis debilitatum, serosi sanguinis & chyli prouentum cumulasse. Quod si & caput abscissum nomen Iesu inclamauit, eadem hic ratio fuit quæ in illo homine apud *Fr. Verulamium*, *Hist. Vit. & Mort. Art. 15. Sect. 32.* qui eo supplicij genere apud Anglos versus proditores recepto euisceratus, postquam Cor auulsum penitus esset & in carnificis manu, tria aut quatuor verba precum auditus est proferre.

Ex Receptaculo seu glandulis Lacteis nouis Mesenterij prodire chylum in Thoracis Venis contentum variis indiciis demonstrati potest. Nam 1. non à superioribus deriuatur, quippe stricto & compresso collo, & artubus nihil præter sanguinem prodit. *p. 58.* 2. Si comprimamus abdomen, turgere Vasa Thoracis videmus, & ad subclauias deduci liquorem. Quod etiam apparet, si diffindamus vasa, ab inferioribus serpere sursum. 3. Valuulæ sursum spectantes eiusdem cuspis

viam nobis monstrant. 4. Quin iniecto paulò infra clauiculas vel in medio Thoracis, vinculo, à ligatura sursum flaccescunt, versus inferiora tument. 5. Denique qualis chylus est in glandulis seu Recepraculo, talis quoque in Lacteis Thoracis conspicitur, siue candidus, siue serosus, & vidimus alternare has vices, subitoque expulso chylò, intumuisse Thoracicas sero in glandulis antea contento.

Ex subclauis autem quorsum abeat chylus, si quæras; certum habebis responsum, non caput, aut artus petere ob rationes supra allatas, sed ad Cor cum decurrente per circulationem sanguine deduci, vt in cruorem transmutetur, quemadmodum ex parte voluit *Aristoteles*. Varia id experimenta docuerunt inuentorem primum *Pecquetum*, cap. 2. signata. 1. Resecti viui canis corde & adhærentibus, absterfo cruore, albicans liquor intra Venæ Cavæ fistulam, circa dextri ventriculi sedem, effluebat. 2. Venam Cauam à Diaphragmate ad iugulum aperuit, vbi apparuit liquor hic fluens, expurgatus à sanguinis mixtura. 3. A ramis vsque subclauis ad pericardium intra venam subsidebat candidus liquor, planè similis Lacteo in Mesenterio. 4. Aliud experimentum nos Hafniæ sæpius fecimus folle & fistula excavata, quam leui foramine factò, in Lacteam Thoracicam infra clauiculas inseruimus, spiritumque & aquam sufflatu immisimus. In tumorem dictum factum attollebantur non hæc tantum vasa axillarem versus, sed & axillaris pars prope Cor, mox auricula dextra, & ipse Cordis ventriculus dexter, tum ipsi pulmones per tumi-

dam flatu & aqua venam arteriosam. Quicunque huius rei periculum est facturus, me sponse, se nunquam exidet, nisi tenuis valde Thoracicarum tunica laxa & collapsa foramen factum p. 60. obliteret.

CAPVT XIV.

Earundem in Praxi Medica Vtilitates.

EX Vsu primo Lactearum varia in Praxi phenomena explicabo, de quibus inuentor primus vel non cogitauit, vel neglexit, quæque hætenus Medicos ambiguos suspenderunt.

I. Vim restauratiuam cum medicamentis, alimentis, cordialibus Lactæ Thoracicæ recipiunt vel ex ventriculo per glandulas Lactæas, vel œsophago, statimque ad Cor deferunt. Hinc citissimè adeo cordialia, vini potus, acerum & alia huius census vires reficiunt, & subinde inter sumptum cibum sedatur fames, roburque Naturæ accedit, ob ramum Lactæum œsophago conterminum, & Lactearum reliquarum ad Cor breuiem commearum. Ad hæc portiones vulnerariæ vel pectorales mora breuissima & tutissima via peruadunt ad Cor & pulmones, quum per longas venarum ambages non ita facta recta perferantur. Deleteria quoque & venena eadem celeritate ad cor eunt, eius *ἐννοχίας* destruunt, & spiritus inficiunt.

Herm. Conringius Professor Helmstadiensis celeberrimus, sententiam de nouo hoc vsu à me

per literas rogatus, multum dubitat. Primo enim æquè expeditam & breuem viam videri in cor ex Hepate aut Vena Caua abdominis ; & omnino ante illam connexionem ramulos spargi in Cauam qua parte Cordi est propinquior. Secundo in illâ Thoracicâ Lacteâ nihil reperiri nisi aliquot à pastu horis : vt proinde chylus ex cibo crassiore confectus videatur per hunc meatum deduci, qui non sit adeo facilis & idoneus ad restaurandas corporis vires. Tertio, vires corporis fitas potius in illo animali igne, quem pinguisissimis sanguinis partibus ali fortassis haud vanis argumentis probauit Vir idem summus, libro de *Animali igne*.

p. 62.

Certè, vt amicè magno Amico respondeam, per ramulos Lacteos Cauæ insertos ab ipso primum obseruatos, eadem breuitate deferri chylum & refici vires, planè est manifestum. Cæterum dispar omnino in Caua per Hepar vergente est ratio, nec ita breuis aut tuta via, per Hepatis enim parenchyma & dispersa venulas morâ trahit, & virtus cordialium vel imminuitur vel ad plures dispergitur. Caua autem abdominis nihil à Lacteis, vel per exiguum fugit, circa arteriosum sanguinem reuertentem ferè occupata. In Thoracicâ Lacteâ statim à pastu subtilioris cibi chylum reperiri certum est ; sin deficiat interdum, subito transeunti ad Cor imputabimus. Id quoque visus sum mihi in cadauere humano sano nuper videre. Bene aliquot horis ante strangulationem fuerat pastum, & circa tempus exsequutionis iusto liberalius vinum propinatum. At in aperto cadauere neque Lactex venæ vsquam conspicitur, neque Thoracicæ chylo vlllo scate-

bant, & tamen Cor petiisse vinum certum est, ex intrepido animo mortem contemnente, & sero bilioso ex mammariis effluente. An crassus vel tenuior chylus hanc solum vergat vel uterque, infra dispiciemus. Denique vires animalis ignis pingui sanguine ali, dubium non est, quod eruditè euicit more suo Vir laudatus, & nobis similia in mentem venerunt lib. de *Luce Animalium*; sed res eodem recidit, quia sanguis pinguior à chylo pinguescit, de cuius viis nunc disputamus.

II. Variorum affectuum generationem facilem & expeditam nuper inuentæ Lactæ Thoracicæ propalant.

1. Consensus ventriculi eum Corde iam est manifestus, hæcenus satis controuersus, nec ad neruos amplius, obscuras vias, & alia effugia confugiemus, quia patent manifestæ.
2. Syncopalis febris ex humore crudo hinc trahit exortum, quam *Galenus* 12. Meth. Med. c. 3. ab oris ventriculi deducit offensione.
3. Palpitationes Cordis post cibum copiosam, vel à sero copioso ex potibus exinde dependent. De aliis videndus *Piso*, vt & de Hydrope Thoracis.
4. Pulsuum mutationes cibo sumpto, qui dignosci à Medico prudente idcirco non debent. Imò pulsus interceptio in *ασφυξία*, obstructis his Thoracicis inducitur, vnde sanguis, copiosus alioquin, humore necessario dilui nequit, sed concrescit. Hinc vidit *Guido Patinus* Medicus Parisiensis summæ eruditionis ingenique, & saluberrimæ Facultatis *ibidem* *Deca-*

- canus meritisissimus, Lutetiae Virum diutius *αφροξία* laborantem, in cuius cadauere dissecto, Cordis magna vasa sanguine concreto erant repleta. Saepius id quoque obseruavi in subito demortuorum cadaueribus, passim à me dissectis. *Panarolus* Pentec. 1. Obs. 31. in febre ardentissima mortuo vidit Romæ Cor torrefactum pyri tosti instar, absque vlla pericardii aqua. Vnde febricitantes & potu indigent, & eundem appetunt. Iisdem Lacteis obstructis sine dubio animi deliquio occubuit Robertus de Marca apud *Smetium* l. 10. Miscell. cuius ventriculi Cordis coagulato sanguine scatebant. Et passim talia occurrunt exempla.
2. 65.
5. Mors inopinata copioso cibo ingesto, qui quidem per deuia Hepatis peruadere ea non potuit celeritate. *Platerus* l. 3. Obs. p. m. 652. refert hydropicam quandam euacuata aqua, auidè cibum præter modum sumpsisse, vnde vomitu & cardialgia superueniente subito sit extincta.
6. Gibbositate quacunq̃ue, vbi vel ad exteriora vt in *κίφωση*, vel ad interiora vt in *λέρδωση*, vel ad latera, vt in *σκολίωση*, vertebræ dorsii torquentur, deprauantur quoque Lactei Thoracici, & premuntur, vnde corporis atrophia, deiecta appetentia, & vomitus. Videnda exempla apud *Galenum* variis locis, *Hildanum* Cent. 5. Obs. 65. aliosque.

CAPVT XV.

*Non omnem chylum per Thoracicas Lacteas
ad Cor ferri, sed aliquem ad Hepar
per Lacteas Mesenterij.*

ARdua restat controuersia, an omnis chylus p. 66.
per novos ductus Thoracicos ad Cor ten-
dat. Ita quidem credit *Pecquetus*, & cum eo tres
illi Viri Doctissimi, *Mentellus*, *Mersennus*, &
Auzotius, quorum elegantibus literis Dissertatio
Pecquetiana exornatur, quia Venas Lacteas in-
uenerunt nullas ad Hepar vergentes, adeoque de-
ceptos hactenus omnes qui hepaticum *Galeni*
sanguificationis opus concesserunt, quum *Ari-
stoteles* potius verus sit, Cor solum sanguifica-
re.

Sed illi cum aliis Anatomicis & nobisipsis
sunt conciliandi, si fieri vlllo modo potest, ne He-
pati, tot seculis opere sanguificationis gloriose
defuncto, plane eamus exsequias. Meo iudicio
inuenta noua ambabus vlnis sunt excipienda, sed
quantum veritas & natura permiserit, antiqua
placita, sine pragnanti ratione nunquam sunt p. 67.
damnanda.

Si aliquid placata coniectura assequor, existi-
mo operas inter se partiri Hepar & Cor, vt vel
promiscuos humores alimentarios admittat vter-
que vel diuiso munere, hoc tenuem, illud cras-
sum. Quicquid veritati naturæque magis vide-
bitur consonum, quiuis eligat, quia certum est

solas Thoracicas pares non esse omni chylo vehendo. Mihi suspiciones non leues videntur persuadere, Hepar chyli partem quæ tardius in ventriculo concoquitur, & diuturniori coctione ad sanguinem indiget, ad se vel trahere vel admittere pulsam: Cor verò per Pecquetianas venas & subtiliorem & tenuiorem chylum ante totius in ventriculo perfectionem sorbere, vt cita mutatione ad sui corporisque restorationem transformet. Sunt tamen quæ testentur ab utroque viscere & tenuem chylum & crassiorem siue simul siue successiue & per vices, siue sponte sua, siue urgente necessitate absorberi. Primò videamus, ex hac classe Hepar non esse excludendum, quia

I. Venas Lactæas Mesenterij per pancreas seu glandulam maiorem, per Portæ latera in ipsum Hepar inferi plurimi obseruarunt, quibus minus deneganda fides quam Pecquero; *Fab. lopius* Obs. 3. de Venis, quanquam Lactearum verarum notitiam seculi vitio non habuerit, inuenit tamen in simâ Hepatis parte meatus quosdam minimos, qui desinunt & terminantur in Pancreas & in glandulas illi proximas, qui succum quendam oleaginosum, album, & ad aliquam amaritudinem tendentem deferunt. Quas ad ductum Virfungianum malè detorquet *Riolanus*.

Postea *Asellius* primus Lactearum detector, insertionem earundem inuenit ad Hepar, & figuris duabus III. & IV. illustrauit, duobus ramis distinctam.

Post cum omnes, qui sectionibus operam

suam cultrumque accommodarunt, idem obser-
uarunt, quorum numerus iniri facile non potest.
Inter eos *Io. Vvalans* Præceptor olim noster p. 69.
meritissimus, in magnis macilentisque canibus
animaduertit, Venarum Lactearum quasdam ab
inrestinis, vno & continuato ductu in *ramum*
Mesentericum, quasdam in ipsam *Porta* venam,
in *Cava* Hepatis quasdam, paucissimas quando-
que in *Venam Cavam* prope *Emulgentes* desi-
nere. Quod apud eum vidimus, sæpius exinde
ipsi experti sumus, & contra *Riolanum* demon-
strauit nuper Eruditus Vir *Io. van Horne*, ami-
cus veteri necessitudine mihi coniunctissimus
Exerc. 2. th. 5.

Nat. Highmorus Anglus, nuperrimus scri-
ptor accuratus & in Anatomis animalium bene
versatus, vidit, & elegantibus figuris lib. 1. p. 2.
c. 7. demonstrauit Lacteas Venas à Pancreate ma-
ioribus paulò furculis per *Portæ* latera vndiqua-
que, quam quibusdam in locis annuli instar cin-
gunt, in *Iecotis Cavam*, non duobus tantum ra-
mis, sed pluribus, imò septenis, etiam post mor-
tem facile monstrandis, subire, indeque illatas in
Hepatis parenchyma, ibi quaquaversum disse-
minari, dum obliterentur. p. 70.

Ipsè *ego* ante annos paucos in Orbe pisce v-
triusque sexus non solum Venas Lacteas inueni
sæpius, sed verum in Hepate insertionis locum
semper controuersum, monstrauique pluribus
Viris Anatomiz peritissimis, *Vvormio*, *Sperlin-
gio*, *S. Pauli*, *Fuirenio*, *Pouchio*, &c. qui adhuc
de vitæ rei veritate testari possunt. Is erat tertius
Hepatis lobus minor ille & mollior, quem la-

cæus candidusque ramus satis magnus ingrediebatur ex glandula haud procul locata, lacteoque humore turgida, ad quam pleræque Lactæ ex Mesenterio & appendicibus ventriculi commebant. Figurâ id illustravi, quæ extat in *Anatome mea Reformata*. Veritas ut magis mihi innotesceret, totam hanc hyemem extis canum consulendis insumpsi, variisque post pastum in Theatro nostro apertis, experimentum feci pluribus præsentibus, magnis parvisque, an Lactæ Hepar subirent, quod antea sæpius vidimus, & iam negat *Pecquetus*. Ecce multæ candicantes fibrillæ apparuerunt ad Hepar per Portam vergentes membranæ suis immersæ, quemadmodum depingunt *Afellius* & *Higbormus*, nonnunquam manifestè tumidæ, in primis serolo liquore per tunicas transparente, apertæ verò siue hæ siue illæ effundebant chylum ichorosum non usque adeo candidum, qualis esse solet chyli evanescentis, vnde *Pecqueto* fauens *D. Petrus Bourdelotius*, Vir Eruditissimus, qui semel fortè operantibus nobis adfuit, in Sueciam ad Serenissimam *CHRISTINAM* Reginam Incomparabilem, & sexus seculique miraculum iturus, & chyli vas & chylum esse pernegabat. Sed quum sanguis non sit, nec Portæ Vena, aliudve vas adhuc cognitum, pro lacteo omnino habendum censui. Color iste chyli evanidus, crudioris pituitæ esse solet, quæ pleniore coctione tamen albet, vel lactis crudioris, quale in mammis primò apparet, & in utero ex quo embryonem nutrirî supra diximus, vel denique est feri à chylo separati, quod eosdem ductus sibi vendicat. Vidimus certerè in

Et in pluribus huiusmodi serosum chylum & in Receptaculo & Lacteis Thoracis, imò per vias serum chylo albo succedere in omnibus Lacteis tam abdominis quam Thoracis. Vnde eadem erit conditio Lactearum ad Hepar, quæ est Lactearum ad Cor, quum simili per vias liquore impleantur.

Nemo hæctenus insertionem in homine inuenit, quanquam de illa dubitarit nemo: Nos tamen demonstrauius candidantes fibrillas simili succo ichoroso, cum Portâ Hepatis concauum repetentes, quæ fibrillæ membranarum esse nequeunt, quia 1. caux sunt. 2. humorem profundunt. 3. candidiori colore se quam fibræ membranarum manifestius produnt.

II. Hepate affecto in hydrope, scirrho aliisque morbis, læditur sanguificatio. Ergo aliquid chyli in sano statu assumet concoquendi. Quinquã hydropes increfant non rarò, illæso Hepate, tamen sæpissime Hepar affectum in dissectis apparuit, & externus hypochondrij dextri tumor testatur. Apud *Vdieram*, l. 4. de Præst. Dæm. c. 16. in caduere puellæ hydropicæ Monspelij, duo spithamæ longitudinis vermes inuenti, quorum vnus meatum vesiculæ bilis duodeno insertum occupat, alter in ipsummet Hepar progressus gibbum Iecoris inuaserat. In cacochymo adolescente Hepar exsanguie & scirrhosum vidit *Hildanus*, in Obs. Chir. & in fabro idem cachectico apostemata multa exigua. In dissectis Hydropicis inuenit *Zacutus* l. 2. Prax. adm. Obs. 38. 45. Hepar modò lapidosum, modò loco eius massam carneam. Et rectè *Car. Piso* de Illuv. Serqsa, p.

D

307. monet in demortuorum hydropicorum dissectionibus tumorem aliquem visceris alterius (Hepatis vel Lienis) ferè vnã esse, certè frequentissimam Ascitis parentem. Quod & nos non semel vidimus. Militis Angli in India, inflammatione Hepatis primum, mox extrema macie mortui cadauer referens *Jac. Bontius, Obs. 9.*

¶ 74. loco Hepatis inuenit solam membranã ipsam vestientem, satis crassam, instar sacci. Alia apud alios occurrunt, longumque foret omnes obseruationes ad hanc lineam vocare: In huiusmodi vero hydrope superstitem vitam & sanguinis munia supplet Cor, sed quia solum nequit Hepatis auxilio destitutum, perit homo. Non valet *Pecqueti* transcolatorium Hepatis munus solam quia succederet illud in morbis calidis, qui generantur ex sanguine calido non segregata bile, haud quaquam in frigidis morbis, quales vti plurimum sunt aquæ inter eutem, scirrhos, &c. Quod referenda quoque dissectorum exempla inflammatione Hepatis laborantium apud *Nic. Fontanum, l. 1. Obs. Med. pag. 90. Dom. Panarolum, Pentec. 1. Obs. 37.*

III. Impedita Hepatis sanguificatione, siue chyli aliqualis comætu, quia vniuersus chylus ad Thoracem per nouos ductus irruit, suffocatio sæpe oritur, & Orthopnæa. Ita de Ioanne l'Alman, Receptore D. de Quarini, in hospitali D. Antonij, Orthopnæã mense Maio iugulato refert *Piso p. 197.* in cadauere Hepar scirrhusum valde fuisse inuentum vnã cum Liene in tabum conuerso. Et sæpe, quia omnis chylo præcluditur ad Thoracicas vias, superfluum reuolunt.

Sic Dn. Vigneton in vico Templi, de stomacho querebatur, sentiebatque pondus quoddam, & vomebat sæpe. Aperto cadauere Hepar superiore parte adhærebat Diaphragmati, & idipsum Hepar putre erat. *Ballonius* l.1. Conf. 43. in Ann.

IV. Hepar sanum sanguinem conficere debet, vbi Cor patitur, & Venæ Thoracicæ nihil deferunt chyli siue vitio viarum obstructarum aut compressarum, siue vitio recipientis Cordis, siue denique mouentium pulmonum, diaphragmatis, musculorum Thoracicorum, aliarumque partium. Ita in homine vidimus, & canibus plurimis Hepar sine omni noxâ, at pulmones vitiosos, vnde quidem in abdomine Lactearum vberimus prouentus, sed flaccidæ Thoracicæ sine manifesto succo Lacteo. Hic igitur Cordis vices suppleuit Hepar, quemadmodum sæpe Cor Hepati fert suppetias malè affecto, sed nisi verumque viscus sanum sit, nunquam perfecta fit nutritio. Vidi Hydropicas virgines, duro & tumido hypochondrio dextro, laudabilem tamen menstrui sanguinis satis copiosi habuisse ex arteriis fluxum. Ita Omento & Mesenterio absumpto miles Germanus apud *Bontium*, Obs. Ind. 7. per integrum annum vixit, in quo terrè per Hepar nulla chyli distributio, forsan per Receptaculum, vel Lacteas Thoracicas œsophago & Caux insertas.

V. Proportio esse debet Vasorum Lacteorum ad Vasa chylum recipientia, siue Hepar, siue Cor. At nulla est ductuum Lacteorum Pancreatis & Thoracicorum ad Cor vel Hepar proportio, si vel soli hi vel illi chylum deferunt. Lactei meatus

D. ij

in Thorace sic satis sunt exiles, & foraminula ad axillares quoque nimis exigua, quam pro copia chyli tranſvehendi & Lactearum in abdomine. Pari pacto minores ſunt Lactea communes Meſentericæ, quæ ex Pancreate ad Hepar ſerpunt, quam ſunt in Meſenterio toto. Igitur nec hac nec illac omnis chylus poteſt amandari, ſed partim hac, partim illac; pars enim chyli ad Cor per Receptaculum *Pecqueti*, & Lacteos Thoracicos labitur, pars ad Hepar vel immediatè per Lactea *Aſellij* ex Pancreate, vel mediatè per Portam, Cauam, Emulgentes.

VI. Receptaculum in brutis vnicum plerumque eſt & paruum, quum glandulæ & lactea ſint copioſiſſimæ. In homine glandulæ Lactea nouæ, mole exiles, & cavitatè vix conſpicua.

VII. Naturæ id familiare & corporis noſtri œconomix minimè aduerſum, eiſdem generis humiditates per diuerſas vias deriuare. Ira tenuiorem ſanginem per ſeptum Cordis ad ſiniſtrum ex dextro ventriculo tranſcolat, craſſiorem verò & copioſiorem per pulmones circular. Ipſe *Pecquetus* p. 84. concedit partem chyli per chyloſam ſemitam ad Cor ire, partem ſeroſiorem ad renes, &c.

VIII. Nec deſunt mihi concordiam viſcerum & ſententiarum molituro, autoritates. *Ariſtoſeles* ipſe, Cordi addiſtiſſimus, lib. 3. de Par. animal. c. 12. fatetur Hepar poſt Cor omnium viſcerum eſſe. Cl. *Conringius* in Doctiſſimis ad me literis, quanquam minus Hepati tribuat, quam par videtur, tamen per ſolas Thoracicæ omnem chylum ferri, iuxta mecum perne-

ger. Ipse audiri meretur; Neque verò copia Lactei chyli & angustia paucitasque hæcenus cognitorum Vasorum, aptorum in id vti chylum ex Receptaculo possint aliò transferre, me quidem permittit dubitare de aliis hæcenus ignotis viis. Ut sanè per illum à Pecquetio inuentum ductum omnis possit meare, si est tunc admodum. Nimis etiam pauca sunt & angustæ venula, quas, in Venam Porte, in Cava Hepatis, in Venam p. 79. Cavam inferi dudum cum aliis, tum etiam mihi (quicquid neget Pecquetus) est observatum. Iam ante decennium nonnihil aliquid ea de re sum suspicatus, quod habetur pag. 8. lib. de Sanguine edit. Batavica: in posterum si ferant negotia, curiosius inquiram, imò verò In, felicissime Bartholine, inuenies. Efficium verò adeo diuersa Lactearum connexiones, ut magis magisque declinem in antiquissimi aui illam me aequaliorum sententiam, nempe ἰλαίωσις (cenloquitur Aristoteles) siue primum sanguinis rudimentum passim in Venis fieri, adeoque in Hepate non nisi ἰλαίωσις, in Corde autem, quoniam mihi calor est maximus, ultimum accipi complementum; non quod omne eo momento quo in Cor peruenit statim perficiatur, (id enim vetat me credere is qui sanguini permixtus est ἰλαίωσις crudus, quem per Cor traditum esse nullum est dubium. & tamen nondum plene excoctus est sed quod tamen in coloris nusquam ita queat perfectionem suam ultimam consequi. Certè paucitas illa & angustia meatorum Lactearum qui in Hepar pergunt, non permittunt, uti credamus in posterum Hepar præcipua quadam vi aquirant. p. 80.

ποικίλῃ ἕσσει. Et verò videtur Naturæ verum certius consultum, si chylus variis multisque in locis cum venoso sanguine misceatur, quàm si omnis vno loco temporeque conficiatur: hoc sane longe est difficilius quam prius illud, &c.

CAPVT XVI.

Qualis Chylus Thoracicus Lacteus pervadat?

ITa eleganter diuisit Natura duplicem ductum chylosorum insertionem, quia ad duo sanguificationis organa erat chylus perducendus. Et siquidem insertionem in Hepar dextro latere molita est, in sinistro ferè tantum Thoracicarum Lactearum ingressum firmavit. Partitum munus diuisas vias poscebat. Num verò tenuis chylus per Thoracicas tantum feratur ad Cor, & crassior per Lacteas Mesenterii ad Hepar, paucis dispiciendum.

p. 81. Ad Cor per Receptraculum & Thoracicas, tenuem tantum distribui multa habeo indicia. Certè eius sententiæ videtur fuisse *Plato*, qui Cor non cuiuslibet sanguinis originem voluit, sed eius qui impetu ruit & salit, referente *Galeno*, l. 6. de *Placit. Plat. & Hippoc.* Vasorum Thoracicorum insertio sublimis tenuia & leuia tantum admittit, apta sursum ascendere, Hepar verò depressius crassiorem & pondere suo grauem succum facillè excipit. Quò spectat & eorundem ductuum angustia, imò exilia foraminula quibus patent in subclauias, nonnunquam unicum tantum tenui valuula munitum, facillè

à crasso chylo rumpendâ. Nec debet ad Cor per subclavias crassus chylus inferri nondum satis per moras in Hepate concoctus aut preparatus, nam à calore Cordis adureretur potius vel suffocaret hominem, vel continua eius systole seu contractione impura ad partes nutriendas devoluerentur, ex quibus Ilias morborum & pessima exurgeret nutritio. Receptaculum ipsum, præter subtilem, nec alium recipit, nec expellit, quia cæca sunt ostia per quæ illabatur chylus & p. 82. elabatur, turgetque chylo antequam crassior in ventriculo sit perfectus. Hinc adhæret renibus, capsulis atrabiliaris, & arteriæ emulgenti.

Nec desunt quæ contrarium evincant, tenuem nempe chylum ad Hepar pergere, ad Cor crassiorem. Enimvero *Autor* lib. 4. de Morb. biliosa solum ab Hepate adduci contendit. Et post pastum interiectis horis tribus vel quatuor, quando crassior in ventriculo concoctus non est, ad Hepar Lactææ conspiciuntur, subinde serosæ, in Thoracis autem sumpto mox cibo vix liquor reperietur.

Cæterum ad neutram partem consensum flecto, cui media via semper placuit. Scilicet vero absimile non est, vtrumque chylum crassum tenuemque modo ad Hepar, modo Cor distribuere, pro viarum commoditate & necessitate, primariò tamen liquidiorum & subtiliorum ad Cor, crassiorem ad Hepar, siue simul, siue per vices. In dissectis canibus quibusdam vidimus quarta post escam sumptam hora, Receptaculum, Venas Thoracicas, Lactæas Mesenterij Lacteo chylo abundare, ventriculo nondum à crassioribus

D iij

alimentis exonerato. In aliis eadem hora dissectis apparuerunt nominatæ viæ splendente sero plenæ. In aliis per vices, serum & lac commebant iisdem viis. Placuit alios septimâ horâ inspicere, & nihil à primotibus inuenimus diuersum, quin imò Lacteos ductus serofos tam in Thorace prope axillares, quam in abdomine iuxta Hepar luxuriare & splendescere. Dissectus publicè infanticida ientaculo copioso sex circiter horis ante strangulationem resectus, vinoque intermedia mora, in ventriculo adhuc cibi chylique crassi tenuisque partem reconditam seruabat. Lactæ Thoracicæ non ita conspicuæ in illo, glandulæ vero Lactæ nouæ plenæ chylo albo, & circa Hepar candicantes fibræ, Mesenteriumque candidis venis refertum. Alter fur eodem modo pastus, & largius potus, nihil chyli ostendit nobis, siue in Lacteis abdominis, siue Thoracis, quum tamen valde sanus fuerit, & ventriculum vtroque chylo adhuc satis repletum haberet. Ex his similibusque Observationibus, ad vtrumque viscus, vtrumque liquorem Lacteam dispergi colligimus, quacunque horâ. Lactæ sanè quæ in Hepar terminantur, tam sunt, quam Thoracicæ exiles, nisi quod numero & ramorum multitudine superent. Necessitatis tamen tempore subtiliorem statim Thoracicas peruadere dubitare non possum, quia sumpto cibo vel cordiali porione, post ieiunium vel virium lapsum, dictum factum, fames sedatur, vires reficiuntur, quod subtilior peruadere possit viis flaccidis & inanibus, crassior verò in ventriculo concoctionem longiorem expectet.

p. 84.

An autem in Receptaculo coaceruatur tantum chylus pro Thoracis, in pancreate verò pro Hepate, difficile dictu est. In Receptaculum confluere omnem chylum ex Mesenterio eiusque pancreate, *Pecqueti* est placitum. Contra qui partes *Asellij* tutantur, Pancreas Hepati quoque inservire contendunt. Confluere ad Receptaculum, pressum Pancreas docet. Hepati aliquid transmitti communio Lactearum ex Pancreate prodeuntium monstrat, & succi identitas, ut barbarè loquar, hic & ibi similis. Imò observauimus in homine, canibusque promiscuam Lactearum à Receptaculo in Hepar prope Portam insertionem, ut suspicio sit ex Receptaculo non tantum ad Thoracicas protrudi chylum, sed ad Hepar quoque, quemadmodum ex Pancreate Mesenterij & ad Hepar & Receptaculum distribuitur idem. In communem usum conspirare Receptaculum & Pancreas, situs utriusque indubiam facit fidem. Nam si Receptaculum medio vertebrarum incumbat, Pancreas huic exactè superiectum observauimus. In reliquis, singulæ forsàn Mesenterij glandulæ siue Receptaculo siue Hepati deseruiunt, communicatisque hinc inde ramulis Lacteis, operas diuidunt.

Pecquetus quidem in Mesenterio glandulam illam magnam *Asellij* non inuenit pag. 15: quia ea in domesticis animalibus ut plurimum desit, aut certè in plures paruas, easque quinque ferè ex *Valco*, diuidatur. Ipse tres inuenit tantum iuxta Emulgentes, in dextro oblongiorem, in sinistro duas rotundiores, quæ recipiunt chylum per suos canaliculos transeuntem, & in Recept-

culum reddunt. Sed certus glandularum numerus iniri nequit, varius pro subiectorum varietate. Magnam mediam viderunt *Asellius, Highmorus*, nos sapius, aliique non in homine tantum, sed in canibus. Reliquæ minores numero definiti nequaquam possunt, seu in homine, seu brutis, quod Pecquetus obseruasse debuit, si tot extispicinas exercuit quot gloriatur.

CAPVT XVII.

Hepar vterius vindicatur.

Hepati purpuram detracturus *Pecquetus*, quia ad sanguinis elaborationem minus iudicauit idoneum, ne nobile viscus à Natura frustra conditum existimaremus, alia munera illi assignauit. Tres eius sunt, si illi credimus, *Usus*. *Primus*, vt sit Transcolatorium sanguinis à bile, sicut Lien acidi succi, renes feri, &c. *Alter*, vt pistilli vicem gerat molis grauitate, in extrudendo chylo ex ventriculo. *Tertius*, vt calorem ventriculi elixatione subministrer. Omnia faciles largimur, si nobis æquè fuerit benignus. Principem actionem Hepatis meritò *addimus*, chylum aliquem siue crassum siue tenuem in sanguinem concoquere, quod ex dissectionis apparet, & Lactearum venarum insertionem, frustranea alioquin futura. Sed de hac actione Hepatis superius actum maiori studio, & saxum illud iam plurimi voverunt. Quod si diligentior cura aliter rem inuenerit, experientia lubens fasces sub-

mittam, supereritque mihi ad veniam regressus, velut emendaturo si aliquid hac parte fuerit à me peccatum. Præterire non possum eiusdem *Pecqueti* de bile generationem. Ut securius *Hepar* in triumphum ducat, bilem omnem à sanguine in *Hepate* segregat, tanquam secundæ coctionis, non primæ ex chylo, excrementum. Intererat gloriæ eius & damnati à se *Hepatis*, hanc laciniam nouæ tunicæ affuisse. Ante *Pecquetum* iisdem ferè rationum momentis, *Aristoteli* consonus bilem impugnavit *Conringius*, Medicus & Polyhistor magnus de *Gen. Sang.* cap. 15. 16. 17. Contrarius quidem ipse sibi videretur *Pecquetus* cap. 12. de *Mor. chyli* p. 86. nescio an Typographi vitio; probaturus enim transcolatorium iccinoris munus, negat bilem secundæ coctionis esse excrementum. Hinc si primæ erit, iam recta ex Lacteis segregabitur. Credo tamen errasse tythetas, quum Pag. seq. secundam coctionem probet. Quidquid sit, confundit bilem excrementitiam cum alimentari; hæc in toto est sanguine calidiore, at illa in *Hepate* ex chylo separatur. Si hoc minus arrideat, bilem excrementitiam vtroque loco excerni, fortasse placebit magis. Bilis enim ex chylo calidiore fecerit in *Hepate*, iterum per *Cæliacam* arteriam alia cum sanguine venit à calidiore corde & partibus generata. Vnde duplex bilis meatus in *Iecore*, alter crassioris, *cholidochus*, alter tenuioris, *cystis*; quemadmodum serum sanguinis partim per sudores, partim in pericardium, pilos, partim denique per arterias emulgentes ad *renes* expurgatur. Ita in negotio nostro; *Hepar* se-

p. 88.

p. 89.

parat bilem ex chylo quem concoquit, & ibidem alia bilis ex sanguine deponitur, qui ex chylo al-
 terno per Pecqueti ductus Thoracicos apportato, in Corde fuit confectus. Cibi dulces, pingues, calidi & sicci in chylo sæpissimè bilem relinquunt, præsertim si iecur plus iusto caleat. Negare hæc non debet *Pecquetus*, quia quotidie id biliosi experiuntur, & concedit sæpe laudatus merito suo *Conringius* fin. c. 15. Expertus est in gallo *Helmontius*, tr. Rect. Pyl. §. 24. bilem clauso pyloro & obiecto silice in ventriculo confectam, qui non potuit ex Hepate eiusve vesicula venisse, quum intra stomachum felli aduenienti p. 90. silex transitum præclusisset. De felle in sceru iam satisfecit *Hippocrates* & *Harueius*, qui chylo seu colliquamento nutriti probarunt.

CAPVT XVIII.

*Ad mammas an Thoracica Lactea
 perveniant?*

NON prorsus impossibile videtur ad lactis in mammis distributionem vicinas has Thoracicas conferre aliquid. *Marinum* libr. 4. Anatom. quem *Galenus* in Epiomen contraxit, uti restatur l. de Libris propriis Cap. 3. de Vasis Mammarum, quibus lac continetur, scribentem, si nobis fata servassent, lucem forsan instituto huic fœnerasset. Fuerunt quidem qui in hominis Thorace Lacteos ad Mammas ramos derivatos, sibi affirmarint visos; sed vereor ne perui

descendentes eos decoperint. Sunt indicia quam-
 plurima, quæ cum *Hippocrate* l. de Nat. Pueri,
 persuadeant chylum seu lac ad mamas protrudi,
 de quibus quid olim senserim, in *Anatome Re-*
formata dixi. Nutrices sanè ipsæ fatentur mam- p. 91.
 mas infantibus præbituræ, lac quasi ex scapulis
 (vbi Thoracicæ Lactæ inseruntur) descendere,
 non sine doloris sensu, cauentque sedulo ne sum-
 pto cibo statim vberibus admouearur, ob me-
 tum inconcocti alimenti assumendi. Præterea
 quam plurima in cibis sumpta cum chylo La-
 ctæo ad mamas mulierum obseruata sunt de-
 ferri. In quam rem *Martianus* exempla à se visa
 Romæ signauit. Vxor Cæmentarij Romani, a-
 sumpto purgante, post horam puellæ anniculæ
 mammam porrexit, quam lactabat, vnde tam
 fortiter statim vel breui interpositâ morâ purga-
 ta est, vt de superpurgatione lethali dubitatum
 sit. Mater verò nullam medicaminis vim est ex-
 perta. Idem notat de capra & muliere Elaterio
 sumpto *Hippocrates* in *Epid.* & de aliis lactibus
Theophrastus, *Dioscorides*, *Varro*, *Massarius*,
 &c. teste *Aristotele* 7. Hist. An. c. 11. pili po-
 culo hausti ex mammis quandoque excernuntur
 siue pressis sponte, siue cum lacte. Narrat idem
Martianus filium Domitiæ de Grifonibus men- p. 92.
 struum, sæpius cum stercore excreuisse furfures,
 quum panem furfuraceum comederec nutrix.
 Extractus quoque fuit Romæ è papilla lactan-
 tis furculus cithorij, quem priori cœna comede-
 rat mulier. Denique Pamphiliæ vxori Melphi
 cum purgationis gratia lib. VI. lactis potasset,
 citissimè in mamas fluxit, quæ tumidæ maxi-

mum dolorem inferbant. Si de viis quæramus, ipsi ambigunt. *Hippocrates* l. de Nat. Pueri, venas nominat ad mammas & vterum delatas; sed quales illæ sint, non exponit. *Martianus* Annot. in l. de Carnib. cæcos quosdam ductus lactis ad mammas & à mammis approbat. *P. Castellus*, lib. 2. Emet. c. 39. à ventriculo materiam lactis ad mammas ferri suspicatur, vel per vias adhuc incognitas, vel per porositates in corporibus raris. *Veslingius* in Syntagm. vlt. necdum perfectas vias vaporibus lacteis condonat. *Io. Dan. Horstius* Manud. ad Med. p. 1. c. 1. §. 2. n. 4. audacter venas Lactæas & rubras in mammis distinguit. *I. C. Benedictus* l. 4. Epist. Med. 5. Hippocratem quidem tueretur, sed in consensu mammarum cum vtero acquiescit. Nihil promptius quam per Lactæas Thoracicas nouas rem hanc controuersam componere. Vicinæ illæ sunt mammarijs & Thoracicis vasis, ramulosque passim diffundunt. In femina prægnante vel lactante, post partum dissecta, facile erit experimentum.

In Viro non ita promptum est obseruare, nisi papillas lacte habeat tumentes, quod rarum quidem, aliquando tamen, & in pueris, obseruatum. Nuper Anatomix nostræ subiectus fur, per mammarias effundebat ex Thorace serum biliosum. Anastomosis certè vasorum Epigastricorum cum mammarijs, adeo decantata Anatomicis, tam est oculis rara, vt sæpius deesse quam adesse deprehenderim. Et quid illa in tanto lactis prouentu posset? Vidit quidem *Riolanus* Anatomicus emeritus l. 3. Anthr. c. 3. in puerpera recen-

ter enixa Mammariam internam & Epigastri-
cam, crassitie & mole calami scriptorij pares: sed
sanguini vel diutius retento vel ad motum tar-
diori id imputandum, vel conatibus puerperæ,
siquidem & reliqua vasa sanguinea circa vterum
eo tempore valde distenduntur, vt ad viuum de-
pingit *Baslerus*, Tab. 3. Vter. Mul. Quin idem
Riolanus in Prætermiffis, varicosas easdem ob-
feruauit in Viro Marchiensi cum D. *Matthieu*
Collega, secundum longitudinem ventris à
Thorace ad pubem. Diligentissimus *Higbmo-*
rus lib. 2. Disqu. Anat. p. 1. c. 3. in dissectione
canis grauidæ ac viuientis obseruauit, quum ve-
nam sine pari, in quam se exonerant intercosta-
les, aperuisset, lacteum quendam humorem san-
guine mixtum ab intercostalibus effluxisse eiuf-
dem prorsus Naturæ cum illo in mammis tunc
existente, quem humorem ab arterijs Thoraci-
cis & mammariis accepisse suspicatur. Credo
tamen ramum ex Lacteis Thoracicis, venæ sine
pari insertum, chyli partem infudisse, quando-
quidem in canibus aliisque animalibus ex inter-
costalibus aut Thoracicis arterijs ad mammas in
abdomine sitas rarior transitus. Quidquid sit, fe-
minas canes, tam prægnantes, quam lactantes in
hunc vsum conquisiui, quibus, dato studio, finita
hac dissertatione occupabor. p. 94.

Negat *Pecquetus* vias Lacteas ad mammam
ferri. Rationes addit *Auzotius* doctissimus,
quod non facile se prodat via, ob situm vasorum
Lacteorum in brutis. Sed contrarium verius vi-
detur, quum mamma viciniores sint in brutis
abdomini, secus quam in homine, qui partus

CAPIT.

suos attollit, vt censuit *Aristoteles*: Vnde in cantibus, à nobis sectis quamplurimis, innumeras in abdomine vidimus lacteas, exiles in Thorace, & sine dubio illas in hædis lactantibus *Erasistratus* ibi obseruauit. Homini ferè soli cur mammæ in pectore, brutis verò plerisque in abdomine, causas adducit *Galenus* 7. Vl. Part. c. 22. & alias alij. *R. Abba*, dixit, Deum mulieribus vbera è regione Cordis posuisse, vt cordatus & prudens euadat puer, vique è matris corde sugat, vnde intellectum consequatur: *R. Ichuda*, ne mulierum pudenda puer videre cogeretur; *R. Matthana* verò ne in loco sordido sugeret, sicut ex Rabbiorum traditione refert *Buxtorfus* Syn. Iud. c. 3. Ego facili coniecturâ adderem, si vera esset *Hippocratis* suppositio, chylum in mammis humanis crudior, cordis vicinum calorem desiderasse, qui quidem in ventriculo canum aliorumque est robustior, nec ita externis iniuriis patens ob spinam in prono gressu eminentem, quod innuerat ante *Galenus* cap. dicto extremo. Ad alterum *Auzotij* argumentum, & raram experientiam, in re parum absimili respondeat *Cassellus*, l. 2. Emer. c. 59. pag. 180. Nam problema hoc in vitamque partem ventilari potest. Audio Rothomagi editum nuper opusculum *Guiffartii* de substantia seu materia lactis, in quo lac negatur esse chylus per vas Pecquetianum adductus, at quibus rationibus aut experimentis nouis, ignorare cogor, donec ad nos libellum Bibliopolarum pertulerint.

CAPVT

CAPVT XIX.

Cur haftenus noua Vasa Lactea latuerint?

Tantum de Nouis ductibus Lacteis in mentem haftenus nobis venit, experientiam sequuntis & rationem. Quod si in posterum vel plura vel ab his diuersa dissecantium culter detexerit, publicè profiteamur & condicimus, vel addituros nos libenter, vel mutatuos modeste quidquid vel desideratum fuerit, vel peccatum. Hanc legem nobis posuimus, quam Naturæ reuerentiā fanciuit.

Coronidis loco duo superaddimus, 1. Cur haftenus tam illustria Naturæ vasa oculos lynceos Anatomicorum effugerint. 2. Quæ administratione seu *εγχειρησι* inuenta iam, ab aliis facile videri & demonstrari possint. Varia sunt quæ pro neglecta haftenus obseruatione prætendi possunt. In primis Naturam inuidam culpamus, quod seculo huic quam prioribus cunctis magis fauerit. Effascinat illa nobis oculos, ne maximè parentia subinde videamus. Oculorum mentisque hic est defectus, certo diuinæ vindictæ indicio, qui mundum tradidit disputationibus suis, vt non inueniat veritatem, nec vllus sit librorum finis, lectioque multa humanam vitam occupet, *Ecccl. XII. 12.* Venas Lacteas omnes ex Pancreate ad Hepar ferri siquidem pro certo habuimus, & ulteriori inuestigatione supersedimus.

E

Tantumque *Galeni* apud omnes valuit auctoritas, vt solo Hepati omnem chylum in sanguinem conuertendi munus, consensu communi sit delatum. Huc accessit situs nouorum Vasorum profundior, ad quem difficile obseruantium oculi manusque peruenerunt. In Thorace certè profundo nihil tale quis vnquam quæsiuisset, præsertim quom omnis opera circa motum Cordis & Sanguinis ibidem desudarit. Non dubium est sæpius huiusmodi canales visos, sed vel pro neruishabitos, vel venulis inanitis, vel adipis, vel membranulis. Thoracici enim neruos mentiuntur, quos æmula similitudine referunt, vel certè fibras vbi liquor Lacteus expressus fuit. Vtrinque per latera vertebræ dorsi descendunt sexti paris nerui, quos iam demum à Thoracis Lacteis distinguere didicimus duplici notâ. 1. quod illi ad latera serpent, terminenturque in Diaphragma vel eius appendices; hæc verò vel mediæ in spina incedant, vel proximè inter sexti paris neruum & spinam alterutro latere, per Diaphragma ad abdomen subiectasque glandulas Lacteas descendant vltèrius. 2. quod discissi illi vel ligati, nec liquorem vllum profundant, nec vt Thoracicæ Lacteæ, intumescant. Quibus addi potèst & vtriusque vasis origo seu insertio. A cerebro nerui producuntur, Lacteæ ex abdomine in axillarem terminantur. Sæpe quoque adipis species nos fefellit. In vacca nuper pasta diligenter in Thoracis Lacteas, eiusque fibras inquisiui, sed adeo pinguedini immersæ latebant, vt præter fibrillas nihil comparuerit sum-

mo labore distinguendas. Glandula autem Lactea noua seu Receptaculum tam glandularum Mesenterij hactenus totarum, quam adipis nomine facile imposuerunt scrutatoribus. Quod verò Pecqueto, mortalium felicissimo, inuisa omnibus seculis patuerint, munus esse fortunæ cum inscio ludentis, ingenua confessione ipse Cap. 2. profiteatur. p.100.

CAPVT XX.

Anatomica Vasorum nouarum Administratio.

EXemplo *Galen* Administrationem nouorum Vasorum Anatomicam paucis trademus, illorum in gratiam quibus ea necdum vidisse licuit. Cadauer seu humanum seu brutorum quarta, quinta vel septima hora post pastum ligatum vel strangulatum rudi manu aperito, & remoto sterno cum annexo mediastino, valida manu pulmones alterutrius lateris cum adherentibus visceribus in oppositum latus reflectito, vt dorsi abdita in conspectum prodeant. p.101.
Mox conspicua sub Aortam & œsophagum in medio spinæ dorsi vel circa medium, vasa candida sine ductus sero relucentes scalpello à vicinis caue separato, & vinculo subtili siue sub axillari vena, siue in medio Thoracis ligato. Alio vinculo reliqua Cordis vasa interceptenda infra supraque, ob ruituri sanguinis metum.

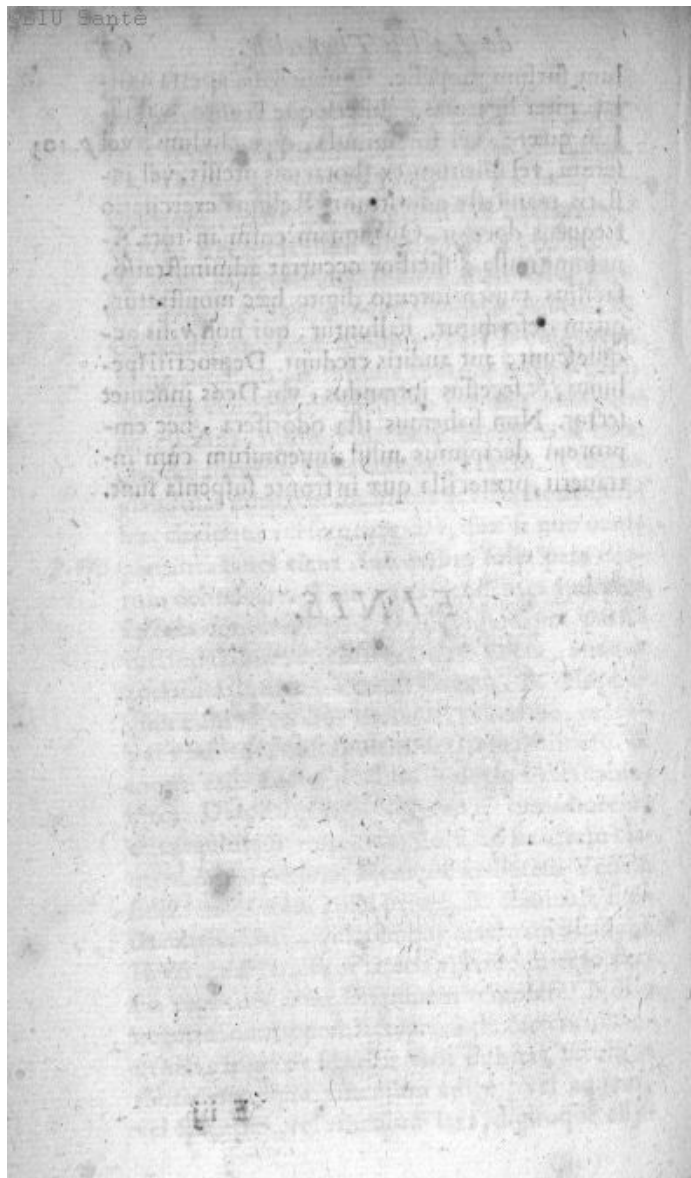
E ij

Postea abdomen diffinde, & visis in Mesenterio Lacteis, insertioneque, in Hepar, vniuersum Mesenterium cum intestinis ad latus alterutrum reuoluito, vt glandulas Lacteas nouas seu Recepraaculum in situ suo & connexionne cum Mesenterio intuearis inter Musculos lumbares, & renes, inque Cœliacæ arteriæ, & descendentiæ Cauæ confinio iuxta Emulgentes. Hinc intestina ab infimis exordio factò separa, & cum ventriculo, Hepate, Liene ex abdomine elimina, nudo si placuerit Mesenteriq cum glandula media & pancreate, relicto. Videbis glandulas nouas candicantes, & ad tactum molles, chyloque vel sero turgidas, quæ si non compareant, renes eleua, sub quibus solet pars illarum delitescere. Tum, vt ascendentes furculos lacteos contempleris, Diaphragma per partes discinde, & à vertebriis accurare libera, vnaque aortam arteriam, Venam Cauam, & œsophagum cum visceribus thoracis, vel exime, vel caput versus supra scapulam dextram reclinato, & totum vasis Lactei ductum in dorso obseruabis, circa Diaphragmatis regionem tumidiorem, circa quintam vertebra[m] dorfi ad sinistram clauiculam serpentem. Denique axillarem Venam sinistram remota costa prima, & clauicula sinistra denudato, iugularemque externam vicinam. In vtraque vtriusque lateris vinculo iniecto versus caput, & artus, sanguinem remorare. Nullo negotio insertionem lacteorum thoracicorum inuenies, sique de fibrillis visis dubitas, fistulâ in thoracis supra vinculum adige, vel aquam, vel spiritum, vel vinculum laxa, digitoque chy-

lum sursum propelle. Quibus visis aperta axil-
lari inter ligaturas, absterfoque cruore, valuu-
lum quare, vel foraminula, quæ chylum, vel *p. 103*
serum, vel spiritum ex thoracis pressis, vel in-
flatis manifeste admittunt. Reliqua exercitatio
frequens docebit. Quamquam enim in tota A-
natome nulla difficilius occurrat administratio,
facilius tamen intento digito hæc monstratur,
quam describitur. Falluntur, qui non visis ac-
quiescunt, aut auditis credunt. Democriti spe-
lunca, & secessus intrandus, ubi Deos inueniet
sector. Non habemus ista odorifera, nec em-
ptorem decipimus nihil inuenturum cum in-
trauerit, præter illa quæ in fronte suspensa sunt.

FINIS.

E ij

THOMÆ ^{5.}
BARTHOLINI

VASA

LYMPHATICA,

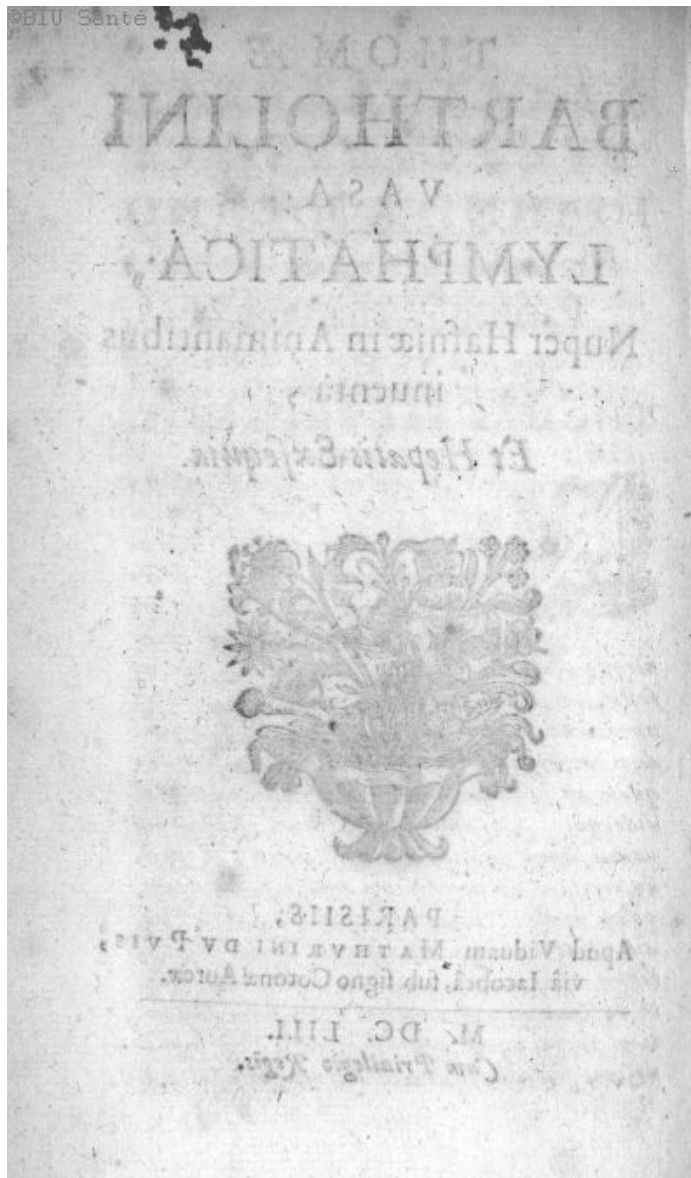
Nuper Hafniæ in Animantibus
inuenta,

Et Hepatis Exsequia.

PARISIIS,
Apud Viduam MATHVRINI DV PVIS,
viâ Iacobeâ, sub signo Coronæ Aureæ.

M. DC. LIII.
Cum Priuilegio Regis.

IOANNI RIOLANO
Maximo Orbis & Urbis
Parisiensis Anatomico

S. D.

THOMAS BARTHOLINVS.

NOVA inuenire tam artis est,
quam fortuna. Hanc illa prouo-
cat, vt propiciam mortales Natu-
ram experiantur. Superis debe-
mus beneficium, quod hactenus ars
fauert in operando, & in inue-
niendo fortuna. Dum de Neptuni imperio in-
festis concertatur trabibus, nolunt otiosa in a-
nimantibus aqua torpescere. Mouentur ille quo-
dam congeneris Oceani consensu, & raris nun-
quam ab hominum memoria notis se nobis pro-
diderunt. Anatomicam istorum Historiam
paucis lineis orbi exhibeo, Naturæ, vt confi-
do, veritate, & ingenuitate mea se probaturam,
quam nomini Tuo inscripturus nihil aut à Tua,
aut Natura dignitate alienum commisero. Li-
terariis inter nos sepono iam diffensiones. Cer-
tè de Inuento nostro rectius nemo feret senten-
tiam, si vel otium tuum permiserit, vel ingra-
uescens gloriosa senectus. Poteram fortassis ami-

A
*cum acclamare maiorem, sed nullum vel in his
 Te veterano doctiorem, vel in censendis rigidio-
 rem. Naturam igitur tibi commendo, & meam
 fidem. De Natura si dubitas, ipsam qualeso li-
 mato cultro excute. Me si habes suspectum,
 scias moribus meis receptum esse & ingenio,
 prodesse publico, non mentiri. Hos oculos pro
 rei fide interpouo, & summi Doctoris O L A I
 V V O R M I I applausum, qui nec mihi di-
 dicit blandiri, nec Naturæ. N. si graue sit ata-
 ti inter tot experimenta prouecta laudumque
 plena, pagellas nostras lege cum inuidia, sed
 mihi sine inuidia faue. Hafnia, Calend. Maij,
 M. DC. LIII.*

THOMÆ BARTHOLINI
 VASORVM
 LYMPHATICORVM,
 HISTORIA NOVA.

CAPVT I.

Vasorum Lymphaticorum necessitas.

Dimitanda animantium compa-^{pag. 1.}
 ges maximum cum vniuerso ha-
 bet commercium, vtriusque com-
 munes sunt partes, siue ornatum
 spectes, siue necessitatem. Res
 confessa diffuso non indiget con-
 textu. Aquas in vniuerso videamus, illarumque
 per ambitum terrarum distributionem. Quem-
 admodum æquora medias cingentia terras sapo-^{p. 2.}
 ris falsi varietate publico inseruiunt, & fluuij
 aquarum simplicitate sinuosis flexibus errant,
 fontisque dulcissima Lympha irriguum riuum
 volvit: Ita in viuento corpore, quod aquæ debe-
 re originem veteres prodiderunt, ichores tam fal-
 si quam mites, & purissima Lympha variis vtis
 discurrunt, patulisque hiatibus aguntur. Sero
 excipiendo expurgandoque nota hæctenus Vasa

Anatomicorum industria probavit quamplurima. Vreteres utrinque à renibus pereolatim serum vesicæ anfractuoso tramite infundunt, tanquam riuuli in cisternam, vel in mare se exonerantes. Excipit & pericardium stillantem à vasis serositatem, ipsaque Thoracis cavitatis, sed modobilis flauedine, modo cruoris mixtura tinctam.

- p. 3. De quouis cavo autor est *Hippocrates*, sanitatis tempore plenum esse spiritu, in morbo verò ichore. Malo suo hydropici id experiuntur, siue thorax siue abdomen, siue vterus aquarum copia distendatur. Ambitus corporis nostri patulis foraminulis serum exprimit, partim sensibili sudoris liquore, partim inconspicua transpiratione subtiliorum. Per oculorum orbitas aqua cerebri stillat, largoque in lacrymis humectat flumine vultum. Est & in articulis humiditas naturalis, vulgo decantata, qua in motu inunguntur, eaque per febrem absumpta membrorum strepitus in ambulando sentitur. De hac *Cous* noster; Offium articulatorum nullum est, quod non bene humidum, habeatque cavitates, quas denunciat ichor, qui faucibus illis effluit copiose, & cum dolore. Alia seri Receptacula apud Professores nostros videantur.

At de Lympha pura altum hæcenus fuit silentium. Ea tamen, non minus, quam illa, necessaria, siquidem ad corporis complementum & usum necessarium, destinanda erat. Nos primi Hafniæ vasa aquæ huic peculiaria in brutis inuenimus planè aliud agentes. Nempe seculi huius est felicitas, superiora nouis inuentis superare, & patriæ nostræ meritò gratulor, quod au-

Vasa Lymphatica. 3

Ita experimentorum industria, Naturam intimioraque illius secreta ad se pellexerit. Africa quotannis nouam procreat feram, veteri Anaxilæ verbo ferebatur. Iam in Daniam Africa migravit, & laudem illi ambiguam cedit. Non monstra loquor, quæ spectatum admissi risum amici teneant, sed vera Naturæ ostenta & perpetua. Superiori anno Theatrum nostrum in homine Lactæas Thoracicas parturivit. Ne aliquibus inuentis diligentia nostra subsideret, hic annus maiora prodidit, quæ Anatomicorum, quotquot secula cuncta suspexerunt, hæcenus oculos effugerunt. Ab ostentatione semper fui alienissimus, sed sincerè dico, quia laureolam in hoc mustaceo non quæro, rerum mortalium satur & contemptor, si aliis laudum aucupatoribus hæc scribendi oblata fuisset & inueniendi materies, non aliena inuenta tantopere aut excoluissent, aut pro suis venditassent. Nos verò, qui officij partibus annumeramus, Naturæ diligentiam nostram amicæ amicos vultus inuentaque noua propagandi, ne vel Naturæ benignitatem videamur spreuisse, vel non satis intellexisse, breuibus lineis pertexamus sine pompa, quæ sine delectu aperuit Natura.

CAPVT II.

Series & occasio Noui Frumenti.

TOti in eo eramus vt Lactea ex abdomine ad *substantias* per Thoracem discurrentia

accuratius scrutaremur, qua occasione non solum bruta sub cultri examen vocauimus, sed & humana cadauera, in quibus primi hos Lacteos Thoracicos ductus inuenimus, & publico scripto illustrauimus. Dum verò circa brutorum Anatomem versatur diligens industria, ecce quod non quærebamus, vltro se obtulit. Obseruauimus quidem sæpe, in canibus dissectis, ex Hepate aquosos ductus prodeuntes, sed qui pro Lacteis eos habuimus, vltiori cogitatione superfedimus, de aliis securi. At quum 18. Febr. ad solita exercitia Anatomica dessecterem, adscito in operis societatem Cl. v. *M. Michaelis Lyseo*, cui inuentionis huius laudem, si quam meremur, communem volo, canem satis magnum sanumque, nec pinguedine nimia molestū, septem post partum horis aperuimus, vt quomodo Lactei Thoracis ductus longiori distributionis mora se haberent, penitus animaduertteremus. Venterculus cibo adhuc plenus. In Mesenterio candicantes chylo venæ apparuerunt, sicut in Thora-ce, more hactenus seruato. In Hepar cum Porta inferebantur plurima Vasa Tumentia, non chylo quidem, sed aqueo liquore per tunicas translucente. Similes aquosi ductus plurimi visebantur Portam transcendere annuli instar, & inferiori Cauæ descendente truncum vndique amplexari, vergere supra emulgentes ad capsulam atrabiliaria, infra venam comitari Cauam ad ramos Iliacos, ad peluim vsque, vbi vesica delitescit. Ligati aliquo loco tument inferiora versus, supra Mesenterium versus inaniebantur, vnde & rami Lactei circa Diaphragma ante candicantes,

p. 7.

p. 8.

Vasa Lymphatica. 9

simili aqua implebantur, lacte protruso, & ex Receptaculo prodiens lacuna, supra Diaphragma, valde tumida, sero hoc distenta apparebat. p. 9.
 Thoracica prope axillares ob vinculum lactea. Sed, quod stuporem iniecit, quum axillarem iuxta pedes anteriores separatam ligaremus, apparere iidem ductus aquosi, antea nobis in abdomine visi, tumentes splendentesque hyatidum instar, axillari venæ superstrati, qui ligati pedem versus, impleri manserunt, in dextro quoque latere per omnia similes, quibus læsis aqua versus pectoris anteriora effundebatur limpidissima. Miraculo vicina res nobis visa, quia insolita, nec satis oculis vnicaque experientia, quanquam clarissima, fidebam. Variare enim subiecta, & ludere subinde Naturam, nec facile semel visis acquiescendum, vbi omnium seculorum repugnat fama. An peculiare esset vasorum genus aquæ destinatum ambigua suspitione ventilabimus vltro citroque, aut vnde provenirent, quoque abirent, an peracta concoctione, vel ea adhuc perdurante, aqua vel his secerneretur vel reciperetur, ancipiti coniectura hærebam. Iudicium igitur in alias experientias differre in re noua necessarium duxi. p. 10.

Inter has cogitationes sollicitis canis minor commodè offertur. Hunc septima hora post largum pastum, ne tot martyria frustra exerceremus, chorda celeri strangulatum euiscerauimus, nullaque interposita mora reliquis omnibus missis ad artus progressi & Hepar, aquosa hæc vasa similem in modum obseruauimus, hic variis cum porta annulis connexa; inque eius quasi tunicam p. 11.

immerfa, ibi cum axillari ramo quoque inftar hederæ coherentia. Repetita inde sæpius in aliis canibus lectione, siue ieiunis, siue cibo repletis, nihil diuersum inuenimus, cœpitque constanter animus perpetuam in hoc inuento Naturæ legem admirari. Et quo certiores, & crederemus nos, & alij viderent, nec lactantibus grauidisque canibus pepercimus. In lactantibus circa Iliacos ramos iudem aquosi ductus, & in axillaribus visi splendescere. In grauidis quoque venas comitabantur vasa splendida, præsertim in abdominis fundo iuxta Iliacum, & portæ ramum frequentia, imò in vesicula fellis cum Venis copiose externa perreptabant. In vtrisque per axillarem progredientia vasa aquea leui incisione aperuimus. Limpida aquæ effluxus sequutus, qua occasione fistulam indidimus, vt quò humor ille vergeret, oculis pateret nouitati inhiantibus. Immisso per fistulam spiritu mouebatur. Cava prope Cor, ipsumque Cor, in obuersa verò parte prope extremos artus, nullum motum animaduertimus, sine dubio ob valuulæ impedimentum. Quod vt porro pateret, in alio canè fecimus experimentum. In pede anteriore alterius lateris conspicuos hos ductus tumidiores inflauimus, vidimusque attolli iugularem externam & axillarem. Inde ligatis iugulari & axillari ramo obruituri sanguinis metum, absterfoque cruore aperuimus iugularem, axillaremque. Aperuit se illico foramen, seu ingressus aquosi ductus sub maiori valuula iugularis, circa iugularis ingressum in axillarem, cui tenuis valuula obteudebatur, modo à flatu immisso eleuata, modo

do remissa. Perculit inuisa rei nouitas animum,
& communicato consilio fauere multi & ap-
plaudere.

CAPVT III.

Vasa Lymphatica in Hepate.

CÆterum, nisi scrupulis omnibus per sectio-
nes ademptis, necdum assensum observa-
tioni nouæ spondidi. Iam olim didiceram, à re-
cepta communi Eruditorum sententiâ non esse
recedendum, nisi præghans causa fuisset, & ine-
uitabilis oculorum fides. Sunt qui sine vltiori
deliberatione semel visa in sententiam trahant,
vt nouitatis laudem primi indipiscantur. Alios
necentes quidem obseruata ostenta à veteribus *p. 14.*
dogmatis diuellunt. Errant vtrique nisi erro ego.
Non facilè receptis Præceptorum dictatis nun-
cium remiserim, sed si pro nouis pugnet Natura
ipsa, huic me libenter subiecerim; nouæ veritati
ex æquo addictus. Nec enim Natura adhuc vni-
uersa pater, multum restat, plusque restabit. Igi-
tur Hepar occurrit querulum, cui cum Anato-
micis hætenus quantum potui, pretium statui
sat magnum; iam verò officio demandato mise-
rè videtur excidisse. Pugnaui pro eius dignitate
in Historia Lacteorum Thoraciorum contra
Pecquetum, diuisique cum Corde imperium in
opere sanguificationis, partim antiquitatis reue-
rentia, partim rationibus quibusdam, partim *p. 15.*
denique Lactearum Venarum experientia. Enim-

F

verò Lacteas venas in Hepar ferri obseruarunt
Asellius, VVallem, Higbormus. In Orbe pis-
 ce idipsum visus sum mihi olim videre. Vero a-
 simile iudicauit, si venæ chylum Hepati infun-
 dant, ad sanguinis generationem omnino confer-
 re operas suas Hepar. De insertione igitur La-
 ctæarum in Hepar maius voluitur negotium, sæ-
 pius à supra laudatis viris obseruata & descrip-
 ta. Monstravi eam per sæpe in canibus euisceratis,
 ea facie qua depicta visitur in iconibus *Asellij*
 & *Higbormi*, nec fibrillas solas esse, ex humore
 contento probaui. Vnde quum pellucido liquore
 splenderent, nec aliud vas cognitum adhuc
 esset aut illis aut nobis, tamdiu pro Lacteis ven-
 ditauit, donec nomen sequutura experientia mu-
 taret. Exinde dubitare cœpi, visis aquosis ducti-
 bus in artubus, illis similibus, an diuersi sint pro-
 pte Hepar à Lacteis. Sexta hora post pastum nulli
 Lactei, soli aquosi iuxta Hepar resplendent in
 strangulatis canibus, quibus etiam ligatis nullus
 humoris aquei motus obseruatur, quia nullus
 tractus vitæ cessante. Nodum igitur istum sectio
 viua soluet, quarta post pastum hora, vt vel chy-
 lum ibi vel aquam videamus. Si chylum, vel cum
 Lacteis deinde disparentibus aquosi ductus com-
 mitantur, vel chylo ad Hepar protracto, succe-
 der serum, quemadmodum per Thoracicas La-
 ctæas chylus serumque ad Cor fertur, tumque
 ab inferioribus inferentur aquosi ductus, & in
 glandulam mediam, ex qua ad Hepar, & in Re-
 ceptaculum, ex quo ad Cor. Si sero tumidas ve-
 nas deprehenderimus, mutanda erit sententia,
 renunciandum Hepati; dicendumque erit,

aquam ex Hepate ad Receptaculum commeare, lacteasque hactenus ad Hepar deferri visas, nihil esse præter ductus aquosos.

Ne inter ambiguas coniecturas diutius vacillantes in incerto luto hæteremus, viam canis Anaromen aduocauimus quatuor horis ante pæsti. Aperto abdomine viuo statim Hepar velut ad aruspicinam consulimus, vidimusque ductus nostros nouos annulatim Portam amplexantes, & quinque septemve ramulis Hepar ingredienti, eosque ad vesiculam fellis pariter dispersos, neutiquam candidos, sed more aliorum in artubus & abdominis recessibus à nobis visorum, translucentes limpida aqua. Inter omnes insignis ramus erat bifurcatus vnus ad Hepar recto tramire progrediens, nec alterius Lactæ apparebat vestigium vllum, licet in Mesenterio adhuc candicantes Lactæ conspicerentur. Rarus autem ob operationis tarditatem, oblato impedimento, effluxisse chylum Lactæum, & successisse illius in locum aquam, vel Lactæas disparuisse, vinculo iussi Venam Portæ cum Vasis his Lymphaticis prope Hepar constingere, vt, intercepto meatu parulo, aquæ cursum obseruarem manifestius. Ecce intumuerunt Lymphaticæ Hepar versus satis euidente sensu, præsertim animali sub tortura inspirante, non ita expirante. Portæ vena tumida emerit prope intestina; vacua verò qua Hepar spectabat, ex necessariis Circulationis legibus, quia sanguis Portæ Hepati solet inferri. Lymphaticæ, cum Porta Mesenterij anfractibus immerse, tantum abest in tumorem eleuata sint, vt conspectum nostrum planè fugerint. Hinc cer-

P. 13.

P. 12.

F ij

tum indicium deprompsimus Venas Lymphaticas, pro Lacteis hætenus reputatis, ex Hepate liquorem exportare, nihil hac via inferre, quod de Lacteis antea credidimus. Et quacumque hora aperiatur animal, apparebunt spectoribus eadem facie, accuratòque discrimine à Lacteis in Mesenterio discernuntur, eodem tempore conspicuis, quod illa candida planè, nostra aquei coloris. Nec possumus exilitati causam obscurioris coloris imputare, siquidem venulæ Lactæ in Mesenterio multo sunt minores, aquosæ contra iuxta Hepar crassiores, hæ tamen suum servant semper colorem, illæ tempore distributionis candicant. Et omnino norandum Lymphatica hæc vasa semper magis esse conspicua circa Hepar quam artus, quia hîc sæpe pinguedine occultantur, quæ nobis non rarò conspectum illorum ademit. Monendi sunt igitur quicumque hæc vasa sunt inuestigaturi, vt canes eligant macilentos, venaticos, vixque ossibus hærentes, & si in pinguiusculo cane non semper offendant, ne falsi dicam nobis scribant, exemplo nostro sæpius sectiones iterent, in primis sexta, septima, octava, decima, &c. horis post sumptum cibum, vel planè in ieiunis, quanquam & vestigia apparebunt in nuper pastis.

CAPVT IV.

In Homine Vasa Lymphatica quaesita.

IN brutis Vasa Lymphatica sic nobis se aperuerunt diligenter inquitentibus Acquiescere tamen inuentis nec potui nec debui, antequam humana cadauera in consilium adhibuissem. Minor enim inuenti est gloria, nisi ad omnia animantium genera diffundatur. In immensum augetur, humanis visceribus stipatum, id quod ad futuros vsus magnum momentum conferret. Rara sunt Naturæ mysteria brutis communia, humano verò generi denegata. Fauere huic magis solet Natura Deusque, & in hoc compendio vniuerso contrahuntur. Cæterum non æqua in inueniendo felicitas. *Asellius* in brutis Lacteas venas inuenit primus, Receptaculum ductusque Lacteos Thoracis *Pæquetus*, motum sanguinis circularem *Harueius*, nec in homine quid tale obseruarunt, quanquam eadem illi inesse nemo illorum dubitauerit. Accedens aliorum diligentia suppleuit, quod primi desiderarunt. Lacteas enim Mesenterij venas in homine post alios reperimus & nos Hafniæ non tantum in Suenone Olai ex linguæ bubulæ frustulo statim suffocato, sed in sex vertente hoc anno à me dissectis, tam strangulatis quam decollatis, tam ante exsequias pastis quam ieiunis. Eadem nobis in Lacteo Thoracico inueniendo felicitas adspirauit, quod publico scripto testati sumus.

F iij

An igitur aquosos ductus sinu suo complecteretur homo sepositâ de Lacteis curâ, placuit inuestigare. Postquam in brutis primum nobis visa ista vasa, quinque vel sex cadauera humana sectionibus nostris paruerunt, in quibus oculatissima diligentia nihil aquosum potuimus distinguere, aut vasa siue in artibus siue visceribus resplendescantia, quemadmodum in brutis. In vno solo fibrilla ad Hepar porrigebantur ichore quodam emicantes, cum Porta ad Hepatis cauum progredientes. Cur in homine inueniri difficulter possint, causam non vnam habeo. Enimvero exa humana in viuis inspicere humanitas prohibet, & in Deum religio. Damnanda certe ea foret curiositas, & quauis hostiâ expianda. *Quintilianum* si audimus: Actum est de genere humano, si nobis pro salute ægri opus est morte alterius hominis, & penè ratio sanitatis intercidit, si consumit Medicina tantundem. Fuere, teste Celso, qui crudele negarent hominum nocentium & horum quoque paucorum suppliciis, remedia populis innocentibus seculorum omnium quæri, adeoque optimè fecisse Herophilum & Erasistratum, qui nocentes homines à regibus ex carcere acceptos, viuos inciderunt, considerantque etiam spiritu remanente, ea quæ Natura antè clausisset, Medicis Parisiensibus à Ludouico XI. Galliarum Rege in milite id olim permissum, & *Vesalius* & *Carpus* ferinam hanc licentiam exilio expiarunt, quanquam pro tantorum Anatomicorum defensione magis credibilia afferat *Riolanus* in Anthropographia Rectius tamen *Celsus* ipse iudicat, Crudele esse viuorum

hominum aluum atque præcordia incidi, & salutis humanæ præsidem artem non solum pestem alicui, sed hanc etiam atrocissimam inferre, cum præsertim ex his quæ tanta violentia quarantur, alia non possint omnino cognosci, alia possint etiam sine seclere. Quapropter cum homines viuos incidere nulla religione aut licentia mihi concedi velim, mirum nemini videbitur, quod aquosi nostri ductus, nuper in brutis inuenti, conspectum fugiant.

Dices: Lacteas venas etiam in demortuorum corporibus conspicuas remanere. Cur de aquosis dubitas? Sed dispar omnino utriusque conditio. Lactæ venæ præsertim Thoracicæ, in gelidis cadaueribus supersunt, partim quod musculorum compage non adeo premantur arctè, partim quod tunica illis sit robustior, & amplior vasis capacitas. Aquosæ contra venæ tenuissimis vestiuntur membranulis, telis araneorum similibus, quæ euacuato liquore translucente in totum euanescent. Sunt vero in homine, si sunt, musculosis artuum anfractibus ita immerse, ut facile comprimantur, præsertim in corpore gelido & absente calore constricto, quo pondere arctatæ exprimunt liquorem aqueum, & omne sui vestigium obliterant. In brutis calentibus à recenti strangulatione, quia calore adhuc inflantur partes, compressionis huius nullus metus. Ad hæc artus illis ferè excarnes, liberioresque à musculorum operoso velamine, quo homo grandiaque animalia muniuntur. Non dubito quin facilius in recenti, & adhuc calente hominis cadauere, à strangulatione detegantur. In femina quam ap-

rui nuper, vix euanuerat tepor. Recentiores vere nemo libenter aggreditur. Terrent vestigia, & redituros in vitam timemus. Exempla refert aliquot *Riolanus* eorum, qui in Theatrum Anatomicum deducti revixerunt. Nuperis annis Oxoniæ idem publica fama sparfit, & ipsa hac hyeme *Slegelius*, Anatomicus Hamburgensis grauius decubuit, quod admodum nouaculam furciferam in mensa Anatomica cum horrore viderit se mouentem. Quippe facile spiritus reuocatur, non rectè vitio seu carnificis, seu ossæ cartilaginis, interclusus, si vel calidâ, vt moris est, abluatur cadauer, vel leui cultri irritamento exciteretur. In brutis commodum aperiendi tempus suppetit semper, siue adhuc viuentibus, siue à strangulatione calentibus, in quibus chorda faucibus appensa relinquatur, ne ad se redeant.

Aliis effugiis absentiam vaporum nostrorum in homine subducere non possum, nec enim inducor vt credam maiorem aquæ in brutis esse prouentum, præsertim canibus ex se calidioribus siccioribusque. Sunt fateor in brutis particulae, quas homini inuidit Natura, in quo censu numeramus musculum oculi septimum, os triangulare occipitis, cæci intestini amplitudinem, ossis coccygis prolixitatem, panniculi carnosissimi situm, yteri cellulas, mammarum vbertatem, tunicam Allantoides, & alia in Anatome occurrentia; Sed tam certus sum quam qui certissimus, aqueos nostros ductus in homine adhuc delitescere, laudemque inuentionis illibatam aliis seruari. Excitabitur qui nostræ obseruationi vltimam manum in homine sit additurus, cui tantum debebimus,

quantum nobis *Pecquetus*. Interea cum brutis amicè transigamus, quia nobis tam beatis esse necdum licuit, homines hac in parte fauentes inuenisse. Quidquid in illis curiosa manus adaperuit, posteritati sine inuidia tradam, quanquam necdum demorsos vngues sapiturum. Quantum *p. 30.* ex pluribus sectionibus colligere potui, in certam Methodum redigam, more nostro, vt paucis curiosi videant, & breui tabella, quod nos operosè quaesiuimus.

CAPVT V.

*Methodica Vasorum Lymphaticorum
Descriptio.*

Quo nomine signanda sint vasa nuper à nobis detecta, non facilè ipse dixero. Fuere qui *serosa vasa* indiderint, quod serum continent. Non potui acquiescere huic nomenclaturæ. Serum enim, vt infra patebit, ab aqua hac limpida diuersum est, & serum alia sibi in corpore Receptacula elegit, supra signata. Vreteres sero ex renibus ad vesicam deferendo destinati, *p. 31.* ab his prorsus differunt, substantia, colore, contentis, & distributione. Vreterum enim tunica crassiores, color candidus quidem, sed non transparentes, contentum serum nunquam in ductu sistitur, denique distributio varia siue terminum à quo, renes, siue ad quem, vesicam consideres. Si igitur cavitatem oblongam spectemus liquori continendo aptam, & *vasis* appellationem latam,

& vena pressiore merentur. A contenti liquoris conditione, seu limpida aqua & lymphâ, dicenda vasa seu *Lymphatica*, seu *Aquosa*, prout cuique libido fuerit. Si denique extenuum splendorem illustrem, hydatidibus æmulum contempleris, nescio quid causæ subsit, cur non *Vasa Crystallina* condigno meritis titulo nominentur.

P. 32. Nos nulli nomenclaturæ adstricti, sine discrimine & his & illis appellationibus dignabimur, donec commodiora alij monuerint.

Exortus Lymphaticorum vasorum est ab extremis partibus seu artubus, & visceribus, Hepate nempe, ex quo cum ramis Portæ prodeunt, vesicula fellis, &c. Quæ parte verò ex artubus prodeant, an à venarum extremis, vel musculis, necdum oculus assequi potuit, ob vasorum subtilitatem. Coniecturæ si quis locus, à partibus nutritijs debent emergere, ob usum postea ascendendum, quanquam nec à venis capillaribus impossibilis sit exortus. Qui in nervis circulationem admittunt, nullam commodiorem hæc viam

P. 33. inuenient, quippe subtilissimos spiritus in splendidam aquam resolui quotidiano in alembicis experimento constat, tumque ex neruorum summis particulis progredierentur.

Insertio duplex. Alia inferiorum vasorum, superiorum alia. Distinguiamus hæc experientiam sequuti: Latè enim disseminantur, & truncum cum artubus suo ambitu inuolunt. Vasa aquosa infra septum medium enata inseruntur in Receptaculum chyli seu glandulas nouas chyli, quæ tanquam in alueum limpida suam lympham effundunt, vt porro recto ad Cor* tramite per

Vasa Lymphatica. 2P

Thoracicas Lacteas deducatur. Quæ verò supra Diaphragma ex artubus trahunt originem, in Iugularem externam siue axillaris concursum ingrediuntur. Vnde truncum nullum habent, sed ex partibus diuersis hinc inde veluti riuli salientesque fontes separatis originibus ad fluios duos tendunt, glandulam nempe mediam Lacteam, & axillarem venam, vt in communem Cordis oceanum pleno gurgite exudent. *Substantia*, est tenuissima pellicula pellucida, instar telæ araneæ subtilis, vt leuissimo vulnere & tactu rumparur. Hinc est quod effusa limpida aqua statim dispareat, quia applicantur membranulæ illius venis subiectis, vt discerni nequeant etiam à Lynceo. Non memini tenuiorem in corpore partem, si piam in cerebro matrem excipias, quam amula substantia refert. Sicut per piam meningem transparent cerebri gyri, colorque, leui offensa dilacerari aptam, sic per nostra vasa fragilia liquor contentus cernitur. Hinc aquosarum venarum

Color est hydatidum, crystalli instar resplendens, quamdiu liquore suo repletæ sunt, inanitæ non videntur. Lacteæ euacuatæ fibrillas visu conspicuas relinquunt, nostræ cum liquore in auras videntur euanescere, vt præter venas sanguifluas nihil compareat. Quæ causa est, quod hactenus in cadaueribus obseruatæ à nemine fuerint.

Figura vasorum Lymphaticorum interna caua est, venarum aliarum more, externa variat. Maxima pars annulari formâ venas ambiunt, hederæque instar amplectuntur, per tenuissima

filamenta illis alligata & connexa. Quædam rectâ
 p. 36. prope Hepar, & in axillaribus, exprimunt egre-
 giè fluminum anfractuofos alueos, quibus per
 apertos campos sinuoso tramite currunt errant-
 que.

Valvula tenerrimæ texturæ ingreffui in axil-
 larem fupra præponitur, quæ regreffuræ aquæ
 obftat. Eaque fola obferuari potef. Non dubito
 quin alibi quoque venis aquofis apponantur val-
 uulæ, fiquidem ne flatum admittunt verfus ex-
 tremam immiffum, ob tunicæ tamen fubtilem con-
 textum cultro Anatomico feparari non poffunt.

Magnitudinem, quanquam in fubiectis pro
 animalium diuerfitate variet, in fingulis tamen
 accuratè demetiri nefcias. Pars enim latet, &
 confpectum fugit. Quas inuenimus cognitasque
 habemus, exiles funt & anguftæ, ftyli mediocris
 p. 37. craffitiem admittentes. Vinculo tamen interce-
 ptæ ingroffantur, & impleræ diffenduntur.
 Prope Hepar craffiores, quia fanguis in illo co-
 piofior. Quoddam verò magnitudini vaforum deeft,
 fupplet

Numerus, qui in abdomine initi vix potef.
 Iliacum ramum plurima ambiunt. Mefenterium
 ingredientia augentur. Ex Hepate quinque vel
 feptem vtplurimum ramuli in Portæ amplexi-
 bus exeunt. In anterioribus prope axillarem vni-
 eus ferè vtrinque ramus confpicitur.

Situs & Progreffus Lymphaticorum vafor-
 um, vt nihil ad perfectum Hiftoriæ noftræ ordi-
 nem defideres, ifte eft: In fuperioribus artubus
 ad latus venæ brachialis furfum repunt cum ve-
 na ipfa cruenta, cui firmiter annectuntur, per-

guntque cum eadem ad axillarem, in quam exiguo osculo patent valvulâ munito. A cruribus eodem modo permulta adscendunt, sociâ venæ cruralis & Iliacæ, quam ambiunt modò arcuè, modo laxè, circularum instar, progrediunturque ad Mesenterium, ibidemque cum Portæ ramis in glandulas inseruntur, via oculis haud factis conspicua. Ab Hepate quoque & vesicula fellis eiusdem Portæ societate per eandem viam decurrunt.

CAPVT VI.

Humor in Vasis Lymphaticis contentus, eiusque motus.

Contentum liquorem expendamus. Venæ cruorem vehunt & artetix. Lactæ chylum. Vieteres serum. In nostris vasis Lymphaticis planè diuersus liquor & colore & consistentia detinetur. Liquor inquam limpidissimus, sine coloris tinctura, sine odore, aquæ purissimæ per similes, qui per tunicæ subtilitatem crysalli instar transpareat. Ita est profectò, microcosmus cum maiori mundo de perfectione certat, nec in aquarum varietate vlla parte cedit. Sunt aquæ in Oceano salzæ, sunt & in fluuiis fontibusque puræ & saporis expertes odorisque splendidiore vitro, quibus Naiades & Ephydrides, Nymphæ purissimæ præsidebant. Nolumus has extra nos sollicitare. Nymphas corporibus nostris claudimus, & Naiades in Venis Lymphaticis, si super-

stitionis esse liceret, veneraremur. Serum falsedine notum & vesica excipit, & pori corporis excludunt. Reliqui ichores Medicis celebrati, vel sanguinis sunt crudi, vel corrupti. Nostra aqua limpidissima, sui generis, nec corrupto sanguini ortum debet, nec crudo, siquidem in omnibus & ferè semper per Naturam venas nostras nouas percurrit. Negat quidem *Galenus* terram vsquam videri per se solam in corpore nostro congregatam, aut vsquam aquam, sed ichoras esse quosdam, factos ex mixtione elementi aquei & ignei; Cæterum venia dignus est, quod hæc cum aliis exinde inuentis, ignorauerit. In cunabulis tum voluebatur res Anatomica, nunc quotidie adulescit. Nec planè errauit. Aquæ enim nostræ igneus calor à corpore viuente imprimitur. Quod addit, neque hos ichores semper solos, sed

P. 41. saepe auctos crassamento terreo seu fæculento; vel dubitare coëgit de aliis necdum visis, vel de consuetis ichoribus explicandum.

Non leue dubium hinc emergit, *Vnde limpidâ hac aqua per canales nostros nouos deportata, deriuetur?* Quantum ex humorum cursu naturali à nobis obseruato, & Vascularum lymphaticorum progressu conijcere possumus, à partibus nutriendis siue Hepate, vesicula fellis, siue artubus extremis prouenit. Hinc non absque veri specie dixeris, à singularum partium priuata concoctione aquam separari peculiaribus vasis expurgandam. Inest enim vt alimentis, ita sanguini aquæ elementum, quo diluitur, quod separari in concoctione partium necessariò debuit, quia in substantiam earum non cedit. Aqua certè quo

P. 42.

purior, tanto ad alendum magis inepta, quam *Oribasius* in Collectaneis non alere, sed vehiculum tantummodo alimenti esse, ex *Hippocrate* & cæteris præstantissimis Medicis probat, ob eamque causam nec posse vitalem facultatem roborare. Pisces quidem apud *Rondeletium* in vasis vitreis aqua plenis, nutriti fuere, & toto triennio vixere. Si credimus *Alberto Magno*, Melancholicus quidam per plures hebdomadas, sola aqua vitam sustentabat. Alia puella in Hispania per plures annos, solo aquæ usu, in ediam toleravit, teste *Rhodigino*. Sed notandum aquas has puras non fuisse, verum mixtas, quales in usum nostrum trahuntur, de quibus, an nutrant, disputant Eruditi. Abstinentium verò exempla passim decantata, meritò sunt suspecta, quanquam & huius ratio reddi posset ex insito principio, si hoc ageremus. De aqua res est certissima. Vnde in Hydropicis, sero abundantibus, nullam concoctionem Medici aut sperant, aut expectant, sed nulla interposita concoctione expurgant. Quid ex lymphâ nostrâ, sero simpliciore, conficeret facultas partium concoctrix? Optimo potius consilio pro illa expurganda constrictis vasis sollicita fuit Natura. Ne puram dubites, fontium excute generationem. Per subterraneos cuniculos marina aqua variis anfractibus percolatur, admixtasque salis partes velut per cribrum deponit, salique demum dulcissima lymphâ. Partia in animantibus molitur. Cum sanguine arterioso ad partes nutriendas per arteriarum fistulas immixta aqua, sed non ita à cruoris contagio libera, defertur, hinc utili alimento à parti-

bus separato & attracto, sola aqua linquitur per singulares ductus ad mare iterum aliquod emanatura. Sola igitur percolatione aquosus liquor depuratur & fecernitur in statu Naturæ bene se habente. Quo discrimine ichorum productionem ab hac linea separo, quos *Aristoteles* à sanguine deducit, aut nondum concocto, aut in ferum per corruptionem reducto, de quibus, ichoræ nempe miti & acri *Collectanea C. Hofmanni* euoluenda. Nostra à bene concocto cruore exstillat, nec per corruptionem secreta, nisi corruptionem vocemus, sanguinis in partium nutrimentum appositionem. Ea quia continua esse debet, ob continuam absumptorum necessitatem, inde omni ferè tempore Venæ Lymphaticæ conspicuæ munere suo defunguntur. Ancipites enim & dubij an pro variis chyli distribuendi momentis, vel apparerent nobis hæ venæ, vel occultarentur, animalia & pasta & ieiuna euiscerauimus, modò quartâ post sumptum cibum horâ, modò sextâ, septimâ, & sic porro, nec defuisse animaduertimus, magis tamen copiosiusque conspicuas in ieiunis & longius à primis ciborum horis remotis.

Queret nouatum rerum curiosus, quò tandem *cursum dirigat lymphæ*, vel in quam corporis partem liquorem limpidum effundant descripta à nobis & nuper inuenta vasa? Verbo me expediam. In Cor tanquam Oceanum limpidas vndas exonerant. Ex axillari cum sanguine refluxo Cor petere, duplici experimento nobis persuasimus. 1. Ligaturâ. Vinculo enim in artubus anterioribus constricta vasa, versus axillarem Venam & Cor ipsum,

sum, flaccida apparuerunt, at versus extrema artuum conspicuo tumore eminebant. 2. Folle. Aperto ramo lymphatico fistulam immisimus, & adacto oris spiritu dictum factum axillaris cum Corde appenso leuiter mouebatur. Ex inferioribus quoque circa Iliacos ramos ligata vasa, magis conspicua, inaniebantur qua parte Mesenterium spectabant, tuebant verò qua artus aduerso situ respiciebant. Quod & de Hepatis P. 47. vasis supra annotatum. Ex Mesenterio Receptaculum chyli iuncto studio omnia inferiora rueret, id indicium habeo, quod illis inanitis & euanescentibus, Receptaculum splendente lymphâ, non chylo, turgeat. Quin ipsæ Lacteæ Thoracicæ expulso chylo, acceptaque à Receptaculo lymphâ, more Lymphaticorum vasorum resplendent aqua plenâ, quam exsilire videbis, si leui vulnere pertundantur. Ex his demum Thoracicis eadem viâ rectitudine Cordi transmittitur, qua antea chylus.

CAPVT VII.

Vsus Vasorum Lymphaticorum.

Vsus Venarum Lymphaticum esse potest, P. 48.
1. Ut nutriendas partes onere inutilis sibi aquæ leuent. 2. Ut aquam aliis partibus certos in fines apportent, in primis Cordi, siue ad sanguinem alioquin crassiorem nonnihil diluendum, siue calidiorem temperandum, siue ad sanguinis concoctionem promouendam. Interca & chy-

G

lum in Mesenterio & Lacteis ductibus fluxilem reddunt, quia aqua in vasis suis prope Hepar & Iliacum copiose redundat in chyli distributione. Forsan extrahitur contingata aquæ circulatione, quidquid adhuc utile esse posset; velut crebris distillationibus, amandaturque tandem, ne Sisyphi saxum voluamus, sero permista lymphæ siue ad renes, siue corporis habitum. 3. Multorum in corpore accidentium causam reddant expeditiorem.

¶ 49. Aucta aquæ huius copia in venis Lymphaticis, sicut in scorbuticis & Melancholicis, sudores copiosi erumpunt, totoque sæpe corpore diffluunt. Eadem in Venæ sectione cum sanguine excernitur, & in pelui separatur, vulnus enim lancetæ ad hæc quoque vasa venis imposta penetrat. Transudat illa ad pericardium, & varia in corpore molitur pro vario statu seu sano seu morbo. Quis spondebit non ad renes quoque partem illius ob viciniam deduci immediate. Illustrem planè in hydropis generatione nobis usum præstant. Quantum mente assequor, obstructis venis Lymphaticis, quando liquor tenuis à partibus non separatur, oritur Anasarca

¶ 50. vel Leucophlegmatia, vel quando impedito per has transitu, ad venas ire cogitur, Ascitidem excitant, vel quando ob tenuitatem tunicæ à copia vel liquoris acrimonia, vel incumbuntibus grauioribus rumpuntur, corrumpunturque, in cavitates vicinas seu abdomen seu thoracem effluit aqua, maximi morbi causa. In inflammationibus, calida totius temperie assantur faciliè & exsiccantur, vnde æstuat ob humiditatis huius defectum ebulliens sanguis, & ad febres ardentis produ-

cendas operam conferunt infelicem. In cachecticis & hydropicis sæpe ex partibus expressa aqua hæc limpida vesiculis excipitur. In porcorum Mesenterio frequentes has vesiculas observavit *Platerus*, referente *Schenckio*. Idem ex *Iuanne Nicholozio* de femina hydropica narrat à se dissecta, aquam in abdomine nullam comparuisse; sed intestina, vna cum reliquis visceribus, angusto spatio contenta apparuisse, ipsum verò abdomen à cure ad peritonæum quasi alba pinguedine dumtaxat contextum videbatur, vesiculis crebrioribus, maioribus minoribusque aqua limpida refertis, inuicem cohærentibus. Eisdem vesiculas splendidas in capræ syluestris Hepate frequentes notavi. p. 51.

An humor in articulis hinc deriuetur, inquirendum. Si affirmantes inuenerim, ad motus quoque necessitatem hæc aqua nostra conferet. Certè artus, vbi frequentia hæc vasa, à motu perpetuo cursitantium canum & lassantur multum & exsiccatur, nisi à liquore huius modi obliantur. Alias nouarum venarum utilitates, & commoda ad communem mortalium salutem, p. 52. aliis relinquo accuratori iudicio pensanda. Nobis inuenisse satis fuit, & aliis non inuidebimus accessionis qualiscunque gloriam. Quin maiora incrementa & progressus sit habiturum cum ætate inuentum nouum, nulli ambigimus, si ingenij & diligentie suæ census huc contulerint Anatomici, quos publicè ad Naturæ istud miraculum quanto possum opere inuito, ea lege, ne vel nondum visa condemnent, vel obseruata spernant. Optimè *Tullius*: In re noua atque admirabili.

inuestigato, si potes, si nullam reperies causam, illud tamen exploratum habeto, nihil potuisse fieri sine causa, eumque errorem, quem tibi rei nouitas attulerit, Naturæ ratione depellito.

p. 53.

CAPVT VIII.

Post inuenta Vasa Lymphatica, Hepatis Exsequia.

DEbemus meritis magnorum Virorum, qui onus Reipublice cum laude sustinuerunt & plurimorum emolumento, vt quam Natura immortalitatem denegauit, nos repetita memoria & rerum præclare gestarum recordatione præstemus. Quod officij & pietatis opus Hepati nostro Reipublice humane hactenus præfidi non postremo, libenter soluimus. Eius iam funus offertur, quod e dignitatis sua solio detrusum, inferiorem conditionis statum ex necessitate elegit. Minabatur illi ante plurima secula *Aristoteles*, & insidias struebat, quas tamen prudentia *Guleni*, & quotquot huic se addixerunt, declinauit, conseruauitque se in præsens tempus, quo magnis capitibus ruina imminet, sartumtectumque. Ex inuentis enim à se Lacteis Thoracis ad axillarem corque tendentibus, *Pecquetus*, miserum Hepar ab officio sanguificationis remouit, quia ad Hepar Lacteas ferri nullas obseruauit, statimque in exitium visceris laudati plures complices inuenit & conspirationis socios. No- hui ego veterantini viscus de ponte leueni ob cau-

p. 54.

Vasa Lymphatica.

fam deicere, sed pro antiquitate eius, & conser-
 uatione varia molitus sum. Partitis sum minis
 Cordis & Hepatis in opere conficiendi sangui-
 nis, quia ad Cor Lacteis Thoracici, ferti, obser-
 uavi, & ad Hepar nonnullas. Ad Hepar enim
 vel ex Hepate propagari, ramulos, exiles, negari
 non potest, & tot viderunt, quot accuratè lectio-
 nes animalium, instituerunt. Monstrari semper
 possunt, mitiorque nuperos Hepatis aduersarios
 antea visa in dubium vocare. Si Lactei non sunt,
 si ad Hepar nihil deferunt, debent aliud no-
 men inderi, alium usum designare, neurquam
 in vniuersum negare, cuius progressum & usum
 ignorabant. Igitur siquidem vasa nonnulla
 circa Hepar semper obseruari, haec usque pro
 Lacteis habui, iure iusto, donec aliud persuade-
 ret Naturæ fauor, chylum ad Hepar partim di-
 stribui, partim ad Cor existimauit. Tam verò quia
 primis nobis Hafnia tam nuper licuit, esse och-
 latis, vt quid sint vasa illa exilia, vnde progred-
 iantur, quem usum præsent, in animalibus
 diligenter euiscoratis, inuestigauerimus, nobis
 antiquatè opinioni obstinatius inherere
 aut labantes Hepatis deiectioni partes diutius se-
 qui. Vidimus quippe vasa illa prope Hepar, suis
 esse generis, a contento liquore *Lymphatica* non
 bis dicta, ex Hepate ad Receptaculum aquam
 inferre, ligataque intumescere prope Hepar, ad
 uersa vinculi parte inaniri, similiaque esse & sub-
 stantia & colore & contentis & usu, illis quæ ex
 artubus & infimo ventre aliàs primi aperuimus.
 Hoc inuento nouo spe omni sanguificationis ex-
 cidit tot seculorum applausu decantatum He-

32 *Thomæ Bartholini Vasa Lymphatica*

par, quod ne Salus ipsa sequeatur amplius. Dolui quidem vices laudati visceris, sed communi fragilitatis humanæ solatio, & incertis lubricæ fortunæ ludibriis quantum potui erexi, bono animo esse iussi, par cum maximis Heroibus fatum versare, esse vices crescendi & decrescendi, natiuitatis & exsequiarum, natos omnes ad interitum destinari, & immutabilem omnibus esse legem ut sint mutabiles, fato omnium imperiorum vices volui, & præfinita Rerumpublicarum esse decreta. Ad laudem factis esse & immortalitatem tot seculorum imperium meliorum suffragiis & plurimorum negligentia vel meruisse vel obruisse. Bili separandæ primariò siquidem ablegatur, hanc non in me euersi imperij & principatus autorem euomat, sed in Superos, in cæli omnia nuper visa, quia

Nunquam spectatur cæli impune Cometes,
 sed in Naturam, quæ obsequij reuerentiam negat, sed in Pecquetianos, qui sine iusta causa seditionem nuper mouerunt. Ego interim antiquæ venerationis memor, ne sine publico monumento tot seculorum abdominis nostri Rector, ignotus iam busto inferatur, in perpetuam bene feliciterque per bis octo secula administrati cruenti imperij memoriam, donec Panegyris condatur, hanc vltimæ deuotionis *Inscriptionem* tumulo illius consecraui:

SISTE. VIATOR.
CLAUDITVR. HOC. TVMVLO. QVI.
TVMVLAVIT. PLVRIMOS.
PRINCEPS. CORPORIS. TVI. COCVS.
ET. ARBITER.
HEPAR. NOTVM. SECVLIS.
SED.
IGNOTVM. NATVRÆ.
QVOD.
NOMINIS. MAIESTATEM. ET. DIGNITATIS.
FAMA. FIRMAVIT.
OPINIONE. CONSERVAVIT.
TAMDIV. COXIT.
DONEC. CVM. CRVENTO. IMPERIO.
SEIPSVM. DECOXERIT.
ABI. SINE. IECORE. VIATOR.
BILEMQVE. HEPATI. CONCÈDE.
VT. SINE. BILE. BENE.
TIBI. COQVAS. ILLI. PRECERIS.

SIBI VITAE
 CLAUDIUS HOC TITULUS QVI
 TITULUS HUIUSMODI
 PRINCIPES CORPORIS TUI COGVS
 ET ARBITER
 HEPAR NOVVM SECVLIS
 SED
 IGNORVM NATVRE
 QVOD
 NOMINE MANTATEM ET DIGNITATEM
 TAM FIRMAM
 OPINIONE CONSERVAVIT
 TAMDIU COXIT
 DONEC CVM GRAVI IMPERIO
 SESSVM DECOERIT
 ADI SINE HECORE VITAE
 BILMONE HEPATIS CONDE
 VT SINE BILE BENE
 TIBI COGVS ILLI PRICERIS

THOMÆ 6.
BARTHOLINI
DOCTORIS
ET PROFESSORIS REGII,
DVBI ANATOMICA
DE LACTEIS
THORACICIS,
Et an Hepatis funus immutet
Medendi Methodum.

PARISIIS,
Apud Viduam MATHVRINI DV PVIS,
viâ Iacobeâ, sub signo Coronæ Aureæ.

M. DC. LIII.
Cum Priuilegio Regis.

GUIDONI
PATINO,
BELLOVACO,
DOCTORI MEDICO
PARISIENSI,
Planè Erudito,
Nuper Decano,
Amico Veteri
L. M. Q. D.

THOMAS BARTHOLINVS.

THOMÆ BARTHOLINI
DE LACTEIS
THORACICIS
DV BIA
ANATOMICA.

CAPVT I.

Vasa Lactea in Mammis.

V E post Pecquetum de Lacteis Thoracicis inueni primum & p. 1. demonstraui, typis præteriti anni leguntur impressa. Nunc data per nouum Venarum Lymphaticarum inuentum, nostræ diligentiz debitum, occasione, quicquid Lacteis Thoracicis porro illustrandis operæ conferti potest, lubens impendam, breuiter hic signandum.

Hærebat animus in Lacteis ad Mammam deducendis, & vterum. Sunt quæ persuadeant veriufque necessitatem. Sed quia necdum experientia litem diremerat, rationibus in medio relictis, ad solam illam prouocaui. Lactantes igi-

- P. 2.* tur feminas humanas, brutasque & grauidas sedulo quæsitâs inuenta que aperuimus. Quid singula ad dubium contulerint, breuibus edisseram.
- Femina iuencula, sana nec indecoro corpore, sed in necanda prole animo crudeli, sexta post partum hebdomade nuper comprehensa, capite plectitur, mihi que ad Anatonem Augustam conceditur. Statim sub recto abdominis musculo Anastomoses adeo decantatas inter vasa Mammaria & Epigastrica inquisuimus. Sed, quod in masculis semper apparuit, nullas inuenimus. Ramuli vtriusque transuersum amplius digitum à se remoti, nec vasa præter solitum distenta, quanquam & recens fuerit à partu & adhuc lactans. In intestinis Lactæ Vena cum glandulis nostris nouis Lacteis conspiciebantur; sed ad uterum ferri vllas obseruare nequiuimus. Vena spermatica dextra à trunco oriebatur, vt & arteria, que in itinere medio anastomosis iungebantur antequam testiculos variis rursus artibus eleganter ingrederentur. Lobi testiculæ vtriusque satis magni, viliibus externa ouis rotunditate nihil cedentes, copioso sero in vesiculis scatebant, admista puri æmula materia. Vesperthionum, alis papiniformia vasa exigua inspargebantur, ad Tubas porrecta. Tubæ apertæ separatâ membranâ, neruulo simile corpusculum candidans impetuum, ad uterum transmiserunt, cui neruo continuus erat aliud rubicundius corpus crassiusque vesiculis seminariis in Viris respondens, seroso humore plenum, & ad finem cæcum desinens. Fungosa vteri substantia plurimis foraminulis erat perua, quæ oscula sunt scilicet
- P. 3.*

capita vasorum, Acetabula Anatomicis dicta, sanguinem ad foetum deferentia; his enim per fistulam inflatis, eleuabantur vasa testiculis subiecta ex deferentibus. Ad laterales cervicis vteri partes vtrinque & posticas magni ex hypogastricis venis arteriisque rami diffundebantur.

Nec alia via nobis oculatissimis visa per quas chylus vllus seu colliquamentum ad vterinum corpus posset peruenire, nisi ad porositates confugiamus. Patet enim in praegnantibus vterus distentus, & per poros patentes tum attrahit facilius, quam alia in se contractus. Vnde forsan ob viciniam & chylosorum in abdomine vasorum & Lymphaticorum, similem liquorem nutritium imbibit. Nisi id successerit, non video quid in defensionem magnorum Vtrorum dici possit.

Pro Lacte in Mammis solliciti, eas aggressi sumus eadem cultri acie. Separata pinguedine, qua glandulae immersae latebant, in conspectum prodierunt infinitae minores glandulae, in spersis hinc inde lineis candicantibus. Papillam Lactei tubuli satis tumidi decem pluresve circuli in morem ambiebant, lacte pleni, quorum singuli in varios diuisi ramos progrediebantur desinebantque in glandularum extrema, vt ex figura Lector ad oculum videbit, quam subiungam.

Nullum venae rubrae vestigium, nisi quod ex circumfusa pinguedine exiles rami emerferint, & ex pectorali musculo, circa medium ferè, maior venae ramus ex Thoracica ingrederetur. Remoto tamen pectorali copiosius apparebant vasa sanguinea per exteriora repentia, ex Thoracicis. Certè Thoracica ex axillari prouenit, in quam

Lactea nostra desinunt. In hac vero femina iuuenula, propter nimiam pinguedinem Lacteam Thoracis vas ægrè discernebatur, quanquam in Mesenterio cum glandulis nostris nouis comparuerint Lactex.

In brutis paria tentauimus. Canem prægnantem sexta post partum hora, euiscerauimus. Partus breui videbatur imminere. Resecta igitur cute pilosa cum Mammis glandulosis secundum
 p. 6. longitudinem protensis, apparuerunt vasa Mammaria externa glandulas subite.

Per panniculum carnosum venas quamplurimas comitabantur fibræ Lacteis simillimæ ab externo Thorace prouenientes, quales in aliis quoque canibus obseruauimus, sed neruos credidi, quibus ad motum & concussionem panniculus indigeret, siquidem iis resectis nullus humor exstillare visus. Ad uterum multiplicem copiosa vasa sanguinea turgentia diffundebantur, nullæ Lactex. Placenta uterina singulis (octo autem gestabat) catellis cinguli instar circumtensa, viridi colore. In chorio membrana liquor flauescens vrinx haud absimilis, in amnio candidior. Ipsi catelli aquæ huic innatabant ore aperto, & linguis nonnihil exertis. In ventriculo catellorum humor illi similis qui in amnio concludebatur, in intestino crasso solida excrementa. Quod hæc tendant ex Historia de Lacteis quibus diuinet.

In catellis dissectis singulare notauimus, præter umbilicales arterias, venam umbilicalem & vrachum, duos alios funiculos minores tenuioresque ex umbilico progredi ad Mesenterium, illiusque centro ferè infigi, quod & obseruatum
 7.

video. *Auzotio, Viro Erudito, in Epist. ad Pecq.*

Hinc lactantis canis consulimus exta. Vtrinque in abdomine tres papillas habuit, vnam in Thorace sed exilem. Interiori loco sub pilosa pelle vtrinque per vniuersum abdomen glandulosum corpus protendebatur, continuum ferme à sterno ad pubem lacte scatens, venulisque sanguineis inspersis. At per quas illuc vias lac perduceretur, inuestigare oculorum acies nequiuit. Inter glandulas quidem & musculos abdominis diffundeantur vasa sanguinea ad Mammæ, & cum illis candicantes fibræ sine succo, iisdem ductibus gyrisque intortæ, quas tamen pro Lacteis venditare non ausim.

CAPVT II.

Observationes quedam de Lacteis Thoracicis.

Historiæ Lacteorum nostrorum pauca ex posterioribus obseruationibus addamus. p. 2.
 Quæ typis signauimus vera semper inuenimus. Glandulas tres pluresque sub Mesenterio Lacteas & ductum Lacteam Thoracicum ad axillarem sinistram protensum, constans seu hominum plurimumque animalium sectio firmavit. In vna sola femina cane bifidum semel inueni, & ad vtramque axillarem inferi.

A Receptaculo etiam bifidi, circa octauam dorsi vertebram peculiari modo vniti, quippe à sinistro Thoracico ramus dextram versus extendebatur, præter illum qui ad sinistram vergebat, & sub œsophago sursum asperam arte-

riam obliquè tranſcendebat ad axillas. Circa quintam vertebram alius ramus ingrediebatur ſiniſtram Thoracicam, qui à Receptaculo dextrorſum venerat, cruciatimque alteram ſuperge-
 drediebatur. Vterque hic ramus amplius quidem, minor tamen quam ſi ſolitarius more conſueto, ſubclauiam intrer. Ita variis modis ludit in Thoracicorum progreſſu Natura.

Nuper admodum obſeruauit in cane prægran-
 di inter quintam & ſextam vertebram Thoraci-
 cum Lacteum ſolitarium, Iſthmum quaſi effor-
 maſſe, per quem arteriæ tranſcurrebant. In eo-
 dem porus cholidochus inuſitatæ magnitudinis
 inſtituti capacitatem æquabat ab Hepate ad duc-
 denum protenſus, cuius exteriorem tunicam ve-
 nulæ frequentes & Lymphatica vaſa noſtra per-
 ceptabant. In aperto poro obſeruatus callus circa
 inſtitutum, quo impeditus fore ſellis ad inſtituta
 P. 9. tranſitus, eaquæ cauſa retentæ bilis in tantam am-
 plitudinem extendat, & ſi ex hominum genere
 fuiſſet, Icteri turpitudinem induxiſſet. Varij ra-
 mi in illo conſpiciuntur, quibus ex Hepate produce-
 bantur, totque foramina in Hepar patentia ha-
 bant, quot lobi numerabantur. Ceruix veſiculæ
 in communem porum patula digiti craſſitiem
 admittit, vbi ob diſtentionem nimiam valuulæ
 obliteratæ. Reliqua in hoc aliisque obſeruata
 Naturæ rara, ex Hiſtoriis noſtris Anatomicis Ra-
 rioribus breui per Centurias edendis, Lector cu-
 rioſus petet.

CAPVT III.

De Vſu Lacteorum Thoracicorum Ioannis Riolani ſententia examinata.

CVm Pecqueto chylum Cordi inferti con-
ceſſimus, ibidemque in ſanguinem mutari.
At Io. Riolanus in nupero examine Pecqueti-
anæ obſervationis pag. 187. negat chylum per
Thoracicas ad Cor vergere vt in ſanguinem mu-
tetur, ſed aliam huius itineris diuinavit rationem,
ſiue ad materiæ fibroſæ productionem in ſanguine,
quæ ſanguini injiciat remoram, nec in He-
pare generari poteſt, vbi vniformis fit ſanguis,
ſiue vt chylus iſte trunco Cauæ infundatur, quo
ſanguinis portio ex permiſſione chyli craſſior fa-
cta hæreat Cordi, & inſtar fermenti calidioris &
acidioris inferuiat ad elaborationem noui ſan- p. 19.
guinis arterioſi.

Hæc ſumma eſt ſuſæ & eruditæ Riolani diſ-
ſertationis in paucas contracta lineas. Certè Vir
ille ſummus & quauis corona digniſſimus, chy-
lum in Corde tranſmutari, debebat negare, ſi-
quidem antiquum Hepati munus ſactum rectum-
que voluit conſeruare. Igitur laudanda eſt tanti
ingenij promptitudo in nouo hoc vſu inuenien-
do, & paſſim perſpecta. Si diſſentire à veterano
Anatomico liceret ſine offeſſâ, exiſtimarem nul-
la remora indigere ſanguinem, potius incita-
mentum eſſe addendum, ne vel vitium capiat, vel
partes idoneo alimento defraudentur, quo con-
tinuus Cordis & arteriarum motus conſpirat.

Quod ſi curſus ſanguinis tardetur p. n. vitio

H

quodam vel crassi sanguinis, vel Cordis mittentis, vel denique partium recipientium, omni conatu defectum istum supplere & emendare Medicus tentat. In Hepate certè, in quo solo cum veteribus sanguificationem defendit, eadem remora, si necessaria, induci posset. Non ibi vniformis generatur sanguis, quia in illo rudior fit sanguinis elaboratio, in Corde demum calore & motu accedente, perficiendi. Nec vniformis in

p. 11. Hepate esse potest, siquidem chylus heterogeneus, qui tam in Corde æqualitatem sanguini conciliaret, quam in Hepate.

Rarò sine publico detrimento chylus crudus sanguini cocto permiscetur, nisi ille idem in Corde proximo mutetur; antequam ad corporis nutrimentum amâdetur. Hoc nihil nisi sâguificatio quam in Corde concedere cogimur, quia chylus per axillares Cordi infusus ad Hepar non peruenit, nisi finita circulatione. *AUTOVIS* si adhibeamus in consilium, res erit clarior. Venæ Lactæ Thoracis non semper chylo turgent, nec omni hora eundem axillaribus infundunt, sed quamdiu chylus à Receptaculo & ventriculo subministratur, durante nempe distributionis termino.

Exinde enim deficiente chylo succedit liquor aqueus, quo absumpto, inanes conspiciuntur. Iam causam mihi dicat ingeniosus, cur distributionis tempore sanguis indigeat remorâ, vel crassioris substantiæ mixturâ. Profectò omni tempore sanguis debebat temperari, si à chylo temperamentum dependeret, quia omni momento partes nutriuntur sanguine per continuam circulationem delato.

p. 12.

Hæc maximè probabilis visa fuit sententia Cl. *Riolano*, quam minus vero similem iudico. Alias quidem coniecturas superaddit, pro quibus non æquè pugnat. Nempe 1. Vt circa *direptus trunci Cavæ*, ubi *Venæ Lactæ* admittuntur, sanguini violenter fluenti intra arterias per circulationem, in venis crassities addatur. Sed circa axillares infunditur quidem chylus venæ Cavæ, qui statim tamen ad Cor decurrat, nec potest venoso sanguini quidquam breui hoc itinere emolumenti adferre. Iuxta Iliacos ramos qui inseruntur, ex nostra obseruatione, *Lymphatici* sunt, quorum historiam nuperrimè dedimus. 2. Conferre ad nutritionem diuersarum partium corporis, quæ diuerso gaudent alimento, ut ossa & medulla. 3. Facere ad generationem & reparationem adipis per vniuersum corpus extensi. 4. Inseruire glandularum nutritioni, ad quas circa collum, & inguina, & abdomen disperguntur.

Quamquam partium diuersarum nutritionem à chyli diuersitate dependere, nimis quam sit verum, ut homogeneus esse non debuerit; tamen nullo inde argumento conficitur in Corde non præparati, quod omnino necessarium, ne crudo chylo nurriantur seu ossa, seu aliæ partes. Nunquam tam vniformis redditur siue in Corde siue in Hepate, quin ex sanguine arterioso diuersum sibi singulæ corporis particulæ alimentum quasi cum ratione necessariò trahant. Ad adipis generationem chylum conferre, nuperum *Folij* fuit dogma, qui veterum auctoritatem, *Hippocratis* imprimis, suæ opinioni præterdit, cui & *Gassendus* accedere visus est, ab ipso *Riolano* hoc ne-

Hij

mine in *Prætermisſis Anthropographicis* reprehensus, vbi & me immerentem vir summus laudat, quod istam opinionem in Anatome mea refutauerim. Glandulas axillares abdominisque, Lactei ductus percrepant vel exterius lambunt, siue vt fulcri vice illis vtantur, siue superflua chyli ibi deponant. Habent venas suas & arterias glandulæ omnes, nec vlla in corpore pars vel minima chylo alitur.

Fibras sanguinis ex portione chyli tenuioris caux infusi potius formari, quam in Hepate suspicatur idem *Riolanus*, quum fibræ sanguinis in ventriculo fingi nequeant, quia ventriculus de sua substantia fibrosa nihil chylo impertit. Miror

¶. 14. autem tanto Anatomico hæc excidisse.

Quomodo enim crassiores fibræ ex tenui chylo, aut quo nexu crassa pituita, ex qua fibræ, cum chylo tenui coherant? Adhæc chylus fibrarum autor, qualis qualis sit, ex ventriculo venit, tam ille qui Thoracicas ingreditur, quam qui Hepar, Hinc si in ventriculo ad fibras non disponitur, quomodo in venis, quæ sanguineas fibras non habent, antequam cum chylo illarum rudimentum accipiant? Fibræ cum chylo in ventriculo ex crassioribus assumptorum partibus per concoctionem delineantur, siue deinde ad Hepar, siue Cor chylus deducatur. Non tamen ex ipsa substantia ventriculi, quæ non diuellitur, sed innata coquendi potestate educuntur hîc & vbique ex ipso liquore concoctione subiecto, quemadmodum per coctionem puls condensatur, non ex ollæ substantia, sed aqua cum frumento in lentorem diducta. Eadem igitur facili-

tate Hepar fibras ex chylo posset effingere, quam
venæ.

Magna tamen veri specie pag. 183. vrget, ad
Cortubulos novos Lacteos deferre chylum esse
impossibile, propter distantiam Cordis octo di-
gitorum interuallo ab insertione venarum in ra-
mos axillares. nam si Naturæ fuisset intentio ad
Cor per venam Cauam transmittere chylum ad ^{p. 15.}
sanguinis confectionem, potuisset iuxta Diaphra-
gma duorum digitorum distantia, vel potius Dia-
phragmatis interuallo, à dextro vétriculo Cordis,
Venas Lacteas inserere in Cauam, vt cum adscen-
dente sanguine chylus permistus Cor ipsum adi-
ret ac penetraret.

Condonanda autem hæc Anatomico summo
dubitatio, ex nondum accuratè visis Lacteis
Thoracis orta, & non exilem inde laudem me-
rebitur, quod nihil gratis credat. Si verò nobis
cum humana brutaque cadauera super hoc in-
uento sæpius consuluisset, qua est ingenuitate,
sententiam pro *Pecqueto* amicam pronunciaret,
quod in posterum fore confidimus, si ad plures
annos claram illius senectutem, vt vouemus, pro-
duxerit Deus.

Enimvero reapse chylum ex axillaribus Cor-
di infundi, hi oculi viderunt. Inflauimus Tho-
racicas Lacteas, & dictum factum in tumorem
eleuabatur axillaris, qua Cor respicit, ipsumque
Cor flatibus & liquore per fistulam immisso tu-
midum.

Nec aliud consuetus sanguinis per axillares
cursus suadet, qui ad Cor dirigitur, secumque il-
luc defert quidquid in transitu repperit. Neque

¶ 16. ad extremos artus, ob valvularum impedimentum & decurrentem cruoris riuum, neque ad caput per iugulares chylus ascendit, propter easdem rationes.

Quam igitur ad Cor viam monstrat intento digito Natura, negare non debemus. Cur autem ex inferioribus breuiusiter non elegerit Natura, nostrum non est inuestigare scrupulosius. Ita Naturæ placuit. Sæpe illa in corpore nostro ambages querit, vbi, si ex usu fuisset, recto potuisset tramite incedere. Lacteis enim venas per intestinorum gyros longius deduxit, quam breuiorem viam ex ventriculo vicino ad Hepar illi condere fuisset facile. Neruum sexti paris recurrentem flexuoso itinere ad linguam retorfit, & alibi detuita amauit. Nec id vnquam sine consilio, quamquam eius non semper assequamur institutum.

Naturæ à consiliis non fui, credo tamen per Thoracicas Lacteis longiori itinere chylum decurrere ad Cor, vt perfectior ad regiam istam perueniat, sicut per aquæ ductus remotiores limpidior aqua fontibus nostris inducitur. Imò comoda hac via nullum aliis visceribus affertur impedimentum, quia sursum commeant velut iuncto fœdere œsophagus & arteria magna, de quo consulat Historiam nostram *de Lacteis Thoracicis*, cui volupe.

¶ 17. Considerata insertione & progressu Lactearum Thoracicarum, visi sumus nobis inuenisse viam, qua in venæ sectione nonnunquam lac lacteo feti prodiit, quod in puella Hafniensi obseruauimus.

Lac autem istud secta vena in pelvi conspi-

cuum, à putridis humoribus diligenter est distinguendum, qui sepe sapius Lactis speciem referunt, & calidi nativi extinctionem norant. Nolle dissentire, accedere tamen non possum *Riolano*, Principi Anatomicorum, qui pag. 188. contra *Pecquetum* scribit: *dum in educto sanguine per phlebotomiam ex vasculis excepto, superficies digiti minimi crassitie albicans apparet, non tam à putredine sanguinis nasci, quam ab ista chyli portione profluente cum sanguine, qua supernatat.*

Enimverò superficies illa candicans gelatinæ similis in emissio sanguine, plerumque in morbo condensata conspicietur, & vidi corij instar crassam lentamque sæpe in febribus acutis hoc anno observatam.

Quis in chylo concretionem talem animadvertit? Expositus aëri demptus ex Lacteis chylus, permanet liquidus. In quibus superficies sanguinis durior est & candicans, subiectus sanguis in pelui sine fibris planè est putridus, imò vidi in huiusmodi ne guttulam colotis rubri. Nostri p. 18. contra, quibus Lacteus fuit sanguis, sani erant. A pituita igitur lenta oritur superficies alba crassa, quam à chylo credimus diversam.

Quod si in sanis fluentem cum cruore chylum observavit Anatomicus insignis, egregie nostram sententiam illustravit. Mucaginem hanc sanguinis spiritalis partem, putat *Harveius*, de *Gen. Anim. Exerc. 15*, quia supernatat, & in emissio sanguine cum imperu exsilit. Ego mucaginem istam oui albumini similem in sanis vidi nunquam, in morboisis pæsepe. Nec credo spiri-

tuosiorum partim magis densari, quam reliquas crassiores. Imò non concrefcit nifi fpiritibus abfentibus.

Inter vfus Practicos à nobis inuentos fignatosque Cap. XIV. præcipuum diximus, vim reftauratiuam cum medicamentis, alimentis, cordialibus, citiffimè ad Cor perferri, vnde vinum & acerum fubitò reficere vires.

Video in eandem coniecturam confpirare *Petrum Guiffartum*, qui *Riolano* pag. 219. non placet, quia longa fit per venas Lactæas via; nam à ventriculo debet descendere in inteflina, inde in venas Lactæas ad Receptaculum, poftea per tubulos illos *Pecquetianos* ad fubclauios ramos affurgere, tandem relabi ad Cor. Quia communem caufam tueor, eruditum dubium foluere conabor.

Eandem difficultatem antea mihi mouerat *H. Conringius*, cui modèftam reddidi refponfionem cap. 14. de *Lactis Thorac.* iudicio eius fubjiciendam, quem vt maximum feculi decus femper fufpexi.

Nunc cum *Riolano* fummi fubfelliij Doctore mihi reſerit, qui *Guiffartum*, nobis in vfu hoc *εὐφρον*, eodem argumento oppugnauit. Primò longa non eft via, quia ex œſophago, cui Lactearum Thoracicarum ramus implantatur circa Cordis regionem, ftatim per axillares ad Cor rapiuntur fubtilia alimenta & cordialia, nec ambages Meſenterij exſpectant.

Deinde breuior illius via à ventriculo per Venas Portæ ad Hepar & Lienem, vel ab intefтино ieiuno per Meſaraicas in iecur, mihi fufpecta eft.

Si per Venam Portæ in Hepar & Lienem, cum circulatione illuc ferri debet, quam in Mesenterio vel vena Portæ non facilis admitter. Et nullus ex venis ventriculi ad Lienem est transitus, ad solum ramum splenicum, ex quo deinde Hepati adducitur, quam longam esse ad Cor viam, nemo ibit inficias.

Mesaraicę nec ab intestino ieiuno, nec aliis, chylum ferunt, nisi Lactęas Mesaraicarum nomine complectatur. At rapi quidquam ad iecur per Lactęas Mesaraicas, dicere amplius erubescit. *p. 10. co.*

Hactenus quidem assueui huic Asellianę sententię, & pro viribus illam auxi probauique. Sed experientię, etiam famę dispendio, sacramentum dixi. Quas enim Lactęas ad Hepar ferri credidimus, nouum vasorum Lymphaticorum genus esse postera cura inuenimus, illudque ex Hepate referre lympham, nihil inferre, ex ligaturis viuorumprehendimus.

Igitur siquidem experientia, Naturę ductu, omnem chylum Hepati inuidit, maior Lactęorum Thoracicorum dignitas exurgit, quę non cordialia tantum, sed quidquid chylus ambitu suo inuoluit, ad Cor transferunt. Vnde quidquid de chyli distributione hactenus prodidere pręclara ingenia, aliis iam inuentis viis, erit limitandum, nullo virorum magnorum dedecore, sed ambigua silentis Naturę culpa, quę clarius nobis, velut ex tripode, nuper est loquuta.

Guiffartum nec noui, nec eiusdem pro Pecueto vidi opusculum, amare tamen cogor, quia simili mecum genio animatur, adeo coniecturas

meis similes produxit, ut vel pennam illius me interuulsiſſe crederes, vel illum meam, niſi locorum diſtancia pro utroque interpellaret. Ex Lacteis Thoracis conſenſum ventriculi manifeſtum cum Corde demonſtraui in *Historia*, pag. 45. In eandem opinionem deuenit *Guiffartus*, quam tamen improbat *Riolanus* pag. 35. Quia 1. vaſa illa Lactea nullam habent communionem cum ventriculo, neque cum Corde, ſi adſcendant ad ſubclauios ramos. 2. Officium Cordis & venatum Lactearum planè à ventriculo diſiunctarum, eſt valde diſſimile. 3. Vera cauſa iſtius ſympathiæ ex vicina Cordis & ventriculi medio Diaphragmate petitur. Rectiſſimè quidem communicationem officij hic negat, quam diuerſam in Corde & ventriculo agnoſcimus, ſed commune vaſorum Lacteorum commercium non pari iure diſſoluet.

Enimvero ex ventriculo tam per Lacteas abdominis quam Thoracis prope œſophagum chylus ad Cor fluit, quanquam iuxta Cor ſubclauie venæ prius infundatur. Vicina Cordis ſeu pericardij conſenſum non ſatis aſſequitur. Næueum Diaphragmatis centrum pericardio quidem adhæret, non ventriculo, inter quem interiectum videtur ut à commercio excludatur. Nec maior iam ventriculi cum Corde quam Hepatis eſſet ſympathia, quod ſubinde, & ſæpiſſime ventriculo ſuperſtatam proximè neruo centro ſubiacet. Per canales igitur communes manifeſtior partium eſt conſenſus, quam vel per vicinirates, quas medio ſepto de industria diſiunxit Natura, vel per neruos aliis partibus communes.

Præter Utilitates in Praxi à nobis signatas, inveniunt alias secunda *Riolani* & *Guiffarti* ingenia, quas, ut illustriores nostræ Lactear euanant, hic addam.

1. Mesenterij sympathia cum collo, & axillis per tubulos Lacteos novos clarior. Ex quo infert *Riolanus*, in *Præterm pag.* 369. vitium glandularum strumofum, non elucere in istis locis, nisi radices egerit in Mesenterio, hincque potius circa iugularem externam emergere istos tumores, quia proximior est insertioni Lacteorum. Fateor quidem faculentum chylum ex Mesenterio non rectè disposito, virioque ventriculi, posse vicinas glandulas in axillis inficere: posse autem partes illas alere, neutrquam credo, quia hoc munus sanguis sibi vendicat per vasa sanguinea copiosè illuc deductus.

2. Per intestina purulenta lactiformis interdum effluit materia, vel sincera, vel stercoreibus permixta, sine ullo intestinorum dolore, quæ creditur manare à Mesenterio ulcerato & abscessum passo, quum tamen procedat ab ista collectione chyli in magna glandula Mesenterij. p. 23.

3. Idem in Thorace contingere potest, ruptis istis tubis chyloferis, quod est fonestum, ut in ruptura earundem Lactearum in abdomine.

4. Sæpe magna chyli corrupti copia ab hoc Receptaculo intra viscerum spatia profusa fuit, & intra cavitatem pelvis, quam ob similitudinem decepti Medici, arbitrantur pus esse quoddam liquidius, ideoque abscessum vel vomitum. Hoc *Guiffarti* est commentum, quod laudat *Riolanus*, & ego amplector. Moneo tamen idem

quædam explicari posse ex vulgata Lactearum
Asellij cognitione, ignotis *Pecquetianis*.

Quid si in Receptaculo seu glandulis nostris
 nouis febrium intermittentium sedem constitua-
 mus? Certè in dorso & circa renum regionem
 dolores sentiuntur, imminente paroxysmo.

CAPVT IV.

*Alia contra Lacteas Thoracicas argumenta
 eiusdem Riolani soluantur.*

2. 24.

Thoracicarum Lactearum veritas quanquam
 manifesta sit satis, & ab oculis fidem con-
 fessam mutuetur; chylum tamen per eas ad Cor
 propelli, laudato *Riolano* non potuit persuade-
 ri. Vsum nouum ab illo inductum, iam expen-
 dimus. Videamus in præsentis quibus argumen-
 tis & *Pecquetum* primum vasorum inuentorem,
 & chyli ad Cor traductionem impugnet.

*I. Cor erit chyli crudi olla coquinaria, atque
 per ventriculum dextrum in pulmones suas sor-
 des ibi relinquit, vel secum reuehit in ventricu-
 lum sinistrum Cordis, inde in Aortam, que
 prima recipiet sordes; antequam ad venas per-
 ueniant.*

*R. Chylum non adeo crudum ad Cor perue-
 nire. Tractu itineris longi, per intestina, vbi
 crassiora excrementa deponuntur, per Lacteas te-
 nuissimas, Receptaculum, Thoracicas, multum
 exsugitur inutilis. Per tot glandulas in Mesente-
 rio perpurgatur. Et si fides oculis, satis ille purus*

chylus, quem in Thoracis obseruamus.

2. *Bilis secreta in renibus & iecore Porta, in chylo continebatur, adeoque eo impuro sanguine nutriuntur Cor & pulmones, & ad caput delato formabitur spiritus animalis.* p. 25.

R. Bilis in chylo antequam per Renes & Hepar separaretur, est accuratè sanguini permixta. Præterea cor & pulmones sanguine calidiori debent nutriri, si quid impuri admistum sit, in coctione priuata separatur, amandaturque siue per spiritum halitumque, siue insensilem transpirationem, siue cum sanguine decurrit ad Hepar, aliasque separationis officio deputatas partes. Idque in statu naturali. Si enim Cor & Pulmones imbecilliores in nutritione non possunt calidiora excrementa à se remouere, inflammationes oriuntur, & calidæ intemperies, in Pulmonibus Peripneumoniz, Pleuritides, Phthises, &c. in Corde febres &c. In cerebro biliosa excrementa per aures, palatum excernuntur, & sanguis calidior natiuo cerebri frigore temperatur, recurritque per iugulares; sin iusto sit calidior, periculum à Mania, Phrenitide aliisque grauissimis capitis affectibus imminer.

3. *Bilis duplex ex poro cholidocho inquinabit chylum, qui cum isto inquinamento per venas lacteas dorsales deferretur ad Cor.*

R. Eadem veteri inest opinioni difficultas. p. 26.
Cum excrementis excreta bilis per aluum expurgatur. Naturæ autem prouidentie adscribimus, quod non nisi vtilem chylum Lactæ fugant. *Helmontio*, paradoxis onusto si credimus, cum chylo attracta bilis balsamū erit totius sanguinis.

4. *Alimentum liquidum in agrotantibus si à ventriculo malè affecto non vertatur in chylum, ab Hepate potest emulgeri, & in sanguinem qualemcumque verti. Si delatus iste succus per Lactæas ad Cor, nocebit Cordi, Pulmonibus, totique venoso generi.*

R. Non abfimili argumento in Historia Thoracicarum Lactearum chylum tenuiorem ad Cor tendere suspicatus sum, crassiotem ad Hepar. Nunc verò non video, quid grauius ex succo isto crasso pati posset Cor, magis quàm Hepar.

Primò enim succus quicumque facilius ad Cor per Thoracicas Lactæas ampliores decurrit, quam per exiles Lactæas pituitas ad Hepar. Præterea Cor calidius indigestos huiusmodi succos felicius & perferet & concoquet, quam Hepar. Si Cor domare nesciat, actum erit & de Hepate imbecilliore. Ipse *Riolanus* sine damno chylum ad Cor admittit pro sanguinis crassitie temperanda & fermentatione. Repetitis circulationibus per Cor emendari poterit quidquid seu Cordi, seu aliis partibus erat nociturum.

¶. 27. 5. *Non est probabile Naturam voluisse, Cor principem corporis partem, quæ ex Aristotele & Plinio vitis non maceratur, sordibus chyli supernè remeantibus obruere.*

R. Dubio satisfecit *Valæus* de sanguinis Motu. Communis enim circulationi fuit obiectio. Cor tam imbelle non est, vt ab humore prauo transeunte citò prosternatur, quemadmodum Medicorum testantur obseruationes. Nec moram in Corde trahunt siue sanguis putris, siue chyli sordes, sed continua systole exprimuntur.

E re fuit sordium, si quæ chylum consputcarunt, hæc transire, vt calore cordis & perpetuo motu concoquantur, agitentur, edomentur. Quanta vitæ supplicia trahat quibusque vitiis maceretur, in *Anatome Reformata* aliàs à nobis dictum.

6. *Si luxantur vertebrae plurimæ in Cypso magna, dum violenter spina in lumbis & dorso contorquetur, possunt illæ venæ cum Receptaculo chyli effringi.*

R. Singulari Naturæ prouidentia ita sunt dispositæ Lactææ, vt cedere possint violentis motibus, sicut & œsophagus, arteria magna quam comitantur, iisdem difficultatibus exposita. Negandum interim non est, quin in *κνρῶσει*, *λορδαῶσει*, & *εκολιῶσει* deprauentur, premanturque, vnde in huiusmodi corporibus atrophia, deiecta appetentia, & vomitus, quod *cap. 14. num. 6. de Lact. Thorac.* suspicatus sum. p. 28.

7. *Natura potuisset iuxta Diaphragma duorum digitorum distantia, ad Cavam & Cor ductus breuiore formare.*

R. Hanc dubietatem supra cap. 3. expendimus. 8. *Lactææ debent habere locum commune, in quem chylum refundant. Talis est glandula magna Mesenterij, ex qua depromunt suum chylum canales ad Hepar delati, alij duo Pecquetiani ad superiorem truncum cavæ, &c.*

R. Olim visis Pecquetianis ductibus, vt seruarem Hepatis officium & dignitatem, similia commentabar, credidique chyli partem colligi in glandula maiori Mesenterij ad Hepar abducendam, alteram verò in Receptaculo seu glandulis meis nouis, ad axillarem per Lactæas Tho-

olon

racicasituram. Aliqua tamen inter nos erat dif-
 p. 29. ferentia, quanquam ex parte conueniamus.

Ego enim Cordi concessi partem chyli vt in sanguinem transmutaret, Hepati partem. *Riolanum* verò, vt dictum ante, ad alios vsus chylum in axillaribus destinat. Cæterum, quum nullas ad Hepar Lactæas postea obseruari, quasque credidimus Lactæas, esse Lymphaticas vasa aquam ex Hepate referentia ad Receptaculum, mutare sententiam cogor, & Receptaculum solum pro loco communi agnosco, in quod omnes Lactææ confluunt, & Lymphaticæ ipsæ nostræ infra Diaphragma.

9. *Si contingat Mesenterium totum scirrhum fieri, isthæc anadosis chyli erit intercepta, & moriendum, sed in ista calamitate Iecur, Pancreas, Lien habent venas in ventriculum producentes, quæ exsugunt chylum.*

R. Scirrhum Mesenterium, apostematum, putridum, mortis afferre necessitatem, exempla docent apud *Hildanum, Beniuenum, Coiterum, Donatum, Lal. à Fonte, Schenckium, Smetium, Bontium, Salmuthum, aliisque*. Cæterum sæpe Hepar vnà cum Liene aliisque visceribus sanguificationi hætenus dicatis afficitur malè, diu tamen vita manet superstes. *Paræus* l. 23. c. 38. de *Habella Roland*, octauo anno tumore abdominis vexata refert, Mesenterium totum & pancreas, tumore miro turgens habuisse, adeo vt libras decem & dimidiam penderet, scirrhum omnino extrinsecus, solisque postica parte lumborum vertebris adhærescens, antica autem peritonæo scirrhuso pariter ac penitus cartilaginoso.

p. 30.

noſo. Abſceſſus in illo infiniti, oleoſi, mellei, ſebacei, albuginei, aquoſi. Hepar quoque proprio vitio tenebatur, ſcirrhō nempe & crebris abſceſſibus per intimam extimamque eius ſubſtantiam varie ſparſis. A putredinis labē Lien haud erat immunis, denique in ventre inferiore nihil integrum.

Dicat mihi qui Vitæ eſt, qua via chylus ex ventriculo ad organiſmū ſanguificationis fuerit perductus, aut quomodo per octo annorum decurſum, lactis omnibus in abdomine, nutiri poterit ſabolla. Fateor Receptaculum, ſeu glandulas Lacteas novas Meſenterio ſubiectas, hic quoque vicinitatis vitio affectas, ſed in tali caſu Natura ſibi inuenit vias, vt totam conſeruet, quas ſana reſpuit. Res tamen expeditior erit ex ductibus Lacteis. Quamquam Receptaculum ſit corruptum, chylus ſubtilior ex œſophago, & alſumptra liquida per ramulum Lacteam ex Thoracis deriuatam axillari infunduntur, ſicque inferioribus Lacteis in receptis vita ſuſtineri poteſt protrahique, ſed ob alimenti paucitatem miſera & ad atrophiam deſitura. p. 31.

10. *Post animalis interitum, etſi compareant Vena Lactea, iſtius lacuna recipientis chylum & duorum canalium ad ſubclauias Venas, nulla comparent veſtigia.*

R. Pro ſe habet conſtitentes *Pecquetum*, & *Guiſſartum*, qui in demortuis abſente chylō non viderunt. Optarem autem magnū Anatomicū *Riolanum*, repetitis ſectionibus in rem proprio cultio inquireret etiam aſtutis menſibus ætati illius amicis. Publicè profiteor me quam-

plurimos canes strangulatos hoc sine aperuisse, semperque Lacteas Thoracicas inuenisse, & adhuc inuenire posse manifestas, etiam absente chylo.

In Humanis cadaueribus, siue ante strangulationem pastis, siue non, nil diuersum inuenimus, nisi pinguedine nimia impediende operationem. Verbo me expediam; semper in cadaueribus super sunt, & nullo negotio demonstrantur ab exercitato.

11. *Quomodo due venule ab ista lacuna deriuata, equiparari queunt omnibus venis chyliferis.*

R. Si rectè amplitudinem nostrarum Thoracicarum metiamur, satis sunt capaces pro deferendo chylo ex venis chyliferis valde exilibus, imprimis quia successiua fit seu tractio chyli seu pulsio, vnde Cordi sufficiens materia suppeditatur ad sanguinis generationem, quamquam per partes, idque magno vtriusque commodo. Nec moram in Corde requirit, quia subita fit mutatio crebris circulationibus perficienda.

12. *Si in Lacteis dorsalibus contingat veramque obstrui, actum est de vita, defectu chyli ad Cor affluentis; & quomodo meatus isti reserari possent, si vis liquidi medicamenti non possit eo assurgere.*

R. Communes Lactez pari incommodo onerantur. Difficilior tamen in dorsalibus obstructio ob Cordis viciniam & lympham diluentem. Sin vitij magnitudine eueniat, suo tamdiu succo victitabit Cor corpusque cochleæ instar, donec seu robore Naturæ seu commodis medicamen-

ris onere leuentur, quorum virtus tam ad has penetrat, quam alias remotiores partes obstru-
ctas.

13. *De existentia & hyparxi venarum harum in homine dubitat, donec cruciarios Iudicum indultu ante pastos aperuerit.*

Sed labore istoc ego defunctus sum pridem, & publico scripto testatus sum. Moneo tamen, si Iudices & Confessarios non inuenerit faciles, in quocumque cadauere manifestas esse Thoracicas Lacteas, quanquam chylo vacuas, si Administrationis meę ductum, *cap. vlt. de Thor. Lact.* signatum sequurus fuerit. p. 33.

14. *Vinum & aquas minerales negat per has deduci, quia per Cor & Pulmones transire vim visceribus inferrent.*

Sed circulatione hic opus non est per Cor aut pulmones. Arteriis emulgentibus coniunctæ Lactæ proximâ per renes viâ vinum liberalius haustum & thermales aquas eliminant. Alia Viri doctissimi momenta, temporis operisque parcus, transmitto. De singulis experientia iudicet, cui fasces ex merito submittimus.

CAPVT V.

*Propter ademptum Hepati sanguinis munus,
non esse immutandam Methodum
medendi.*

IN magnas nuper coniectum Iecur angustias,
& è solio dignitatis pristinae detrusum, dum
vium adhuc funeri suo & exsequiis propriis in-
teresse debuit, quas in *Vasis Lymphaticis* nos
nuperrimè adornauimus, à *Pecqueto* iniquius
olim intentatas, Salutare Numinis alicuius im-
plorauit auxilium.

Optarem sanè causam illius labantem aliquo
fulcro posse suffulciri propter antiqua in Rempu-
blicam Medicam merita, nam sinistrum tanti
visceris fatum madidis oculis intueor. Ipse pro
dignitate illius pugnavi quoad per veritatem li-
cuit, & ne inuentis *Pecquetianis* ductibus planè
in nihilum recideret, aliquam officij, veteris par-
tem concedidi; Sed *Lymphatica* nostra vasa, nu-
per reperta, actionem tutelæ contrariam mihi
indulgent. Nec dubito maiori iam de iure plures
amicitiæ illius & defensionis renunciaturos, et-
iam qui feruide causam illius tutati sunt.

Riolanus antiquarum traditionum propugna-
tor strenuus, sed in nouis inuentis examinandis
arripiendisve nunquam pertinax, vbi Natura vi-
dit consilium, pro Hepate tanquam Deus Stator
contra *Pecquetum* stetit. Et omnino *Pecqueti*
inuentum Hepati non potuit omnem sanguifi-

earionis dignitatem facere ambiguam, ut in Hist. de Lact. Thor. demonstraui.

Vnde ne utiquam dubito, si rectè *Riolani* candorem noui, visis nostris Lymphaticis nihil ad Hepar referentibus, quin tam futurus sit ab Hepatis antiquato munere alienus, quam illi hactenus fuit addictissimus. Interea sine vlla obtrestatione, solo veritatis amore, videamus, quid in subsidium Hepati veteranus in Anatome Imperator miserit. Euerit antiquam Medicinam queritur, impugnari artis nostræ antesignanos, *Hippocratem*, *Aristotelem*, *Aretæum*, *Galenum*, aliosque qui Hepati bene habenti sanguinis confectionem consignarunt, malè verò affecto, morborum plurimorum causam. p. 35.

Cæterum medendi methodus an planè siue per ductus *Pecquetianos*, siue nostros Lymphaticos immuteretur, iam iam dispiciam. Nollem sanè falsis suppositionibus inniti nostræ Medicinæ fundamenta, & à Natura alienis, Nolumus Mathematicorum filios imitari, qui hypothésibus seu veris seu peritis, demonstrationes suas superstruunt. Maius in corpore humano negotium voluitur, maiori damno pensandum si falsis hypothésibus fictisque partium functionibus nitatur. Antiquos autem non moramur, quos scimus in Anatomies infantia, ex cognitis sibi partibus creditisque illarum actionibus Medicam artem condidisse.

Præter Anatomici est dignitatem, veterum auctoritate vel stare vel cadere. Creuit in immenso Anatomies scientia, & si veteres ab Orco re-mucati Theatris nostris Anatomicis induceren-

tur, in alium terrarum orbem se crederent delatos, plurimaque visis Circulatione *Harvei*, Lacteis *Afelli* & *Pecqueti*, Lymphaticis nostris, ductu *Virfangiano*, multisque *Riolani* observationibus, quibus rem Anatomicam immortalis nominis celebritate auxit, damnarent sua, & abrogatarum observationum Volumen nobis relinquerent antequam stygias redirent ad undas.

p. 36.

Per partes expendamus an & cause morborum sint immutanda, & varianda curatio, adempta Hepati sanguificatione. Sanguificationis actionem læsam, morborum matrem, Hepati assignarunt vno ore Medici, quia conquendi sanguinis crediderunt officinam, illique chylum omnem infundi siue per Mesentericas venas, siue Lacteas.

Hæc suppositio siquidem ruit per nostros ductus novos, concidet quoque quod fuit superstructum. Signa ipsa Diagnostica quibus actionem vitiatam in Hepate discernunt, tam sunt generalia, vt toti venoso generi, ipsique Cordi possint esse propria. Primum ex alui excrementis desumit *Galenus* l. 5. L. A. c. 7. Si aut carnis loturam habeant, aut sanguinea sint.

p. 37.

Huiusmodi autem excrementa quum ab Hepate non prodeant, quomodo malè affectum Hepar indicabunt? Ex Hepate ad Mesenterium peruenit nihil, nisi per novos ductus Lymphaticos vel per porum cholidochum. Venæ Portæ & arteriæ ad Hepar sanguinem perducunt ex Hæmæana Circulatione. Quidquid igitur excrementis alui miscetur, nisi vel bilis sit vel aqua, ex arteriis Mesentericis expurgatur, quæ à Corde de-

pendent, cuius idcirco vitia vniuersum inficiunt corpus. Cor enim chylum vel trahit, vel per Lacteas missum recipit, Hepar nihil, quia ductus nulli ad illud pertingunt per quos trahat.

Taceo, si vitium externum siue à ventriculo, siue alia causa eludat sanguificationem, tam Cordis quam Hepatis damno fieri. Alterum ab *Vrius* signum in pari pono discrimine. Serum enim in renibus percolatum, cum arterioso sanguine per arterias ex Corde fluit, quippe Emulgentes venæ ex renibus superfluum sanguinem ad Cor referunt, nec vel guttulam renes ab Hepate accipiunt. Tertium signum à *coloris* in toto corpore *mutatione*, Cordis potius affecti præbet indicium, ex quo per arterias nutritius sanguis ad totum corpus distribuitur. Denique ex *Causis* quod diuinant, sedem in Corde manifestius prodit. Hoc enim calidi natiui focus, hic accenduntur febres, huc calida frigidaque largius sumpra per Thoracicas celeriter & via brevissima perueniunt. Igitur nullo indicio satis valido læsam in Hepate sanguificationem assequuntur. Vnde nec ab illius vitio tot affectus deducunt, hydropes, Cachexias, atrophias, diarrhœas, &c. Nempe quod sanguificationis in eo spectat læsionem. Concedo & planè statuo Hepar in huiusmodi affectibus sæpissime laborat, sed non quod ab Hepate sanguificationis opus primariò dependeat, aut eius læsio.

Docuit Anatomica hydropicorum inspectio, Hepar aut apostemate occupatum, aut inflammatione, aut scirrho, aut aliis laborasse, quod variis autorum obseruationibus probauit in Hist.

de *Lact. Thorac.* cap. 15. Obseruati tamen sunt hydropici saluo Hepate, vitio aliarum partium. Ita atrophia sæpe Hepatis culpa inuasit, sæpe quoque sine illius vitio tabida morte consumptos nouimus. *Riolanus, l. 2. Antrop. c. 21.* vidit in tabidis post mortem dissectis, quibus omnes carnes fuerant consumptæ, iecur integrum perstitisse, quod multi credebant eliquatum & exhaustum ex diuturno alui profluuiio. Fuere alij fluxu cruento emaciati, quibus Hepar à natiua conditione defecerat. Teste *I. Bontio, Obs. 7. Med. Ind.* iecur in milite post fluxum æruginosum mortuo tam varij erat coloris, luridi, pallidi, flauo, ac viridis, vt miraculo spectantibus esset. Eodem notante *Obs. 9.* miles Anglus inflammatione Hepatis primum, mox dolore se remittente, fluxu Hepatico, & extrema macie mortuus. Aperto cadauere, loco Hepatis inueniunt solam membranam ipsam inuestientem, satis crassam, instar sacci, cui adhuc portio saniei, loturæ carniū similis inerat. *Ioan. de Lamoniere,* fluxu Dysenterico populariter 1635. grassante, in defunctis obseruauit Hepar sphaclatum, siccum & pallidum. Oculatam fidem in his affero, certius Pathologiæ fundamentum, vt appareat in his affectibus lædi subinde Hepar, subinde alias partes.

p. 39.

Sed sæpe vitio corripitur Hepar in Cordis passionibus. *Ballonius l. 2. Epid. p. 140.* refert, aperto cadauere filiolæ Scaronij Consulis, quæ duos menses integros laborauerat & febricitauerat, inuentum esse Hepar incanduisse præ calore, vt esset friabile. Sunt hydropes multi partium aliarum,

alium, capitis, Thoracis, vteri, &c. quos ex Hepate aduocare opus non est. Solus hydrops abdominis ad Hepar refertur, nec is omnis, sed alius à Liene, alius à Renibus, alius à Mesenterio.

Quantum coniectura assequor, Hepar ideo in hydrope veteres inuocant, quod putauerint sanguine Hepatico omnes partes nutiri. At falsa iam illa suppositio, quia solus arteriosus ad partes nutriendas ex Corde propellitur. Igitur quando Hepar in hydrope laborat, neutrquam culpa referenda in frustratam illius sanguificationem, qua caret, sed in vitium sanguinis per arteriam celiacam & venam Portæ illati, quod in Corde vel alibi contraxit, vel in obstructionem Hepatis, inflammationem, aliosque affectus, quibus Hepar occupatum non potest satis ex voto temperare sanguinem per dictas venas receptum. Ex nouis vasis Lymphaticis facile hydropis ab Hepate generatio explicatur, non quod Hepar proprio sanguificet, sed quod ex priuata nutritione serum separetur, perque venas Lymphaticas ad Receptaculum expurgetur, quod serum in abdominis cauitatem effluit siue ruptis Lymphaticarum tenuissimis tunicis, à pondere scirrhusi Hepatis, vel obstructi, vel inflammatione & intemperie, vel alio vitio. Eadem hydropis esse potest causa in aliis partibus, illæso Hepate.

His igitur aliisque obseruationibus admissis, illustratisque causis affectuum Hepatis, non censemus necessarium veterem & vsu medeatium approbatam medendi methodum vel tantillum immutare. Quidquid enim ex antiqua hypo-

K.

thesi profuit Hepati laboranti, præderit & ex nostris inuentis.

Obstructiones tollendæ, emolliendus scirrhus, inflammationes sedandæ, tota Hepatis temperies emendanda, & suo nitore restituenda, non quod sanguificatio ibidem reducatur, sed vt separatio & mixtura sanguinis commodius instituatur, quæ eadem remediorum genera, indicationes eisdem requirit, quas læta sanguificationis munus putatitium. Nec cordialia omitrenda, hic & vbiq; vtramque paginam facientia.

41. Fluxus Hepatici eadem est ratio. Hepate enim frigido, extinctoque calore necessario, quo indiget non tam ad sanguinis generationem, quam temperationem, non poterit aut priuatæ nutritioni sufficere, aut publicæ sanguinis transcolationi. Præterea, quum ex excretis maximè æstiment loci affecti certitudinem, nihil meo iudicio pro Hepate efficiunt. In legitimo fluxu Hepatico sanguinem serosum, crudum & semicoctum excerni consentiunt. At ille ex Corde per arterias huc expurgatur, non ex Hepate.

Et quataquam ex Hepate venæ Mesaraicæ ad Mesenterium deferrent sanguinem, sicut falso veteres opinati sunt, posset in Hepate vitiari sanguis ex obstructione vasorum Lymphaticorum, seu impedita seri à sanguine separatione; vel saluo Hepate, Mesaraicus sanguis nimia seri mora infici. In spurio fluxu Hepar incusat nemo. Sed si causas expendamus, non excludendum. Sanguis enim, si illis credimus, acrimoniam & mordacitatem acquirit ob bilem admixtam, vel mo-

ram in Hepate. Vtrumque obstructioni Hepatis imputandum, vnde nulla bilis à sanguine separatio.

Ex inuento nostro commodissima affectus hulus petitur enodatio.

Nec ramentum immutanda methodus. Calidum enim innatum reficiendum, cuius primaria in Corde sedes, Hepar conseruandum, quod ad sanguinis puritatem, serique segregationem potest plurimum. De chyloso intestinorum fluxu res ab *Afello* c. 37. est confecta, quem vitio venarum chylum sugentium cum Galeno asserit euentre, quanquam *Galenus* venas rubras, ille Lacteas suas intellexerit. Nihil hinc diuersum, nisi vel in trahens Hepar, vel recipiens Receptaculum culpa relegetur, tumque nostris experientiis stabimus, non veterum placitis.

Quidquid igitur siue Pecquetianis ductibus, siue nostris Lymphaticis pro Hepate propugnando opponitur, ex allatis facile discutitur. Ut omnia in compendium redigam, notandum.

1. Methodum antiquam receptamque mendendi non immutari, sed illustrari.
2. Causas morborum nouis his inuentis veriores elatioreque euadere.
3. Ab Hepatis obstructionibus aliisque affectibus, quanquam non sanguificet, sanguinis vitia dependere.
4. Nihil sanguinis ex Hepate ad Mesenterium deriuari ex Circulationis principiis, nec vllum chylum ad Hepar peruenire, ex observationibus Vasorum nostrorum Lymphaticorum.

5. Veterum auctoritatem experientia certissima nunquam esse præponendam.

6. Cordis in omnium affectuum curatione habendam quoque esse rationem.

F I N I S.

Summa Præilegij.

Christianissimi Regis Ludouici XIV. Præilegio, licentia facta est Magistro, Ioanni Riolano, Doctori Medico Parisiensi, Anatomæ & rei Herbariæ Professori Regio, regiorumque Professorum Decano, & Antiquiori Scholæ Magistro, quando voluerit typis mandare Iudicium nouum de Venis Lacteis, sive de Vmone vel Synanastomosi Vena Porta cum Cava, & Examen Libri Thomæ Bartholini, Hafniensis, Professoris Regij, de Lacteis Theriacis in Homine brutisque nuperrimè obseruatis: Ut & Examen duorum aliorum librorum, quorum vnus est de Vasis Lymphaticis: alter, Dubia Anatomica de Venis Lacteis, auctore eodem Thomæ Bartholino, continet, cum Animaduersionibus secundis in Anatomiam reformatam Th. Bartholini, &c. Tali forma & qualibus typis elegerit, idque in annos decem, ab ipso die numerandos quo prima editio perfecta fuerit. Cuius præilegij vim & facultatem omnem dictus D. Ioannes Riolanus transtulit in viduam Mathurini du Puis, Bibliopolæ Parisiensis. Quod si quis, in hoc Gallia regno, aut extra illud, talia Opuscula D. Riolani aduersus Th. Bartholinum, sine eius consensu excudere aut vnum exponere audeat, nouerit se vltra Exemplarium confiscationem, graui præna multatum iri, qualis habetur in Præilegio, dato Parisi, 9. Februarij, 1648.

DAVIDGIER.

Prima hac Editio finem habuit die Sabbathi 8. Nouembris, 1653.

